

M. ÇAYAN
R. SALMAN

POLİTİK VE ASKERİ SAVAŞ SANATI V

İLK
ERİS
YAYINLARI

POLİTİK VE ASKERİ SAVAŞ SANATI

V

Politik ve Askeri Savaş Sanatı V
ISBN 978-605-4087-16-7
İlkeriş Yayınları / Belgesel Kitaplar
Birinci Baskı, Haziran 2018, Ankara
336 Sayfa

POLİTİK VE ASKERİ SAVAŞ SANATI

V

ISBN 978-605-4087-16-7

POLİTİK VE ASKERİ SAVAŞ SANATI
V

Bu derleme, Mahir Çayan'ın Kesintisiz Devrim II-III ve
Ahmet Rıza Salman'ın Acil adlı yazılarından yararlanılarak
yayına hazırlanmıştır.

Belgesel Kitaplar-10
Birinci Baskı
Haziran 2018, Ankara

Baskı
Sözkesen Mat.Tic.Ltd. /Ankara
Tel: +90 312 3952110
Sertifika No:13268

İlkeriş Yayınları

www.ilkeris.com
iletisim@ilkeris.com

İÇİNDEKİLER

7 İÇİNDEKİLER

9 Mahir Çayan BÖLÜM I

11 Yayın Politikamız

BÖLÜM II

16 Kesintisiz Devrim II-III

Giriş

21 Birinci Bölüm- Ön Açıklamalar

I- Marksizm-Leninizm Bir Eylem Kılavuzudur.

23 II- Leninizmin Evrensel Tezleri

24 III-Evrin-Devrim Aşamaları ve Çalışma Tarzı

28 A) Geçiş Devresi Fransızcası

B) Taktik Taarruz Devresi

C) Stratejik Taarruz Devresi, Nizami Orduya Geçiş ve Ayaklanma

35 İkinci Bölüm- Emperyalizmin III.Bunalım Dönemi ve Leninist Çizgi

I- Emperyalizmin III.Bunalım Dönemi

45 II-Oligarşik Dikta

46	III.Devrimci Çizgi ve Revizyonizm
52	Devrimci Görüş
55	1) Revizyonist, Klasik “Ortodoks” Çizgi
57	Üçüncü Bölüm- Türkiye'nin Tarihi-Sosyal- Ekonomik Özellikleri ve Pratiğimize İlişkin Sorunlar
57	I.Merkezi Feodal Osmanlı Devleti
61	II.Kemalizm
61	III.1923 Devrimi, 1923-42 ve 1942-50 Dönemleri
65	1)1923-32 Dönemi
66	2)1932-42 Dönemi
66	3)1942-50 Dönemi
66	IV- 1950-71 Dönemi
67	V- 12 Mart ve Değişen Sınıflar İlişkisi
73	1-Ülkemizin Jeo-Politik Durumu
73	2-Tarihi ve sosyal Gelişmenin Oluşturduğu Özellik
79	3-Ülkemizin Ekonomik Bünyesinin ve de Küçük- Burjuvazinin Politik ve Ekonomik Örgütlenmesinin Oluşturduğu Özellik
81	4-1919-23 Harekâtının Oluşturduğu Özellik
83	Dördüncü Bölüm-Stratejik Hedefimiz: Anti-Emperyalist, Anti-Oligarşik Devrimdir.
87	A)Objektif Nedenler A)Subjektif Neden
90	Beşinci Bölüm- 12 Mart Sonrası Türkiye Solu
94	THKC'nin 1 No.lu Bülteni
98	İhtilalin Yolu. THKP'nin Devrim Stratejisi Amerikan Emperyalizminin Boyunduruğu Altındaki Türkiye
102	Dipnotlar
111	Ahmet Rıza Salman

BÖLÜM III- ACİL

- 114 Önceki Baskılara Önsöz I
- 119 Önceki Baskılara Önsöz II
- 127 Giriş
- 130 Birinci Bölüm - Temel Kavramlar
- 130 I. Sürekli ve Genel Bunalım
- 132 A- Serbest Rekabetçi Dönemde Buhranlar
- 134 B- Emperyalist Dönemde Buhranlar
- 136 1- Tekellerle Halk Arasındaki Çelişki
- 137 2- Emperyalistlerle Sömürge Ülkeler Arasındaki Çelişki
- 3-Emperyalist Ülkeler Arasındaki Çelişki
- 148 II. Kapitalizmin Sürekli ve Genel Bunalımında Değişik Dönemlerin Ayrılması
- 153 İkinci Bölüm - Emperyalizmin Bunalım Dönemleri
- 153 I. Birinci Bunalım Dönemi
- 156 II. İkinci Bunalım Dönemi
- 162 III. Üçüncü Bunalım Dönemi
- 162 a) 1945-58 Dönemi
- 167 b) 1958 Sonrası
- 167 1-Uluslararası Finans Kurumlarının Faaliyetlerinde Meydana Gelen Değişim
- 168 2-ABD'nin Diğer Emperyalist Ülkelere Yaptığı Sermaye İhracındaki Değişim
- 168 3- Çokuluslu Şirketlerin Gelişimi
- 171 4- Dört Aşamalı Devresel Hareketin İki Aşamaya İnmesi
- 179 5- Yeni-Sömürgecilik
- 183 IV.Sonuç
- 184 1- Emperyalizmle Alternatif ve potansiyel Güçler Arasındaki Durum
- 185 2- Emperyalistler Arası Çelişkinin Durumu
- 185 3- Emperyalist Sömürünün Sürdürülüş Biçimi (Sömürgelerde ve Metropollerde)

187	Üçüncü Bölüm - III. Bunalım Dönemi İçinde Ortaya Çıkan Gelişmeler
190	I.ABD'nin Emperyalist Blok İçindeki Kesin Hegemonyasının Kaybolması
213	II. Ekonomik Buhranın Ağırlaşması
218	III.Dünya Pazarlarının Önemli Ölçüde Genişlemesi
222	IV. Yeni-Sömürgecilikte Değişim
233	V. Emperyalizmin Yeni Baskı, Sızma ve Kontrol Yöntemleri
237	VI. Sonuç
243	Dördüncü Bölüm – Devrim Stratejisi
245	I. Rus Devrimi
249	II. Çin Devrimi
255	III-III.Bunalım Döneminin Özellikleri ve Bunun Geri-Bıraktırlmış Ülkeler Devriminde Meydana Getirdiği Değişiklikler
283	IV.Küba Devrimi
294	V. Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisinin Uygulanmasında Ortaya Çıkan Genel Sorunlar
294	1. Etkinin Yaratılması ve Örgütlenmesi:
298	2- Uygun Alan-Uygun Nüfus:
302	VI. Yanlış Çalışma Tarzları
302	1- Gizli Silahlı Propaganda:
302	2- Silahlı Savunma:
311	VII. Öncü Savaşı
311	1- Hazırlık Aşaması
313	2- Öncü Savaşını Yürütecek Örgütün niteliği
319	3- Reformizm ve Oligarşinin Yüzünün Açığa Çıkartılması
323	VIII. Sonuç
327	Dipnotlar

MAHİR ÇAYAN

BÖLÜM I

YAYIN POLİTİKAMIZ^(*)

27 Mayıs hareketi ile birlikte, reformist burjuvazi ile finans oligarşisi arasında kurulan nispi denge Türkiye'de sınırlı da olsa bir demokratik ortam yarattı.

Bu sınırlı demokratik hakların çerçevesi içinde sol, belli ölçülerde legalite kazanarak açılıp gelişti. Bu sınırlı demokratik ortam biryandan solun gelişmesini sağlarken, öte yandan da solun içerisinde revizyonizmin ve küçük-burjuva sosyalizminin gelişmesine ve kök salmasına maddi bir temel teşkil etti. İşte TİP pasifizmi bu zemin üzerinde yayılma imkanı buldu. TİP pasifizmi karşısında Mihri Belli revizyonizminin solda devrimci bir alternatif olarak güç kazanmasının en önemli nedeni, yine bu ortamdır.

1966'lardan sonra Türkiye'deki sınıflar mücadelesinin şiddetlenmesine paralel olarak bilimsel sosyalizmin temel klasiklerinin süratle

^(*) *Kurtuluş, Sayı 1, 15 Mart 1971*

Türkçe'ye çevrilmesi, soldaki sisleri dağıtmaya başladı.

Bilimsel sosyalizmin temel eserlerinin Türkçe'ye çevrilmesi, sosyalist teoriyi ülkemizdeki bir avuç salon entelektüelinin zihni idmanı olmaktan çıkarmıştır. Böylece ülkemizde sosyalist teori, mücadelenin gerçek militanlarının savaşında eylem kılavuzu olarak maddi bir güç haline gelmiştir. Bu durum ve özellikle son üç yılda hızlanan ve keskinleşen sınıf mücadelesi ile birlikte proleter devrimciliğin cesaret, atılganlık ve coşku isteyen bir meslek haline gelmesi, soldaki pasifistlerin, revizyonistlerin ve devrim hokkabazlarının niteliğini hızla ortaya koymaya başladı.

Sınıflar savaşının giderek keskinleşmesi, ülkemizdeki ekonomik, politik ve sosyal krizi iyice şiddetlendirdi. Öyle ki, bugün, toplumun bütün kesimleri, eskisi gibi yaşamamak istemeleri bir yana, patlamaya hazır volkan gibi bir kıvılcım beklemektedirler.

Toplumun bütün kesimlerini sarsmaya başlayan bu devrimci kasırga, genç militanlara devrim arenasında sadece kendilerinin kaldığını gösterdi. Bu esen kasırga, devrimci kavganın çeşitli kesimlerinde fedakârca dövüşen genç militanların benliğinde, bilincinde ve kalbinde derin değişiklikler yaptı; her çeşit feodal ve ataerkil ilişkileri parçaladı. Hayat, devrimci pratiğin içindeki işçi, köylü, öğrenci militanları biraraya getirdi. Böylece, Leninizm temelleri üzerinde devrimci yoldaşlığın oluşturduğu, kelimenin geniş anlamı ile proleter devrimci bir örgüt doğdu. Bu örgüt, Türkiye'deki karşı-devrim cephesinin bütün bas-

kı, şiddet ve cebrini göğüsleyerek kırsal alanlardan fabrikalara, üniversitelere kadar, bütün kesimlerdeki devrimci mücadeleyi yönlendirme gayretleri içinde olanların örgütüdür.

İşte, KURTULUŞ gazetesi bu örgütün ideolojik ve politik yayın organıdır.

Bu hareket, revizyonizmin uzun yıllar etkin olduğu bir ortamda yeşermiş, gelişmiş ve güçlenmiştir. O yüzden işler ne kadar sıkı tutulursa tutulsun, başlangıçta şu veya bu ölçüde bu ortamın izlerini içinde taşıyacaktır. Tersini düşünmek idealizmdir. Bu kalıntılar, savaş içinde savaşıla savaşıla atılacaktır.

Bugün, ülkemizde revizyonizmin etkinliğini çeşitli alanlarda görmek mümkündür. Mesela, sosyalist aydınlar için ayrı seksen sayfalık bir aylık dergi, “orta seviyede” olanlar için haftalık onaltı sayfalık bir dergi, işçi ve köylü kitleleri için de bir kitle gazetesi çıkarma, revizyonist bir yayın politikasının ifadesinden başka bir şey değildir.

Emperyalizmin işgali altında olan, dolayısıyla halk savaşının zorunlu bir durak olduğu ülkelerde sosyalistlerin **temel** mücadele metotları, politikleşmiş askeri savaş metodudur. Bu metodu temel metot olarak alanların devrimci yayın politikası, bu olamaz.

Bu yayın politikası, halk savaşına yan çizen, dergicilik ve gazeteciliği temel alan revizyonistlerin politikasıdır. Bu yayın politikasının temeli, dergi etrafında örgütlenme düşüncesine dayanır. Büyük şehirlerde yayınlanan bir dergi etrafında örgütlenme ve bunun aracılığıyla parti örgütlenmesine geçme, revizyonist bir örgütlenme anlayışıdır. Kirlardan şehirlere doğru bir rota

takip edecek olan halk savaşının zorunlu durak olduğu ülkelerde devrimcilerin örgütlenmesi bu şekilde olamaz!

Ayrıca bu yayın politikası çeşitli bakımlardan yanlıştır.

Bir kere kitleler, kitle organı vs. ile bilinçlenmezler. Kitleler, savaş içinde, pratik içinde öncünün yakacağı kıvılcımla bilinçlenirler, örgütlenirler. Devrimci yayın politikasında böyle uydurma bir kitle organı anlayışı yoktur.

İkinci olarak, entelektüele ayrı dergi, işçiye köylüye ayrı dergi, devrimci bir anlayışın ürünü değildir. Bu olsa olsa, emekçi kitlelerine yukardan bakan aydın düşüncesinin ürünü olabilir. Mesela, işçilere hitap eden **İskra**'da sosyalizmin en karmaşık meseleleri rahatlıkla tartışma konusu yapılmıştır.

Geçmişte KURTULUŞ olarak biz de aynı hatayı işledik. Bu konuda kendimizi eleştiririz. Bundan böyle, KURTULUŞ gazetesi bizim ideolojik ve politik görüşümüzü kitlelere iletecektir. KURTULUŞ'un bu niteliğe kavuşmasıyla birlikte (yani bundan böyle Dev-Genç'in yayın organı olan) İLERİ, ideolojik ve politik organ olarak ayrıca çıkmayacaktır. Çünkü Dev-Genç, hareketimizden bağımsız ayrı bir örgüt değildir. Dev-Genç, hareketimizin kitlevi gençlik örgütüdür. Dolayısıyla, hareketimizin **ideolojik** ve politik organı KURTULUŞ gazetesi, Dev-Genç'in de görüşlerini dile getirmektedir. Bir eylem örgütü olan Dev-Genç, bundan böyle tabanıyla organik bağlantısını (yazılı olarak) Merkez Yürütme Kurulunun çıkardığı İLERİ bültenleriyle yürütecektir.

Biz, emperyalizme karşı aktif mücadeleyi savunuyoruz. Politikleşmiş askeri savaş metodu-

nu temel m¼cadele biçimi olarak kabul eden bizler, bu savaşı asgari bürokrasi ile yürüteceğiz. Asla kırtasiyeciliğın bataklığına yuvarlanmayacağız. Tek bir ideolojik ve politik organla kitlelere görüşlerimizi ileticeğiz. Ayrıca kitlelerin ekonomik ve demokratik mücadelelerine, bölgesel meselelere ilişkin olarak onlara bilgi götüren, somut meselelerine ışık tutan KURTULUŞ özel sayıları çıkartılacaktır. Devrimci pratiğeye ışık tutan uzun araştırmalar ve teorik, ideolojik polemikler ve çeviriler, KURTULUŞ Yayınevi'nin çıkaracağı broşürlerle yürütülecektir.

BÖLÜM II

KESİNTİSİZ DEVRİM II-III

GİRİŞ

Bilindiği gibi, Türkiye Solu'nda uzun yıllar revizyonizm, pratiğe ışık tutmayan entelektüel tahlilleri, kuyrukçu çalışma tarzı ve iğrenç ilişkileri ile etkin ve yönlendirici unsur olmuştur.

1961 Anayasası'nın oluşturduğu sınırlı demokratik haklar, bu akıma hiçbir tarihsel dönemde olmayan maddi bir ortam yaratmıştır.

Devrimci hareket, devrimci-milliyetçi bir rotanın peşine takılarak, onun himayesinde entelektüel planda yıllar önce sosyalizmin ustaları tarafından yazılmış, çizilmiş ve her biri belli bir devrimci pratiğin ürünü olan siyasi tahliller, yerli "teorisyenler" tarafından adaptasyonlarla, teori yeniden keşfedildi(!). Yıllar, ülkedeki devrimci mücadeleye ilişkin "nereden ve nasıl başlanmalıdır?" sorusuna açıklık getirecek somuta ilişkin hiçbir şey yazılmadan geçti. Kitap ve broşür çıkarma (ticaretle karışık) başlı başına bir eylem haline geldi.

Yetişen genç devrimci kuşaklar da bu ortamda, bu ortamın ilişkileri içinde sosyalist gıdalarını aldılar.

Ülkede belki hiçbir sömürge ülkede olmayan çok enteresan bir durum ortaya çıktı. Korkunç bir seviyede(!) (aslında yıllar önce ustalarca yapılmış olan) teorik polemikler, ideolojik spekülasyonlar solu kırıp geçirirken, pratik ise üç-beş üniversitelinin, küçük-burjuva anlamda yaptığı gençlik eylemleri olarak kalıyordu.

Revizyonist anlayışla, Amerikalılar yeniden keşfediliyor, üç aşağı-beş yukarı, belli bir seviyede olan herkesin kabaca doğru olarak değerlendirilebileceği, ülkenin tarihsel şartlarının içine "lider teorisyen kadrolar" balıklama dalıyorlar. Kademe kademe önce, Osmanlı İmparatorluğu'nda Asya tipi üretim tarzı mı yoksa feodal üretim tarzı mı egemendi, arkasından da 1960'ların Türkiye'sinde feodalizm mi yoksa kapitalist ilişkiler mi egemendir, yoksa var olan üretim ilişkileri kapitalize ilişkiler midir? tartışmaları solu kaplıyordu.

Feodalizm egemendir, kapitalizm egemendir tefrikalarının yayınlandığı dergiler etrafında fraksiyonlar savaşı en şiddeti ile yıllar boyu sürdü. Revizyonizm, oportünizm suçlamaları ortalığı kırıp geçirdi. Her çıkan dergi, birer "ciddi" hareketin temsilcisi iddiası içinde sosyalist blok içindeki şu veya bu devlete karşı politik tavırlarından, Osman Gazi'den itibaren üretim ilişkilerinin gelişme sürecine ilişkin görüşlerini, ilk sayılarında 80-100 (hızını alamayan daha da fazla) sayfalık broşürlerle ortaya koyuyordu. (Aslında hepsinin değerlendirmesi de, terminoloji ve nüans farkları hariç, öz bakımın-

dan üç aşağı beş yukarı aynıydı.) Genellikle soldaki samimi unsurlar da, bu havaya göre şartlanmışlardı. Sürekli olarak herkes, hergün dergilerde ve her yeni ayrılıkta yeni bir Amerika'nın keşfini bekliyordu. Oysa dünyanın hiçbir ülkesinde devrim hareketi, önce teorik planda binlerce sayfalık yazıları yazıp, sonra da pratiğe geçmemiştir. Ulemaların yazıları arasında artık samimi unsurlar ne yapacaklarını şaşırmışlardı. (')

İşte biz, bu hava içinde, biraz da bu havanın etkisinde kalarak doğru çizgiyi, ayaklarımız bu bataklıkta olduğu için ağır ağır yürüyerek bulduk. Aynı yavaşlıkla da pratiğe geçtik. (Teoriyi devrim yapmak için okuduk, öğrendik. Ancak bu, ulema olduk anlamında yorumlanmamalıdır. Biz sosyalizmin öğrencileriyiz. Ve bu öğrencilik hayatımız boyunca devam edecektir.)

Bu gerçeği de Kurtuluş'un birinci sayısında şu şekilde ortaya koymuştuk:

"Bu hareket, revizyonizmin uzun yıllar etkinliğini sürdürdüğü bir ortamda filizlenip gelişmiştir. Dolayısıyla revizyonizmin (pasifizmin) kalıntıları da içinde belli bir süre taşıyacaktır. Bu kalıntılar savaş içinde, savaşa savaşa atılacaktır."

(Metin elimizde olmadığı için kelime kelime aynen değil de, hatırlayabildiğimiz şekilde yazdık). (*)

(*) Esas metin tam olarak şöyledir: "Bu hareket, revizyonizmin uzun yıllar etkin olduğu bir ortamda yeşermiş, gelişmiş ve güçlenmiştir. O yüzden işler ne kadar sıkı tutulursa tutulsun, başlangıçta şu veya bu ölçüde bu ortamın izlerini taşıyacaktır. Tersini düşünmek idealizmdir. Bu kalıntılar savaş içinde, savaşıla savaşıla atılacaktır."

Yine o sayıda bundan böyle yazılacak olan teorik yazıların kısa, öz ve açık yazılar olacağını ve teorik değerlendirmelerin masa başında değil de, pratikten çıkan zengin deney ve tecrübelerin Marksizm-Leninizm kılavuzluğunda yoğrulacağını belirtmiştik.

Şu anda, daha önce genel hatları belirtilmiş olan partimizin ideolojik-politik-örgütsel-stratejik ilkelerini ortaya koyarken hareket noktamız bu devrimci tespit noktası olacaktır.

Bu ilkelerimizi, bir sürü genel doğrularla, Marksizmin lafızları arasında yüzlerce sayfalık metinlerle ortaya koymak, takdir edileceği gibi pekâlâ mümkündür. Ve pekâlâ mümkündür sözde pratiğe ışık tutacak, bir sürü masa başı ahkâmlar kesmek.

Ama hayır! Partimizin bünyesinde bu tip entelektüel tahlillere yer yoktur. Dilimiz, terminolojimiz ve tahlillerimiz genel olarak dünya devrimci pratiğinin, özel olarak da pratiğimizin ürünü olmalıdır.

Genel çizgimize ilişkin sorunlarımızı en açık, öz ve direkt pratiğimize ışık tutacak şekilde ele almalıyız.

Partimiz, diyalektik ve tarihi materyalizmin ilkeleri üzerine kurulmuş Leninist bir partidir.

Partimiz Marksizm-Leninizm kılavuzluğu altında, emperyalizmin III. bunalım döneminin çelişki ve ilişkileri ile bu çelişki ve ilişkilerin Türkiye'ye yansımalarının (ülkemizin tarihi, sosyal, politik, ekonomik, psikolojik niteliklerinin) devrimci tespitinden hareketle **Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi**'ni, devrim stratejisi olarak saptamıştır.

Bu stratejik çizgi, kır ve şehiri, silahlı

propaganda ve öteki politik kitlevi mücadele biçimlerini diyalektik bir bütün olarak ele alan çizgidir.

Bilindiği gibi, gerilla savaşı kavramı, kavram olarak tek başına nitelik belirleyici değildir.

Merkezi otoriteye karşı mahalli mütegalibe de, düzenli birlikleri yenilmiş bir ordu da düşmanına karşı gerilla savaşı yürütebilir. Gerilla savaşının devrimci politik amaçlarla, siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının bir aracı olarak yürütülmesine, yani politik kitle mücadelesi olarak ele alınmasına **Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi** denir. Politikleşmiş askeri savaş stratejik çizgisinin teorik kaynakları, hareket çizgisi, somut durumların somut tahlilindedir. Yani genel olarak emperyalizmin III.bunalım döneminin ayırdedici niteliklerinde, özel olarak bu çelişki ve özelliklerin Türkiye şartlarına yansımada yatmaktadır.

Devrim stratejisini bu şekilde saptayan bir örgütün örgütsel ilkesi de, bu Leninist çizginin örgütsel ilkesi olan, **politik ve askeri liderliğin birliği ilkesidir.**

Bu teorik temelleri kısa ve öz olarak açıklamadan önce, Marksist-Leninist teoriye ilişkin bazı ön açıklamaların, meselenin somutlaşması açısından faydalı olacağı kanısındayız.

BİRİNCİ BÖLÜM

ÖN AÇIKLAMALAR

I-MARKSİZM-LENİNİZM BİR EYLEM KILAVUZUDUR

"Marksizm son derece derinliği olan, son derece karmaşık bir doktrindir".

Marksizm sürekli olarak, hayatın yeni gerçekleri karşısında derinleşip zenginleşen, kendi kendini aşan bir doktrindir. Marksizmde esas olan lafızlar değil, muhtevadır. Marksizmde değişmeyen tek şey, Lenin'in deyişiyle, onun yaşayan ruhu olan diyalektik metottur. Diyalektiğin en elemanter iki unsuru olan **zaman** ve **mekan** kavramları dikkate alınmazsa, Marx ve Engels'e göre Lenin'in, Lenin ve Stalin'e göre Mao Tse Tung'un ve Mao'ya göre de emperyalizmin III. bunalım döneminin muzaffer proleter devrimcilerinin revizyonistliklerinden bahsetmek mümkündür.

"Oportünizm, her yerde ve her zaman bilimsel sosyalizmi tahrifte iki metoda başvurur. Ya zaman ve mekan kavramlarını dikkate alma-

*dan, Marksizmin ustalarının başka tarihi şartlar için ileri sürdükleri ve yaşanan dönemde eskimiş olan tezlere dört elle sarılır ve bu tezleri kendi sapmasına dayanak yapmaya çalışır veya Marksizm-Leninizm'in her şart altında geçerli tezlerini 'zaman ve mekan değişmiştir, o yüzden geçerli değildir' diyerek, Marksizmi revize eder." (Bkz. **Kesintisiz Devrim-I**)*

Revizyonizm ve oportünizm teoriiyi bir dogma ve nas olarak ele alır. Sadece devrim anlayışı, sınıflar kombinezonu ve örgüt meselelerinde değil, çalışma metotlarında da revizyonizmin soruna yaklaşması böyledir. Geçmiş dönemde ustalar tarafından öngörülen mücadele metotlarının varlığı, oportünistlere göre teorinin revizyonudur. Mesela, 1905-07 Ayaklanma döneminde, devrim dalgasının düşüş evresinde gerilla savaşına başvuran Bolşevikler, Kadetler (burjuva partisi) ve Menşevikler tarafından anarşizmle, narodnizmle ve blanquizmle suçlanmışlardır. Menşevikler bu mücadele biçiminin Marks ve Engels'in yapıtlarında olmadığını ileri sürmüşlerdir.

Keza Mao, şehir proletaryasının anahtar rolü oynamadığı (ayaklanma ile değil, halk savaşı ile zafere erişecek olan) Çin Devrimi'nde gerilla savaşını temel alarak Sovyet Devrimi modelinden farklı bir çizgi izlemiştir. Mao, bu yüzden pasifistler tarafından Leninist olmamakla, narodnik olmakla, Leninizmi revizyona tabi tutmakla suçlanmıştır. Gerekçe, Mao'nun devrim yolu ve mücadele biçimlerine ilişkin öngörüklerinin Lenin ve Stalin'in kitaplarında mevcut olmayışıdır.

III. bunalım döneminde pasifistlerin itirazları gene aynıdır. Değişen tarihsel durumu dikka-

te almayan oportünistler için teoriyi diyalektik olarak ele alıp pratiğe uygulayan Marksist-Leninistlerin çizgisi ve pratik içinde geliştirilen aktif mücadele metotları, Lenin, Stalin ve Mao'nun kitaplarında olmadığından anti-leninisttir, sol sapmanın ve anarşizmin çizgisidir.

Her tarihsel dönemde, sağ oportünizm te-oriyi "ortodoks" yönden dondurarak, Marksizmin yaşayan ruhu somut durumların somut tahlilini bir yana atarak, onun özüne değil de lafızlarına dört elle sarılır.

II-LENİNİZMİN EVRENSEL TEZLERİ

Konuyu genişletip laf kalabalığına yol açmadan siyasi pratiğe ilişkin evrensel ilkeleri şu şekilde belirtebiliriz:

Özetle, bu ilkeler; devrim, parti ve devlet teorilerinde yatmaktadır.

Sırasıyla özetleyelim:

-Devlet aygıtı, bürokrasi ve militarizmi ile bir bütün olarak egemen sınıfların bir baskı örgütüdür.

-Devrim, halkın devrimci girişimiyle -aşağıdan yukarı- mevcut devlet cihazının parçalanarak politik iktidarın ele geçirilmesi ve bu iktidar aracılığıyla -yukarıdan aşağıya- daha ileri bir üretim düzeninin örgütlenmesidir.

Bunun için:

- 1) Milli krizin varlığı
- 2) Öncünün varlığı
- 3) Kitlelerin bilinçli ve örgütlü olarak savaşa katılması şarttır.

-Emperyalist dönemde tek ülkede devrim olabilir. Bu dönemde burjuvazi devrimci niteliğini

kaybetmiştir. Kendi devrimini yapamaz. Bu yüzden geri-bıraktırılmış ülkelerde proletarya tek bir süreç içinde ikili devrimci görevle karşı karşıyadır. (**Kesintisiz Devrim esprisi.**)

-Proletaryanın siyasi partisi olmadan proletarya devrimi olamaz.

-Proletaryanın partisi ideolojik, ekonomik-demokratik ve politik olmak üzere üç cephede birden savaşan, diyalektik ve tarihi materyalizmin temeli üzerine kurulmuş olan proletaryanın öncü müfrezesidir.

-Devrim sürekli ve kesintisizdir. Sadece iktidarın ele geçirilip, altyapının düzenlenmesi ile bitmez, üst-yapıda, sınıflı toplumlara özgü ilişkiler ortadan kalkana kadar devam eder. (**Kültür İhtilâli**)

Leninizmin bu evrensel tezlerinin herhangi birisinin eskimiş olduğunu, dolayısıyla geçersizliğini iddia edenler, bu iddiaları ister soldan (Debray) isterse de sağdan (klasik revizyonizm) gelsin anti-leninizmdir, revizyonizmdir.

III-EVRİM-DEVRİM AŞAMALARI ve ÇALIŞMA TARZI

Marx, Engels ve Lenin devrimci mücadeleyi iki evrede mütalaa ederler: **EvrİM dönemi, devrim dönemi.**

"Marx ve Engels proletaryanın devrimci mücadelesini evrim ve devrim aşamaları olmak üzere iki aşamada formüle ederler. Her iki aşamada da proletaryanın devrimci taktiği değişiktir. Devrim aşaması kısa bir dönemdir. Bu aşama, verili sosyal düzenin alt üst olması aşamasıdır.

Bu kısa aşamada proletaryanın ve öncüsünün taktiği hücumdur; gündemde tek bir madde yazılıdır: AYAKLANMA. Bu dönemde proletaryanın taktiği, verili devlet mekanizmasını parçalayarak proletaryanın devrimci iktidarını kurmaktır. Marx ve Engels bu taktiğe Fransızların ihtilâlcı atılım ve geleneklerinden esinlenerek **Fransızca konuşma** adını koymuşlardır (...)

Proletaryanın devrim dönemindeki taktiği budur." (Bkz. **Kesintisiz Devrim I**)

Evrım aşaması ise uzun bir dönemdir. Bu dönemde proletaryanın partisinin görevi proletarya ve müttefiklerini bilinçlendirme, örgütlendirme ve devrim aşamasının sosyal ve psikolojik şartlarını yaratmaktır.

Marx ve Engels bu evrim döneminin devrimci çalışma tarzını şu şekilde ortaya koymaktadırlar:

"Bu uzun dönemin devrimci mücadelesi, içeride oportünizme karşı amansız ideolojik mücadele vermek, dışarıda ise proletaryanın sendikal mücadelesinden halk kitlelerinin ekonomik ve demokratik mücadelesine kadar kitlelerin günlük mücadelesini örgütlemekten, mevcut gerici yönetime karşı demokratik muhalefetin en solunda yer alarak siyasi muhalefeti yönlendirmeye kadar her çeşit eylem biçimini kapsar (silahsız). Marx ve Engels, proletaryanın bu aşamadaki devrimci diline Alman proletaryasının ideolojik-teorik seviyesinin yüksekliğinden ve halk kitlelerini kendi saflarına çekmekteki maharetinden dolayı **Almanca konuşma** demişlerdir." (Bkz. **Kesintisiz Devrim I**)

"Marx ve Engels'deki evrim aşaması, devrim aşaması ve ihtilâlin objektif şartları meselesi,

Lenin'in tahlillerinde iyice açıklık kazanmaktadır. Bunda şüphesiz Lenin'in yaşadığı dönemin proleter devrimleri çağı olmasının ve Lenin'in iki devrim tecrübesi geçirmesinin büyük rolü vardır.

Lenin'e göre emperyalist dönemde bütün ülkelerde kesintisiz devrim anlayışı içinde proletarya devriminin objektif şartları vardır. Üretici güçlerin dünya çapında ulaşmış olduğu seviye devrim yapmak için olgundur. Hazır olarak var olmayan devrimin subjektif şartlarıdır. **Leninizmin temellerini devrimin subjektif şartlarının hazırlanması teşkil eder... Lenin, Marx ve Engels'in evrim ve devrim aşamaları ayrımında somut durumların farklılığından dolayı değişiklikler yaptı.**

Marks ve Engels'e göre, dünya çapında devrimin objektif şartlarının olgun olduğu zaman sosyalistlerin dili Fransızca olmalıdır.

Bilindiği gibi emperyalist çağ, dünya çapında devrimlerin objektif şartlarının olgun olduğu çağdır. Düz mantığa göre, Marx ve Engels'in önerilerinin doğal sonucu bu dönemde sosyalistlerin görevi sürekli Fransızca konuşmaktır. Durmadan, yılmadan devamlı taarruz etmektir.

Ama diyalektik mantık için durum böyle değildir. Dünya devrimi asla zamandaş olmayacaktır. Önce bir veya birkaç ülkede olacaktır. Bu yüzden her ülkenin kurtuluşu, bizzat o ülkenin proletaryasının kendi eseri olacaktır. Devrimler ne ithal edilebilir, ne de ihraç edilebilir.

Bir ülkede devrimin objektif şartlarının olabilmesi için, kapitalizmin dünya çapındaki genel bunalımından başka o ülkenin kendi milli bunalımını da yaşaması gerekmektedir. Leninizmin ayrımına göre devrim aşamasında olunabi-

linmesi için: a) Proletaryanın bilinç ve örgütlenme seviyesinin devrim için yeterli olması gerekir. (Devrimin subjektif şartlarının olgun olması şarttır.) b) Ezeni de, ezileni de etkileyen bir **milli bunalımın** olması şarttır. (...)

Devrim aşaması kısa bir andır. Evrim aşaması ise uzun bir süreçtir..." (Bkz. **Kesintisiz Devrim I**)

Evrım aşamasına ilişkin bolşevik çalışma tarzı Lenin'e göre şöyledir:

"Evrım döneminin devrimci hitap dili Almanca'dır. Almanca konuşma döneminde ihtilalci atılıma yer yoktur. Bu dönemin devrimci çalışma tarzı proletaryayı bilinçlendirmek, örgütlendirmek, proletarya ile öncüsünün bağlarını sıklaştırmak, proletaryanın ve emekçi halkın sınıf bilincini yükseltmek, demokratik muhalefetin en solunda yürüyerek hakim sınıfları yoğun politik propaganda ile teşhir etmektir."

Eğer proletaryanın partisi henüz kurulmamış ise ana görev, proletaryanın öncü müfrezesini oluşturmaktır. Proletaryanın sınıf partisinin olmadığı bir evrede devrimci durumun olması halinde bile devrimci dil Fransızca olamaz. Bu dönemin proleter devrimci çalışma tarzını Lenin şu şekilde özetlemektedir: *'Propaganda ve bilinçlendirme, bilinçlendirme ve propaganda o sırada objektif şartlar tarafından gerçekten ön plana itilmişti. Bütün ülkeye hitap eden haftalık olarak yayınlanması ideal gibi gözükken bir siyasi gazetenin yayınlanması için çalışma, o zaman devrim hazırlığı çalışmasının temel taşı olarak görünüyordu. (Ve Ne Yapmalı meseleyi böyle koyuyordu.) (Silahlı Aksiyon yerine) yığınların bilinçlendirilmesi şiarı, (yöresel ayaklanmalar yerine) ayaklanmanın sosyal ve psikolojik şartları*

nın hazırlanması şiarı, **o sırada** devrimci-sosyal demokrasinin biricik doğru şiarlarıydı.' (İki Taktik, s. 78)". (Bkz. **Kesintisiz Devrim I**)

Evrım aşamasını ve çalışma tarzını bu şekilde ortaya koyan Lenin, 1905 Devrim aşamasında şunları söylemektedir:

"... Şimdi olaylar bu şiarları aşmış bulunuyor. Çünkü hareket ilerleme kaydetmiştir, bunlar artık eskidir, kullanılmıştır, hizmetini tamamlamış eşyadır (yani evrim aşamasına ilişkindir)." (İki Taktik, s. 78)

Kısa olan devrim aşamasında da bolşevik taktik ve şiarlar, derhal ayaklanma değildir.

"Bu kısa dönem de ayrıca kendi içinde **geçiş devresi, taktik taarruz devresi ve stratejik taarruz devresi** olmak üzere üçe ayrılır.

A) Geçiş Devresi Fransızcası: Evrim döneminin hemen bitiminde başlar. Devrim dalgasının yavaş yavaş yükseldiği, kitleleri sarsmaya başladığı ve kitlelerin inancının kitlesel eylemlere dönüştüğü evrenin Fransızca konuşma taktiğidir.

1905 Devrim döneminde Fransızca hitabın bu aksanı şöyle idi; **mahalli siyasi grevler, nümayişler, genel siyasi grev ve Duma'yı boykottur.** (...)

B) Taktik Taarruz Devresi: Bu kısa devre, öncünün şehir eylemlerini öğrendiği, dolayısıyla halk kitlelerine önderlik etmeyi becerebildiği ve halk kitlelerine ayaklanmanın doğru taktiklerini öğrettiği devredir. Bu devre, halkın devrimci potansiyelinin iyice yükseldiği, devrim dalgasının en üst seviyeye yaklaştığı, öncünün son hücum öncesi taktik taarruzlarının yoğunlaştığı evredir. Bu devrede başlıca amaç, düşman saflarında yığın-

lık ve panik yaratmak, karşı-devrim cephesini dağıtmak ve yarıklar açmaktır.

1905 Devriminin taktik taarruz devresinin devrimci taktikleri; barikat savaşları (sokak savaşları) ve şehir gerillasıdır. Şehir gerillası, şehir proletaryasından oluşmaktadır.

Şehir gerillasının çeşitli görevlerinden bir tanesi olarak, halk kitlelerine ayaklanma konusunda Lenin, **Moskova Ayaklanmasından Alınacak Dersler** yazısında şöyle demektedir. "*Ara-
lıktan beri Rusya'da süregelen gerilla savaşı ve
korkunç şiddet hareketleri elbette bir ayaklan-
manın doğru taktiğini öğretmekte kitlelere yar-
dım edecektir.*"

C) Stratejik Taarruz Devresi, Nizami Orduya Geçiş ve Ayaklanma: 1905'in 10 Haziran'ında Lenin diyor ki: '*Parlamalar- gösteriler- sokak
çarpmaları, devrimci ordu birlikleri -işte halk
ayaklanmasının gelişimindeki aşamalar bun-
lardır. Artık son aşamaya ulaştık.*'

İktisadi ve politik buhran iyice derinleşmiş ve en üst seviyeye çıkmıştır. Artık beklemek, Lenin'in deyişiyle cinayettir. Ve ayaklanma gündemin birinci maddesi olmuştur. Stratejik taarruz nizami ordu ile, düzenli ordu ile yapılır. Son hücum için önce dağınık olan bütün güçler biraraya toplanır; Kızıl Ordu yaratılır (Kızıl Ordu proleter ordusudur). Barikat savaşları ve şehir gerilla taktikleri artık yerini Kızıl Ordu'nun ayaklanma taktiğine bırakmıştır." (Bkz, **Kesintisiz Devrim I**)

İşte Lenin dünyanın altı sömürgeci ülkeden birisi olan Rusya'da proletaryanın devrimci sürecini ve taktiklerini böyle koyuyordu.

Stalin, **Leninizmin İlkeleri**'nde, 1905 Devrim aşamasının taktiklerine devrimin **med aş-**

ması taktikleri demektedir.

Ve 1905 Devriminin yenilgiye uğramasından sonra tekrar bir uzun evrim dönemine girildiğini, devrim cezrinin başladığını söylemektedir.

Hemen görülebileceği gibi Marx, Engels ve Lenin'de devrim ve evrim aşamaları ve taktikleri, **kesin çizgilerle** ayırır.

Marx ve Engels'in tahlil ettikleri bu süreç burjuva toplumuna ilişkin; Lenin'inki ise dünyanın en büyük altı sömürgeci ülkesinden birisi olan, öteki Avrupa ülkelerine kıyasla nispeten zayıf fakat iç dinamiği ile gelişen bir kapitalizmin olduğu Çarlık Rusya'sına ilişkindir.

Yine açıkça görülebileceği gibi her iki aşamada da devrimci çalışmalar, şiar ve taktikler farklıdır. Evrim aşamasında öngörülen taktik, şiar ve metotlar, Almanca'dan kaynaklanmaktadır. Ve silahlı aksiyon, evrim aşamasının temel mücadele metodu asla değildir. Devrim aşamasında ise, devrim dalgasının yükselmesine paralel olarak silahlı aksiyon temel olmaktadır.

Marksizm-Leninizm'de politik mücadele biçimleri çeşitlidir. Literatürde bu biçimler a) Silahlı aksiyon, b) Silahlı aksiyonun dışındaki mücadele biçimleri diye iki başlıkta mütalaa edilirler. Devrimci sürecin evrim ve devrim diye kesin çizgilerle ayrıldığı ülkelerdeki Marksist-Leninist partiler daima bu iki mücadele biçiminin birisini bu iki evreye göre temel, ötekini ise ona tabi (tali) olarak seçerler. (İçinde bulunduğumuz evrede bu kesin çizgili ayırım emperyalist-kapitalist ülkeler için geçerlidir).

Devrim için uzun ve dolambaçlı halk savaşının zorunlu bir durak olduğu emperyalist hegemonya altındaki geri-bıraktırılmış ülkelerin so-

mut pratikleri, devrimci sürecin bu evreleri arasındaki ilişkide değişiklik yapmıştır.

Şöyle ki, emperyalist hegemonya altındaki ülkelerde (ister II. bunalım döneminin emperyalist hegemonyasının dışsal bir olgu olduğu feodal, yarı-feodal ülkelerde olsun, isterse de III. bunalım döneminde emperyalist hegemonyanın içsel bir olgu olduğu emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin egemen olduğu geri-bıraktırılmış ülkelerde olsun) evrim ve devrim aşamaları, (Çarlık Rusya'sında olduğu gibi zayıf da olsa) içsel dinamikle kapitalizmin geliştiği ülkelerdeki gibi kesin çizgilerle ayrılamaz.

Bu tip ülkelerde devrim aşaması kısa bir aşama değil, oldukça uzun bir aşamadır. Evrim aşamasının nerede bittiğini, devrim aşamasının ise nerede başladığını tespit etmek **fiilen** imkansızdır. **Her iki aşama iç içe girmiştir.**

Bu ülkelerdeki emperyalist hegemonya, bağımsız bir milli burjuvazinin gelişmesine engel olduğundan ülke kapitalist bir ülke olsa bile var olan kapitalizm kendi iç dinamiği ile gelişemediğinden çarpıktır, emperyalizme göre biçimlenmiştir. Emperyalist hegemonya toplumun kendi iç dinamiği ile gelişmesine engel olduğu için ülke alt yapı ilişkilerinden üst yapısına kadar **milli bir kriz** içindedir.

Bu milli kriz, tam anlamı ile olgun değildir. Ancak şu veya bu ölçüde vardır. Var olan bu krizin derinleştirilip olgunlaştırılması, tamamen o ülke devrimcilerine bağlıdır.

Özetle söylersek, **emperyalist hegemonya altındaki bütün geri-bıraktırılmış ülkelerde milli kriz, tam anlamı ile olgunlaşmış olmasa bile mevcuttur.** Bu ise devrim durumunun sü-

rekli olarak var olması, evrim ve devrim aşamalarının iç içe girmesi, bir başka deyişle silahlı eylemin objektif şartlarının mevcudiyeti demektir.

Emperyalist hegemonya altında bir ülke olan Türkiye'de silahlı kurtuluş savaşını sürdüren partimiz, evrim ve devrim aşamaları değerlendirmesini bu gerçeğin ışığı altında şu şekilde ortaya koymuştur:

"Ülkemizdeki pasifistler; evrim aşamasında olduğumuzu, bu yüzden de içinde bulunduğumuz evrede silahlı savaşın objektif şartlarının mevcut olmadığını iddia etmektedirler. Bu iddiaları temelden sakat ve yanlıştır. Bu şekildeki tahlillerin tek amacı, teslimiyetçiliğe ideolojik kılıf giydirmektir. Emperyalizmin işgali altındaki ülkelerde evrim ve devrim aşamaları, bu şekilde bıçak gibi birbirinden ayrılamazlar. Bu aşamalar birbirinin içine girmiştir. Ayrıca emperyalizmin işgali, karşı tarafın bizzat zora, şiddete, silaha başvurması demektir. Bu ise, silahlı savaşın objektif şartlarının mevcudiyeti demektir.

Şu anda iktidar mücadelesi yapan partimiz, iktidarı alabilecek güçte ve aşamada değildir. Ancak düzenli ordular aşamasında, bütün yurt çapında yönetimi ele geçirmekten söz etmek mümkündür. Ve biz, bugün bu aşamayı yaşadığımızı asla iddia etmiyoruz. Biz sadece halkımızın ihtilâlcı savaşının bu aşamaya gelebilmesi için gerilla savaşının şart olduğunu iddia ediyor ve bu amaçla da dövüşüyoruz." (Bkz. THKP Devrim Stratejisi, I No'lu Parti Bildirisi)

Bu devrimci değerlendirmeye karşı çıkış, sadece ülkemizin pasifistlerine özgü değildir.

Emperyalist hegemonya altında olan bütün geri-bıraktırılmış ülkelerin solundaki pasifistlerin şiddetle karşı çıktıkları bir değerlendirmedir bu.

Meselenin özü de budur. Gerilla savaşına karşı olan (lafta evet deyip de, pratikte karşı olanlar da dahil) bütün geri-bıraktırılmış ülkelerin pasifistleri Lenin'in klasik tanımına dört elle sarılırlar. Meselenin zaman ve mekan mefhumlarının ışığında bu devrimci konuş tarzı, onlara göre marceracılıktır, anarşizmdir, fokoculuktur, vs.

Gerekçe, ülkede Lenin'in klasik tanımına uygun bir milli kriz mevcut değildir.

Bu konuda bir örnek verelim. Cezayir'de küçük-burjuva devrimcileri Fransız emperyalizmine karşı silaha sarılıp halk savaşını sürdürürlerken; Cezayir Komünist Partisi ise, Lenin'in klasik tanımına dört elle sarılıp ülkede silahlı kurtuluş savaşının objektif şartlarının olmadığını, evrim aşamasını yaşadıklarını söyleyerek evrim döneminin mücadele biçimlerini temel alıyordu. Bilindiği gibi Cezayir Halk Savaşı, Cezayir Komünist Partisi'nin değil küçük-burjuva radikallerinin önderliğinde zafere erişti. Savaştan sonra, Cezayir Komünist Partisi'nin sekreteri Beşir Hacı Ali'nin yaptığı özeleştiri ilginçti. Diyor ki, bu konuda Beşir Hacı Ali:

"Durumu doğru değerlendiremememizin hemen akla gelen sebeplerinden biri de... Devrimci bir durumun gelişmesi konusunda yaptığımız değerlendirmelerin yüzeyde kalışıdır. Komünist Partisinin inandığı, Kasım 1954'te şartların bir ulusal kurtuluş savaşı vermemiz için elverişli bir olgunluğa erişmemiş olmasıydı. Çünkü Lenin'in koyduğu şartların kapitalist ülkelerle ilgili olduğunu ve askeri eylemlerle genel ayaklanma-

nın farkını unutuyorduk." (Bkz, **Pomeroy, Gerilla Savaşı ve Marksizm**, s. 320).

İşte, iş işten geçtikten sonra pasifizmin trajik günah çıkarması!

İKİNCİ BÖLÜM

EMPERYALİZMİN III. BUNALIM DÖNEMİ VE LENİNİST ÇİZGİ

I-EMPERYALİZMİN III. BUNALIM DÖNEMİ

Amerikan emperyalizmi, II. yeniden paylaşım savaşından en az yıpranmış ve en çok kâr-lar sağlamış emperyalist ülke olarak çıktı. Geçmiş dönemlerle kıyaslanmayacak seviyede yaptığı sermaye ihraç ve transferleri ile öteki emperyalist-kapitalist ülke ekonomilerini hegemonyası altına aldı. Halk savaşlarına ve de sosyalist bloğa karşı emperyalist bloğun jandarmalığını üstlendi. Dünya kapitalist bloğunun bu dönemde Amerikan İmparatorluğuna dönüştüğünü söylemek herhalde yanlış olmayacaktır. (Kapitalist dünya üretiminin 2/5'ini USA yapmaktadır.)

Emperyalizmin III. bunalım dönemi denilen bu dönemde emperyalist ilişki ve çelişkiler, **biçim olarak** iki temel cephede değişikliğe uğramıştır.

1) Emperyalistler arası rekabetin (uzlaş-

maz çelişkilerin) emperyalistler arası yeniden paylaşım savaşına yol açması imkanı ortadan kalkmıştır.

2) Emperyalist işgalin biçimi değişmiştir. (Bugün dünyada tam sömürge tipi ülke hemen hemen kalmamış gibidir. Açık işgal yerini gizli işgale bırakmıştır.)

II. yeniden paylaşım savaşından sonra dünya, burjuva araştırmacılarının "II. sanayi devrimi", Marksist araştırmacıların ise "**bilim ve teknik devrim**" ağı dedikleri bir çağa girmiştir.

"İnsanlığın atom enerjisini kullanmasına, evrenin fethine, kimyanın gelişmesine, üretimin otomatikleştirilmesi ve bilimle tekniğin diğer muazzam başarılarına bağlı olan bir bilimsel ve teknik devrim çağına girdiğinden bugün kimsenin şüphesi yoktur."

Dünya sosyalist bloğunun dev gelişmesinin yanında emperyalizm, özellikle Yankee emperyalizmi, bilimsel teknik ve keşifleri kullanarak üretimi belli ölçülerde artırarak, nükleer vurucu kuvvetleri ile -dünya sosyalist bloğu da bu glere sahiptir- dünyayı yok edecek bir seviyeye gelmiştir. [2]

(Bu "bilimsel ve teknik devrim", burjuva iktisatçılarının düz mantığına göre kapitalizmin bunalımına ilaç olmuştur. Oysa durum tam tersinedir. "Bilimsel ve teknik devrim", kapitalist rejimin özündeki mevcut çelişkileri görülmedik seviyeye çıkartarak kapitalist ilişkiler çerçevesini atırdatmaktadır. Üretimin artan yoğunlaşması, sermayenin temerküzü, özel tekellerle devlet te-kellerinin i içe girmesi, anormal bir talep yetersizliği korkunç bir kaos yaratmıştır.)

Bir yandan sermayenin korkunç bir sevi-

yede yoğunlaşması ve temerküz etmesi, öteki taraftan dünyanın 1/3'ünün kapitalist sömürünün dışına çıkması, kapitalizm için metropolün dışında pazarların korkunç derecede daralması sonucunu doğurmuştur.

İşte kapitalizmin bunalımını had safhaya çıkaran, onun kudurmuş ve azgın bir güç haline gelmesinin nedeni budur. Bu emperyalistler arası çelişkileri korkunç seviyede keskinleştirip, derinleştirmiştir.

“Kapitalist ekonominin gelişme ritmi, kapitalist pazarın durumu ile belirlenmiştir.”

Nükleer vurucu güçlerin dünya çapında erişmiş olduğu seviye ve de esas tayin edici olarak da dev dünya sosyalist bloğunun varlığı, emperyalistler arası had safhaya ulaşmış olan uzlaşmaz çelişkilerin ekonomik plandan, askeri plana sıçramasına engel olmaktadır. Bir yandan çelişkiler keskinleşip derinleşirken, öte yandan da entegrasyona gidilmektedir.

Emperyalistler arası uzlaşmaz çelişkilerin had safhaya çıkması, ancak bu çelişkileri yeniden paylaşım savaşı ile geçici olarak çözümleyememeleri ve zorunlu olarak entegrasyona gitmeleri kapitalizmin krizinin en öldürücü aşamayı yaşaması demektir.

Bugün Yankee emperyalizmi tam bir kriz içindedir. Oysa II. yeniden paylaşım savaşını takip eden yıllarda, Avrupa'lı ve Japon dostlarını tam bir ekonomik kontrol altına almış olan Yankee emperyalizmi, uzun bir süre ekonomisinin "istikrar"ını devam ettirebilmiş ve uzun süre kendi ekonomik ve politik taleplerini onlara dikte ettirmiştir. Kapitalist dünyada Dolar değişmez birim olarak kalmıştır.

Ancak kapitalizmin dengesiz gelişme kanunu bu süre içinde işlemiş, Avrupa ve de Japon emperyalizmi Amerikan hegemonyasını tehdit eder duruma gelmiştir. Amerikan ekonomisi -işleyen kapitalizmin kanunlarıyla- son on yıldır tam bir kriz içine girmiş ve son yıllarda bu krizi had safhaya gelmiştir. Amerikan ekonomisindeki kriz o derece artmıştır ki, Yankeeler efsanevi Dolar'larının dokunulmazlığını istemeye istemeye -iki yıl geciktirerek- bozmuşlardır. Amerika, Dolar'ını 1969'da devalüe etmesi gerekirken iki yıl dostlarını zorlamış, fakat bazı tavizlerin dışında olumlu sonuç alamamış ve 1971'de devalüe etmiştir.

Eğer, III. bunalım döneminin belirttiğimiz özelliği olmasaydı, Yankeeler dostlarının tavizleri ile yetinmeyip pazar sorununu halletmek için işi silahla çözümlmek yolunu tercih ederlerdi. (Böylece bir taşla iki kuş vurmuş olurlardı, çünkü aynı zamanda, savaş, kapitalizmin talep yetersizliği hastalığının bir ilacıdır.) Ancak dünya sosyalist bloğunun varlığı ve de tekniğin ulaşmış olduğu dev gelişme seviyesi, bu tip politikanın aynı zamanda kendi sonu demek olduğunu da hatırlatmaktadır. (Metropollerde ve sömürgelerdeki emekçi sınıflar arasında sosyalizmin bu dönemde kazandığı olağanüstü prestijin de dikkate alınması gerekir. Bu faktör de son derece önemlidir.)

Bu dönemde emperyalizmin iç ve dış pazarlarının son derece daralması, buna karşılık sorunun yeniden paylaşım savaşı ile çözümlenememesi karşısında genel olarak emperyalizm, özel olarak da Yankee emperyalizmi içte ve dışta iki metoda başvurmuştur. İçte **ekonomisini as-**

kerileştirmiş, dışta ise eski sömürgecilik metoduna ilaveten yeni-sömürgeciliğe başlamıştır.

Bilindiği gibi iç pazar, emekçilerin ferdi tüketimini artırmakla mümkündür. Ancak çalışan nüfusun gerçek gelirlerinde esaslı yükselmelerle iç pazar genişleyebilir. Fakat bu kapitalizmin tabiatına aykırıdır. Artan kârlar peşinde koşmak, tekellerin öz tabiatıdır. Sermayenin yoğunlaşp temerküzü, kapitalist toplumda işçi ve emekçi sınıfların gerçek gelirlerinin azalması sonucunu doğurmaktadır. 1952'den itibaren, Amerikan proletaryasının gerçek geliri sürekli olarak düşmüştür.

İç pazarın daralması karşısında talep yetersizliğine Yankeelerin bulduğu formül, ekonominin daha fazla askerileştirilmesi formülüdür. [3](Bu formülün de kapitalizmi kurtaramayacağını hayat bugün ortaya koymuştur).

Sermayenin olağanüstü yoğunlaşması ve temerküzü, tekelci kapitalizmi gerçek anlamı ile tekelci devlet kapitalizmine dönüştürmüştür. [4] Bu da, tekellerin gücüyle devletin gücünün iç içe girmesi, tek bir mekanizma haline dönüşmesi demektir. (Tekelci devlet kapitalizmi aşamasını, bilindiği gibi Lenin, sosyalizme geçişin maddi şartlarının en olgunlaştığı aşama olarak nitelemektedir. Yani kapitalizmin uzlaşmaz çelişkileri en had safhadadır.)

Ekonomisini olağanüstü derecede militarize etmiş olan Yankee emperyalizmi, bu durumun doğal sonucu olarak dünya çapında saldırganlığını, kudurganlığını korkunç bir seviyede artırmış; Pentagon bir yandan CIA'nın komploları ile sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde temsili demokrasileri bile rafa kaldırarak militarist rejimlerin kurulmasını sağlarken, öte yandan milli

kurtuluş savaşlarının yürütüldüğü ülkeleri cehenneme çevirmek için bütün güçlerini seferber etmiştir.

Emperyalizmin stratejik planda çökerken taktik planda gücünü ve saldırısını artırması esp-risi budur.

"Bilimsel ve teknik devrim" çağında uluslararası kapitalizm, pazar darlığından dolayı korkunç seviyeye gelmiş olan krizini geçici olarak gidermek amacıyla dışta eski sömürme metotlarında değişiklikler yapmıştır dedik. (Bu, eski metotlarını terkettiği anlamında yorumlanmalıdır. Bugün, her iki biçim birlikte işlemektedir. Ancak, ağırlık yeni biçimlerindedir.)

Bizim pratiğimizi birinci dereceden ilgilendiren bu konu üzerinde etraflıca duralım.

I. ve II. genel bunalım dönemlerinde uluslararası kapitalizmin pazarları, III. bunalım döneminde olduğu gibi iyice daralmış değildi. Daha önce belirttiğimiz gibi, teknoloji ve de sermayenin yoğunlaşp temerküzü bu seviyede değildi. Bu yüzden uluslararası kapitalizm, sömürge ülkelere emtia ihracı ve nakit sermaye ihraç ve transferi ile pazar sorununu halledabiliyordu. Onun için dünya bu kadar küçülmüş (pazarlar daralmış) ve de talep eksikliği bugünkü korkunç seviyeye gelmiş değildi. Bu bakımdan emperyalizmin sömürge ülkelerde pazar genişletmesi diye bir sorunu yoktu. Mevcut yapı korunarak -tabi belli ölçülerde feodalizm çözültölüp, komprador-burjuvazi yaratılmıştı- feodalizmle ittifaka giren emperyalizm sömürüsünü rahatlıkla sürdürebiliyordu.

Feodalizme karşı feodal sopa ile sömürülen halkın, özellikle hemen hemen serf statüsün-

de olan köylülerin -çelişkiler çok keskin- spontane patlamalarını ve isyanlarını örgütleyen proleter devrimcilerin mücadelesini komprador-burjuvazi-feodal mütegalibe yönetimi -zayıf merkezi otorite- engelleyemez duruma geldiği zaman -ki çoğu zaman pratikte böyle oldu- emperyalist işgal açık şeklini alıyordu. Zaten bu ülkelerde emperyalist devletler, ticari işlerini güven altında tutmak, öteki emperyalist ülkelerin kendi pazarlarına el atmalarını engellemek için stratejik yerlerde, özellikle limanlarda ve ana haberleşme merkezlerinde askerlerini bulundurarak fiili kontrolü elinde tutmaktaydı. (Zaten ülkenin stratejik merkezlerinde emperyalizmin fiili durumu mevcuttu.)

III. bunalım döneminde ise, **emperyalist-ler arası ilişkilerde değişiklikler olmuştur.**

İkinci olarak, metropollerde sermayenin had safhaya varan yoğunlaşması ve temerküzünün oluşturduğu "**talep yetersizliği**" ve de özellikle II. yeniden paylaşım savaşından sonralarını kaplayan **anti-emperyalist ve millici akımlar**, zorunlu olarak emperyalizmin sömürü metoduunda değişiklikler yapmıştır. Bu değişiklikler emperyalizmin çirkin yüzünün saklanması ve de sömürge ülkelerde pazar genişletilmesini amaçlayan yeni-sömürgecilik metotlarıdır.

Yeni-sömürgeci metotların temelinde, emperyalist tekellerin aç gözlü sömürü politikasına cevap verecek şekilde sömürge ülkelerde meta pazarının genişletilmesi, "yukardan aşağıya kapitalizmin" bu ülkelerde hakim üretim biçimi olması, merkezi güçlü otoritenin egemen olması sonucunu doğurmuştur.

"Yukardan aşağıya demokratik devrim",

belli ölçülerde gerçekleştirilmiş; üst yapıda feodal ilişkiler genellikle muhafaza edilirken (emeğin feodal sömürüsü sürdürülüp feodal ideolojiler muhafaza edilirken) alt yapıda kapitalizm egemen unsur haline gelmiştir (**pazar için üretim**).

Bu da, bu ülkelerde hafif ve orta sanayinin kurulması ve de yerli tekелci burjuvazinin (emperyalizmin en gözde müttefiki olarak) oluşması ve gelişmesi demektir. Ancak gelişen yerli-tekелci burjuvazi, iç dinamikle değil, emperyalizmle baştan bütünleşmiş olarak gelişmiştir. Böylece I. ve II. genel bunalım dönemlerinde bu ülkeler için dışsal bir olgu olan emperyalizm bu dönemde aynı zamanda içsel bir olgu haline gelmiştir. [5] [**Gizli işgal esprisi**]

Emperyalizmin yukarıda bahsettiğimiz sonucu doğuran yeni-sömürgecilik metodunu çok kısa özetleyelim.

Yankee emperyalizmi, **özellikle** 1946'dan sonra, yeni-sömürgecilik metodunu geliştirdi. Ve bu yeni-sömürgecilik politikasını Truman, Marshall doktrinleri ve askeri paktlarla, ikili anlaşmalarla tezgahladı.

Bu politikanın esası, daha az masrafla daha geniş pazar imkanı sağlayan daha sistemli ve ulusal savaşlara yol açmayacak daha üst seviyeye çıkmış emperyalizmin problemlerini daha fazla tatmin etmeye dayanmaktadır. **En temel metodu, sermaye ihraç ve transferinin ter-kibindeki değişiklidir.** Sermayenin 5-6 elemanı arasında yeni bir oran yaratılmıştır. Şöyle ki; savaş öncesi nakit sermaye ihracı, sermayenin isim, patent hakkı, yedek parça, teknik bilgi, teknik eleman, vs. diğer elemanlarına kıyasla çok daha fazla yer tutarken; savaş sonrası dö-

nemde özellikle 1960'dan sonra bu işleyiş tersine dönmüş, nakit sermaye ihracının dışındaki sermayenin yukarda özetlediğimiz elemanları ağırlık kazanmıştır.

Bugün geri-bıraktırlmış ülkelerde yabancı nakit sermaye oranının yerli nakit sermayeye oranla çok az olduğu fakat mutlak dışa bağımlı birçok sanayi kuruluşu mevcuttur. (Örneğin oto sanayi) Birkaç yüzde yüz dışa bağımlı temel sanayi tesisi kurulmakta ve bunlara bağımlı olmaya mahkum hafif ve orta sanayi belli ölçülerde geliştirilmektedir. [6] [Bu sanayi kuruluşlarının temelinde ise, yabancı sermayenin nakit sermaye dışında kalan elemanları yatmaktadır.]

Kısaca özetlediğimiz bu yeni sömürgecilik metodu, bir yandan emperyalizmin ülkeye iyice yerleşmesi (yani emperyalizmin sadece dışsal bir olgu değil aynı zamanda içsel bir olgu haline gelmesi) sonucunu doğururken, öte yandan geri-bıraktırlmış ülkelerde geçmiş dönemlere kıyasla, izafi olarak -feodalizmin etkin olduğu eski sömürgecilik dönemine kıyasla- belli ölçülerde pazarın genişlemesine paralel olarak toplumsal üretim ve nispi refahı artırmıştır.

Bunun sonucu olarak, geri-bıraktırlmış ülke içindeki çelişkiler görünüşte yumuşamış [feodal döneme kıyasla] halk kitlelerinin düzene karşı tepkisi ile oligarşi arasında suni bir denge kurulmuştur. Emperyalist işgal gizlendiği için -emperyalizm aynı zamanda içsel bir olgu haline geldiği için- halk kitlelerinin milliyetçi tepkileri, gavura alerjisi nötralize olmuştur. Merkezi devlet aygıtı geçmiş döneme kıyasla çok güçlenmiş ve ittifak projeleri, ikili anlaşmalar, askeri pakt ilişkileri ile oligarşik devlet cihazı, devrimci iç savaş

dikkate alınarak militarize edilmiştir. (Emperyalist yardımların 3/4'ü askeri yardımlardan oluşmaktadır).

Ülke içinde pazarın genişlemesine paralel olarak şehirleşme, haberleşme ve ulaşım çok gelişmiş ve ülkeyi ağ gibi sarmıştır. Eski dönemlerdeki halkın üzerindeki zayıf feodal denetim, -emperyalizmin fiili durumu bütün ülke çapında değil ticari merkezlerde ve ana haberleşme yerlerindeydi- yerini çok daha güçlü oligarşik devlet otoritesine bırakmıştır. Oligarşik devletin ordusu, polisi ve de her çeşit pasifikasyon ve propaganda araçları, ülkenin her köşesinde egemenliğini kurmuştur.

Bütün bunlara, I. ve II. genel bunalım dönemlerindekiyle kıyaslanmayacak şekilde bu ülkelerde emperyalizmin ve oligarşinin propaganda araçlarını korkunç seviyeye getirmesini, pasifikasyon yöntemlerini geliştirmesini ve geçmiş dönemlerde milli kurtuluş savaşlarından edindiği tecrübeleri ilave etmek gerekir.

Artık geri-bıraktırılmış ülkelerdeki oligarşik devlet aygıtı, mevcut üretim ilişkilerini -buna ülkedeki kapitalizm iç dinamiklerle gelişmediği için, emperyalist üretim ilişkileri demek yanlış olmayacaktır- uzun bir süre koruyabilecek seviyeye gelmiş; bu ülkelerdeki halk kitlelerinin özellikle geniş emekçi yığınlarının tepkileri pasifize edilerek, bu tepkiler ile oligarşi arasında suni bir denge kurulmuştur. (Bu durum, pasifizmin, revizyonizmin bu ülkelerdeki maddi dayanağını teşkil etmektedir.

II- OLİGARŞİK DİKTA

Sanayi devriminden geçmiş olan emperyalist-kapitalist ülkelerdeki yönetim de, geri-bı-raktırılmış ülkelerdeki yönetim de oligarşik yö-netimdir. Ancak emperyalist-kapitalist ülkeler-deki kapitalizm gerici bir tarzda değil (yukarı-dan aşağıya değil) devrimci anlamı ile, iç dina-miği ile gelişmiş ve yerleşmiştir. Dolayısıyla, sa-dece alt yapıda değil, üst yapıda da burjuva de-mokratik ilişkiler egemen olmuş, feodal ilişkiler bertaraf edilmiştir. Fakat tekelci dönemde kapi-talizm; **serbest rekabet, milliyetçilik ve de-mokratik yönetim** ilkelerini bir yana iterek, yerlerine **tekel, kozmopolitizm ve oligarşik diktayı** ikame etmiştir.

Ancak geçmiş dönemlerde proletarya ve emekçi kitleler, uzun süren kanlı mücadeleler ile demokratik hak ve özgürlüklerine sahip olmuş-lardır. Emekçi sınıflar, gerek nitelik olarak gerek-se de nicelik olarak güçlüdürler. Onun için bu ül-kelerdeki oligarşi, klasik burjuva demokrasisini ve özgürlüklerini belli ölçülerde sınırlayabilmek-te fakat asla özüne dokunamamaktadır. Bu ülke-lerdeki oligarşinin niteliği finans oligarşisidir.

Bizim gibi ülkelerdeki oligarşik dikta ise, sadece finans kapitalin damgasını taşımamak-tadır. Çünkü ülkedeki kapitalizm, kendi iç dina-miği ile değil, yukardan aşağıya geliştirilmiştir. Dolayısıyla yerli tekelci burjuvazi, daha baştan çekirdek halindeyken emperyalizmle bütünle-şerek gelişmiştir. (Emperyalizm içsel bir olgu durumuna geldiği için bu oligarşi içindedir). An-cak bu gelişen tekelci-burjuvazi, tek başına em-peryalizmle ittifakını sürdürerek emperyalist

Üretim ilişkilerini muhafaza edecek güçte değildir. Dolayısıyla, yabancı ve yerli tekellere zorunlu olarak bağlı olan toprak burjuvazisi ve feodal kalıntılarla yönetimi paylaşmaktadır.

Oligarşık yönetim içinde işbirlikçi-tekelci burjuvazi, emperyalizmin temel dayanağı olmasına rağmen emperyalist üretim ilişkilerini muhafaza eden tek yerli sınıf değildir.

Bizim gibi ülkelerdeki oligarşık yönetim, rahatlıkla işçi ve emekçi kitlelerin demokratik hak ve özgürlüklerinin olmadığı tam bir dikta yönetimi ile ülkeyi yönetebilmektedirler. Buna **sömürge tipi faşizm** de diyebiliriz. Bu yönetim, ya klasik burjuva demokrasisi ile uzaktan yakından ilişkisi olmayan "temsili demokrasi" ile icra edilir (**gizli faşizm**) ya da sandıksal demokrasiye itibar edilmeden açıkça icra edilir. Ancak açık icrası sürekli değildir. Genellikle, ipin ucunu kaçırdığı zaman başvurduğu bir yöntemdir.

III-DEVRİMCİ ÇİZGİ VE REVİZYONİZM

Kısaca, III. genel bunalım döneminin karakteristiğini, emperyalizmin öteki genel bunalım dönemlerinden farklılığını belirttik.

Bu dönemde, solda revizyonizm ve oportünizm iki şekilde ortaya çıkmıştır.

Birincisi, bu dönemin karakteristik niteliklerine bakarak Leninizmin, emperyalizm bir sistem olarak çökene kadar devam edecek olan evrensel tezlerinin geçerliliğini yitirdiğini iddia ederek barışçıl, pasifist devrim teorileri ortaya atmaktadırlar.

Oysa emperyalizmin özü değişmemiştir. Değişen **emperyalistler arası ilişki ve istismar**

biçimidir. Bu bakımdan, emperyalist dönemin Marksizmi olan Leninizmin evrensel tezleri, emperyalizm bir sistem olarak çökene kadar geçerlidir.

İkinci tip sosyal reformist çizgi, emperyalizmin değişen ilişki ve istismar biçimini dikkate almayarak teoriyi bir eylem kılavuzu olarak değil de, tam bir dogma olarak almaktadır. Onlara göre, silahlı propaganda biçimi temel mücadele olamaz. Leninizm'de böyle bir propaganda biçimi yoktur. Silahlı propaganda örgütleyici değildir. Bu şekilde ele alış, her şeye silahın ucundan bakmaktır vs...

Bu konu üzerinde biraz duralım.

Bilindiği gibi, Marx ve Engels, 19. yüzyılın ikinci yarısında proletarya-burjuvazi mücadelesinin bir ileri aşamaya geçebilmesi ve de dünyada ilk proleter devriminin olabilmemesinin kapitalistler arası bir evren savaşıyla mümkün olabileceğini söylemişlerdi (**Bkz. Kesintisiz Devrim I**).

Emperyalist dönemde, bu dahiyane gözlemi Lenin ve Bolşevikler dikkate alarak, dünyanın ilk proleter devrimini yapmışlardır.

Lenin daha 1900'lerde (**Emperyalizm** kitabını yazmadan çok önce) kapitalizmin sıçramalı ve dengesiz gelişme kanununun zorunlu olarak bir emperyalistler arası savaşı doğuracağını ve bunun da, kapitalizmin en zayıf halkası olan Rusya'da devrime yol açacağını söylemişti. Lenin'in öngördüğü devrim biçiminin temelinde, emperyalistler arası zıtlıkların kesin olarak askeri plana yansıyacağı görüşü yatar. (**Bkz. Kesintisiz Devrim I ve Leninizmin İlkeleri**).

Bilindiği gibi, I. emperyalistler arası evren savaşında, bu alt-üst oluş aşamasında, dünya

proletarya hareketi büyük bir sıçrama yapmış ve dünyanın 1/6'sı sosyalist olmuştur. II. emperyalist evren savaşının oluşturduğu alt-üst oluş aşamasında ise, dünyanın 1/3'ü sosyalist olmuş ve sosyalizm dünya çapında büyük bir prestije sahip olmuştur.

II. Evren savaşından sonra, kapitalizm yeni bir bunalım dönemine girmiştir. Bu dönemde, emperyalistler arası zıtlığın savaşa yol açması imkansızdır. (Daha önce belirttiğimiz nedenlerden dolayı).

Küba devrimi, çalışma tarzıyla, takip ettiği rota itibariyle bu tarihsel dönemin özelliklerinin bir sonucudur. Bir başka deyişle, Marksizm-Leninizm'in bu tarihsel dönemin pratiğine uygulanmasının bir sonucudur. (Küba proleter devrimi hariç bütün devrimler, iki evren savaşının alt-üst oluşları içinde olmuştur). **Silahlı propagandanın temel mücadele biçimi olması ve de halkın devrimci öncülerinin savaşı, Marksizm-Leninizm'in evrensel tezlerinin bu somut tarihsel durumun pratiğine uygulanması sonucu ortaya çıkmış olan bütün emperyalist hegemonya altında olan ülkelerin proleter devrimcilerinin bolşevik çizgisidir.**

İşte, silahlı propagandayı temel alan ve öncü savaşı ile emekçi kitleleri devrim saflarına çekerek devrimci mücadelenin bir halk savaşı ile zafere ulaşacağını tespit eden partimiz, bu tespiti Marksizm-Leninizm'in kılavuzluğu altında içinde yaşanan tarihsel durumun ilişki ve çelişkilerinin ve bu çelişkilerin ülkemize yansımalarının ışığında yapmıştır.

Gerek ülkemizdeki, gerekse de dünyadaki pasifistler, silahlı propagandayı temel çarpışma

biçimi alarak öncü savaşını sürdüren devrimci örgütlerin "bu bir avuç adamın, hakim sınıflarla düellosudur. Bu anarşizmin, narodnizmin çizgisidir, Lenin'de böyle bir çarpışma biçimi yoktur. Sorunu bu şekilde ele alıŖ, her Ŗeye silahın ucundan bakmaktır...vs." demektedirler. Aslında, teslimiyetçiliğe ideolojik kılıftan başka bir Ŗey olmayan bu iddiaların ciddiye alınacak bir tarafı yoktur. Ŗu kadarını söyleyelim ki, bu dönemde bir devrim olmuştur. Ve bu devrimi yapanlar, iŖe silahlı propagandayı temel çarpışma biçimi olarak alıp öncü savaşı ile baŖlamışlardır. Bu tarihsel durumun bu Leninist çalışma biçimini temel alan devrimci hareketler, bugün dünyanın kırılık bölgelerinde halkların kurtuluŖ destanını yazmaktadırlar. Pasifistler ise, gerek dünyada gerekse de ölkemizde emperyalizmin ve oligarşinin soldaki uzantısı bir avuç grup olarak, emperyalizme karşı kanla ateşle kurtuluŖ destanları yazanlara karşı söz düellosu yapmaktadırlar.

Bu tip çarpışma biçiminin Lenin'de olmadığı söyleyen bu pasifistlere en iyi cevabı Lenin vermektedir.

Sözü Lenin'e bırakalım:

*"Marksizm, çarpışma biçimleri sorunlarının salt tarihsel bir incelenmesini gerektirir. Bu sorunu **somut tarihsel durumdan** ayrı olarak ele almak, diyalektik maddeciliğin esaslarının yeterince kavranmadığını gösterir. İktisadi evrimin değişik aşamalarında siyasal-ulusal-költürel canlı koŖullardaki değişmelere bağlı olarak **değişik mücadele biçimleri ortaya çıkar, bunlar başlıca çarpışma biçimleri olurlar; bunlarla ilgili olarak ikinci derecede, tamamlayıcı mücadele biçimleri de değişir.**" (Lenin)*

Evet, yaşanan somut tarihsel durumda (emperyalizmin III. bunalım döneminde) ve de iktisadi evrimin (emperyalizmin) değişik aşamalarında siyasal, ulusal-kültürel canlı koşullardaki değişimleri dikkate almadan Marx, Engels, Lenin, Stalin, Mao'nun yapıtlarından, pratikten kopuk, mekanik olarak çalışma tarzları tespit edenler, iyi birer Marksolog olabilirler, ama asla proleter devrimcisi olamazlar.

Oportünizmin her türü ile devrimci çizgi arasındaki temel farklılık, temel mücadele biçiminin seçilişinde ortaya çıkar. Bilindiği gibi hakim sınıflara karşı yürütülen proleter devrimci mücadele çok yönlüdür. Bu çok yönlülük literatürde iki ana başlık altında toplanır:

A) Barışçıl mücadele metotları (uzlaşıcı demek değildir)

B) Silahlı aksiyon metotları.

Emperyalizmin işgali altında olan ülkelerde emperyalizm ve oligarşiye karşı mücadele nasıl yürütülecektir? Oligarşi ile halkın memnuniyetsizliği ve tepkileri arasındaki suni denge hangi mücadele biçimi temel alınarak bozulacaktır? Halkı devrim saflarına çekmek için hangi mücadele metodunu temel olarak seçeceğiz? Geniş bir siyasal gerçekleri açıklama kampanyasının temel aracı hangi mücadele biçimi olacaktır?

İşte, devrimci çizgi ile oportünist çizgiyi, devrimci teoriyi "ortodoks" ideolojik-politik söz ebeliğinden ayırt eden temel ölçü buradadır.

Devrimci mücadeleyi yaşadığımız dönemde evrim ve devrim aşamaları diye kesin çizgilerle ayıran uluslararası revizyonizmin, pasifizmin bu soruya cevabı şudur: (Aralarındaki ayrılıklar ne olursa olsun, şehirleri temel alandan,

kırları temel alana kadar.)

"Kitlelerin içine girerek kitlelerin acil gereksinimleri etrafında kitleleri örgütleyip eyleme sokma ve kitlelere siyasi bilinç götürüp örgütleme, yani emekçi kitlelerin ekonomik ve demokratik hak ve istemleri etrafında kitleleri örgütleyip, siyasi hedefe yönlendirme."

Demokratik hak ve özgürlüklerin kullanılamadığı -rafa kaldırıldığı- daha doğru bir deyişle oligarşi tarafından kullanılmasına "izin" verilmediği, ordusu, polisi ve diğer güçleri ile emekçi kitlelere tam bir tenkil politikasının izlendiği bütün geri-bıraktırılmış ülkelerde bu tip klasik "kitle çalışması" ile ekonomik ve demokratik mücadeleyi politik mücadeleye dönüştürmek isteyen örgütler, düşmanın askeri üstünlüğü ve baskısı karşısında güçsüzlüğe düşecekler, giderek de iyice sağa kayacaklardır.

Bu yol *"oligarşik diktatörlük ile halktan gelen baskı arasında kurulmuş olan suni dengeyi bozacak yerde onu devam ettirecektir."* (Che)

Evet, devam ettirecektir. Elbette bu yoldan gidildiğinde de görünüşte bazı ilerlemeler olacaktır. Ancak bu yolun savunucuları, giderek başlangıçta savaşçı niteliklere sahip olsalar bile, bu niteliklerini kaybedecek, yozlaşacak ve giderek bürokratlaşacaklardır. Yitirilen devrimci öz ve de pasifize edilmiş beş-on emekçi; işte bu görüşün yolu basitleştirilince budur. [7]

Bu mücadele biçimini temel alan örgütler, giderek devrimci milliyetçilerin koltuğu altına girecek ve onların yönetiminin ülkede demokratik hak ve özgürlükleri sağlayacağını ve bu ortamda da ekonomik ve demokratik mücadelelerin etrafında kitleleri örgütleyip bilinçlendire-

ceklerini düşüneceklerdir.

Mesela, ülkemizdeki (x) grubu, siyasi gerçekleri açıklayan bir yayın organı etrafında toplanıp fabrika, vs. yerlerde üslenmeye çalışarak, ekonomik ve demokratik kitle hareketlerinin içine girerek, buradan hareketle kitleleri devrim saflarına çekmeye çalışırlarken, yani bu tip mücadele biçimini temel alırlarken, öte yandan örgütlenmelerine para sağlamak amacı ile bir-iki soygun yapmışlar ve bir-iki sabotaj ve suikast teşebbüsünde bulunmuşlardır. (Ancak yapılan bu silahlı eylemler, silahlı propaganda değildir.)

Ve bu çalışma tarzı içinde olan (x) grubu bütün ümitlerini devrimci-milliyetçi bir cuntaya bağlamıştı. Çünkü bu cunta, 27 Mayıs Anayasası'nı fiilen işler hale getirecek, 141-142'yi kaldıracak ve temel olarak aldıkları mücadele biçimine uygun bir ortam yaratacaktı.

Devrimci görüş:

Oligarşi ile halkın düzene karşı memnuniyetsizlik ve genellikle bilinçsiz tepkileri arasında kurulmuş olan suni dengeyi bozmanın, kitleleri devrim saflarına çekmenin temel mücadele metodu silahlı propagandadır.

Emekçi kitlelerin ekonomik ve demokratik mücadelelerinin, oligarşik diktatörlük -isterse temsili görünüm içinde olsun- tarafından terörle bastırıldığı merkezi otoritenin ordusu, polisi, vs. ile "dev" gibi güçlü olarak halk kitlelerine gözük-tüğü, gizli işgalin var olduğu bu ülkelerde, kitlelerle temas kurmanın, onları geniş bir siyasi gerçekleri açıklama kampanyası ile devrim saflarına kazanmanın temel mücadele metodu silahlı propagandadır.

Silahlı propaganda, askeri değil politik mücadeledir. Ferdi değil, kitlevi mücadele biçimidir. Yani silahlı propaganda, pasifistlerin iddia ettiği gibi kesin olarak terörizm değildir. Bireysel terörizmden amaç ve biçim olarak farklıdır.

Silahlı propaganda, belli bir devrimci stratejiden hareketle emekçi kitlelere elle tutulur gözle görülür maddi ve somut eylemlerden hareketle soyuta gider. Maddi olaylar etrafında siyasi gerçekleri açıklayarak kitleleri bilinçlendirir, onlara politik hedef gösterir. Silahlı propaganda, halkın düzene karşı olan memnuniyetsizliğini ajite eder, onları emperyalist beyin yıkamanın giderek etkisinden kurtarır. Önce kitleleri sarsar, giderek de bilinçlendirir. Merkezi otoritenin görüldüğü gibi güçlü olmadığını, onun kuvvetinin herşeyden önce **yaygara, gözdağı ve demagojiye** dayandığını gösterir.

Silahlı propaganda, herşeyden önce, günlük maişet derdi, vs. içinde kaybolan, emperyalist yayınla şartlanmış, düzenin şu veya bu partisine "umudunu" bağlamış kitlelerin dikkatini devrim hareketine çeker; uyuşturulmuş, pasifize edilmiş kitlelerde kıpırdanma yaratır.

İlk dönemde yoğun sağcı propagandanın (oportünist yayın da dahil) etkisi ile kitlelerdeki şaşkınlık ve tereddüt, giderek devrim hareketine karşı sempatiye, eylemler karşısında yüzündeki "adalet" maskesini bir kenara atarak baskı ve terörünü halkın üzerinde görülmedik derecede artıran oligarşinin çirkin yüzünü görerek ona karşı antipatiye dönüşür.

Silahlı propagandayı temel alan örgüt, gi-

derek ezilenlerin tek umut kaynağı olur. Bir yandan işsizliğin ve pahalılığın giderek artması halkın memnuniyetsizliğini had safhaya ulaştırırken; silahlı propagandanın karşısında baskı ve terörünü iyice artıran, halkın giderek bütün demokratik haklarını rafa kaldıran oligarşi, başta aydınlar olmak üzere bütün halkın nazarında değer yitimine uğrar. Gerilla savaşını başarı ile yürüten parti, önce soldaki çeşitli oportünist fraksiyonların etkisi altında kalmış olan halkın uyanık kesimlerini etrafında toplayacak, soldaki parazitleri giderek temizleyecektir. Pasifistlerin kafalarını karıştırdığı unsurlar -işçi, köylü, öğrenci- giderek silahlı propagandanın etrafında toplanacaktır. Yani silahlı propaganda önce solu toplayacaktır. Başlangıçta çeşitli eğilimlerin etkisi altında olan samimi unsurlar tek bir strateji etrafında toplanacaklardır.

Silahlı propaganda, kır ve şehir gerilla savaşı ile psikolojik ve yıpratma savaşını içerir.

Temel mücadele biçiminin bu şekilde ele alınması, elbetteki öteki mücadele biçimlerinin ihmal edilmesi demek değildir. Silahlı propagandayı temel alan örgüt, öteki mücadele biçimlerini de gücü oranında ele alır. Ancak öteki mücadele biçimleri talidir. Silahlı propaganda, temel mücadele biçimidir. Bu, ekonomik ve demokratik kitle hareketlerine seyirci kalınması demek değildir. Örgüt, gücü oranında ekonomik ve demokratik hak ve istemler etrafında kitleleri örgütlemeye çalışır. Oligarşiye karşı her çeşit tepkiyi yönlendirmeye uğraşır. Ancak başlangıçta asla her yere koşmaz; gücünü aşan, silahla güven altına alınamayan kitle hareketlerinin içine

girmez. **Gücüyle orantılı olarak silahlı propagandanın dışındaki bilinçlendirme, siyasi eğitim, propaganda ve örgütlendirme işleri ile uğraşır.**

Klasik politik kitle mücadelesi ile silahlı propaganda birbirini izler ve birbirinin içinde, birbirine bağımlıdırlar; her biri diğerini karşılıklı etkiler.

Silahlı propagandanın dışındaki öteki politik, ekonomik, demokratik mücadele biçimleri silahlı propagandaya tabidir ve silahlı propagandaya göre biçimlenirler. (Tali mücadele biçimleri temel mücadele biçimine göre şekillenir. Yani silahlı propaganda metotlarına göre şekillenir).

İşte silahlı propagandayı temel, öteki politik, ekonomik ve demokratik mücadele biçimlerini bu temel mücadele biçimine tabi olarak ele alan devrimci stratejiye **Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi** denir. (Bu stratejinin örgütü de, ideolojik mücadeleyi bir polemik aracı olarak ele almaz. İdeolojik mücadeleyi, kendi kadrolarının siyasi eğitimi olarak ele alır).

İşte III. bunalım döneminde emperyalizmin işgali altında olan ülkelerin solundaki devrimci ve revizyonist çizgilerin görüşleri özetle budur. Kısaca özetlersek: Bu ülkelerde "proleter devrimci" adı altında iki tip sapma görülmektedir.

1) Revizyonist, Klasik "Ortodoks" Çizgi:
(Karakteristikleri)

Askeri yan ile politik yan birbirine zıt şeylermiş gibi görüp, askeri yanın küçümsenmesi. Şehir proletaryasının siyasi işlevini, proletaryanın anahtar rolü oynadığı sovyetik modelin ışığı

altında görerek aşırı abartma.

Milli bir krizin ülkede olmasına rağmen barışçıl mücadele metotlarının temel alınmasının ve de evrim ve devrim aşamalarının kesin çizgilerle ayrılmasının, Öncü Savaş'ının reddinin oluşturduğu kendiliğindencilik.

Silahlı propagandanın prestij kazanması üzerine solda prestij kaybına maruz kalan bu örgütler, sonradan gerilla yapan bir şube de açmışlardır. Tabi bu gerilla hikaye olmuştur.

2) Bu görüş tepki olarak doğan Küba Devrimi'nin yanlış yorumlanmasının sonucu ortaya çıkan **militan sol çizgi, Fokocu Görüş**: Şehir-kır ilişkilerini, silahlı propaganda ve öteki mücadele biçimlerini diyalektik bir bütün olarak görmeyen, tek ve bütün olarak kırıları ve silahlı propagandayı alan, şehirlerin ve öteki mücadele biçimlerinin tali rolünü önemsemeyen bir görüştür. Bu görüşün temelinde, geri-bıraktırılmış ülkelerdeki milli krizin en olgun bir şekilde değerlendirilmesi, öncünün mücadelesi ile köylülerin derhal silaha sarılarak savaşın kısa zamanda Halk Savaşına dönüşeceği düşüncesi yatmaktadır.

Dolayısıyla bu çizgi de, "sol" bir kendiliğindenciliktir. Ancak bu görüşün savunucuları, hayatın gerçekleri karşısında bu yorumlarının gerçekçi olmadığını anlayarak hızla bu görüşü terketmişlerdir. Dünyada bugün hemen hemen fokocu anlayış içinde olan silahlı propaganda örgütleri yok gibidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE'NİN TARİHİ-SOSYAL-EKONOMİK ÖZELLİKLERİ VE PRATİĞİMİZE İLİŞKİN SORUNLAR

I-MERKEZİ FEODAL OSMANLI DEVLETİ

Osmanlı devletini iki aşamada ele almak gerekir:

a) Askeri Merkezi Feodal Osmanlı İmparatorluğu.

b) Komprador-Feodal Osmanlı Devleti.

Osmanlı toplumu, klasik feodal bir bün-yeye sahip olmamasına rağmen feodal bir devletti. Tam deyi miyle -özellikle 15. yüzyıldan sonra- toplumsal yapı, askeri merkezi-feodal bir yapıydı. Toprağa bağlı reaya üretiyor; artı-ürün, ikincil dereceden feodaller aracılığıyla merkezi otorite tarafından ele geçiriliyordu. Stratejik ticaretin yollarının Osmanlı feodalizminin elinde olması ve dış talan, iç talanın -iç sömürünün- keskin olmamasını sağlıyordu.

Bu durum ve mevcut feodal yapının klasik tipte olmaması iç çelişkileri belli ölçülerde yu-

muşatıyordu. (Yani üretici güçlerle feodal üretim ilişkileri arasındaki çelişki kısa bir dönemde had safhaya gelecek kadar keskin olmadı). Kapitalizm yavaş yavaş uç vermeye başlarken, çelişkiler keskinleşme sürecine girerken Avrupa kapitalizminin dış müdahalesi ile bu engellenmiş, yerli kapitalizm gelişmemiştir. [8]

Avrupa kapitalizminin bir sömürü sahası haline gelişinde, bu zayıf oto-dinamizm şüphesiz önemli rolü oynamıştır.

Osmanlı toplumunun Avrupa kapitalizminin bir açık pazarı haline gelmesi, 18. yüzyılın sonlarına doğru olmuştur. (1838 Balta Limanı Anlaşması ile bu durum resmileşmiştir.) Bu yıllar aynı zamanda merkezi otoritenin zayıflayıp feodal mahalli birimlerin gücünü artırdığı yıllardır.

Osmanlı toplumu, 18. yüzyıldan itibaren hızlı bir sömürgeleşme sürecine girmiş, devlet hızla kompradorlaşmış, rüşeym halinde yerli kapitalizm Avrupa kapitalizminin rekabetine dayanamayarak kavrulmuş, ekonomi feodal-komprador bir yapıya sahip olmuştur.

Bu feodal-komprador ekonomik yapının önemli özelliklerinden birisi de, uluslaşmayı yürütecek feodal veya yarı-feodal toplum karakterinden, gelenek ve törelerinden doğan sosyal, psikolojik ve de kültürel oluşumun etkisi altında uyuyan halk kitlelerini harekete getirecek ilerici ve demokratik düşünceyi yaygınlaştıracak güçte devrimci burjuvazinin olmayışındır. Bu görev, zorunlu olarak küçük-burjuvazinin omuzlarına yüklenmiştir. [9] Bir başka deyişle, Osmanlı feodalizminin klasik bir bünyeye sahip olmayışının oluşturduğu zayıf oto-dinamizm askeri feodal devletin katı merkeziyetçiliğinin oluşturduğu imtiyazlı ge-

niş bürokrasinin adeta bir sınıf gibi hareket kabiliyetini doğurmasıdır.

Merkezi feodal devletin 18. yüzyılda içte yavaş yavaş merkezi etkinliğini kaybederek mahalli mütegalibenin iktidar gücünü artırması ve dış müdahale ile merkezi feodal devletin dayanamayarak ittifaka girip kompradorlaşması, bu imtiyazlı kapıkulu zümresi içinde iki akım ortaya çıkarmıştır. Kapıkulunun Avrupa kapitalizminden paylar alan imtiyazlı üst tabakası, sultan ailesi ile birlikte hızla kompradorlaşmışlardır. Galata bankerleri, kompradorlaşmış saray ve kapıkulunun (feodal komprador devlet) üst kesimi, batı sömürsünden oldukça önemli paylar alan imtiyazlı gerici ittifakı oluşturunuyordu.

Batı Avrupa kapitalizminin talanı ile hızla eski imtiyazlarını kaybeden, eski "şanlı" ve imtiyazlı dönemlerinin özlemini çeken kapıkulunun bu tayfası, devletin bu yeni sürecinden memnun olmadılar. (Bunda mahalli mütegalibenin gücünü artırması da etkilidir). Eski imtiyazlı günlerin özlemi ile feodal-komprador akıma karşı önce "Osmanlılık", sonra da Avrupa'da gelişen milliyetçilik akımının etkisi ile "Türkçülük" bayrağı altında tavrı aldılar. Ancak bu zümre, karakteri gereği hedefleri daima bulanık, eylemleri de direkt sonuca gidecek eylemler değildir. Avrupa kapitalizmi bu zümre içinde kendine ajanlar bularak, temelde kendi istismarını daha da genişleten sahte devrimci hedeflere -Turancılık, vs. gibi- çoğu kere rahatlıkla kanallere edebilmiştir. Hatta zaman zaman feodalitenin tepkilerine karşı bu zümreyi bir tehdit aracı olarak bile kullanabilmiştir.

Sonuç olarak:

1) Avrupa'nın coğrafi ve teknik keşiflerinden istifade edip kapitalizme geçmesi aşamasında Osmanlı devleti, zayıf oto-dinamizminden dolayı geç kalmıştır. Dolayısıyla sömürgeleşme sürecine girmiştir.

2) Osmanlı feodalizminin niteliğinden dolayı (klasik anlamda feodal-serf ilişkisinin açık ve kesin olmaması ve de iç sömürünün yumuşak ve gizli olması) isyancılık, emekçilerde bir gelenek haline gelmemiştir. Merkezi feodal devlet, dış talanı temel alıp iç sömürüyü nispeten gizli ve yumuşak yürüttüğünden dolayı Anadolu halkına bir yüce baba, bir hami gibi gözükebilmiştir.

3) Merkezi feodal otoritenin çok güçlü olması (mahalli mütegalibe çok zayıf) devlet otoritesinin "yenilmezliği" ve "karşı konulmazlığı" düşüncesini kitlelerde "fikri sabitlik" derecesinde yerleştirmiştir.

Özetle söylersek, feodal devletin kompradorlaşma öncesi dönemine kadarki süre içinde devlet, "halkın babası" ve "kerim devlet" olarak kitlelere görünmüştür. Komprador-feodal devlet döneminde ise devletin kitlelere görüntüsü ceberrutlaşmış, ancak "karşı-konulmazlığı", "yıkılmazlığı" düşüncesi devam etmiştir.

Ancak I. Milli Kurtuluş Savaşı döneminde açıkça işgalci düşmanın saflarında yer alan komprador-feodal devlete karşı Kuvay-ı Milliye'-nin başarılı eylemleri ceberrut, "yıkılmaz", "karşı-konmaz", "gücünü tanrıdan alan" Osmanlı devletinin bu görünümünü yıkıp atmıştır.

4) İç ve dış dinamiğin etkisi ile feodalizmin rahminden doğan devrimci bir burjuvazi gelişmemiştir. Onun görevini zorunlu olarak küçük-

burjuva aydınları omuzlamışlardır.

II- KEMALİZM

Kemalizm, emperyalizmin işgali altındaki bir ülkenin devrimci-milliyetçilerinin bir milli kurtuluş bayrağıdır. Kemalizmin özü, emperyalizme karşı tavır alıştır. Kemalizmi bir burjuva ideolojisi, veya bütün küçük-burjuvazinin veya hut asker-sivil bütün aydın zümrenin ideolojisi saymak kesin olarak yanlıştır.

Kemalizm, küçük-burjuvazinin en sol, en radikal kesiminin milliyetçilik tabanında anti-emperyalist bir tavır alışıdır. Bu yüzden Kemalizm soldur, milli kurtuluşçuluktur. Kemalizm, devrimci-milliyetçilerin emperyalizme karşı aldıkları radikal politik tutumdur. [10]

Ülkede, kendi solunda emperyalizme karşı hiçbir devrimci ulusal-radikal sınıf hareketi olmadığı; dünyada, bugünkü gibi milli kurtuluş savaşlarının destekçisi bir dünya sosyalist bloğunun olmadığı bir evrede emperyalizme karşı dünyada ilk muzaffer olmuş bir halk savaşını veren radikal-milliyetçiler, bu bakımdan ülkemizin -kökeni Osmanlı alt bürokrasisinin ilericiliğine dayanan- bir orjinalitesidir. Kemalistler için, ülkemizdeki asker-sivil aydın zümrenin jakobenleri diyebiliriz.

III-1923 DEVRİMİ, 1923-42 ve 1942-50 DÖNEMLERİ

1923 Devrimi, önder sınıfın karakterini yansıtan bir milli devrimdir. Emperyalist işgal kırılmış, komprador-burjuvazi tasfiye edilmiş, ya-

bancı sermayeye tanınan bazı imtiyazlara rağmen genellikle emperyalist istismar bertaraf edilmiş, feodalizmin ideolojik ve politik gücü kırılmıştır.

Bu, muhtevası burjuva olan bir devrimdir. (Stalin ve Mao, 1919-23 Anadolu harekâtına devrim demektedirler. Keza Mao, 1923 Anadolu Devriminden muhteva bakımından pek farklı olmayan Cezayir Devrimi için de milli demokratik devrim kavramını kullanmaktadır). Ancak, önder sınıfın karakterinden dolayı bu devrim sürekli kılınamamış, duraklamalara ve hatta geriye dönüşlere maruz kalmış, sonunda da ülke yeniden sömürgeleşme sürecine girmiştir.

I. Milli Kurtuluş Savaşının ve de 1923 Anadolu Devriminin önderinin büyük-burjuvazi olduğunu söylemek gerçeklere aykırıdır. [11]

Çünkü emperyalist dönemde burjuvazi, bütün dünyada devrimci, milliyetçi ve demokrat niteliğini kaybetmiştir. Onun ideolojisi artık milliyetçilik değil, kozmopolitizmdir. O, vatan, millet bayrağını geminin bordosundan aşağıya atmıştır. Bu bayrağı, emperyalist dönemde enternasyonalizm ve yurtseverlik tabanında proleter devrimcileri, milliyetçilik tabanında ise küçük-burjuva radikal unsurları yükseltmektedir.

1923'te kurulan milli, laik Türkiye Cumhuriyeti'nde yönetim, hiyerarşik tabanın üst kademesinde Kemalistler olmak üzere, küçük-burjuvazinin ve de burjuvazinin bütün fraksiyonlarının ortak yönetimidir.

Feodal mütegalibe sindirilmiş, ancak politik ve ideolojik gücü kırılmasına rağmen ekonomik gücü bertaraf edilememiştir.

Kısaca özetlersek, **feodal-komprador**

devlet mekanizması parçalanmış, yerine tek parti yönetimi altında küçük-burjuvazinin diktatörlüğü egemen kılınmıştır.

Lenin, küçük-burjuvazinin hiyerarşinin en üstünde yer aldığı yönetimin niteliklerini şu şekilde belirtmektedir:

“... otorite ve devlet gücünün bu sınıfın ekonomik, sosyal ve politik hiyerarşinin başında kalmasının hizmete konulması ve emperyalizmle ittifak halinde bulunan feodalite ile sermaye diktatörlüğü yerine küçük-burjuva diktatörlüğünün kurulması, bunun için de baskıcı devlet mekanizmasının bu sınıfın çıkar ve ideolojisinin hizmetine konulması.”

İşte 1923 Türkiye Cumhuriyeti yönetiminin ideolojik ve politik niteliği budur.

Ekonomik plandaki yönetimi ise özetle şudur: Özel mülkiyet ve kâr temel alan (başka türlü olması eşyanın tabiatına aykırıdır), kendi sınıfsal ve de ekonomik örgütlenmesini genişleten, giderek de "milli burjuvazi" sınıfını yetiştirmeye yönelik küçük üretime dayanan özünde boş bir milli ekonomi yaratılmıştır.

Bu tip ekonomiye ilişkin Lenin şöyle demektedir:

“... Şehir ekonomisinin hafif endüstri temeli üzerinde kurulması, daha doğrusu kırsal bölgelerde ve şehirlerde bir tüketim ekonomisinin kurulması (bu 'ne üretilirse tüketilir' ilkesine dayanan ve birinci derecede küçük-burjuva tüketim ihtiyaçlarının hizmetinde olan bir ekonomidir; küçük-burjuva, proletaryanın ve yoksul köylülerin gücünden elde ettiği artı-değerin büyük bir kısmını elinde tuttuğu için nispeten büyük bir satın alma gücüne sahiptir).”

1923 yıllarında yönetimin üst kademesinde bulunan Kemalistler, başlangıçta emperyalizmle ekonomik plandaki ilişkilerde çekimserdirler. Bir yandan emperyalizmin uzantısı komprador-burjuvazi tasfiye olurken, yabancı tekellere ilişkin pek çok stratejik işletme satın alma yolu ile millileştirilir ve de borç almada son derece dikkatli davranılırken öte yandan yine de kapitalist dünya içinde yer alınarak yabancı sermayeye bazı imtiyazlar tanınmaktadır. İdeolojik ve politik alanda gücü iyice kırılan feodalizmin ekonomik gücüne fazla dokunulamamaktadır. Yani, küçük-burjuva yönetimi, sınıfsal karakterinden dolayı emperyalizm ve feodalizmle olan bütün köprüleri atamamaktadır.

"...Küçük-burjuvazinin örgütlenmesinin genişletilmesi, bununla birlikte feodalite ile olan sınıfsal ve siyasal ilişkilerini koruyacak bir köprü-nün kurulması." (Lenin)

İstiklâli tam Türkiye yolunun her alanda tam bağımsız olmaktan geçtiğinin bilincinde olan bu yönetimin lideri G. Mustafa Kemal, milli ekonomi konusunda çok hassas davranmıştır. Gümrük himayeleri, millileştirme, yerli malı kullanma mecburiyetleri, vs.lerde milli bir kapitalist sınıfı oluşturma gayretleri içinde olan Cumhuriyet yönetimi, bu amaçla milli kapitalizmin gelişmesi için devletin bütün imkanlarını kullanmıştır. Ancak gittikçe gelişen politik ve ekonomik plandaki küçük-burjuvazinin örgütlenmesi, giderek ticaret burjuvazisi ile işbirliği içinde olan ve devletin imkanlarını bu alanlarda kullanan bir bürokrat burjuvazisi oluşturmuştur.

Meselâ, milli özel yatırımları desteklemek ve kredi vermek amacı ile kurulan İş Bankasının

kurucuları, milli kurtuluş savaşına katılmış Cumhuriyet döneminin politikacıları ile tüccar ve eşraftır. (Bkz. Savunma)

İş Bankasının bir nevi politikacılar bankası olarak kurulmuş olması, Cumhuriyet dönemi için bir aforizm salgınının başlangıcı olmuştur. (F. R. Atay, Bkz. Doğan Avcıoğlu, Türkiye'nin Düzeni) Giderek Cumhuriyet yöneticilerinin bir kesiminin bürokrat-burjuvazi haline dönüşmeleri, ticaret-burjuvazisi ve eşrafla birlikte ekonomik yatırımlar yapmaları; başlangıçta ekonomide özel kartelleşme ve tröstleşmeye, yabancı sermaye yardımlarına ve işbirliğine karşı olan devlet üzerinde politik gücünü yavaş yavaş artırmayı doğurmuştur. Yavaş yavaş, bu konuda meclisten imtiyazlı kanunlar çıkartılmış, yabancı sermaye ile "işbirliği" gelişmiş, ekonomide reformist-burjuvazi ile bürokrat-burjuvazi işbirliği sonucu tekelleşmeye doğru gidilmeye başlanmıştır.

"Aslında sanayiye elinde tutan İş Bankası grubunun büyük yatırımlara burnunu sokup tekel elde etmesi, bunun yanında perde arkasında bir şirket kurup o fabrika mamüllerini ithal edip yüksek tuttuğu fabrika fiyatları ile piyasaya sürmesi, reformist-burjuvazinin İş Bankası içindeki bir kanadının giderek sivrilmesine ve tekelleşmesine yol açmıştır. Türkiye'de tekелci burjuvazinin uç vermeye başlamasında en etkin grup, İş Bankası grubu olmuştur". (Bkz. Savunma) [12]

Özetle söylersek:

Bu dönemi üç evrede özetleyebiliriz:

1) **1923-32 Dönemi:** Ülkenin bağımsız, ekonomisinin ise bir milli tüketim ekonomisi olduğu evre.

Bürokrat-burjuvazisinin doğuş evresi. Bu

evre, yönetimde Kemalistlerin en ağırlıkta olduğu evredir.

2) **1932-42 Dönemi:** Bu evre, bürokrat-burjuvazinin ticaret burjuvazisi ve de yabancı tekellerle birleşip yavaş yavaş tekelci-burjuvaziye doğru dönüşmeye başladığı evredir. 1932 Dünya krizinin oluşturduğu ekonomik sarsıntıdan bu zümre geniş ölçüde istifade etmiş ve palazlanmaya başlamıştır. (Bkz, 1932 Milli Korunma Kanunu, Savunma).

3) **1942-50 Dönemi:** Savaş yıllarında, özellikle Saraçoğlu döneminde Saraçoğlu yönetiminin fiyatları serbest bırakması ülkede dörtlül bir enflasyon yaratmış; Marshall, Truman yardımları paravanası altında Amerikan emperyalizmi ülkeye iyice girmiş ve yabancı sermayeye geniş imtiyazlar sağlanmıştır. (Ülkenin sömürgeleşme sürecinin başlaması)

IV-1950-71 DÖNEMİ

Bu yıllar, ülkeye Amerikan emperyalizminin ekonomisinden politikasına, kültüründen sanatına kadar damgasını vurduğu ve bizzat oligarşi içinde yer aldığı yıllardır. (Emperyalizmin içsel bir olgu haline gelmesi). Bu yıllarda emperyalist üretim ilişkileri ülkenin en ücra köşesine kadar egemen olmuştur.

Kısaca dersek, küçük-burjuva milli ekonomisi emperyalist istismara cevap verecek şekilde değişikliğe uğramış, emperyalist üretim ilişkilerinin egemen olduğu oligarşinin gayri milli ekonomisine dönüşmüştür. Küçük-burjuva diktatörlüğü, yerini oligarşik diktaya terketmiş; küçük burjuvazinin milli ideolojisi ve politikası,

oligarşinin gayri milli ideolojisi ve politikasına yerini bırakmıştır.

Emperyalist tekellerle baştan bütünleşmiş olarak doğan yerli tekelci-burjuvazinin gerçek anlamda gelişip yaygınlaşması bu devrede olmuştur. Özellikle 1960'dan sonra, emperyalist üretim ilişkilerinin derinlemesine yayılmasına paralel olarak, yerli tekelci-burjuvazi de oligarşi içinde emperyalizmin temel dayanağı olmuştur.

Ancak, bu dönemde herşeye rağmen, oligarşi ile küçük-burjuvazi arasında bir nispi denge ülkede süregelmiştir. Yani oligarşi, devlete bu dönemde tam anlamı ile hakim değildir. Bu yüzden belli ölçülerde özellikle bürokrasi ve ordu içindeki devrimci-milliyetçiler, etkinliklerini bu dönemde devam ettirebilmişlerdir. Fakat özellikle 1963'den sonra, yerli ve yabancı sermayenin ülkemizde giderek merkezileşip, yoğunlaşması ve meta üretiminin ta köylere kadar girmesi ile oligarşi kademe kademe gücünü artırmış ve nihayet 1971'de küçük-burjuvazinin sağ ve orta kanadını da kendi saflarına çekerek, ordu ve bürokrasi içindeki Kemalistlerin gücüne büyük bir darbe indirmiştir.

V- 12 MART VE DEĞİŞEN SINIFLAR İLİŞKİSİ

12 Mart darbesi ile birlikte, ülkedeki sınıflar kombinezonunda tam bir değişiklik olmuştur. Ülkedeki devrimci-milliyetçilerle oligarşi arasındaki nispi denge bozulmuş, devletin bütün kurumlarına oligarşi tam anlamı ile hakim olmuştur.

Kökenini Osmanlı devletinden ve yirmi-beş yıllık Cumhuriyet dönemi küçük-burjuva

yönetiminden alan Türk ordusunun küçük-burjuva devrimci geleneği artık son bulmuş, ordu doğrudan emperyalizmin ve oligarşinin sömürgeci politikasının aleti olmuştur. (Bu, Türk Ordusunda devrimci-milliyetçilerin hiç kalmadığı anlamında yorumlanmamalıdır. Sosyal olayların sonucu, birden ortaya çıkmaz. Ordu ve bürokrasi içinde devrimci-milliyetçiler bir süre daha barınacaklardır. Ancak artık eski güçlerini kaybetmişlerdir. Ve giderek de hızla tasfiye olacaklardır).

Ülkemizde 12 Mart askeri darbesinin olması bir tesadüf değildir. Bu genel olarak, emperyalizmin III. bunalım döneminin, özel olarak Amerikan ekonomisinin 1967'den beri içine girdiği korkunç krizin Yankee işgali altındaki ülkemize yansımalarının bir sonucudur. Ülkemizdeki rejimin militarize olması ve de saldırganlığını artırması, Amerikan emperyalizminin ekonomisini askerileştirmesini olağanüstü artırıp, içerde ve dışarda terörünü artırmasının "Küçük Amerika"ya yansımasıdır.

Amerikan emperyalizminin krizinin had safhaya ulaşması, ülkemizdeki tekellerin aç gözlü sömürsünün artması emperyalist üretim ilişkilerinin iyice kökleşmesini oluşturdu. Bu ise, ülkemizdeki sosyal, iktisadi ve siyasi krizi iyice derinleştirdi. Paramız devalüe edildi. Fiyatlar görülmedik bir seviyeye yükseldi. Emekçi halkın yoksulluğu, sefaleti had safhaya ulaştı.

Amerika, Türkiye'deki Süleyman Demirel hükümetine iki tavsiyede bulundu. Ülkede kendi sömürsünü artıracak bir dizi "rasyonalizasyon" tedbirleri (dolayısıyla işbirlikçi-tekelci burjuvazi

lehine) almasını (Bkz. OECD Raporları) ve orduyu yönetime katarak hızla gelişen demokratik mücadeleyi bastırmasını tavsiye etti.

Süleyman Demirel yönetiminin bir ayağı tekelleşememiş vurguncu Anadolu burjuvazisine ve feodal kalıntılara dayandığından, bu tedbirleri gereğı gibi yerine getiremedi. Tekeller için "huzuru" sağlayamadı.

Bunun  zerine alaşağı edildi. Ve askeri diktatörlük kuruldu. Böylece bir yandan a  gözlü tekellerin istismarını daha da artıracak, öteki egemen sınıf ve zümrelerin aleyhine sömürüyü disiplin edecek bir dizi "reformlar" yapılmış olurken; öte yandan ordu ve bürokrasi içindeki devrimci-milliyetçiler geniş ölçüde temizlenmiş ve halkımızın korkunç seviyede artan sefaletinin oluşturduğu tepkiler terörle engellenmiş, tekellerin açgözlü s m r leri için "huzur" sağlanmış olacaktı.

12 Mart askeri darbesinin sonuçlarını ve aşamalarını sırasıyla şöyle özetleyebiliriz:

1)  lkemizdeki askeri diktatörlük, Amerikan emperyalizminin ülkemizdeki işgalinin aldığı son biçimdir. Bu, temsili demokrasinin rafa kaldırılması, düzen partilerinin rolünün asgariye indirilmesi demektir. Artık Türk Ordusu, oligarşinin halkımıza karşı y r tt ğu baskı politikasının açık ve doğrudan bir aleti olmuştur. [13]

Fakat Türk ordusunun alt kademe subaylarının niteliğini belirleyen, milliyetçiliktir.  o unluğu da askeri liselerden gelen, küçük-burjuva emekçi kökenli kişilerdir. On yıldır emperyalizm sistemli çalışarak, ordunun küçük-burjuva devrimci geleneğini geniş ölçüde deėiőirmiő,12

Mart'la birlikte geniş tasfiyelere gitmiştir. Latin Amerika'daki gibi iç savaşa uygun bir biçimlenişi olmayan geniş Türk ordusunda, daha bir süre devrimci geleneğin izleri görülebilir. Ancak süratle oligarşi, tasfiyeler ve yeniden düzenlemelerle orduyu iç savaş ordusu haline getirerek doğrudan vurucu gücü haline getirmektedir.

2) Oligarşi, 12 Mart darbesini ülkemizdeki küçük-burjuvazinin gücünü dikkate alarak, onlara ters düşmeyecek, "Atatürkçü", "milliyetçi", "ilerici", "reformcu" sloganlarla yapmış, I. Erim Hükümeti de reformist bir hükümet olarak görünmeye özel olarak dikkat etmiştir.

Bu, asker-sivil aydın zümrenin radikal kanadının sağ kanat ile olan ittifakını bozmak, onu tecrit edip, bu sloganlarla en azından nötralize edip bürokrasi ve ordu içindeki "tarafsız" ve sağ kanadı kendi saflarına çekmek için uyguladıkları bir yöntemdir. Oligarşi, ülkedeki nispi dengeden dolayı, bu yöntemi uygulamaya mecburdu. Çünkü Türk Ordusu, ülkenin tarihsel gelişmesinin sonucu olarak, Latin Amerika orduları gibi oligarşinin henüz vurucu gücü olmuş ve o şekilde örgütlenmiş değildi. Bu mekanizmayı, kendi politikasının doğrudan aracı olarak kullanabilmesi için, bu türlü sloganlarla işini yürütmesi zorunluydu.

Ayrıca Amerikan emperyalizmi, sömürsünü daha da genişletebilmek (tabi işbirlikçi-tekelci burjuvazi lehine de) yani sömürüyü disipline edebilmek için bürokrasi ve ordu içindeki küçük-burjuva aydınlarının desteğine de muhtaçtı.

Şöyle ki, bu sömürüyü disipline etme eylemi, oligarşinin içindeki eski etkinliklerini kaybet-

miş olsalar bile, hâlâ belli bir güç olan, özellikle mecliste önemli bir çoğunluğu oluşturan öteki gerici sınıf ve zümreleri -ticaret ve tarım burjuvazisi ile feodal kalıntıları- son derece rahatsız etmektedir. Bu yüzden başlangıçta bu sarı "reformları" büyük bir tepkiyle karşıladılar. Bu gerçeği, emperyalizmin ve işbirlikçi-tekelci burjuvazinin teorisinin yapıldığı Milliyet gazetesi şu şekilde özetlemektedir.

"... büyük burjuvazinin öncü çekirdeğini teşkil eden grup, özel sektörün bazı kesimlerine göre daha ileri görüşlere de sahiptir. İstekler, öncelikle geleneksel ticaret ve tarım sermayelerini (kapitalizm öncesi ortamdaki güçlerini saracak biçimde etkileyeceğinden) fazlasıyla rahatsız etmektedir. Oysa, var olan koşulların getirdiği kapitalist üretim biçimi, Türkiye'de daha rasyonel tedbirlerin alınmasını zorunlu kılmaktadır. OECD, 1970'in daha ilk günlerinde, Türkiye için bu yönde bir dizi rasyonelleşme tedbirleri tavsiye etmişti." (Ali Gevgilili, Türk Kapitalizmi ve Yeni İstekleri)

Bu kapitalizm öncesi sınıf ve zümrelerin sömürüyü disipline etmeye yönelik "reformlara" karşı tepkilerini, emperyalizmin ve yerli tekelci-burjuvazinin saf iktidarı olan I. Erim Hükümeti "ilerici, Atatürkçü, reformist" görünüm altında küçük-burjuva aydın çevrelerin desteğini alarak bu çevreleri bu zümreler üzerinde baskı unsuru olarak kullanıp kırmaya çalışmıştır. Ve ilk dönemde, en radikal küçük-burjuva kanadının bile bu konuda desteğini almayı başarmıştır.

3) Ancak, silahlı propaganda, I. Erim Hükümetinin gerçek yüzünü ve emellerini ve de oligarşinin en gerici, en azgın ve terörist

yönetimi olduğunu açığa çıkarmıştır. Böylece, Amerikan emperyalizminin ve işbirlikçi yerli burjuvazinin oyununu alt üst ederek maskesini alaşağı etmiş, kademeli planını bozmuştur. "İlerici, reformist, Atatürkçü" görünümü altındaki açık faşizmin erken doğum yapmasını sağlayarak, küçük-burjuva aydın çevreler de dahil olmak üzere kamuoyunun gözlerini açtı.

Bugün, aşağı yukarı bütün küçük-burjuva devrimci aydınları, I. Erim Hükümetinin niteliğini açıkça anlamış bulunmaktadır.

4) Küçük-burjuva aydın kamuoyunun desteğini kaybeden emperyalizm-işbirlikçi (tekelci) burjuvazi ikilisi, bu sefer zorunlu olarak sömürüyü disipline etmeye yönelik bir dizi rasyonelleştirme tedbirlerinden (sarı reformlarından) tavizler vererek, tekrar bu tedbirlerinden zarar görecektir. Öteki gerici sınıf ve zümrelerle ortak müşterekler etrafında anlaşmışlardır.

Bugün, oligarşi içinde tam bir bayram havası hüküm sürmektedir. II. Erim Hükümeti de, bu anlaşmanın ve gericiler arası barışın hükümetidir.

İşte 12 Mart ile birlikte, ülkemizde sınıflar kombinezonunda meydana gelen değişiklikler bunlardır.

Bütün bunların anlamı, kaba deyişle, ülkemizin Latin-Amerika ülkelerinden farksız bir ülke haline gelmesidir. Artık 1961-70 döneminin sınırlı demokratik ortamı tarihe karışmış, nispi denge bozulmuştur. Emperyalist işgalin ve istismanın Türk Ordusu aracılığıyla sürdürüldüğü, ekonomik ve demokratik amaçlı her çeşit kıpırdanmanın terörle susturulduğu, legal bütün yolların

tıkandığı, devrimci politikanın silahla susturulduğu bir ülke haline gelmiştir Türkiye.

Bundan böyle, bütün legal yolların tıkanmasından, emekçi kitlelere karşı tenkil politikasının en gaddarca sürdürülmesinden dolayı, kitlelerle diyalog kurmanın ve onları devrim safalarına çekmenin temel mücadele biçimi silahlı propagandadır.

Ülkemizin Latin Amerika ülkelerinden ve de öteki geri-bıraktırılmış ülkelerden kendine özgü temel farklılıkları ise şunlardır: (Bu temel faktörlerin yanında daha pek çok tali faktör sayılabilir).

1) Ülkemizin jeo-politik durumu:

Askeri ve taktik bir sorun olduğu için şu kadarını söyleyelim; devrimciler için ülkemizin jeo-politik durumu oldukça önemli bir avantajdır.

Dezavantajı ise, anti-komünizm propagandasının tarihi "moskof düşmanlığına" dayanır.

2) Tarihi ve sosyal gelişmenin oluşturduğu özellik:

Osmanlı feodal bünyenin ayırdedici özelliklerinden (katı merkezîyetçiliği, güçlü devlet aygıtı ve zayıf oto-dinamizmi) dolayı, Anadolu insanının kafasında devlet mefhumu karşı konulmaz, yıkılmaz bir kavram olarak yerleşmiştir. Keza ülkede 1950'ye kadar yönetimi elinde tutan küçük-burjuvazi diktatörlüğünün geniş bürokratik mekanizması ve tek parti anlayışının küçük-burjuva yukardan aşağıya tahakkümü, devlet otoritesinin "karşı-konulmaz, yenilmez ve yıkılmaz" bir güç olduğuna ilişkin yüzyılların yerleşmiş düşüncesini perçinlemiştir.

Ayrıca merkezi devlet otoritesinin baskısı

altında ezilmiş, bunalmış Anadolu insanı, kaderci bir düşüncenin rijid kalıpları içinde, "böyle gelmiş, böyle gider" düşüncesi ile politik pasiflik içindedir. (Emperyalizmin III. bunalım döneminde, geri-bıraktırılmış ülkelerde oligarşi ile halk kitlelerinin düzene karşı tepkileri arasında kurulmuş olan suni denge, ülkemizin tarihi, sosyal özelliklerinden dolayı çok daha fazladır). Yıllardır aldatılmış, kazıklanmış olduğundan lafa, söze, vs.ye artık inanmaz olmuştur. Bu nedenle kendine söylenenlerin bizzat söyleyenler tarafından eyleme döküldüğünü görmeden inanmaz.

II. yeniden paylaşım savaşından, özellikle 1960'dan sonra (Amerikan gizli işgalinin oluştuğu) ekonomik, sosyal ve politik kriz, ülkedeki sınıflar arası kutuplaşmayı ve emekçi kitlelerin memnuniyetsizliğini had safhaya çıkarmıştır.

Bugün Anadolu'nun pek çok yerinde halkın uyanık kesimleri, düzenin bütün partilerinden umutlarını kesmişler ve bu sefaletten kurtulmanın tek yolunun isyan etmek olduğunun bilincine varmışlardır. Halkımızın uyanık kesimleri, Amerikan "gavuru" ile işbirliği içinde olan ağaların, patronların, parababalarının nasıl kendilerini iliklerine kadar sömürdüklerinin farkındadırlar. Kitlelerde zenginlik düşmanlığı had safhadadır. Onların anlayamadığı tek şey, yenilmez bir güç olarak gözlerinde büyüttükleri oligarşik devlet cihazının kof ve çürüklüğüdür. (Oligarşi, kitlelerin bilincinde fikri sabitlik derecesinde, "devlete karşı konulmaz" düşüncesini iyice perçinlemek için sürekli olarak yaygara, gözdağı, kuvvet gösterisi ve demagoji ile özellikle bu konuyu işlemektedir).

Bu yüzden beş-altı tane devrimci askeri eylem, (propagandası yapılmamasına rağmen) kitlelerde derin bir şaşkınlık ve sempati yaratmıştır. Latin Amerika ülkeleri de dahil olmak üzere hiçbir geri-bıraktırılmış ülkede, henüz mayalanma aşamasında olan bir gerilla mücadelesi, kitlelerin üzerinde bu kadar etkili ve prestijli olmamıştır.

Bunun nedenleri açıktır.

Bir kere, hiçbir geri-bıraktırılmış ülke insanında "devlete karşı konulmaz, çünkü yenilmez" yanlısı düşüncesi, Anadolu insanının kafasında şekillendiği biçimde şekillenmemiştir.

İkinci olarak, meclisten, düzen partilerinden ve politikacılarından nefret, nutuk ve lafta kalan propagandaya karşı alerji, ülkemizin emekçi kitlelerinde hemen hemen öteki geri-bıraktırılmış ülkelerin kitlelerindekiyle kıyaslanmayacak seviyededir.

Üçüncü olarak, halkımızın uyanık kesimleri, pasifist kuyrukçu çalışma tarzı içinde olan "solculardan" bıkmış ve onlardan hiçbir hayır gelmeyeceğini de anlamışlardır. Yıllardır bu kesim gerçekten devrim meselesini ciddiye alan, umutlarını bağlayabileceği bir savaşçı örgütün özlemini duymaktadır (THKP-C'nin bugünkü prestijinin kaynağı da budur).

İşte bu nedenlerden dolayı, **devrimci propagandanın etkili olabilmesi, kitlelerin devrim saflarına çekilebilmesi için silahlı propaganda, Latin Amerika ülkeleri de dahil olmak üzere bütün geri-bıraktırılmış ülkelere çok daha fazla ülkemiz için şart ve elzemdir.**

Kitlelerin düzene karşı memnuniyetsizlik

ve kıpırdanmalarının eyleme dönüşmesi için, önce inandırıcı olmalıyız. Söylediklerimizi bizzat eylemimizle onlara göstermeliyiz. Devrimciler her şeyden önce, bir yandan kitlelere hakim sınıfların baskı örgütünün yüzyıllardır kafalarında şekillendiği gibi olmadığını, aslında çürük ve kof olduğunu, onun bütün gücünün **yaygara, gözdağı ve demagojiden** ibaret olduğunu askeri eylemleri ile göstermelidirler. Öte yandan, kitleleri devrimci propagandaya açık hale getirebilmek ve bu yolla devrimci bilinci onlara götürüp onları devrim saflarına çekmek için, askeri eylemlerin üzerine oturmuş propagandayı işlemelidirler.

Tekrar niteliğinde de olsa, söylediklerimizi kısaca özetleyelim:

Ülkemizin ekonomik, sosyal ve tarihi gelişiminin sonucu olarak, bir başka deyişle, geçmiş dönemlerde devletin niteliğinden dolayı, halkımızın tepkileri ile devlet arasında bir suni denge hep süregelmiştir. Emperyalizmin III. bunalım döneminde istismar metodunda yaptığı değişiklik de, böyle bir suni dengeyi kurmayı amaçlamaktadır.

Bu bakımdan Amerikan emperyalizmi, ülkemizde çok iyi bir zemin bulmuştur. Bu bakımdan Latin Amerika ülkeleri dahil olmak üzere bütün geri-bıraktırılmış ülkelerdekinden çok daha güçlü olan suni dengeyi bozmanın temel mücadele metodu, barışçıl mücadele biçimleri değil silahlı propagandadır. Pasifist ve revizyonist mücadele biçimleri, bu suni dengeyi devam ettirmekten başka hiçbir şey yapamaz.

Ve baştan beri sıraladığımız bütün nedenlerden dolayı, Şubat-Mayıs şehir gerilla eylemleri

sonucu halkımızın uyanık kesimlerinde düzene karşı duyulan memnuniyetsizlikler, devrimci sempatiye dönüşmüştür. [14] Her yeni, önce tepki ile karşılanır. Giderek yer eder ve benimsenir. Oligarşinin yurt çapında yürüttüğü karşı propaganda önceleri belli ölçülerde etkili olmuşsa da, şu anda artık eski etkinliğini yitirmiştir. Halkımızın düzene karşı nefreti o seviyededir ki, oligarşiye karşı yürütülen 5-6 askeri hareket bir anda devrimciler lehine azımsanmayacak bir prestij yaratmıştır.

Silahlı devrim cephesine karşı somut bir yönelmenin olduğu ve mücadelenin tam bir nitelik sıçraması yapacağı evrede, silahlı propaganda, henüz rüşeym halinde iken darbe yedi.

Şu anda bizlerin görevi, düzen değişikliğinin şu veya bu biçimde gerekliliğine inanan kitlelere böyle bir değişikliğin mümkün olabileceğinin güvencini yaratmaktır. Örgütsüz olan ve idealist düşüncenin perspektifinden, oligarşik devlet gücünü "dev gibi" güçlü ve yenilmez olarak gören kitlelere, merkezi otoritenin aslında görüldüğü kadar güçlü olmadığını, kof olduğunu, bütün gücünün yaygara ve gözdağı olduğunu bizzat devrimci pratik içinde göstermek suretiyle bu güvenceyi yaratabiliriz.

Evet, kitlelere oligarşiye karşı savaşan silahlı devrim cephesinin güçlü olduğunu göstermemiz, bir bakıma **kuvvet gösterisi** yaparak düşmanı yıpratmamız, moralman çökertmemiz gerekmektedir. Bunun tek yolu, öncünün bir dizi askeri zaferidir. Sağlanan potansiyelin kaybolmamasının, giderek genişlemesinin tek yolu budur. Devrimci merkezi yayın organı, ancak, bir dizi askeri eylemden sonra söz konusu olabilir.

(Bu, bu süre içinde devrimci yayının tatil edileceği anlamında yorumlanmamalıdır. Bu süre içinde kitlelere elbette askeri eylemlerin üzerine oturmuş devrimci yayın yapılacaktır. Ancak bu aşamada bu, periyodik olmayacaktır. Ayrıca siyasi kadroların eğitilmesini amaçlayan, pratiğimize ışık tutan broşürler de çıkartılacaktır).

Gerek neşir yolu ile, gerekse de propagandistler aracılığıyla yapılan ajitasyon ve propaganda, var olan bir şeyin üzerine oturmak zorundadır. Bugün, birkaç tane sözde devrimci yayın organı çıkmaktadır. Zaman zaman çeşitli "solcu" fraksiyonların, kitleleri silaha sarılmaya davet eden bildirileri dağıtılmaktadır. Etkileri nedir? Etkileri hiçtir. Çünkü soyutun propagandasıdır. Kitleler, kendilerini bir dizi keskin lafla ayaklanmaya, silaha sarılmaya çağıranı bizzat savaşın içinde görmek ister. Özellikle Türkiye halkı, soyut propagandaya, "-ceğiz, -cağız"a hiç ama hiç itibar etmez. Kitleler 1961'den beri bu tip dergilere, bildirilere alışıktır. "Lafla peynir gemisi yürümez". Kitle, öncüsünü bizzat savaşın içinde görmek ister. Görecek ki, senin içtenliğine inansın. Bu da yetmez. Senin önemli bir güç olduğuna inanacak ki, sana meyletsin; sempatisi güvene, güveni de giderek desteğe dönüşsün.

Ülkemizde pasifistler özellikle şunu söylemektedirler. "Yapılan eylemler kitlelerde sempati yaratıyor, ama hepsi o kadar..."

Doğrudur. Kitleler bizlere karşı sempati duymalarına rağmen, henüz aktif olarak desteklemiyorlar ve mücadelenin içine girmiyorlar. Bu son derece doğaldır. Ne bekleniyordu yani? 5-6 askeri eylem sonucu kitlelerin ayaklanıp ülkede devrim yapması mı?

Bu, pasifistlerin devrimci mücadeleyi kısa bir süreç olarak görmelerinin ve sosyal oluşumdan habersizliğinin bir kanıtıdır.

Biz bugüne kadar şunu söyledik ve hâlâ da söylüyoruz; devrim yolu engebelidir, dolambaçlıdır, sarptır; onyılların mücadelesidir. Bugün henüz savaşın başındayız. Ve henüz mayalanma aşamasında kitlelerin bu sempatisi bile, silahlı devrim cephesi için büyük bir kazançtır. Çünkü **desteğin yolu, sempati ve güvenden geçer.** Kitle, önce silahlı devrim cephesine sempati duyacaktır. Ama gözünde büyüttüğü merkezi devlet otoritesinden dolayı, silahlı devrim cephesinin ezileceği düşüncesi ile eylemleri tereddüt ve büyük merakla izleyecektir. Gerilla savaşının başarı ile yürütülmesi üzerine görecektir ki, silahlı devrim cephesi önemli bir güçtür; yıkılmaz ve yok olmaz. O zaman sempatisi güvene dönecektir. **Bu ikinci evredir.** Güvene dönmesi, çoğunluğun desteğinin kazanılması demek değildir. Ancak gerilla savaşı devamlı ve istikrarlı kılındıktan sonra, güven, yavaş yavaş desteğe dönecektir.

Herşey, bizim kararlı, inançlı ve tutarlı savaşçılığımıza bağlıdır. Hiçbir zaman yılmamalıyız. Darbeler ve bozgunlar, yılgınlık değil tam tersine devrimci inanç ve öfkemizi bilemelidir. Daha tutarlı ve daha az hatalı savaşmamızı sağlamalıdır.

3) Ülkemizin ekonomik bünyesinin ve de küçük-burjuvazinin politik ve ekonomik örgütlenmesinin oluşturduğu özellik:

Ülkemizde küçük-burjuvazinin ekonomik ve politik örgütlenmesi, öteki emperyalist işgal altında olan geri-bıraktırılmış ülkelerden daha güçlüdür. Bu bakımdan ülkemizdeki oligarşi bu-

güne kadar zorunlu olarak, bu zümreye çok fazla ters düşmeden işlerini yürütmüştür. Hatta 12 Mart'tan sonra, azgınlığını ve terörünü artırmasına rağmen, yine de bir Pakistan, Yunanistan veya Brezilya'daki gerici yönetimler gibi açıkça hukukiliği ve demokratlığı reddetmemekte, görünüşte bazı ufak tefek tavizler vermektedir.

İkinci olarak, ülkemiz, öteki emperyalist işgal altındaki geri-bıraktırılmış ülkelerin çoğuna göre, yüzde yüz dışa bağımlı da olsa, daha güçlü orta ve hafif sanayiye sahip bir ülkedir.

İkinci temel özellikte belirttiğimiz tarihi-sosyal-politik ve psikolojik etkenlerin yanında, bu iki etken de, kitlelerin spontane patlamalarını pasifize etmede temel rolü oynamaktadır.

Bu da, solda, revizyonistlerin ve pasifistlerin barışçıl ve uzlaşıcı sözde mücadelelerine bir gerekçe olmaktadır. Pasifistler, uzlaşıcı ve teslimiyetçi tutumlarını, "ülkemiz, uzak-doğu veya Latin Amerika ülkeleri gibi değildir; oraldaki kitlelerde bir isyancı gelenek vardır. Oysa ülkemizde durum başkadır, böyle bir gelenek yoktur. Bu yüzden, önce kitleleri silahlı aksiyonun dışındaki mücadele biçimleri ile bilinçlendirip, örgütleyelim, yani silahlı mücadele için asgari(!) örgütlenmeyi sağlayalım, ondan sonra silahlı mücadeleye başlarız" diyerek haklı ve mazur göstermeye çalışmaktadırlar.[15] Bu da, belli ölçülerde, önemli sayılmasa bile solda bulanıklık yaratmaktadır. Bu revizyonist ve pasifist yorum, formel mantığa göre çok mantıklı (!) olduğu için, meselelere henüz diyalektik materyalizmin ışığı altında bakamayanların kafalarını bulandırmaktadır.

Bizim gibi ülkelerin ekonomik ve sosyal durumunun revizyonizmin ve pasifizmin statik

örgütlenmesi (kurumculuk) için maddi bir temel teşkil ettiğini, Guevara şu şekilde izah etmektedir:

"Yoğun bir şehirleşmenin ve gerçek bir sanayileşme değilse bile az çok gelişmiş bir hafif ve orta sanayinin bulunduğu ülkelerde gerilla grupları teşkil etmek, daha zordur. Şehirlerin ideolojik etkisi, barışçıl usullerle örgütlenmiş kitle savaşları umudunu yaratarak gerilla savaşlarını frenler. Bu da, bir çeşit 'örgütçülük' ya da 'kurumculuk' (revizyonist örgütlenme) yaratır ki, az çok 'normal' sayılabilecek olan dönemlerde, halkın geçim şartlarının başka durumlara nazaran pek o kadar çetin olmaması ile nitelenebilir".

4) 1919-23 Harekâtının oluşturduğu özellik:

Emperyalist açık işgali yaşamış ve emperyalizme karşı muzaffer olmuş bir anti-emperyalist kurtuluş savaşı vermiş olan Türkiye hakkında anti-emperyalist duygular, yabancıya karşı alerji, Latin Amerika ülkelerindekinden çok daha fazladır.

Bu duygular, devrimciler için çok önemli bir potansiyeldir. Gizli işgal esprisini iyi işleyebilen bir silahlı propagandayı temel alan örgüt, bu duygu ve alerjinin oluşturduğu potansiyeli sınıfsal bir temel üzerine oturabilir. (Eğer bu potansiyel iyi işlenemezse, oligarşi bunu anti-komünizm demagojik silahının bir aracı olarak devrimcilere karşı kullanabilir. Nitekim bugün, bu konuyu oligarşi özellikle işlemeye çalışmaktadır. Ayrıca oligarşi, ülkemizdeki Türk ve Kürt halklarını birbirine düşürmek için de, bu konuyu istismar aracı olarak kullanmaktadır).

İşte devrimci pratiğimize ışık tutan, ülke-

mizin emperyalist gizli işgal altında olan öteki geri bıraktırılmış ülkelerle olan ortak temel özellikleri ile onlardan farklı, kendine özgü temel özellikleri özetle bunlardır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

STRATEJİK HEDEFİMİZ: ANTI-EMPERYALİST VE ANTI-OLİGARŞİK DEVRİMDİR

Bugüne kadar Türkiye solunda, strateji hep yanlış anlaşılmış, stratejik hedef ve stratejinin planı ile bizatihi **stratejinin** kendisi sürekli olarak karıştırılmıştır.

Stratejik hedef, bilindiği gibi, üretici güçlerle üretim ilişkileri arasındaki temel çelişkinin ideolojik, politik, sosyal ve ekonomik çözüm platformudur.

Ülkemizdeki tekелci kapitalizm kendi iç dinamiği ile gelişmediğinden ve de yerli tekелci burjuvazi baştan emperyalizmle bütünleşmiş olarak doğduğundan stratejik hedefimiz, anti-emperyalist ve anti-oligarşik devrimdir. (Anti-emperyalist ve anti-oligarşik devrim kavramı, kavram olarak MDD'den pek farklı değildir. Ancak daha geniş bir muhtevayı ve niteliği belirtmektedir. Emperyalizmin III. bunalım döneminin emperyalist işgal biçimini belirtmesi açı-

sından, bu kavram, daha tutarlıdır. Milli Demokratik Devrim kavramı, genellikle, emperyalizmin eski istismar metotlarının temel olduğu dönemi karakterize etmektedir).

II. Yeniden paylaşım savaşından önce, emperyalist istismar metodu sonucu geri-bıraktırılmış ülkelerde emperyalizmin müttefiki yerli egemen sınıf, feodalizmdi. (Komprador-burjuvazi, emperyalizmin uzantısından başka bir şey değildir). İkinci bölümde etraflı şekilde belirttiğimiz gibi, emperyalist kontrol ve fiili durum, genellikle kıyı bölgelerinde, limanlarda, stratejik yerlerde ve ana haberleşme merkezlerindeydi. Merkezi otorite çok zayıftı. Ülkenin ve nüfusun 3/4'ü, kendi aralarında da çelişkileri olan zayıf feodal mahalli devletçiklerin kontrolü altındaydı. Şehirleşme, ulaşım, haberleşme, kapitalizm egemen olmadığından zayıftı. Ülke için **emperyalizm dışsal bir olgu, toplumsal süreç de feodal bir süreçti**. Bu yüzden ülkedeki baş çelişki ülkenin ve nüfusun dörtte üçünü kontrol altında tutan zayıf feodal birimler ile yarı-serf durumunda olan köylüler arasındaydı. (**Demokratik mücadele**) Köylülerin spontane mücadele ve patlamalarını örgütleyip, onlara proleter devrimci bilinci götürerek proletarya partisinin yönetiminde kurulan köylü ordusu ile zayıf mahalli feodal otoritelerin güçlerini kırarak üs bölgeleri kurmaya başlayıp, ülkeyi yavaş yavaş denetim altına almaya başladıkları evrede, emperyalizm, kendi sömürsünü korumak için ülkeyi bütün olarak işgal ediyordu. O zaman, ülkenin baş çelişkisi emperyalizm ve bir avuç hainin dışında bütün ulus arasında olmaktaydı. (**Milli Mücadele**) İç savaş döneminde savaş, genellikle sınıfsal

şiarlarla ve sınıfsal planda yürürken; devrimci milli savaş evresinde savaş, ulusal planda ve ulusal şiarlarla yürümektedir.

Emperyalizmin III. bunalım döneminde ise, bizim gibi ülkelerde toplumsal süreç, feodal süreç değildir. Emperyalizm de, sadece dışsal bir olgu değildir. Emperyalist üretim ilişkilerinin ülkenin ta en ücra köşelerine kadar uzanması, emperyalizmi aynı zamanda içsel bir olgu haline getirmiştir. Zayıf-feodal mahalli otoriteciler yerini, bizzat emperyalizmin de içinde yer aldığı güçlü oligarşik devlet otoritesine bırakmıştır. Öyle ki, emperyalizm bu ülkelerde, CIA, FBI, vs. örgütleri ile, istediği zaman kendi çıkarları doğrultusunda oligarşinin çeşitli fraksiyonları arasında iktidar değişikliklerinden oligarşinin halkımıza karşı yürüttüğü tenkil politikasına yön vermede her çeşit müdahaleler ve düzenlemelerde bulunabilmektedir. Bu bakımdan, bu nükleer vurucu güç çağında emperyalist kontrol, bu ülkeler için sadece ekonomik değil, politik, ideolojik ve askeri niteliktedir. Mesela NATO Askeri örgütü içinde olan Türkiye'de Amerikan emperyalizmi, oligarşik dikta yönetimini yönlendirmeden ülkedeki ekonomiye kadar tam bir hegemonya kurmuştur. (**Gizli işgal esprisi**) Bu bakımdan ülkemizdeki yerli hakim sınıflarla, Amerikan emperyalizmini kalın çizgilerle ayırmak fiilen imkansızdır.

Ülkemizdeki baş çelişki **oligarşi** ile **halkımız** arasındadır. [16] Oligarşi içinde bizzat emperyalizm yer aldığı için devrimci savaş sadece sınıfsal planda yürümeyecektir. Savaş, **sınıfsal** ve **ulusal planda** yürüyecektir. Şüphesiz oligarşik devlet cihazının militarize gücü yetersiz kalıp

Amerikan ordularının açıkça savaş içinde yer almasına kadar sınıfsal yan ağır basacaktır.

Ülkemizdeki revizyonist ve pasifistler, emperyalizmin II. yeniden paylaşım savaşından sonra istismar metotlarında yaptığı değişikliği yani ekonomik, politik, ideolojik ve askeri gizli işgal esprisini gözden kaçırarak, emperyalizmin eski sömürü metodunun ağırlıklı olduğu dönemlerdeki geri-bıraktırılmış ülkelerin devrimcilerinin yaptığı gibi, emperyalizmi dışsal bir olgu kabul edip onunla hakim sınıfları kalın çizgilerle ayırmaktadırlar. İster baş çelişkiyi feodalizm ile köylüler arasında tespit eden oportünistler olsun, ister yerli tekelci burjuvazi ile emekçi kitleler arasında tespit eden oportünistler olsun, bu tespitleri ile Amerikan emperyalizminin ekmeğine yağ sürmektedirler. Amerikalı işgalcilerin biz-zat kendileri bütün güçleriyle her çeşit ince metodu kullanarak işgallerini gizlemeye çalışmaktadırlar. Bu kesin ayrımlı tespit, Amerikalı emperyalistlerin bu yöndeki gayretlerini "soldan" takviye etmekten başka birşey değildir.

Stratejik hedefin tespiti ile sorun halledilmez. Stratejik hedef, devrimin başlıca darbesinin doğrultusunu tespit etmek işidir. Yani stratejik planın sadece bir kesimidir. Bu nedenle sorun sadece stratejik hedefin doğru tespiti ile bitmez; temel, öncü ve ihtiyatları da doğru tespit etmek gerekir.

Devrimimiz, Halk Savaşı ile zafere erişecektir. Ancak daha önce belirttiğimiz gibi, içinde yaşadığımız tarihsel durum ve ülkemizin özelliklerinden dolayı, Halk Savaşı Öncü Savaşı aşamasından geçecektir.

Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin ışı-

ğında devrimci rota şöyle bir çizgi izleyecektir:

1. aşama: Şehir gerillasını yaratma,
2. aşama: Şehir gerillasını geliştirme,
Kır gerillasını yaratma ve **kuvvet gösterisi**.

Bu iki aşamada savaşın **psikolojik yıpratma** yönü ağır basacaktır.

3. aşama: Şehir gerillasını yaygınlaştırma,
Kır gerillasını geliştirme,
4. aşama ise, Kır gerillasını yaygınlaştırma aşamalarıdır.

Neden şehir gerillası ile gerilla savaşına başlandı?

Savaşa, şehir gerillası ile başlamamızın sebebi ikilidir.

A) Objektif nedenler:

a) Savaşçı bir örgütün varlığını kitlelere duyurmanın şehirlerde daha olanaklı olması.

Çünkü, propaganda ve kamuoyunda tanınma olanakları açısından başlangıçta şehir, kıra nazaran daha avantajlıydı.

b) Küçük-burjuva anlamda da olsa, Dev-Genç'in büyük şehirlerde yürüttüğü devrimci şiddet hareketleri ve de kitle eylemleri, daha sert ve üst düzeyde silahlı eylemlerin yadırganmayacağı uygun bir ortam yaratmıştı.

B) Subjektif Neden:

Silahlı propagandaya hazırlık döneminde işleri gevşek olarak ele almamızdan, hem de, silaha sarılmakta geç kalmamızdan dolayı, kır gerillası için gerekli teçhizat, tecrübe, mühimmat gibi maddi ve manevi ön koşullardan yoksunduk.

İşte bu objektif ve subjektif şartlardan dolayı partimiz, gerilla savaşına şehir gerillası ile başlamıştır.

Bundan böyle partimiz daha önce tespit edilen bu rotayı izleyecektir. (Uzun bir faaliyet-sizlik döneminden sonra)

Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'ne göre, devrimin önder ve temel güçleri ve ihtiyatlarını şu şekilde sıralayabiliriz:

Önder Güç: Proletaryadır.

Önder güç sorunda, Partimiz Halk Savaşı ile devrimin zafere erişeceğini tespit ettiğinden proletaryanın ideolojik önderliğini temel almıştır. (Temel bölgenin kırlar olması esprisi) Öncü Savaşı aşamasında Partimizde emekçi kökenden gelen, gelmeyen ayrımı yoktur. Önemli olan savaşçıların profesyonel devrimciler olmasıdır. Savaş genişledikçe yönetim kademeleri de dahil, emekçilerin ağır basmasına özel olarak dikkat edilir.

Temel Güçler: Köylülerdir. (Feodal kalınlar ve tarım burjuvazisi hariç bütün köylü unsurlardır) Sırasıyla:

Köy proletaryası

Köy yarı-proletaryası

Yoksul köylüler

Orta köylüler

Şehir proletaryası da elbette devrimin temel kitle kuvvetleri içindedir. Ancak devrimde onun belirleyiciliği, devrimin yükselme aşamasındadır. Ve son sözü o söyleyecektir.

"Küçük savaşçı çekirdeklerin başlattıkları mücadeleye (öncü savaşı) giderek sürekli bir şekilde yeni yeni güçler katılır, kitle hareketleri boy göstermeye başlar, eski düzen yavaş yavaş yıpranır, çöker; işte tam bu sıradadır ki, işçi sınıfı ve şehirli yığınlar savaşın kaderini tayin ederler." (Che Guevara)

Vasıtasız İhtiyatlar:

- Kemalist aydın çevre
- Dünya sosyalist bloğu
- Sömürge ülkelerdeki, özellikle Ortadoğu'daki milli kurtuluş hareketleri.

Vasıtalı İhtiyatlar:

- Küçük-burjuvazinin sağ kanadı.
- Demokrat batı ülkeleri ve kamuoyu.
- Oligarşinin kendi içindeki çelişkileri.

Gerek vasıtasız, gerekse de vasıtalı ihtiyatlardaki dizi sırası, şartlara göre değişir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

12 MART SONRASI TÜRKİYE SOLU

Giriş bölümünde belirttiğimiz gibi "sosyalist cephe"de ülkenin objektif ve tarihi şartlarının bir sonucu olarak revizyonizm ve pasifizm etkin ve yönlendirici unsur olmuştur.

Türkiye'de küçük-burjuvazinin ekonomik ve politik örgütlenmesinin güçlü ve yaygın olması ve ülkemizin 1946'lara kadar küçük-burjuvazi diktatörlüğü altında bir ülke olmasından ve de küçük-burjuvazinin 12 Mart'a kadar bürokrasi ve ordu içinde belli ölçüde etkinliğinden dolayı, küçük-burjuva devrimciliği ülkemizde yaygın bir alana sahip olmuştur.

Yirminci yüzyılın üçüncü çeyreğinde sosyalizmin dünya çapındaki prestijinden dolayı radikal küçük-burjuvazi, geri-bıraktırılmış ülkelerde sosyalizm adı altında politik arenada yer almaktadır.

Ülkemizdeki küçük-burjuva radikalizminin güçlülüğü ve devlet üzerindeki etkinliği "sos-

yalist cephe"de şu veya bu biçimde ve görünüm altında pasifizm ve de küçük-burjuva radikalizmine bel bağlama umudunu yaratmıştır.

Bu ortamda ölkemizdeki sosyalist hareket bağımsız olamamış, sürekli olarak küçük-burjuva radikalizmi ile iç içe olmuş ve de küçük-burjuvazinin legalite şemsiyesi altında gelişmeye çalışmıştır. İşte bu ortamda 12 Mart askeri darbesi olmuş ve 1923'den beri süregelen nispi denge (önce devrim cephesi lehine, 1946' dan sonra aleyhine olan) bozulmuş; ölkedeki oligarşı küçük-burjuvazinin politik gücünü kırarak devletin bütün kurumlarına egemen olmuş, baskı ve şiddet politikası ile solu dağıtmıştır.

12 Mart öncesinde yedi-sekiz fraksiyon halinde olan sol, bugün başlıca iki kampa ayrılmıştır:

-Silahlı devrim cephesi

-Oligarşinin soldaki uzantısı pasifist cephe

Silahlı propagandaya, gerillaya karşı olmanın hainlik sayıldığı; hemen hemen herkesin savaş, silahlı eyleme geçme sözlerini ağzından düşürmediğı 12 Mart öncesi ortam ile 12 Mart sonrası ortam iki ayrı dünya gibidir. En iyi devrimciliğı en keskin gözükmek şeklinde anlayan, silahlı propagandayı ağızlarından düşürmeyen, silahlı propagandayı savunmayan herkesi hainlikle suçlayan pek çok legal dönemin keskin "gerilla uzmanları" silaha sarılmaktan başka hiçbir yolun kalmadığı 12 Mart sonrasında ise, 12 Mart öncesinde devrim meselesini iyi düşünmediklerini, aslında silahlı propagandanın örgütleyici olmadığını, yanlış olduğunu, daha önce meseleleri iyi bilmediklerini, 12 Mart'tan sonra teoriyi öğrendiklerini söyleyerek, daha önce pasifizm diye

küfrettikleri uluslararası revizyonizmin çizgisine dört elle sarılmışlardır.

Bu son derece doğaldır. çünkü her darbe, sağ ve pasifist eğilimleri ortaya çıkartır. (1905 yenilgisi menşevik çizgiye geçici olarak güç kazandırmıştır).

12 Mart'tan sonra Türkiye solunda birbirine zıt iki gelişim olmuştur.

Birincisi, genellikle öğrencilerin dışında halkın çeşitli kesimlerinden gelen pek çok yeni ve tutarlı eleman silahlı propagandanın etrafında toplanırken, legal dönemin bazı keskin "cazip şöhretleri" de, geçmişte yanlış düşündüklerini söyleyerek, pasifizmin cephesine gönüllü yazılmışlardır.

Soldaki bu oluşum, Partimizi de etkilemiş ve Partimizin içinden ufak bir grup, Partimizin ideolojik, teorik ve stratejik görüşleri ile eylemlerini narodnizmin, anarşizmin teorisi ve pratiği diyerek pasifist cephenin Parti içindeki uzantıları olmuştur.

Bu sağcı unsurlara göre;

-THKP-C'nin ideolojik-stratejik temellerini açıklayan I No'lu Parti ve Cephe bildirileri ve de **Kurtuluş'taki "Devrimde Sınıfların Mevzilenmesi"** yazıları, anarşizmin, fokoculuğun ve narodnizmin teorileridir.

-Şubat-Mayıs gerilla hareketleri, yani Partimizi kitlelere tanıtan silahlı devrimci eylemler, bu narodnik ideolojinin pratikleridir. Temellerinde sol oportünist ideoloji yatmaktadır.

-THKP'nin halkın devrimci öncüleri savaşı, bir avuç adamın oligarşi ile olan düellosudur.

-Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi fokocu bir stratejidir. Silahlı propaganda yanlış, ör-

gütleyici değildir, asla temel alınamaz.

-İçinde bulunduğumuz dönemde, devrimci görev, merkezi yayın organı etrafında örgütlenip işçilerin ekonomik ve demokratik mücadelelerini yönlendirmektir.

İşte Partimizdeki sağ çizginin öz olarak ile-ri sürdüğü eleştiriler bunlardır. Bu eleştiriler Kıvılcımlı ve Şafak pasifist gruplarının Partimize yönelttiği eleştirilerin tamamen aynısıdır. (Bu pasifist görüşlerin eleştirileri Partimizin görüşlerini açıklayan bu yazıdır).

Partimizin ideolojik-pratik ilkelerine aykırı bir rota izleyen bu grupçuk Parti Genel Komitesi üyelerinin oy çoğunluğu ile Partiden ihraç edilmişlerdir. İtirazları ayrıca teker teker eleştirmeyi, gereksiz çaba olarak görüyoruz.

Parti Genel Komitesinin kararı, Partimizin çizgisinin Marksizm-Leninizmin dünyanın ve ülkemizin somut şartlarına uygulanmasının oluşturduğu proleter devrimci çizgidir. Ve eylemleri de bu Leninist ideolojik ve politik tespitin pratiğe yansımalarıdır.

Oligarşinin terörü, şiddeti ne kadar artarsa artsın, Partimiz gerilla savaşına devam edecektir. **Partimizin yolu, ihtilâlin yoludur. İhtilâlin yolu, Partimizin yoludur.**

Savaş, Mayıs darbesinden sonra kaldığı yerden devam edecektir. Örgütü örgüt yapan, onu kitlelere tanıtan programlar veya yaldızlı laflar değil, **devrimci eylemdir.**

YAŞASIN HALKIMIZIN SİLAHLI KURTULUŞ SAVAŞI!
YAŞASIN THKP-C!
KURTULUŞA KADAR SAVAŞ!

THKC'nin 1 No'lu BÜLTENİ

İşçiler, Köylüler, Askerler, Yurtsever Aydınlar, Halkımız;

Amerikan emperyalistleri ve onun köpekleri uzun yıllardır ülkemizi talan edip yağmaladılar; neyimiz var neyimiz yoksa alıp götürdüler. Emekçi halkımızın ve bütün çalışanların alın terini ve emeğini çaldılar. Bütün zenginliklerimiz, petrolümüze, kromumuza, bakırmıza... bütün doğal kaynaklarımıza el koydular. Geride bize açlık, tahammül edilmez bir sefalet, binlerceimizi kırıp geçiren bulaşıcı hastalıklar, halkımızı karanlıkta yaşamaya mahkûm eden bir cehalet bıraktılar.

Bugün ülkemizde işgalci düşmanın ziya-fet sofralarından kalan artıklarla beslenen bir avuç hain, bir avuç köpek, bu alabildiğine iğrenç düzeni sürdürmek, Amerikan emperyalizmine gerektiği gibi uşaklık etmek için kurdukları zulüm çarkını insafsızca çeviriyorlar. Soygun ve talanlarına karşı duran her yurtsever, meydanlarda kurşunlanıyor. İşçilerin ve köylülerin, emek ve toprak isteyenlerin sesi kan ve zulümle susturulmak isteniyor. Yarattığımız ve ürettiğimiz zorla elimizden alınıyor.

Amerikancı faşist köpekler bu iğrenç sömürü düzenini daha iyi yürütebilmek amacıyla asayişî sağlama paravanası altında şimdi de sıkıyönetim ilan ettiler. Halkımızın en temel hak ve hürriyetlerini lükstür diye rafa kaldırdılar.

Bugün ülkemizde, hukuktan, kanun devletinden, anayasadan, insanlık ve vatandaşlık haklarından bahsetmek iğrenç bir demagojiden

başka bir şey değildir.

Kendi topraklarımızın üzerinde köle bir halk haline getirildik.

Bu durum hep böyle sürüp gidecek midir?

HAYIR! BİN KERE HAYIR!

Bu durum böyle sürüp gidemez; artık isyan etmek, silaha sarılmak, işgalci düşmanı alaşağı etmek için harekete geçmek zamanı gelmiştir.

Onların bugün büyük görünen güçleri ve imkânları bizlere vız gelir. Onlar bir avuç, biz ise milyonlarız. Kaybedeceğimiz hiçbir şey yoktur ama kazanacağımız koca bir dünya vardır.

Biz, Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi olarak diyoruz ki:

1- Amerikan emperyalizminin hâkimiyeti ve yerli uşağı sömürücü sınıfların iktidarını yıkmak, bağımsızlığı kazanmak için tek yol silahlı kurtuluş savaşıdır.

Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi, bu yolda mücadeleye kararlı bütün yurtseverleri kucaklayan halkın savaşçı öncülerinin örgütüdür. Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi, mücadelesinde Türkiye işçi sınıfının savaş örgütü olan Türkiye Halk Kurtuluş Partisinin önderliğini kabul eder ve mücadelesini onun emir ve kumandası altında yürütür.

2- Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi, Amerikan emperyalizmini ve köpeklerini ülkeden kovana kadar mücadele etmeye ve her şart altında en son savaşçısı ölünceye kadar savaşanı sürdürmeye karardır.

3-Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi'nin düşmanları, Amerikan emperyalistleri, finans kapitalistler, toprak ağaları, aracı ve tefeciler, Ameri-

kancı asker-sivil bürokratlar ve bütün halk düşmanlarıdır.

4-Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi'nin temel görevi Amerikan emperyalistleri ve yerli müttefiklerinin oluşturduğu düşman cephesini çökertmek ve yıkmak, halkın sırtından elde edilen bütün mülkleri kamulaştırarak Cephenin savaş gücünü yükseltmek, gerekli malzemeyi ele geçirmek, baskı ve zor kuvvetlerini parçalamaktır.

Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi, kendi saldırı noktaları dışında kalan hedeflere yönelen ve halkın saflarına da zarar veren hiçbir maceraperestin ve gangsterin sorumluluğunu üzerine almaz. Çocuk kaçırmak, kadınlara ilişmek, emperyalistlerle doğrudan doğruya ilişkisi olmayan kimselere, esnafa, para babası bir avuç hain dışındaki orta derecedeki zenginlere, yani orta-burjuvaziye saldırmak, zarar vermek devrimci eylem olamaz. Bunlar adi gangsterlik olaylarıdır. Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi, bu gibi olayları şiddetle kınar. Amerikalı emperyalistlere, finans kapitalin temsilcilerine, zalimlere ve halk düşmanlarına yönelen her harekete ise saygı duyar ve bunları sonuna kadar destekler. Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi, savaşçılarının bütün eylemlerini kendi bültenleriyle halka açıklar. Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi, halk düşmanlarını, işkencecileri, zalimleri, soyguncuları yargılar, cezalandırır. Onlardan döktükleri kanın ve yaptıkları zulmün hesabını sorar.

5- Bu amaçla *Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi*, halkımızın ekonomik ve demokratik mücadelesini yönlendirme gayretleri yanında son aylarda şu askeri harekâtları yapmıştır.

1- Ziraat Bankası Küçükesat Şubesinin günlük hasılatı halkımızın devrimci savaşında kullanılmak amacı ile kamulaştırılmıştır.

2-Kanlı Pazar'da şehit düşen devrimcilerin anılarına düzenlenen 16-17 Şubat devrimci terör harekâtında:

a) Amerikan askeri malzeme deposu Tuslog'un Zincirlikuyu merkezi,

b) Tuslog'un Şişli şubesi,

c) Amerikan-Türk Dış Ticaret Bankasının Elmadağ şubesi,

d) ABD Başkonsolosluğu,

e) İngiltere Başkonsolosluğu,

f) Emperyalist Amerikan teşekkülü IBM'nin Gümüşsuyu'ndaki merkezi bombalanmıştır.

3-Salıpazarı'ndaki Amerikan askeri botu bombalanmış ve tahrip edilmiştir.

4- Türk Ticaret Bankası'nın Erenköy Şubesinin günlük hasılatı, halkımızın devrimci savaşında kullanılmak amacı ile kamulaştırılmıştır. Ve bu eylemde kullanılan Amerikalı Astsubay A.-Donald'ın arabası yakılarak imha edilmiştir.

5- Coca-Cola, Pe-Re-Ja, Elvan, Mercedenz-Benz, Otomarsan fabrikası, Akbank ve daha pek çok şirket ve teşekkülün hissedar sahipleri olan Kadir Has, Mete Has, Adanalı büyük toprak ağası Talip Aksoy'un günlük hasılatları halkımızın devrimci kavgasında kullanılmak amacı ile kamulaştırılmıştır.

6- 1 Mayıs Harekâtı düzenlenmiştir.

Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi, bağımsızlık savaşında bütün gerçek yurtseverleri kendi saflarına çağırır. THKC bütün ihtilalcilerin, yurtseverlerin, Türkiye halkının kurtuluş cephesidir.

KURTULUŞA KADAR SAVAŞ!

İHTİLALİN YOLU THKP'NİN DEVRİM STRATEJİSİ

AMERİKAN EMPERYALİZMİNİN BOYUNDURUĞU ALTINDAKİ TÜRKİYE

Türkiye yeraltı kaynaklarından dış ticaretine, ekonomisinden politikasına, kültüründen sanatına kadar Amerikan emperyalizminin denetimi altında bir ülkedir.

Amerikan emperyalizminin sömürge veya yarı-sömürge bir ülke için anlamı; ülke zenginliklerinin talan edilmesi, halkın açlığı, sefaleti ve ulusal onurun hayasızca Amerikan postalları altında çiğnenmesidir.

Ülkemizdeki oligarşinin, AP yönetiminin emekçi halka karşı yürüttüğü baskı politikasının sonucu ekonomik, sosyal ve politik kriz iyice derinleşti; paramız devalüe edildi, emekçi halkın sefaleti korkunç derecede arttı, yaşama şartları zorlaştı. Halkımızın memnuniyetsizliği ve kıpırdanmaları karşısında düzeni kendi resmi kanunlarıyla koruyamaz duruma gelen oligarşinin Demirel kadrosu, oligarşinin askeri kanadı 12 Mart darbesiyle düşürüldü. Yerli ve yabancı tekellerin çıkarlarını daha iyi koruyacağı düşünülen Erim kabinesi iş başına getirildi.

Düzen politikacılarının “hükümet buhranı” olarak adlandırdıkları şey, temsili demokrasinin düzen partilerinin Amerikan emperyalizmi ve yerli hakim sınıfların sömürülerini kolaylaştırmakta gösterdikleri yetersizlikten başka bir şey değildir. Düzen partilerinin düzeni korumakta gösterdikleri yetersizliğin oluşturduğu boşluğu oligarşinin askeri kanadı doldurdu. Bugünkü hükümetin arkasında oligarşinin bu kanadı yer almaktadır.

Bu durum da geçicidir. Emperyalist sömürünün dönen çarkları, emekçi halkın sefaletini, yaşama şartlarının zorluğunu daha da artıracaktır. Oligarşi, halkın memnuniyetsizliğinin sebebinin bu sefer de Erim kabinesinin yetersizliğine bağlayarak, onu düşürüp yerine yeni bir kadroyu yönetime getirecektir.

Çark dönmesine devam edecek, cuntalar birbirini takip edecektir. Kimileri “Atatürkçü, laik” kimileri “reformcu” diye lanse edilecek, yurtsever aydınlar her defasında yeni bir umutla yeni gelenlere bel bağlayacak, sonra yanıldıklarını anlayacaklar, tekrar bir “ilerici” atılım olmasını bekleyeceklerdir.

Emperyalizmin işgali altındaki ülkelerde bu çark hep böyle döner. Ülkemizde de parçalanana kadar bu çark hep böyle dönecektir.

HALKIMIZIN KURTULUŞU

Milli kurtuluşçu ve demokratik nitelikteki en küçük kıpırdanmaların bile ezilmeye çalışıldığı, milli kurtuluşçuların ana caddelerde halkın gözü önünde kahpece şehit edildiği, işkencehanelerde en hunharca işkencelere maruz kaldığı

bu ortamda kanun devletinden, demokrasiden bahsetmek gülünçtür. Ülkemizde hukuktan, kanun devletinden, anayasadan, vatandaşlık haklarından hatta insanlık haklarından söz etmek, artıyet aranmazsa safdillikten başka bir şey değildir.

Emperyalizmin tahakkümüne, karşı devrimin şiddetine karşı silaha sarılmaktan başka çare yoktur. Partimiz, kurtuluşun yolunu halkın silahlı savaşında görmektedir. Kurtuluş savaşımızın bugünkü biçimi gerilla savaşıdır. Bütün yurtseverlerin ortak çabası sonucu uzun ve kanlı bir halk savaşı ile düşmanın alt edilebileceğini düşünen partimiz, halk savaşının bu aşamasında şehir gerilla savaşını temel almaktadır.

Bugünkü objektif ve sübjektif şartlar gerilla savaşının şehirlerde yürütülmesini zorunlu kılmaktadır. İçinde bulunduğumuz dönem halk kurtuluş savaşının birinci aşamasıdır.

Büyük şehirlerde yürütülen gerilla savaşı:

1- Halk kitlelerine hainlerin yönetiminin ne kadar kof ve çürük olduğunu gösterecektir,

2- Her an patlamaya hazır bir volkan gibi kıvılcım bekleyen halk kitlelerine vurduğu yerden ses çıkartabilecek, zalimleri cezalandıracak, kendi dev-rimci diktatoryasını kurabilecek nitelikleri taşıyan bir teşkilatın varolduğunu gösterecektir.

3- Partimizi çeşitli tecrübelerden geçirerek halkın savaşçı örgütü yolunda sağlamlaştıracaktır.

Savaş örgütü savaş meydanlarından çıkar. Kısacası, içinde bulunduğumuz bu aşama başta işçi sınıfımız olmak üzere bütün halk kitlelerinde varolan memnuniyetsizlik ve başkaldırma duygularını güçlendirme, onları silahlı mücadeleye ajite etme ve partimizin teşkilat yapısını sağ-

lamlaştırma aşamasıdır.

Savaşın ikinci aşaması, gerilla savaşının yurt çapında yayılması, şehir gerillası yanında kır gerillasının başlatılması aşamasıdır. Üçüncü ve dördüncü aşamalar, gerilla kuvvetlerinin düzenli orduya dönüşme aşamasıdır.

Bu evrelerin süreleri hakkında şimdiden bir şey söylemek imkansızdır. Bütün bunları şimdiden kestiremeyiz. Şu andaki görevimiz, bu yolda sistemli ve yılmadan savaşmaktır.

Başta işçi sınıfımız olmak üzere bütün halk sınıflarının kurtuluş yolu, gerilla savaşından geçmektedir.

Oportünist ve revizyonistler tarafından karmakarışık hale getirilen bu stratejik çizgi üzerinde biraz durmak gerekiyor. Proleteryanın sınıf savaşı ideolojik, ekonomik ve politik olmak üzere üç cephede birden cereyan eder. Burjuva ideolojisine ve saptırmalarına karşı, proleteryanın devrimci savaşı ideolojik bir savaştır.

İşçi ve emekçi sınıflarının hayat ve çalışma şartlarını düzeltme şeklindeki günlük mücadelesi ekonomik mücadeledir. Direkt gerici sınıfların yönetimini hedef alan mücadeleler ise politik savaştır.

Politik mücadele, devrimci yayınla yapılan politik propagandadan, politik nitelikteki kitle gösterilerinden politik grevlere ve de gerilla savaşına kadar çeşitli biçimlerde cereyan eder.

Gerilla savaşı, politik mücadelenin en üst ve etkili biçimidir.

İhtilalci parti, bu üç cephede, her cephenin imkanlarını en iyi şekilde harekete geçirerek savaşan partidir. Partimiz emperyaliz-

me, yerli hakim sınıflara ve onların soldaki uzantılarına karşı, üç cephede birden savaşı yürütmeye çalışmaktadır.

Dünya devrimci pratiği, soldaki bütün sapıtmaların sınıf mücadelesinin üç cephesinin bir veya iki kesimini ihmal etmek veya önemsemekten doğduğunu göstermektedir.

Partimiz, sınıf mücadelesini dergi çıkarmak ve yasal hareketleri organize etmek şeklinde gören bütün sağ, pasifist eğilimlere ve gruplara karşı olduğu gibi, sınıf savaşını sadece gerilla savaşı şeklinden ibaret gören “sol” fokocu eğilimlere ve gruplara da karşıdır. Her iki sapma da emekçi halkın kurtuluşunu geciktiren, engelleyen akımlardır.

Ülkemizdeki pasifistler evrim aşamasında olduğumuzu bu yüzden içinde bulunduğumuz evrede silahlı savaşın objektif şartlarının mevcut olmadığını iddia etmektedirler. Bu iddialar temelden sakat ve yanlıştır. Bu şekildeki tahlillerin tek amacı teslimiyetçiliğe ideolojik kılıf giydirmektir. Emperyalizmin işgali altındaki ülkelerde evrim ve devrim aşamaları bu şekilde bıçak gibi birbirinden ayrılamazlar, bu aşamalar birbirinin içine girmişlerdir. Ayrıca, emperyalizmin işgali, karşı tarafın bizzat zora, şiddete, silaha başvurusu demektir. Bu ise silahlı savaşın objektif şartlarının mevcudiyeti demektir.

Şu anda iktidar mücadelesi yapan partimiz iktidarı alabilecek güçte ve aşamada değildir. Ancak, düzenli ordular savaşı aşamasında bütün yurt çapında yönetimi ele geçirmeden söz etmek mümkündür. Ve biz, bugün bu aşamayı yaşadığımızı asla iddia etmiyoruz. Biz sadece, halkımızın ihtilalci savaşının bu aşamaya gelebilmesi için gerilla

savaşının şart olduğunu iddia ediyor ve bu amaçla dövüşüyoruz.

İçinde bulunduğumuz dönem, halk kurtuluş savaşının şehir gerillası biçiminde yürütüldüğü dönemdir. Partimiz, politik savaşın bu mücadele biçimini belli kurallara bağlamıştır. Şehir gerilla savaşında hedef, emperyalist güçler, tekeli burjuvazi ve onların köpekleridir. Bu hedeflere vuran bütün hareketleri destekleyen partimiz, bu hedeflere yönelmeyen adi gangsterlik niteliğindeki eylemleri şiddetle kınar.

Türkiye Halk Kurtuluş Partisi bizzat savaşan partizanlardan oluşmaktadır. Türkiye Halk Kurtuluş Partisi, politik ve askeri liderliğin birliği ilkesini esas almaktadır.

Türkiye Halk Kurtuluş Partisi'nin önderliğinde yürütülen uzun ve çeşitli ara evrelerden geçen gerilla savaşı, halkın gerçek ordusunu doğuracaktır.

Türkiye ihtilalinin yolu, partimizin yoludur. Partimizin yolu halkımızın kurtuluş yoludur.

KURTULUŞA KADAR SAVAŞ!

TÜRKİYE HALK KURTULUŞ PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ THKP

Dipnotlar

[1] Bu hava içinde oligarşinin 12 Mart darbesi gelmiş ve ortamın bütün yalancı pehlivanlarını, "keskin donkişotlarını" darmadağın etmiştir.

[2] Uluslararası revizyonizm, buradan hareket ederek emperyalizmin özünün değiştiğini, bu yüzden de Leninizmin evrensel tezlerinden birisi olan "şiddete dayanan devrim" tezinin geçersiz olduğunu iddia etmektedir. Oysa değişen, öz değil biçimdir. Emperyalizm bir sistem olarak çökene kadar da Leninizmin evrensel tezleri geçerliliğini muhafaza edecektir.

[3] Amerikan savaş mekanizması, garip şekilde ve aşırı ölçüde büyümüştür. Ekim 1961'de Amerikan Nation dergisi, Fred Cook'un "Jaggemsut: Savaşa Yönelen Devlet" adlı incelemesini bir özel sayıya yayınladı.

"Sınai-asker karması, yani meslekten yetişmiş askerler grubu ile savaş malzemesi sayesinde zenginleşen kapitalistler, Amerikan politikasını gittikçe daha fazla tayin etmektedir. Akan milyarlar, Pentagon'a bütün ülkeye yayılan ekonomik bir kudret vermektedir. Silahlı kuvvetlerin aktifi, United States Steel, American Telephone and Telegraph, Metropolibin Life Insurance, General Motors ve Standart Oil of New Jersey şirketlerinin toplam aktifinden üç kat büyüktür. Savunma bakanlığından ücret ve maaş alanların sayısı, bu büyük şirketlerde çalışan toplam işçi ve memur sayısından üç kat daha fazladır."

Cook'un belirttiğine göre, 1960-61'deki askeri bütçenin aşağı yukarı 21 milyar doları savaş malzemesi ve askeri donatım satın alımı için sarfedilmiştir. Bu siparişler ve girişimler, A-

merikan ekonomisini askeri programa sıkı sıkıya bağımlı kılmaktadır.

1960-61'de durum böyleydi. Son on yıl içinde ise, ekonominin askerileştirilmesi korkunç bir seviyeye gelmiştir.

[4] Bu aşamada, bankalar gibi "para oyunları ile ilgili" örgütler mali oligarşiye yetmemektedir. Bu konuda emekli sandıkları, karşılık sandıkları, sigorta şirketleri gibi örgütler güçlerini artırmaktadırlar.

[5] Bu değişikliği dikkate almayan sözde "sosyalist" tahlillere göre, Türkiye öteki sömürge ülkeler gibi değildir. Hatta bazılarına göre, işgal nispidir. Kimileri bu yanlış değerlendirmeden sosyalist devrim stratejileri çıkartırken, bir kesimi de sovyetik modele uygun devrim tabloları çizmektedirler.

[6] III. bunalım döneminde, emperyalizmin sömürü metodunda yaptığı değişikliği, yani yeni sömürgeciliğini, bu dönemin muzaffer proleter devrimcilerinden Che Guevara, 1961'de Verde Olive dergisinde yayınlanan "Küba: Bir İstisna mı, Yoksa Emperyalizme Karşı Savaşın Öncüsü mü?" makalesinde şu şekilde belirtmektedir:

"..Hâlâ ayakta duran eski feodal yapıları yıkmak ve milli burjuvazinin en ileri unsurları ile ittifak kurmak, onların da (emperyalistlerin de) işine gelmektedir. Bazı mali reformlar yapmaya, toprak mülkiyeti rejiminde bazı değişiklikler meydana getirmeye, tercihen tekniği ve hammaddeleri ABD'den ithal edilen tüketim mallarına dayanan mutedil sanayileşmeye bir itirazları bulunmamaktadır.

En mükemmel formül, milli burjuvazinin yabancı çıkarlarla işbirliği yapmasıdır; böylece

birlikte o ülkede yeni sanayiler kurarlar, bunlar için gümrük indirimleri elde ederek bu sayede rakip emperyalist ülkeleri tamamen bertaraf ederler ve ayrıca bu suretle elde ettikleri kârların gevşek kambiyo yönetmeliklerinin himayesinde ülkeden dışarıya çıkmasını sağlarlar.

Bu çok yeni ve daha akıllıca sömürü sistemi sayesinde, (milliyetçi) ülkenin bizzat kendisi, muazzam kârlara imkan veren imtiyazlı gümrük tarifeleri çıkarmak suretiyle ABD'nin çıkarlarını korumayı üzerine alır. (Tabi Amerikalılar bu kârları gerisin geriye ülkelere götürürler.) Malın fiyatı da, böylece, ortada rekabet diye birşey kalmayınca tekeller tarafından tayin edilir. Bütün bunlar İlerleme İçin İttifak Projesinde yansır. Bu ittifak, emperyalizmin ülkedeki devrim şartlarının gelişmesini durdurmak için, kârların küçük bir kısmını milli sömürücü sınıflar arasında dağıtmak teşebbüsünden başka birşey değildir. Amaç, bu sınıfları en çok sömürülen sınıflara karşı emperyalizmin sağlam müttefikleri haline getirmektir. Başka bir söyleyişle, ittifak, iç çelişkileri mümkün mertebe ortadan kaldırmaya çalışmaktır.”

Bunları söyledikten sonra Che, içinde bulunduğumuz dönemde, emperyalistler arası çelişkilerin savaşıyla çözümlenmesinin olanaksız olduğunu belirterek, bizim gibi ülkeler için kader tayin edici siyasi ve ekonomik bunalım olarak, emperyalizm ve yerli müttefiklerinin (Che "yerli" yerine "milli" kavramını kullanmaktadır) bu dönemdeki korkunç krizlerinin gerekli objektif şartı oluşturduğunu söylemektedir; "Bugün için, tayin edici unsur, emperyalizm ve milli burjuvazi cephesindeki kaynaşmadır”.

[7] Bu çizginin kitleleri bilinçlendirme politikası:

- Merkezi periyodik bir yayın organı (siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının bir aracı olarak)

- Broşürler.

- Nakil görevini yapan merkezi organın dağıtım şebekesinde mahaller birim alınarak örgütün bürokratik kademelerini kurmak.

- Ve de sözde askeri hareketlerin (silahlı propaganda değil) asgari örgütlenmesi.

Bütün bunlara revizyonistler stratejik örgütlenme derler. Önce bu sözde stratejik örgütlenme için çalışılır.

Ancak oligarşinin ağır baskı ve tenkil politikasının ağır şartları altında:

- Merkezi periyodik yayın organı ve broşürler çıkarmak;

- Klasik sözde kitle çalışması ile devrimin "taze kuvvetlerini" oluşturmak.

Henüz oluşum halinde olan ve asla da stratejik örgütlenme aşamasında olmayan örgütün yöneticilerinin ve önde gelen üyelerinin çalışmalarını, dergi ve broşürler çıkarmaya ve de dağıtmaya teksif eder.

Karşı-devrimin baskı şartları altında örgüt bir türlü silaha sarılabilecek seviyeye gelemmez. Zaman geçer. Asgari örgütlenme için şartlar bir türlü hazır olmaz. Giderek örgüt tam bir bürokratizmin batağına saplanır. Üyelerdeki savaşçı ruh (eğer varsa) yiter; elemanlar merkezi organın çıkmasını bekleyen gazete bayilerine dönerler. Dağıtılması güç, okuyucusu fazla olmayan gazete bayileri halinde "işçi-köylü bölge komiteleri" iki-üç sözde yönetici pasifistin gevezelik, entelektüel tartışma ve de rapor alan-rapor veren bir

bürokratik mekanizması haline döner.

Aşırı gizlilik ile laçkalık beraber gider. İlle-
galitenin çarkları pasifizm adına döner. Arada bir
hazırlop para gasbı işi olursa, merkez birkaç kişi-
yi tayin ederek bu işin yapılmasını organize eder.
Böylece örgütün çok yönlü çalışmayı başarı ile
yürüttüğü kanısına varılır. Haftalar, aylar stratejik
örgütlenmeyi ve de askeri eylemler için asgari
örgütlenmeyi tamamlama hikayesi ile, "büyük
işler planlanıyor" havası içinde, gevezelik, yazı-
çizi işleri ile geçer.

İşte silahlı mücadeleye sözde evet diyen
pasifizmin çalışma tarzı pratikte budur. Yaptığı
bütün iş, ideolojik mücadele paravanası altında,
emperyalizm ve oligarşiye karşı halkın devrimci
savaşını sürdüren devrimcileri eleştirmek, onla-
ra kara çalmaya çalışmak, silahlı propagandanın
sağladığı sempatiyi kafaları bulandırarak dağıt-
maya çalışmaktır.

Oportünizmin emperyalizmin soldaki uzantısı
olması esprisi budur.

[8] 18. yüzyılda, Osmanlı toplumunda -toplu-
mun iç dinamiğine ilişkin engelleyici faktörlerin
bulunmamasına rağmen- feodal üretim biçimi-
ne kıyasla daha ileri bir üretim biçimi olan kapi-
talizmin oluşumu kendisini göstermiş.

a) Tarım, zanaat ve ticaret birbirinden ayrıl-
mış, belli bir ticari ve tefeci sermaye birikimi
meydana gelmiş;

b) Verimli yatırımlara yönelik zihniyet ge-
leşmiş ve

c) Serbest iş gücü doğmuş;

d) Belli bir sermaye birikimini elinde tutan
ve verimli yatırımlara yönelen yerli burjuvazi
çekirdekleşmiştir.

Denilebilir ki, Osmanlı toplumunun oto-dinamizmi -güçlü olmamasına rağmen- kapitalizmin bağımsız gelişmesi, sanayi devriminin yapılabilmesi için elverişliydi. Kapitalist düzene geçilememesinin ve Avrupa kapitalizminin sömürü sahası olmasının nedenlerini şu şekilde özetleyebiliriz:

a) Dünya ticaretinin mihrakı durumunda olan Anadolu'nun yeni deniz yollarının bulunması ile bu özelliğini yitirmesi, deniz ticaretinin önem kazanması;

b) Avrupa'nın Asya, Afrika, Amerika ve Hindistan'ın insan gücü ve doğal kaynaklarını yağmalayarak elde ettikleri büyük sermaye birikimi;

c) Avrupa'da vurucu gücü büyük, ateşli silahlarla donatılan profesyonel orduların kurulması vs.

Bütün bunlar Batı-Avrupa ülkelerinin toplumsal yapılarında ileriye doğru atılımın, modern kapitalizmin oluşumunun sıçrama tahtası olurken, Osmanlı toplumunun kapitalist düzene geçmesine dış engel teşkil etmişlerdir. (Daha geniş bilgi için Bkz. Savunma)

[9] Modern bir sosyal sınıf olmayan küçük-burjuvazi -açık işgal şartları hariç- emekçi halk kitlelerini uyandırıp, onları yüzyılların feodal uyumsuzluğundan kurtaracak güçlü bir devrimci hareket yaratma kabiliyetinden yoksundur. Bu bakımdan Osmanlı milliyetçi asker-sivil aydınların bulanık milli ve devrimci hedeflere yönelik hareketleri daima zayıf ve cılız olmuş, halk kitleleri üzerinde önemli bir etkiye sahip olamamış, genellikle kitleler bu hareketlerin seyircisi olmuşlardır.

[10] Bu sorunun bu şekilde tespit edilmesi, 72

Türkiye'sinde gerilla savaşını sürdüren Partimizin (içinde bulunduğumuz devrimci öncü savaş aşamasında) ittifaklar politikası açısından son derece önemlidir. Küçük-burjuva aydın çevrelerde asgari müşterek içinde olacağımız kimlerdir? Bu sorunun cevabı, Kemalizmin doğru tanımlanmasında yatmaktadır. Ayrıca bu tanımlama kitle çizgisinin tespiti açısından da önemlidir. Şöyle ki: Kemalizmi bir ideoloji, asker-sivil aydın zümresinin bir ideolojisi olarak ele alırsak takip edilecek kitle çizgisi ayrı olur; Kemalizmi asker-sivil aydın zümresinin sol kanadının, emperyalizme karşı milliyetçilik tabanında takındıkları milli kurtuluşçu politik tutum olarak ele alırsak ayrı olur. Çağımızda sosyalizmin dünya çapında sahip olduğu prestijden ve SSCB'nin radikal devrimci-milliyetçi hareketlerin baş desteği olmasından dolayı, bugün devrimci-milliyetçiler de kendilerini sosyalist olarak lanse etmektedirler. Bu nedenle ülkemizdeki pek çok Kemalist, bugün kendine sosyalist demektedir. Bilindiği gibi, geribıraktırılmış ülkelerdeki küçük-burjuvazinin niteliği, kapitalist-emperyalist ülkelerdekinden farklıdır. Bu sınıfın emperyalizme ve yerli hakim sınıflara karşı tavrı homojen değildir. Tavrı bakımından bu sınıfı üç grupta mütalaa etmek gerekir. Bu gruplardan birisi, gerici ittifakın içinde yer alır; biri de "kontrol kulesi"ne çıkararak sonucu bekler. Üçüncü grup ise, "radikal-ulusal" sınıfların hareketine katılır; milliyetçilik tabanında anti-emperyalist bir tavır alır.

İşte Kemalizm, küçük-burjuvazinin en sol, en aydın kanadının milli kurtuluşçu politik tutumudur.

Bizim Öncü Savaşındaki küçük-burjuva

aydın çevrelerde asgari müşterek içinde olabileceğimiz, "hem dostluk, hem mücadele" ilkesini uygulayacağımız, müttefik sayacağımız kesim, bu Kemalist kanattır. Evrimci düşünceye sahip bütün küçük-burjuva aydınlarını Kemalist sayarak onların bugün eylemlerimiz karşısında ta-kindıkları olumsuz tavırlara bakarak "eyvah demokratik çevrelerden koptuk, sola saptık" demek, Kemalizm esprisini hiç anlamamak demektir. Bugün, özel olarak asker-sivil aydın zümrenin, genel olarak küçük-burjuvazinin sağ kanadı, kesin olarak oligarşinin saflarındadır. Orta kanadı ise, 12 Mart öncesinde "kontrol kulesinden" bir radikal iktidar değişikliği gözlediğinden kendisini sol tarafa doğru fırlatmıştı. Şimdi ise, çaktırmadan iyice sağa yaklaşmıştır. Sol kanat ise, tabiatı gereği (darbeci-devrimci geleneği gereği) asker-sivil aydın zümrenin sağ kanadı ile ittifak kurup iktidara geleceği hülyaları içinde iken, 12 Mart darbesi kafasına balyoz gibi inmiş; 12 Mart öncesi müttefiki olan asker-sivil aydın zümrenin evrimci kanadının kendisini yapayalnız bırakarak oligarşinin koluna girip Mart sonrası balayına çıkması, oligarşinin balyozu kadar etkili olmuştur. Ve bugün bu demoralize hava içinde geri çekilip toparlanmaya çalışmaktadır.

Öncü Savaş aşamasında olan THKP-C'nin küçük-burjuva aydın çevrelerdeki müttefiki, ancak Kemalistler olabilir. Onlarla olan ilişkilerimizde sağ kanadın oligarşinin kesin müttefiki olduğunu, her zaman devrimci saflara tarihi bir hareket anında ihanet edebileceğini nedenleri ile birlikte anlatmalıyız. Ortak cephe, bu kanadın darbeciliğin çıkar yol olmadığını anlayıp sağ kanadı artık dostu olarak görmediği zaman müm-

kün olacaktır.

[11] Devrimin sosyal muhtevasından devrimin öncü sınıfını çıkartma, diyalektik materyalizme aykırıdır.

[12] Bu gelişmeye paralel olarak, emperyalizm de bürokraside yandaşlar bulmaya başlamıştır. Örneğin, "Bu arada iş karşılığı komisyonlar almış yürümüş; eski İstiklâl Mahkemesi Başkanı ve İş Bankası İdare Meclisi üyesi İhsan beyin çevresi, yabancı silah tekelleri tarafından Deniz Kuvvetlerinin siparişi için rüşvetlere boğulmuştur." (Bkz. Savunma)

[13] Bu, devrimci-milliyetçilerin gücünün kırılması, nispi dengenin sona ermesi demektir.

[14] Sadece THKP-C'nin değil, THKO'nun silahlı eylemleri de bu konuda etkili olmuştur.

[15] Pasifistlerin, emperyalizmin işgali altında olan ülkemizde meseleyi bu şekilde koymalarının Türkçesi, "önce revizyonist çalışma yaparak kitleyi ve kendimizi örgütleyelim, ondan sonra da devrimci mücadeleye başlarız" demektir. Oysa barışçıl mücadele metotları temel alınarak yapılan örgütlenme asla savaşıma aşamasına geçemez. Yunanistan örneği açıktır.

[16] Bunun pratikteki görünümü, halkın devrimci öncüleri ile oligarşi arasındadır.

AHMET RIZA SALMAN

BÖLÜM III

ACİL*

** Türkiye Devriminin Acil Sorunları I, Politikleşmiş Askeri Savaş kavrayışını sistemli olarak ortaya koyan bir metin olma özelliğine sahiptir, 1974-75'de kaleme alınmış ve ilk kez Ağustos 1975'de yayınlanmıştır.*

ÖNCEKİ BASKILARA ÖNSÖZ 1

"Acil" yaklaşık olarak bir yıl önce basıldı. O dönemde THKP-C'nin ideolojisine ve şerefli mirasına sahip çıkanlar oldukça fazlaydı. Ancak bu, geçmişe karşı her türlü saldırı ve spekülasyonun yapılmasına da engel olmuyordu. 1974'den sonra eski tüfeklerin içerden çıkmasıyla görünüşte geçmişini savunan, gerçekte ise onu tahrif eden, geçmişin temellerine saldıran yeni bir tür oportünizm ortaya çıktı. Amaç geçmişini savunuyor görünüp 1971'de silahlı devrimci mücadelenin yarattığı büyük sempatiyi oportünist amaçlar için kullanmaktı. Bu nedenle, gerçek yüzünün ortaya çıkışını geciktirmek için, hiçbir grup ortaya belirgin bir görüş koymuyor; herkes birbirini bekliyordu.

İşte "Acil" böyle bir ortamda yayınlandı. Sadece 300 tane basılmasına rağmen ülkenin her yanına yayıldı ve büyük yankılar uyandırdı. "Acil" in iki görevi vardı: Birincisi, oportünizmin çeşitli saldırılarına uğrayan Politikleşmiş Askeri

Savaş Stratejisi'nin teorik temellerini açıklığa kavuşturmak. Geçen bir yıla baktığımızda 'Acil'in bu görevi büyük ölçüde başardığını söyleyebiliriz: Bugün ülkenin hemen her yanında "Türkiye Devriminin Acil Sorunları-I", "Kesintisiz Devrim II-III" ile birlikte okunuyor. 'Acil'i reddetmek, "Kesintisiz Devrim II-III"ü reddetmekle özdeş sayılıyor.

'Acil'in ikinci görevi, görünüşte geçmişe sahip çıkan bütün grupları görüşlerini koymaya zorlamak; 1974'den sonra oluşan yeni oportünizmin yüzünü açığa çıkartmaktır. Son bir yıl içinde gerek 'Acil' in etkisi ve gerekse de kendi gelişimleri sonucu; başlangıçta THKP-C'nin ideolojisi-ne sahip çıkan gruplardan ikisi gerçek görüşlerini ortaya koydular. Birisi, sosyal-emperyalizm sa-
fında yer aldı; diğeri ise, Öncü Savaşını kabul et-
mediğini açıkça ortaya koydu. Ancak bu süreç henüz tamamlanmış sayılmaz. Öğrenci hareketi içinde görünüşte Politikleşmiş Askeri Savaş Stra-
tejisi'ni savunan, gerçekte ise ortaya berrak bir görüş koymayan bazı gruplar vardır.

Bir yıl sonra 'Acil' hakkındaki tartışmaları, yöneltilen eleştirileri değerlendirmek ve cevap-
lamak yerinde olur.

"Türkiye Devriminin Acil Sorunları-I" yol-
daşça eleştiriden çok daha fazla çamur ve kara-
lamaya hedef oldu. Bu doğaldır. Görünüşte geç-
mişe sahip çıkıp özünde ise geçmişe küfreden-
ler, henüz istedikleri parsayı toplayamadıkların-
dan 'Acil'in çıkışını biraz erken buldular. Ancak işin en ilginç yanı şudur ki; yazıya en büyük sal-
dırı bugün THKP-C'nin ideolojisini açıkça inkar
edenlerden gelmedi. Politikleşmiş Askeri Savaş
Stratejisi'ni savunduğunu "iddia eden", semi-

nerlerde sıkışınca önüne 'Acil'i açıp okuyanlardan geldi. Oldukça garip bir görünümdü bu. Bir yandan 'Acil'den Marksizm-Leninizm ile ilgisi olmayan bir broşür diye bahsediliyordu; diğer yandan yazılan "Emperyalizm ve Yeni-Sömürgecilik" (özellikle bunalım ve buhran kısmı) 'Acil'in kötü bir kopyasından başka bir şey değildi.

Giderek 'Acil' "Devrimci" Gençlik'in tepesine çöreklenmiş kariyerist kliğin başlıca uğraşısı haline geldi. Ankara ve İstanbul'da okullar peş-peşe faşistlere terkediliyordu; sosyal-emperyalizm karşı-devrimci ideolojisi ülkenin her yanında cirit atıyordu. Bütün bunlar önemli değildi. Önce 'Acil'i "halletmek" gerekiyordu; gerisiyle sonra uğraşılabilirdi. Bu amaçla "Devrimci" Gençlik'in tepesine çöreklenmiş bu kariyerist-oportünist klik, yaygara demagoji ve karalama ile 'Acil'e saldırmaya başladı, hatta işi ihbarcılığa kadar götürdüler.

Öncü Savaşını savunduklarını "iddia eden" bu kişiler (yaptıkları ihbarlarla) neredeyse oligarşinin safında yer alarak 'Acil'e saldırmak gereğini niye duydular; 'Acil'den neden bu kadar çok korkuyorlar?

"Devrimci" Gençlik dergisinin tepesine çöreklenmiş kariyerist-oportünistlerin yolu, 1974'den sonra ortaya çıkan yeni oportünizmin yolundan farklı değildir: Önce görünüşte geçmişe sahip çıkıp onu savunmak ve böylece 1971'in yarattığı büyük sempatiyi oportünist amaçlar için kullanmak; sonra belirli aşamalardan geçerek THKP-C'nin ideolojisinin inkarına ulaşmak. Yalnızca en yeni oportünistler bu işi daha sinsice yapıyorlar: Emperyalizmin III. bunalım dönemini, yeni-sömürgeciliği savunuyorlar ve bunların

ardına gizlenerek de Öncü Savaşını savunduklarını kitlelere yutturmaya çalışıyorlar (halbuki objektif bir küçük-burjuva da pekala bu tahlilleri yapabilir). Devrim stratejisi konusunda ise en yeni oportünistlerin belirgin hiçbir görüşü yoktur (aslında onlar 'Acil'i savunanlara kişisel konuşmalarda geçmişin öldüğünü, ölülerin dirilmeceğini, bizlerin bir ölüye kan vermeye çalıştığını, sözün kısası Öncü Savaşını kabul etmediklerini açıkça söylemişlerdir). Ancak kitlenin önünde bunlar açıkça söylenemez.

Sadece doğru devrimci teorinin pratik içinde, oportünizme karşı mücadele içinde bulunacağı söylenir. Mahir yoldaş da böyle yapmamış mıdır? Önce "Sağ Sapma, Devrimci Pratik ve Teori" daha sonra "Yeni Oportünizmin Niteliği Üzerine"yi yazmış ve bu süreç içinde doğru devrimci ideolojiye ulaşmıştır.

En yeni oportünizmin Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'ni inkar yöntemi işte budur: 1965-71 dönemi ile günümüzdeki şartlar öz bakımından aynıdır. Devrimci mücadelenin gelişiminde biz de aynı süreçten geçmek zorundayız!

Halbuki Öncü Savaşını doğru kabul ediyor isek; günümüz 1971 öncesinden en az bir noktada çok farklıdır: Bugün doğru devrimci ideolojiye sahibiz. Ancak eğer Öncü Savaşının doğruluğunu kabul etmiyor isek ve neyin doğru olduğunu da henüz bulamamış isek, 1965-71 dönemine benzer bir süreçten geçmek gerekir. Ve bu en yeni oportünistlerin de böyle bir süreçten geçmeye gerçekten ihtiyacı vardır.

Bu kişilerin birlikten, birlik için ideolojik ve siyasal platformlar oluşturmaktan neyi kastettikleri şimdi anlaşılıyor. İdeolojik birlik için

teorik araştırmalar yapmak aslında Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin en iyi revizyonunun nasıl yapılacağını araştırmaktır. Birlik ise, kendi kariyerleri etrafında oluşması gereken bir birliktir. Zaten kendilerine rapor vermeyen herkesi Merkez Komite kurmakla suçlayarak bunu açık-
ça ortaya koyuyorlar.

Böylece gerek kariyerlerini kullanarak ve gerekse de genel doğruların ardına gizlenerek pek çok samimi, yiğit militanı oportünist amaçlar için kullanırken, 'Acil'in ortaya çıkışı doğal olarak onları çok rahatsız etti. Okullar peşpeşe faşistlerin ellerine geçerken, sosyal-emperyalistler her yanda cirit atarken, 'Acil' en yeni oportünistlerin başlıca uğraşısı haline geldi. Bu doğaldır. Çünkü onlar siyasi geleceklerini garanti altına almak için 'Acil'e saldırmak zorundadırlar.

"Türkiye Devriminin Acil Sorunları-I"i savunanlar bu kişilerle faşizme ve karşı-devrimci sosyal-emperyalizm ideolojisine karşı en azından işbirliğini sağlamak için ellerinden geleni yapmışlar, çeşitli eylemlerde onlara destek olmuşlardır. Ancak bu kişilerin birlikten, kendi oportünist amaçları doğrultusunda ve kendi kariyerleri etrafında bir birliği anladıkları da artık açıkça ortaya çıkmıştır.

Bu kariyerist-oportünist klik sözde bizi eleştiren bir yazı çıkarmıştır. Eleştirilerine ayrıca cevap vereceğiz.

"Türkiye Devriminin Acil Sorunları-I"nin bu ikinci basımında yanlış anlaşılmaya açık bir-iki noktanın düzeltilmesi dışında değişiklik yapılmamıştır.

1976

ÖNCEKİ BASKILARA ÖNSÖZ 2

“Türkiye Devriminin Acil Sorunları-I” 1972 yılının Mart ayında Kızıldere’de THKP-C önder ve yönetici kadrolarının katledilmesinden sonraki dönemin ilk kapsamlı teorik metnidir. Broşür 1974-75 arasında THKP-C’nin merkezi işleyişinin bulunmadığı bir dönemde hazırlanmıştır. 71-72 döneminde sürdürülen Öncü Savaşının yaratmış olduğu sempatiyle geniş bir "Cepheciler" topluluğu bulunmakla birlikte, örgütlü faaliyet sınırlı oranda ve sınırlı bir çevre içinde yürütülüyordu. Broşür o günkü koşullarda ülkemizde öne çıkmış, devrimci hareketin kendi önüne koyduğu acil sorunlara yanıt olarak hazırlanmıştı. Bu dönemde en temel ve en acil sorun, Öncü Savaşının sürdürülmesi için THKP-C’nin merkezi bir örgütsel yapıya kavuşturulmasıydı. TDAS-I, ortaya konulan emperyalizm tahlili ve Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi kavrayışıyla, bunun ideolojik-politik-stratejik temeli olarak hazırlanmıştır. Bir başka deyişle, TDAS-I, bizlerin, THKP-C’nin merkezi bir örgütsel yapıya kavuşturulması yönünde "birlik" perspektifimizi de ifade ediyordu.

TDAS-I'in "Giriş" bölümünde bu sorunların iki ana kısımda ele alınacağı ifade edilmiştir. İlk kısım, ülkemiz solunda öne çıkmış sorunların genel düzeyde alınışını kapsarken, ikinci kısım ülkemiz somutunda Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin yürütülmesine ilişkin konuları içerecekti. Ve üçüncü baskısını yaptığımız bu ilk kısım 1975 Ağustos ayında ilk kez yayınlandı ve sadece 300 adet basıldı.

Yayınlandığı andan itibaren THKP-C'nin ideolojik-politik ve stratejik çizgisinin ayrıntılı açıklamasını içermeye özelliği ile TDAS-I geniş bir ilgi topladı. Özellikle III. bunalım dönemi tahlillerine şiddetle karşı çıkan revizyonistlerin ve oportünistlerin yeni ve samimi unsurlar üzerindeki ideolojik hegemonyası TDAS-I ile kırıldı. Örgütümüzün üyesi olmasa da, kendisine "Cepheci" diyen hemen herkes, TDAS-I'deki tahlil ve tespitleri revizyonizme karşı ideolojik mücadelede esas almışlardı. Ayrıca broşürün ikinci bölümünde yer alan Latin-Amerika'daki gerilla savaşlarının tahlili ve bunlara bağlı tespitler, pratikte 1971'deki devrimci mücadelenin yarattığı sempatiyi oportünist amaçlarla kullanmak isteyen çevrelerin etkinliğini belirli ölçüde sınırladı ve sağcı anlayışlarını bir süre gizlemek zorunda kaldılar. Öyle ki ilerki yıllarda DY adını alan çevrenin oportünist-kariyerist yöneticileri ile taban arasında meydana gelen büyük stratejik görüş farklılığının arka planında her zaman TDAS-I bulunmuştur.

Aradan geçen onbeş yıla karşın TDAS-I'in içerdiği konular ve bu konulara getirdiği açıklık bugün de güncelliğini korumaktadır. Şüphesiz aradan geçen zaman içinde bazı istatistik bilgiler

eskimiştir, ama III. bunalım döneminin ilişki ve çelişkileri değişmediği koşullarda bunların güncelleştirilmesi fazlaca önemli de değildir. Öte yandan, broşürümüzde yer alan bazı olgular, güncelliğini yitirmiştir. Örneğin "alt-emperyalizm" olgusu, süreç içinde gelişmemiş, tersine şiddetlenen ekonomik buhran ve İran ile Brezilya'daki gelişmelerle dumura uğramıştır. Dolayısıyla bu olgu, artık emperyalizm için bir "ideal" olarak vardır.

Hiç şüphesiz TDAS-I'nın asıl önemi, emperyalizmin bunalım dönemlerinin birbirinden ayrılmasına ilişkin ortaya koyduğu nesnel ölçütler ve buna bağlı olarak dönemlerin özelliklerini açık ve net olarak ortaya koymuş olmasında yatmaktadır. Bu bağlamda örneğin, o dönemde önemli bir tartışma konusu olan "bütünleşme-çelişki" diyalektiğinde "bütünleşme"nin ağır basması tespiti zaman içinde hiçbir tartışmaya yer bırakmayacak şekilde netlik kazanmıştır. Keza "Devrim Stratejisi" bölümünde ortaya konulan ve büyük ölçüde Latin-Amerika'daki gerilla savaşları deneyimlerinden çıkartılan derslere dayalı tespitler, zaman içinde doğruluğunu açık biçimde tanıtlamıştır. Tıpkı, Öncü Savaşının başlangıcından itibaren kitlelerin büyük birimler halinde, yani sovyetler halinde örgütlenmesinin yanlışlığı gibi.

TDAS-I yayınlandığı tarihten itibaren doğrudan ya da dolaylı olarak pek çok saldırıya, suçlamaya, karalamaya ve hatta tahrifatlara maruz kalmıştır. Kendi içinde belli bir sistematığı olan ve dolayısıyla az çok ciddiye alınabilecek tek bir eleştirinin bile yapılamamış olması düşünülecek olursa, böyle bir durumun nedeni kolayca anla-

şılabilir. Dıştan, oportünist çevrelerden yöneltilen saldırılar yanında, zaman zaman örgüt saflarında ortaya çıkan sağcı anlayışlar tarafından da TDAS-I tahrif edilmeye çalışılmıştır. Yazıldığı dönemin ilişki ve çelişkileri içinde ortaya çıkmış bazı taktik belirlemelere stratejik anlamlar yükleyerek ortaya çıkan sağ-sapmalar, hemen her zaman TDAS-I'i kendilerine dayanak yapmaya çalışmışlardır. Ancak her seferinde TDAS-I'in bütünselliği karşısında yüzgeri edilmişlerdir. Bu konuda en tipik örnek, broşürün yazımında çalışmış bazı unsurların, zaman içinde güçsüzlüğe düşerek saptıklarında TDAS-I'i kendi sağcı anlayışları için kullanamayacaklarını görmeleridir.

TDAS-I'in tüm nitelikleriyle, ülkemiz sonunda bugün de varlığını sürdüren teorik keşme-keş ortamında açıklayıcı, eğitici ve örgütleyici işlevini sürdürmesinin nedeni de onun bütünselliğinde aranmalıdır. Şüphesiz yayınlandığı döneme ilişkin bazı taktik belirlemeler ve bazı kesimlerin eleştirileri artık geçerli değildir. Örneğin o dönemde THKO çizgisinde ifadesini bulan "Mücadelede Birlik", bugün tümüyle farklılaşmış uluslararası revizyonizmin çizgisinin sadık bir izleyicisi olmuştur. Ve gene TDAS-I içinde bazı terimler ve kavramların özel tanımlanmışlıkları, zaman içinde dışsal olarak ortaya çıkan terminolojik değişkenliklerle yer yer yanlış yorumlamalara açık durumda olduğu söylenebilir. Ancak bunlar TDAS-I'in bütünselliği içinde herhangi bir çelişki yaratabilecek boyutta değildir. Bazı konuların TDAS-II'nin kapsamında ele alınacağı düşünüldüğü için birinci kısımda en genel haliyle bırakıldığı da unutulmamalıdır.

Burada TDAS-I'in alıntı yöntemi hakkında

kısa bir açıklama yapmak istiyoruz.

TDAS-I'de yapılan alıntılar ve atıflarda kullandığımız yöntem, tüm bilimsel yapıtlarda kullanılmış ve kullanılan bir yöntemdir. Yalnızca, bir bilginin anlatıldığı ya da açıklandığı durumlarda, alıntılar, sadece belgesel kanıt niteliğine sahiptir. Ama başka teorik görüşlerin aktarıldığı yerlerde durum böyle değildir. Buralarda alıntı yapılmasının amacı, ekonomik ya da politik bir belirlemenin gelişme süreci içinde ilk kez ne zaman ya da kimin tarafından gerçekleştirildiğini açıkça ortaya koymak ve okuyucuyu belirli kaynaklardan haberdar etmektir. Cehalet eğilimleriyle belirlenen oportünist-kariyeristlerin öne çıktığı bir dönemde bu zorunluydu. Marksizm-Leninizmin tarihsel birikiminden kendini bilinçli olarak ayıran reformizmin ortaya çıktığı günümüzde bu çok daha fazla gerekli olmaktadır.

TDAS-I'in örgütümüzün tarihinde özel bir yere sahip olduğu açıktır. Bu özel yer, kimi oportünist çevrelerin "küçümseme" yoluyla "hasmı yok etme" demagojisiyle örgütümüze malettikleri "Acilciler" adıyla simgelenmiştir. Kamuoyunda "Acilciler" adı en zorlu silahlı eylemleri gerçekleştiren kişilerle özdeşleşmiştir. Öyle ki, kimi durumlarda halk kitleleri başka örgütlenmelerin gerçekleştirdiği önemli silahlı eylemleri "Acilciler"e maletmişlerdir. Bu durum örgütümüzün adının Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi/-Halkın Devrimci Öncüleri (Acilciler) olarak ifade edilmesini getirmiştir.

İşte bu özelliği ve moral niteliği, örgüt safalarında ortaya çıkan bir sağ-sapma tarafından hayasızca istismar edilmeye çalışılmıştır. THKP-C/HDÖ'nün kamuoyunda "Acilciler" olarak ta-

nınmasından yararlanmak isteyen bir takım unsurların bu adla faaliyetlerde bulunmaları, bu adla özdeşleşen değerlerin tahrip olmasını getirmiştir. Bu nedenledir ki, bir süre için bu adın örgütümüz tarafından kullanılmaması kararlaştırılmıştır. Legal basın aracılığıyla meydana getirilen oldu bittiye karşı değişik önlemlerin alınmamasının nedeni de aynıdır.

Örgüt saflarında revizyonizmi ve pasifizmi egemen kılmak isteyen grupçuğun "Acilciler" adını istismar edişleri, aynı zamanda ülkemiz solunda büyük bir destek bulmuş olması da ayrı bir olgudur. İdeolojik mücadeleyi karaçalma, tahrifatlarla teoriyi bozma olarak ele alan oportünizm, bu olayda da kendisini ortaya koymuştur. Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi ile hiçbir ilişkilerinin kalmadığını açıkça ilan eden, devrimci silahlı mücadeleyi "sol sapıklık" olarak değerlendirdiklerini söyleyen bu grupçuğun pek çok "sol platformlar"da özel "destek" görmesi, aynı zamanda örgütle ilişkisi olmayanların örgüt adını kullanabilmeleri için maddi bir ortam yaratmıştır. Bu süreçte "destek" verenlerin arasında silahlı mücadeleyi savunan örgütlerin de bulunması bir başka "gariplik" oluşturmuştur.

Devrim yolu engebelidir, dolambaçlıdır, sarptır; on yılların mücadelesidir. Bu yolda yaşananlar asla unutulamaz. Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi/Halkın Devrimci Öncüleri'nin savaşının kamuoyunda varetği "Acilciler" adı, ne denli örgütümüzün adından uzaklaştırılmaya çalışılmış olursa olsun, ne denli yalan, riya ortamında kullanılmış olursa olsun, devrim tarihindeki gerçekliğini hep korumuştur ve koruyacaktır.

Öncü Savaşını ve Halk Savaşını reddeden-

lerin oluřturduđu bir grupçuđu her tűrlű devrimci moral ve etik deđerler dıřında hareket etmesini űnleyecek tek bir gűç vardır ve bu gűç de sadece devrimci műcadele sűrecinde ortaya çıkar.

Bugűn TDAS-I'in űűncű baskısını yaparken de, metin űzerinde herhangi bir dűzeltme yapmak durumunda deđiliz. İkinci Baskıya űnsűz'de belirttiđimiz gibi, TDAS-I űrgűtűműzűn Politikleřmiř Askeri Savař Stratejisi kavrayıřını ortaya koymakla birlikte, aynı zamanda bir dűnemin űrűnű olan bir metindir. Bu nedenle bugűn tıpkı basımını yapmaktan onur duyduđumuz bir tarihsel belge niteliđine de sahiptir.

1993

GİRİŞ

Ülkemizde solun 1971 başlarında içinde bulunduğu ideolojik keşmekeş herkesçe bilinmektedir. Aynı durum dört yıllık bir aradan sonra tekrarlanmaktadır. Bütün geçmiş devrimlerde olduğu gibi ülkemizde de oportünizm, devrimin yenilgisinden sonra daha da güçlenerek ortaya çıkmıştır. Doğal olarak bu dönemde ideolojik mücadele her zamankinden fazla önem kazanır. Oportünizmin kesin yenilgisi; pratik içinde onun tecrit edilmesi, etkisinin sınırlandırılmasıyla olur. Bunun için ise, bizlerin, yani Türkiye devrimcilerinin, neden bu stratejinin tek doğru devrim stratejisi olduğunu bilmesi yetmez. Bu stratejinin değişik şartlar altında nasıl uygulanacağını, sözün kısası bugün nereden ve nasıl başlamak gerektiğini de bilmesi gerekir. Bu sorun günümüzde büyük önem kazanmıştır.

Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin teorik temelleri Mahir Çayan yoldaş tarafından çeşitli yazılarda açıklanmıştır ve bu yazılar mut-

laka okunması gereken temel kaynak niteliğindedir. Ancak yazıldıkları zaman ve şartlar sonucu -en yenisi üç yıl önce yazılmıştır- bu yazılar günümüzün acil sorunlarının tamamına yeterli çözümler getirememektedir. Bunun nedeni emperyalist sistemde geçmişte belirti şeklinde olan gelişmelerin açıklık kazanması, bu gelişmelerin ülkemize yansması ve Türkiye solunun durumudur. Yeni şartlar yeni sorunlar doğurur veya geçmişte üzerinde durulmayan, önemsenmeyen sorunları öne çıkarır; onlara açıklık kazandırılmasını zorunlu kılar. Mahir Çayan yoldaşın Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin teorik temellerini ve pratiğini açıkladığı yazıların -özellikle "Devrimde Sınıfların Mevzilenmesi" ve "Kesintisiz Devrim I-II-III"ün- özünün doğru kavranması, günümüzde yetersiz kalan tahlillerin derinleştirilmesi gerekir.

Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin değerlendirilmesinde başlıca iki hata yapılmaktadır. Birincisi, günümüzde şartların değiştiğini iddia ederek stratejinin temel kavramlarının geçersizliğini savunmakta; bu şartlar altında bu stratejinin uygulanamayacağını söylemektedir. İkincisi, yalnızca stratejinin temel kavramlarının değil, geçmişte değişik şartlar altında yapılmış taktik formülasyonların da geçerliliğini savunmaktadır. Birinci durumda sonuç, stratejinin açık ya da kapalı biçimde inkarı; ikinci durumda ise değişen şartları dikkate almamak ve geçmişe dogmatik biçimde bağlı kalmaktır. Her iki hata da birbirine bağlı iki temelden kaynaklanır:

1-Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin iyi anlaşılması, stratejinin temel tezleriyle değişik şartlar altında uygulandığının birbirine karış-

tırılması;

2-Emperyalist sistemde meydana gelen değişimlerin lkemize yansımasının yanlış değerlendirilmesi.

Bu durumda Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin temel kavramları ve onların uygulanışı iyi anlaşılmadan, emperyalist sistemdeki değişimler ve lkemize yansımaları doğru değerlendirilmeden Türkiye devriminin acil sorunları üzerinde tartışmak verimsiz bir çaba olacaktır. Bu şartlar altında, bizler görüşlerimizi iki ayrı yazıda ortaya koymayı uygun bulduk. Birinci yazı, emperyalist sistemin ve sistem içinde meydana gelen değişimlerin genel bir incelenmesini, bu analizden çıkan Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin temel kavramlarını, stratejinin değişik şartlar altında nasıl uygulandığını ve uygulamada ne gibi sorunların açığa çıktığını kapsayacaktır.

İkinci yazıda, kapitalizmin sürekli ve genel bunalımının lkemize yansıma biçimi, özellikle 12 Mart'tan sonra sınıflar arasındaki ilişkilerde meydana gelen değişimler ve bu temel üzerinde Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin ülkemizde nasıl uygulanabileceği incelenecektir.

Bu yazıların her türlü eleştiriye ve tamamlamaya açık olduğunu da başlamadan belirteyim.

BİRİNCİ BÖLÜM TEMEL KAVRAMLAR

I-SÜREKLİ VE GENEL BUNALIM

"... İnsanlık kendi önüne ancak çözüme bağlayabileceği meseleleri koyar; çünkü yakından bakıldığında, her zaman görülecektir ki, meselenin kendisi ancak onu çözüme bağlayacak olan maddi şartların mevcut olduğu ya da gelişmekte bulunduğu yerde ortaya çıkar."¹

Marks'ın bu sözleri bir sorunun öneminin kavranması ve geniş olarak tartışılması yönünden de büyük önem taşır. Teorik bir sorun, ancak olaylar onu öne ittiğinde önem kazanır. Bir sorun yıllardır dünya çapında tartışılıyor olsa bile, eğer ülkenin özel şartları henüz bu meseleyi öne çıkarmıyorsa, pratiğin devrimcilerin önüne koyduğu görevlerin bu sorunla ilgisi yoksa veya bu ilgi görülemiyorsa, bu sorunun ortaya konulması o ülke solunda pek az ilgi çeker.

Genel bunalım ve sürekli bunalım kavramlarının öneminin anlaşılması ve ülkemiz solunda tartışılması çok yenidir. Oysa emperyalist sistemin incelenmesinin ve sistemin bunalımının niteliklerinin doğru kavranılmasının önemi birkaç yıl önce Mahir Çayan yoldaş tarafından "Kesintisiz Devrim I-II-III"de etraflıca açıklanmıştır. O günlerde dikkati çekmeyen ya da fazla tartışılmadan kabul edilen bu sorun, günümüzde öne çıkmış ve bütün teorik tartışmaların odak noktası olmuştur. Bunun iki nedeni vardır:

Birincisi, silahlı devrimci hareket ağır bir yenilgiye uğramıştır. Yenilginin nedenleri sadece pratikte değil, onun kaynaklandığı teoride de aranır. Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin temel kavramları teker teker incelenir. Ve o zaman doğru emperyalizm tahlilinin devrim teorisindeki nitelik belirleyici rolü iyice anlaşılır. Bir ülkede devrim yapmanın ilk şartı, doğru emperyalizm tahlilidir. O halde emperyalist sistemde son üç yıldır iyice belirginleşen değişimlerin iyi anlaşılması ve Mahir Çayan yoldaşın özellikle "Kesintisiz Devrim-I"de açıkladığı sürekli ve genel bunalım teorisinin geliştirilmesi gerekir.

Emperyalizm tahlilinin ve bununla ilgili olarak buhranlar meselesinin ülkemiz solunda ön plana çıkmasının ikinci nedeni, oportünizmin devrimci teoriye saldırısıdır. Ülkemizde geçen dört yılda oportünizm büyük ilerleme göstermiş, adeta "bilimsellik" kazanmıştır; nereye saldıracığını, neyi tahrif etmesi gerektiğini gayet iyi bilmektedir. Bütün devrim teorilerinin temelinin farklı emperyalizm tahliline dayandığı nihayet anlaşıldığından oportünizm saldırısını bu yönde yoğunlaştırmaktadır. Saldırı başlıca iki yönden

gelmektedir: Birincisi, III. bunalım dönemini, bu dönemin başlıca özelliklerini inkar şeklinde ortaya çıkar (PDA). Bu konudaki eleştiriler çok tutarsız ve aptalca olduğundan ve tamamen mekanik aktarmalara dayandığından fazla önemli değildir. İkinci tür saldırı, emperyalizm tahlilinde çok önemli yer tutan sürekli bunalım kavramının çarpıtılması biçiminde ortaya çıkmaktadır (İlke Kitle). Gerek Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin temelinin iyi anlaşılması ve gerekse oportünizmin saldırısını göğüslemek için bu oldukça tehlikeli ve farkedilmesi güç çarpıtma üzerinde detaylarıyla durmak gerekir. Sorun sürekli bunalımın nasıl anlaşılması gerektiğinde yatmaktadır.

A- Serbest Rekabetçi Dönemde Buhranlar
Kapitalizmin üretici güçleri geliştirdiği, toplumda burjuva anlamda da olsa refah sağladığı dönemlerde kapitalizmin temel çelişkisi (üretimin sosyal niteliği ile üretim araçlarının özel mülkiyeti arasındaki çelişki), ancak ekonomik buhran dönemlerinde keskinlik kazanır. Serbest rekabetçi dönemde yaklaşık olarak her on yılda bir tekrarlanan periyodik ekonomik buhranların başlaması için gerekli şartlar, Marks tarafından belirtilmiştir.

"Fakat, makineleşmiş endüstrinin ağırlığını bütün ulusal endüstri üzerinde duyan bir etki yapabilecek derecede kök saldığı, endüstrinin bu duruma gelmiş olması dolayısıyla dış ticaretin iç ticareti önem itibarıyla geri bırakmaya başladığı, dünya piyasasının yeni dünyada, Asya ve Avustalya'da bir bir peşisıra gittikçe daha geniş alanlara el attığı ve nihayet dünya piyasa-

sında boy gösteren sanayici ülkelerin yeterli bir sayıya ulaştığı andan, ilk olarak işte bu andan itibaren, bir diğerini izleyen safhaları yıllar olan, daima genel bir buhranla sonuçlanan, birinin sonu bir yenisinin başlangıcı olan ve durmadan yenilenen devirler (cycle) görülmeye başlanmış-tır."²

Böylece bütün kapitalist dünyayı saran ilk iktisadi buhran 1847-48'de olmuştur. Bu kriz 1848 devriminin temel nedenidir. Bu dönemde Marks ve Engels, kapitalizmin son saatinin geldiğini, kapitalizmin bu buhrandan kurtulamayacağını, bütün Avrupa'da proletarya iktidarının uzun mücadeleler sonucunda da olsa kurulacağını düşünüyorlardı.

1850 sonrasında ise Marks ve Engels, 1848 yenilgisini devrimin objektif şartlarının yetersizliğine bağlarlar:

"Burjuva toplumunun üretici güçlerinin burjuva ilişkileri çerçevesi içinde mümkün olan olanca hız ve bereketiyle geliştiği bu genel refah döneminde, gerçek bir devrim söz konusu olamaz. Böyle bir devrim, ancak şu iki etkenin, modern üretim güçleriyle burjuva üretim biçimleri çatışmaları zaman mümkündür."³

"Tarih bizi ve bizim gibi düşünenlerin hepsini haksız çıkardı. Avrupa kıtasında, ekonomik gelişme durumunun, o zaman kapitalist üretimin ortadan kalkmasına imkan verecek şekilde olgunlaşmaktan çok uzak olduğunu gösterdi. Bunu 1848'den itibaren bütün kıtayı kaplayan ve Fransa, Avusturya, Polonya, Macaristan ve son olarak Rusya'da büyük sanayinin gerçek-

ten kökleşmesini sağlayan Almanya'yı birinci sınıf bir sanayi ülkesi haline getiren ekonomik devrim yoluyla ispatladı.”⁴

Serbest rekabetçi dönemde kapitalizmin temel çelişkisi, ekonomik buhran dönemlerinde keskinlik kazanır. Bu dönemde proletarya ileri bir atılımla iktidarı ele geçirse bile, buhrandan sonra kapitalizm üretici güçleri (burjuva ilişkileri çerçevesi içinde) bütün hızıyla geliştirdiğinden ve böylece genel bir refaha ulaştığından iktidar da kalamaz, kaçınılmaz olarak yenilir. Serbest rekabetçi dönemde devrimin objektif şartları yoktur.

“... üretimin sosyal niteliği ile üretim araçlarının özel mülkiyeti arasındaki çelişki antagonizma kazanmadan, kapitalizm üretici güçleri geliştirme imkanlarına sahipken, kapitalizmin devrevi ekonomik krizleri bir devrime yol açamazlar.”
(*Kesintisiz Devrim I*)

B- Emperyalist Dönemde Buhranlar

1870 sonrasında kapitalizm, oldukça başarılı bir gelişim dönemine girdi.

“Bu evre, kapitalizmin üretici güçleri geliştirdiği, kamçıladığı ve burjuva anlamda refahı sağladığı, tek kelimeyle kapitalizmin gürbüzleştiği bir evredir. Fakat, her gelişen, güçlenen şey gibi kapitalizm de bu süre içinde kendi zayıflığını, çürüklüğünü de geliştirdi ve güçlendirdi. Bir başka deyişle, kapitalizm bir yandan yükselirken, öte yandan hızla kokuşmaya, asalaklaşmaya, tekelleşmeye yöneliyordu.”
(*Kesintisiz Devrim I*)

Serbest rekabetçi kapitalizmin 20. yüzyıl başlarında tekелci kapitalizme dönüşünün tamamlanması iki temele dayanır:

a) Üretimin ve sermayenin yoğunlaşarak tekellerin ve mali sermayenin ekonomiye hakim olması,

b) Dünyanın emperyalist ülkeler arasında paylaşımının tamamlanması.

"Kapitalizmin bundan önceki 'barışçı' döneminden şimdiki emperyalist döneme geçişin neye dayandığını hatırlayalım: Serbest rekabet, tekелci kapitalist bileşikler meydana getirdi ve dünya paylaşıldı. Bu iki gerçeğin (...) dünya ölçüsünde önemi vardır."⁵

Tekелci kapitalizm döneminde üretim sürecinin örgütlenmesi, buna karşılık üretim araçlarının mülkiyetinin özel ellerde yoğunlaşmasının artması sonucu kapitalizmin temel çelişkisi (üretimin sosyal niteliğiyle üretim araçlarının özel mülkiyeti arasındaki çelişki) keskinlik kazanır. Serbest rekabetçi dönemin aksine temel çelişki sadece ekonomik buhran dönemlerinde değil, her dönemde kendini şiddetle hissettirir. Bunun nedeni, tekeldir; tekelin üretici güçlerin gelişimini engelleyerek yavaşlatmasıdır.

Bir veya birkaç tekел bütün piyasaya hakim olduğunda, yüksek kârlar, serbest rekabetçi dönemin aksine üretim araçları geliştirilip mallar ucuzlatılarak değil, üretim sınırlandırılarak elde edilir.

"Tekel fiyatları saptandığında, geçici bir süre için bile olsa, belirli bir noktaya kadar teknik ilerlemenin uyarıcıları ortadan kalkar ve teknik ilerlemenin arkasından

diğer alanlardaki ilerleme de yavaşlar ve böylece ekonomik alanda, teknik ilerlemenin yapay olarak yavaşlatılması mümkün olur.”⁶

Tekelci kapitalizm döneminde temel çelişkiden kaynaklanan üç çelişki de keskinlik kazanır:

1-Tekellerle Halk Arasındaki Çelişki:

Serbest rekabetçi dönemde mallar değerleri üzerinden satılır. Bunun nedeni hiçbir işletmenin piyasada hakimiyet kuramaması, dolayısıyla malın fiyatını belirleyememesidir. Çok sayıda küçük işletme, piyasada kendiliğinden oluşan fiyatı kabul eder. Teknolojiyi geliştirerek malları daha ucuz üretmek ve böylece daha fazla kâr sağlamak için kıyasıya bir rekabet vardır.

Tekelci kapitalizm döneminde ise birkaç tekel bütün piyasaya hakimdir. Tekeller arasındaki rekabet, genellikle fiyat rekabeti şeklinde değil, reklam, yeni modeller bulmak, hammadde kaynaklarını ele geçirmek vb. biçiminde yürür. Serbest rekabetçi dönemde artı-değeri gerçekleştirme (malları satma) rekabetinde üretim teknolojisini geliştirmek esas faktör iken, tekelci dönemde bu kaybolmuştur. Rekabet başka metotlarla yürütülür.

Birkaç tekel piyasaya hakim olunca ve böylece malın fiyatını büyük ölçüde belirleyince ve fiyat rekabeti de ortadan kalkınca mallar değerlerinin çok üzerinde fiyatlarla, tekel kârı ile satılır. Böylece sadece küçük kapitalistler ve işçi sınıfından değil, bütün halktan tekellere doğru genel olarak değer transferi gerçekleşir.⁷ Tekelci kapitalizm döneminde tekellerle bütün halk arasındaki çelişkinin şiddetlenmesinin maddi te-

meli budur.

2-Emperyalistlerle Sömürge Ülkeler Arasındaki Çelişki: Tekelci dönemde emtia ihracına dayanan eski tip sömürgecilik yerini sermaye ihracına dayanan emperyalist sömürgeciliğe bırakır. Sermaye ihracı sömürge ülkelerde kapitalizmi (çarpık biçimde de olsa) geliştirir, mevcut bütün çelişkileri keskinleştirir. Sömürge ülkelerde ulusal bilincin gelişimi hızlanır. Sermaye ihracı sayesinde metropollerde gelişimi önlenen çelişkiler bütün şiddetiyle sömürge ülkelerde açığa çıkarlar.

"İhraç edilmiş sermaye, ihraç edildiği ülkelerde kapitalizmin gelişimini etkiler, hızlandırır. Böylece sermaye ihracı, ihraçatçı ülkelerdeki gelişmeyi bir parça durdurma eğilimi taşısa da, bunun, bütün dünyadaki kapitalizmi derinlemesine ve genişlemesine geliştirmek pahasına olduğunu unutmamalı."⁸

3-Emperyalist Ülkeler Arasındaki Çelişki: Bu çelişkinin derinleşmesinin iki nedeni vardır:

a) Dünyanın paylaşılması bitmiştir, yüzünde nüfuz bölgelerine ayrılmayan, sömürülmeyen toprak kalmamıştır.

b) Kapitalist ülkeler arasındaki eşitsiz ve sıçramalı gelişim sonucu, kapitalist gelişim sürecinde diğerlerine göre nispeten geri bir ülke sıçramalı gelişimle ötekilere yetişebilir. Emperyalist ülkeler arasında değişen güçler dengesi sonucu sömürgelerin yeniden paylaşımı zorunlu olur. Dünyanın paylaşımı bittiğinden bunun tek yolu yeniden paylaşım savaşlarıdır.

Sonuç olarak tekelci kapitalizm dönemin-

de:

1- Üretimin sosyal niteliğinin artması, buna karşılık üretim araçlarının mülkiyetinin özel ellerde daha da yoğunlaşması sonucu temel çelişki keskinleşir,

2-Üretici güçlerin gelişimi engellendiğinden keskinleşen temel çelişki sürekli olarak kendini hissettirir.

Üretici güçleri burjuva ilişkileri içinde de olanca hız ve bereketi ile geliştiremeyen kapitalizm çürümeye ve çözülmeye başlar. Kapitalizmin kendi zıttının varlığının objektif şartları bir bütün olarak kapitalist sistemde artık mevcuttur. Lenin, kapitalizmin tekelci dönemde keskinleşen çelişkilerini saydıktan sonra şöyle der: Emperyalizm sosyalist devrimin arifesidir.

3-Tekelci kapitalizm döneminde temel çelişkinin şiddetlenmesi ve süreklilik kazanması ve temel çelişkiden kaynaklanan başlıca üç çelişkinin (tekellerle halk arasında, emperyalistlerle sömürge ülkeler arasında ve emperyalist ülkeler arasındaki çelişki) keskinlik kazanması sonucu kapitalizm çözülme, çürüme ve kendi zıttını (sosyalizmi) doğuran aşamaya girer. Kapitalizmin tekelci dönemde girdiği bu yeni evreye genel bunalım dönemi denir. Genel bunalım kesikli değil, sürekli; bu anlamda tekelci dönem kapitalizmin sürekli ve genel bunalımlar çağıdır.

"Emperyalizm aşamasında, kapitalizm kaçınılmaz bir şekilde, genel bir bunalım devresine girer.

... belirli aralıklarla tekrarlanan bunalımlar (ekonomik buhran kastediliyor) kapitalizmin irsi hastalığıdır. 'Genel bunalım' ise toplumsal bir sistem olarak kapitalizmi

yere vurmasıyla diğerlerinden ayrılır. Bu, devamlı bir durumdur ve belirleyici özelliği kapitalizmin sürekli olarak çözülmesi, ekonomik, politik ve ideolojik bütün güçlerinin içten zayıflamasıdır.”⁹

Sürekli ve genel bunalım kavramları Mahir Çayan yoldaş tarafından "Kesintisiz Devrim-I"de incelenmiştir. Ancak günümüz şartlarında bu inceleme yeterli olmaktan uzaktır ve başlıca üç yönden tamamlanması gerekmektedir: 1- Sürekli ve genel kavramlarının açıklanması, buhran ve bunalım kavramlarının ayrılması, 2- Sürekli ve genel bunalımda bir dönemin bitişini, diğer bir dönemin başlangıcını nelerin belirlediği, 3- Sürekli ve genel bunalımın özelliklerinde meydana gelen değişimler.

"Kesintisiz Devrim I"de sürekli ve genel bunalım çeşitli biçimlerde açıklanır:

1- "Bilindiği gibi, kapitalizm sürekli buhrana, emperyalist dönemde girmiştir."

2- "... (Marks) kapitalizmin devrevi buhranlarını ve sistemin genel buhranını Kapital'de etraflı bir şekilde inceledi."

3- "... kapitalizm gerçekten sürekli (genel) buhranlar dönemine yani emperyalist aşamaya girene kadar."

4- "... kapitalizm sürekli ve genel bunalımlarını yaşamaya başlayacağı dönem başlıyordu." (emperyalist dönem)

Üçüncü cümlede *sürekli ve genel* aynı anlamda, dördüncü cümlede farklı anlamlarda kullanılmaktadır. Bir, üç ve son cümlelere göre kapitalizm sürekli ve genel buhrana emperyalist dönemde girmiştir. İkinci cümlede ise Marks Kapital'de genel buhranı incelediğine göre genel

(ve aynı anlamda kullanılırsa) sürekli buhranın serbest rekabetçi dönemde de var olması gerekir.

"Kesintisiz Devrim I'de *buhran ve bunalım* aynı anlamda kullanılmaktadır. Bu ise pasifistlere tahrifat için önemli bir malzeme sağlamakta; bunalım, buhran ve kriz özdeşleştirilerek Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'ni savunanlar Troçkizmle suçlanmaktadır (emperyalist sistem sürekli kriz içinde ise, bir bütün olarak dünya devriminin objektif şartları mevcuttur. Bu anlamda Troçkizm, Lenin'in tek ülkede de devrimin olabileceği teorisini reddeder.)¹⁰

Bunalım, buhran ve kriz şöyle tanımlanabilir: Kapitalizm tekelci dönemde sürekli ve genel bunalımlar çağına girmiştir. Bunalım ekonomik, politik, askeri nedenlerle derinleştiği zaman buhranlar ortaya çıkar. Bir bunalım dönemi birden fazla buhranı içerebilir. Kriz ise, buhran iyice olgunlaştığı, tepe noktasına ulaştığı zaman ortaya çıkar. Kriz dönemi kapitalizmin yıkılmasının objektif şartlarının en olgun olduğu dönemdir. Birinci ve ikinci yeniden paylaşım savaşları ve 1929 ekonomik buhranı kapitalist sistemde derin bir kriz doğurmuştur. Buna karşılık 1958'deki ekonomik buhran genel bunalımı derinleştirmiş (buhrana yol açmış) ancak bir kriz doğurmamıştır.

Lenin 1908'de kapitalist bunalımın sürekliliğini ve bunalımın tek tek krizlerden farkını şöyle anlatır:

Çoğunluğu Kesintisiz Devrim II-III'ün eleştirisine ayrılmış bu tahrifat koleksiyonunu yazı-

nın çok genişleyeceğini düşünerek ayrıntılı olarak burada eleştirmedik.

“Kapitalizm krizlerin başını çekmektedir (teker teker ekonomik ve politik krizlerin yanı sıra kapitalist sistem bütünüyle de bir çöküş içindedir).”¹¹

Mahir Çayan yoldaş bunalım ve buhranı aynı anlamda kullanmakla birlikte, konuya da şöyle açıklık getirmektedir. (Kesintisiz Devrim I-II-III'ü eleştiren pasifistler doğal olarak bu noktaya dikkat etmezler):

"Sürekli buhran, kesiksiz buhran değildir. Bu, kapitalizmin öldürücü buhranının zaman zaman kesilmesi fakat yok olmaması demektir. Bir başka deyişle, kapitalizmin ölüm döşğine girmesi, zaman zaman komadan çıkması, düzelmesi ama döşekten kalkamamasıdır."

Bunalım sürekli, buhran ve kriz ise kesiklidir. Bunalım zaman zaman derinleşerek buhran ve krizleri doğurur.

Kapitalizmin tekelci dönemde sürekli ve genel bunalımlar çağına girmesi olgusu, ülkemizde sağ-oportünizm tarafından Marksist lafızlar kullanılarak çarpıtılmış, sorunun özü anlaşılmaz hale getirilmiştir.

Pasifizmin sürekli ve genel bunalım kavramını çarpıtması başlıca üç temele dayanır:

1-Genel Bunalım Kavramını Çarpıtma

"Emperyalist dönemde artık buhranlar genel ve evrenseldir, emperyalizmin bizatihi kendisi bir buhrandır. Bu yüzden, kapitalizm, emperyalist döneme girmesi ile aynı zamanda genel bir buhrana da girmiştir; can çekişmeye başlamıştır di-

yoruz." (...)

"Ekonomik kriz, önce politik kriz şeklinde ve en sonunda da en üst ve korkunç biçimine, savaşa dönüşmüştür. Emperyalistler arası eşitsiz gelişmenin ve dünyanın yeniden paylaşılması meselesinin yol açtığı savaş; kapitalizmin buhranının genel bir hal aldığı, eskisi gibi tek tek ülkeleri değil, artık bütün kapitalist sistemi aynı anda alt üst ettiğinin en açık bir göstergesiydi."¹²

Genel buhran, buhranın bütün kapitalist sisteme yayılması ve tek tek ülkelerle sınırlı kalmaması biçiminde tanımlanmaktadır. Bu durumda ise genel buhranın başlıca bütün kapitalist ülkeleri etkisi altına alan ve 1848 devrimlerini doğuran 1847 dünya sanayi ve ticaret kriziyle başlaması gerekir. Genel buhran kavramındaki bu çarpıtmanın yanı sıra, önce kapitalizmin emperyalist döneme girmesiyle genel bir buhrana girdiği söylenmekte (buhranın başlangıç tarihi 1905); sonra ise genel buhranın birinci yeniden paylaşım savaşıyla başladığı savunulmaktadır.

Genel bunalım kavramını çarpıtma, nedensiz değildir; ikinci bir çarpıtmanın temelidir.

2-Genel Bunalımı Ekonominin Devresel Hareketine İndirgemek.

Genel bunalımla serbest rekabetçi dönemdeki buhranlar arasındaki başlıca farkın, bunalımın kelimenin gerçek anlamıyla genel (bütün sisteme yayılan) niteliğinden doğduğu kabul edildikten sonra genel bunalımı ekonominin devresel hareketine indirgemek fazla zor değildir.

"Buhranlar 150 yıldır sürüyor ve kriz eskisi gibi kapitalist üretim sürecinin

çelişmelerinin geçici olarak çözülebilmemesinin objektif olarak gerekli şartı olmaya devam ediyor. Buhranlar gene devri bir şekilde geliyor ve kapitalizm, gelişmesini gene Marks ve Engels'in koydukları gibi sürdürüyor (...)"¹³

Tekelci kapitalist dönemdeki bunalım, ekonominin devresel hareketine özdeşleştirildikten sonra şöyle deniyor:

"Bilimsel ve teknolojik ilerleme, araştırma ve geliştirme harcamalarının artması, yeni makine ve tekniklerin sanayiye uygulanma sürecinin kısılması, bütün bunlar fabrika ve işletmelerin makine ve donanımlarını yenileme süresini kısaltmış; 1914'e kadar 7-10 yıl olan yenileme ve dolayısıyla buhran devirlerinin süresini 1914-45 arasında 6-7 yıla düşürmüştü, günümüzde ise 3-4 yıla kadar indirmiştir."¹³

Marks, serbest rekabetçi dönemde devresel hareketin süresinin (iki buhran arasındaki süre) sabit sermayenin yenilenmesi ile belirlendiğini söyler. Serbest rekabetçi dönemde ekonomik buhranlar üretici güçlerin yenilenmesiyle aşılır. Ve devresel buhranlar sabit sermayenin yenilenme süresine uygun olarak, yaklaşık her on yılda bir tekrarlanır.

Tekelci dönemde ise üretici güçlerin gelişimi yavaşlatıldığından kapitalizm ekonomik buhranlardan sabit sermayeyi önemli ölçüde yenileyerek çıkamaz. Ekonomik buhran serbest rekabetçi döneme göre süreklilik kazanır (sürekli durgunluk eğilimi, refah döneminde de tam istihdamın sağlanamaması vb.). **Tekelci dönemde kapitalizm üretici güçlerin gelişimini fren-**

lediğinden genel bir bunalıma girer. Genel bunalım ekonominin devresel hareketinden nispi olarak bağımsızdır. Kapitalist sistemde ekonomik buhranlar ekonominin devresel hareketi sonucu ortaya çıkarlar. Nispi bağımsızlık devrenin canlanma ve refah dönemlerinde de genel bunalımın varlığı biçiminde anlaşılmalıdır. Kapitalizm tekelci dönemde üretici güçleri burjuva ilişkileri çerçevesi içinde bile olanca hız ve bereketiyle geliştiremediğinden, serbest rekabetçi dönemdekine benzer bir refaha ulaşamaz.

Kapitalizmin genel bunalımı sürekli bir durumdur ve bu anlamda ekonominin devresel hareketinden nispi olarak bağımsızdır, ancak devri hareket de genel bunalımı etkiler. Devrenin durgunluk ve çöküş aşamaları genel bunalımı derinleştirerek buhranları ve krizleri doğurur.

Pasifistlere göre ise, serbest rekabetçi dönemde de tekelci dönemde de buhran sadece ekonominin devresel hareketinden kaynaklanır. Emperyalist dönemde ekonomik buhranların daha sık görülmesinin nedeni ise bilimsel ve teknolojik devrimdir. Böylece sabit sermayenin yenilenme süresi kısalmaktadır. Serbest rekabetçi dönemde üretim araçlarını 10 yılda bir yenileyen kapitalizm, tekelci dönemde aynı şeyi 6-7 yılda yapabilmektedir. Böylece pasifist devrim teorisinin temellerini atayım derken yolunu şaşıran bu küçük-burjuva sonunda tekelci dönemde üretici güçlerin daha da hızlı geliştiği neticesine varır!

Mahir Çayan yoldaş sürekli ve genel bunalımın devresel harekete indirgenemeyeceğini, bu çok önemli olguyu "Kesintisiz Devrim I"de şöyle belirtir:

"Marks ve Engels 1850 sonbaharında yanılığını anladılar (...) ve bunalımın devrevi bir bunalım olduğunu söylediler. Daha kapitalizm sürekli ve kesintisiz bunalımlar dönemine girmemişti."

Sürekli ve genel bunalımın devresel hareketle özdeşleştirilmesi çok önemli üçüncü çarpıtmaya temel olur.

3- Sürekli Bunalımın Reddedilmesi

Pasifizm genel bunalımı (çarpıtılmış biçimde) kabul eder, sürekli bunalımı ise reddeder. Pasifistler sürekli bunalımı, sürekli kriz olarak anlarlar. Onlar, Lenin'in tekelci dönemde bir bütün olarak kapitalist sistemde devrimin objektif şartları mevcuttur sözünü hiç anlamamışlardır. Devrimin objektif şartlarının sistem ölçüsünde sürekli mevcut olması, özünde, sürekli ve genel bunalımdan kaynaklanır. Birini kabul etmeden diğeri savunmak olamaz.

Kapitalizmin sürekli ve genel bunalımının ekonominin devrevi hareketinden nispi bağımsızlığı Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin temelidir. Genel bunalım emperyalist sistemin tümünde sürekli olarak mevcuttur. Ancak bunalımın tek tek ülkelere yansıma biçimi o ülkenin iç yapısıyla belirlenir. Leninist proletarya devriminin dünya ölçüsünde eşitsiz gelişimi veya devrimin tek ülkede gerçekleşebileceği teorisinin özü budur.

Sürekli ve genel bunalımın birinci ve ikinci bunalım dönemlerinin sömürge ve yarı-sömürge veya üçüncü bunalım döneminin geri-bıraktırmış ülkelere, saptırılan iç dinamik sonucu şiddetle yansısıyla ülkede sürekli buhran (veya henüz olgunlaşmamış da olsa sürekli milli

kriz) ortaya çıkar; evrim ve devrim aşamaları iç içe girer.

Genel bunalım kavramının çarpıtılması, böylece genel bunalımın devresel harekete indirgenmesi ve sonuçta sürekli bunalımın reddedilmesi ise, bütün sağ-oportünist teorilerin temelidir. Böylece devresel hareketin refah ve çöküş aşamalarına göre evrim ve devrim dönemlerinin ayrılması mümkün olur.

Ülkemizdeki çeşitli oportünist fraksiyonlar sorunun temelini burada yattığını anladıklarından kapitalizmin genel bunalımından (bunu da çarpıtarak) bahseder, sürekliliği ise reddederler. Onlara göre, "bu genel buhran ekonomik krizlerin siyasal bir yansımasından başka bir şey değildir."¹⁴ Görünüşte ne kadar masum ve kitaba uygun bir değerlendirme; öyle ya bütün buhranlar son tahlilde ekonomik buhrana dayanır. Aslında pasifizmin bütün ideolojik temeli bu masum değerlendirmenin altında yatmaktadır. Kapitalizmin genel bunalımı ekonominin devresel hareketine indirgenince, bunalım da sürekliliğini kaybeder ve devresel olur; durgunluk ve özellikle çöküş aşamalarında kendini şiddetle hissettirir, toparlanma ve refah dönemlerinde ise refah mevcut değildir. Bir bütün olarak emperyalist sistemin bunalımı böylece sürekli olmaktan çıkartılır ve devrevi bir nitelik alır. Bu devrevi bunalımda elbetteki sömürge, yarı-sömürge veya geri-bıraktırılmış ülkelere ancak ekonominin durgunluk ve özellikle çöküş aşamalarında şiddetle yansır. Böylece bu ülkelerdeki buhran da sürekli değil, devrevi bir nitelik kazanır. Bu durumda evrim ve devrim aşamalarının iç içe geçmesini sağlayan objektif koşullar ortadan

kalkar. Evrim ve devrim aşamaları birbirinden kesin çizgilerle ayrılabilirdikten sonra da Halk Savaşını reddetmek, işçi sınıfını devrimin temel gücü kabul ederek şehirlerde kısa sürecek bir ayaklanma ile devrimin başarıya ulaşacağını savunmak fazla zor değildir.

Ülkemizdeki pasifizm artık meselenin temeline inerek kendine ideolojik kılıf aramaktadır. Dört yılda gerçekten büyük ilerleme!

II- KAPİTALİZMİN SÜREKLİ VE GENEL BUNALIMINDA DEĞİŞİK DÖNEMLERİN AYRILMASI

"Emperyalizmin üçüncü bunalım dönemi gibi bir kavramın anti-marksist niteliği açıktır. Emperyalizmin bunalım dönemleri diye bir şey olamaz, çünkü emperyalizmin bizatihi kendisi bir buhrandır. Emperyalizmin bunalım dönemleri yoktur, kapitalizmin genel bunalımı vardır."¹⁵

Pasifizmin bunalım dönemleri üzerindeki görüşü işte budur: Emperyalizmin kendisi bir bunalımdır, o halde emperyalizmin bunalım dönemlerinden bahsedilemez. Sorunun özünü kavramak yerine kelimelerle uğraşmak oportünizmin temel karakteridir.

Kapitalizm, emperyalist aşamaya girmesiyle birlikte asalak ve hastalıklı bir niteliğe bürünmüştür. Bu yanıla emperyalizm, ortaya çıkış nedenleriyle birlikte kapitalizmin çöküşü demektir ve bizatihi bir bunalımdır. Ancak kapitalizmin bunalımını bu kadar "kabaca" açıklamak ve bunalımı "safılaştırmak" Marksizm-Leninizmi inkardır. Somut şartların somut tahlilini yapmak demektir. Eğer Marksizm-Leninizm bir eyem kılavuzu ise, emperyalizmi devamlı gözlemek ve somut tahlillerini yaparak içinde bulunduğu durumun ayırteci özelliklerini ortaya çıkarmak gerekir.

Aslında pasifistler de bunalım dönemlerinden bahsederler ve hatta başlıca üç bunalım dönemi olduğunu bile söylerler. Amaç emperyalizmi incelemek değil, "iş kitabına uydurmaktır", herkesin söylediği bir şeyi bilinçsizce tekrarlamaktır.

Pasifistler, emperyalizmin tekелci kapitalizm olduğundan, emperyalist dönemde kapitalizmin asalaklaşma ve çöküş dönemine girdiğinden, dünyanın bir avuç tekel tarafından sömürüldüğünden vb. bahsederler. Bunlar emperyalizmin değişmeyen ve değişmeyecek genel özellikleridir.

Pasifistlere göre emperyalizm hakkında bu kadar çok(!) şey bilmek yeter. Emperyalizmin değişmeyen “genel” özelliklerinin yanı sıra değişen özelliklerini -emperyalist sömürünün sürdürölüş biçimi (metropollerde ve sömürgelerde), emperyalist ölkeler arasındaki ilişkiler, emperyalistlerle sosyalist ölkeler ve ulusal kurtuluş savaşları arasındaki ilişkiler- yani bunalım dönemlerini incelemek, pasifistlere göre, emperyalizmin özünün değiştiğini savunmaktır.

Aslında onlar suçlarının telaşı içindedirler. Pasifistlerin sürekli ve genel bunalımı çarpıtmaları gibi, bunalım dönemlerinin incelenmesinden de kaçınmaları nedensiz değildir.

Emperyalist dönem kapitalizmin sürekli ve genel bunalımlar çağıdır. Ancak emperyalist dönem içinde de emperyalizmin değişen özellikleriyle belirlenen bunalım dönemleri vardır. Emperyalizmin bunalım dönemlerinin ayırteдici özellikleri şu kriterlerle açıklanabilir:

1-Emperyalist sömürünün sürdürölüşü (metropollerde ve sömürgelerde):

Emperyalizmin bir dünya sistemi olması ve içine düştüğü bunalımdan sistem içindeki tedbirlerle kurtulmaya çalışması sömürü biçimlerinin de, dönemlere göre ayırteдici farklılıklara uğramasına neden olmuştur (sömürünün özü değil, biçimi değişir). Bu olgu, üretimin ve sermayenin yoğunlaşma derecesine uygun düşe-

cek biçimde gerçekleşir.

2-Emperyalistler arası çelişkinin durumu:

Emperyalistler arası çelişki her dönemde mevcuttur. Ancak bu çelişki askeri ve teknolojik üstünlüğe, sosyalist sistem ve ulusal kurtuluş savaşlarının gücüne ve sermayenin yoğunlaşma derecesine göre çeşitli biçimler alır.

3-Emperyalizmle alternatif ve potansiyel güçler arasındaki durum:

Kapitalizmin sürekli ve genel bunalımının özele şiddetle yansması ve ortaya çıkan milli krizin doğru değerlendirilmesiyle kapitalizmden sosyalizme geçiş gerçekleşir. Bu geçiş, kapitalizmin temel çelişkisinden, bu çelişkinin aldığı çeşitli biçimlerden ve onun çeşitli yansımalarından kaynaklanır. Ancak bu sorunun sadece bir yönüdür, kapitalizmin içinden doğan sosyalizm, sonucu olduğu çelişkileri etkiler. Emperyalizmin etki alanını daraltarak temel çelişkiyi şiddetlendirir ve onun çeşitli yansımalarını değiştirir (emperyalizmin etki alanının daralması geniş anlamda düşünülmelidir. Bu sosyalist ülkeler ve devam eden ulusal kurtuluş savaşları gibi sadece mevcut tehlikeyi değil, emperyalist-kapitalist metropollerde gelişen sınıf mücadelesini ve geri-bıraktırılmış ülkelerde henüz geniş halk kitleleri içinde yayılamamış, oluşum halindeki anti-emperyalist, anti-oligarşik mücadeleyi ve kitlelerin büyük huzursuzluğu gibi potansiyel bir tehlikeyi de içerir.)

Bu üç unsurun sentezi, emperyalist sistemin bir bütün olarak işleyişini belirler. Emperyalizmin herhangi bir bunalım döneminin açıklanması, emperyalist sistemin bir bütün olarak işleyişinin açıklanması demektir.

Emperyalist sistemin bir bütün olarak işleyişini belirleyen üç ana unsur iki temele indirgenebilir: Birincisi, sistemin iç dinamiğinin geçirdiği evrimdir. Bu evrim emperyalist sömürünün sürdürülüş biçimine, metropollerdeki sınıf çatışmasına, emperyalist ülkeler arasındaki ilişkilere ve emperyalistlerle sömürge ülkeler arasındaki ilişkilere yansır. İkincisi, emperyalist sistemin iç dinamiğinden doğan sosyalist ülkelerin ve ulusal kurtuluş savaşlarının bu iç dinamiği etkilemeleridir. Bu iki ana unsurun sentezi emperyalist sistemin bir bütün olarak işleyiş modelini ortaya koyar. (Şüphesiz her model gibi, burada da ikincil unsurlar ihmal edilir. Emperyalist sistemin bir bütün olarak işleyişinin genel özellikleri birinci plana çıkartılır, münferit sapmalar bu genel özellikleri değiştiremeyeceğinden ihmal edilir. Örneğin III. bunalım döneminde geri-bıraktırılmış bir ülkede herhangi bir nedenle açık işgalin uygulanması, sistem bir bütün olarak ele alındığında, bu dönemde emperyalist işgalin gizlenmesi (gizli işgal) olgusunun önemini azaltmaz.)

Zaman içinde iki ana unsurun değişimi ve bu değişimin yansımaları sonucu yeni bir işleyiş modeli ortaya çıkar. Bu model eskinin yöntemleri, ilişkileri vb. ile geniş ölçüde açıklanamıyorsa, emperyalizmin bunalım dönemlerinde bir dönem bitmiş, yenisi başlamıştır.

Sağ-oportünizm bu konuda şaşkın ördekten farksızdır. Bir bunalım döneminin bitişini, diğerinin başlangıcını neyin belirlediğini tutarlı bir biçimde açıklayamaz. Bir yandan sürekli ve genel bunalımı ekonominin devrevi hareketine indirger, diğer yandan genel bunalımın başlangıç tarihinin 1917 olduğunu söyler (halbuki bu du-

rumda genel bunalımın 1847'de başlaması gerekir). Sağ-oportünizm bir yandan genel bunalımın üçüncü döneminde olduğumuzu söyler ve böylece her dönemin birden fazla devresel hareketi içerdiğini kabul eder (bunun zorunlu sonucu sürekli ve genel bunalımın devresel harekete indirgenemeyeceğidir); diğer yandan bunun aksini savunur. İşte oportünizmde ilke istikrarı diye bir şeyin olmaması, pasifizmini gizlemek için görüşü doğruyu savunup meselenin özünü tahrif etmesi, yılan gibi kıvrılıp her şekilde girmesi esprisi budur.

Pasifistlerin emperyalizmin değişmeyen, "genel" özelliklerinden bahsetmeleri, bunalım dönemlerini ise incelemeye yanaşmamaları nedensiz değildir. Bunalım dönemlerinin incelenmesi, emperyalist sistemin bir bütün olarak işleyişindeki değişimleri açığa çıkarır. Bu değişim kaçınılmaz olarak proletaryanın çarpışma biçimlerine yansır, yeni örgütlenme ve mücadele yöntemlerini doğurur. Objektif şartların zorunlu kıldığı yeni mücadele ve örgütlenme yöntemlerini inkarın en kısa yolu ise yeni şartların varlığını inkar etmektir. Emperyalizmin sadece değişmez özellikleri olduğunu, bunalım dönemlerini incelemenin gereksiz olduğunu savunmaktır.

İKİNCİ BÖLÜM EMPERYALİZMİN BUNALIM DÖNEMLERİ

I- BİRİNCİ BUNALIM DÖNEMİ

Birinci bunalım dönemi tekellerin ve mali-sermayenin ekonomiye hakim olduğu ve dünyanın emperyalist ülkeler arasında paylaşılmasının tamamlandığı 1903'de başlar.

Kapitalizm 20. yüzyılın başlarından itibaren genel bir bunalıma girer. Genel bunalım kapitalizmin kendi iç dinamiğinden, onun kendi iç ilişkilerinden kaynaklanır. Serbest rekabetçi kapitalizmin tekelci kapitalizme dönüşerek genel bir bunalıma düşmesi; çöküş, çürüme ve yokoluş dönemine girmesi devrimin objektif şartlarının sistem ölçüsünde mevcudiyeti olarak görünür. Bu sürekli bir durumdur ve bu anlamda da kapitalizm sürekli ve genel bunalıma girmiştir.

1903'de başlayan bu döneme, kapitalizmin sürekli ve genel bunalımının birinci dönemi veya emperyalizmin birinci bunalım dönemi veya kı-

saca birinci bunalım dönemi denir.

Emperyalizmin bu ilk bunalım döneminde ekonomik olarak İngiltere dünyanın hakimi durumundadır. Eşitsiz gelişme kanunu gündemdedir ve emperyalistler çeşitli kamplara ayrılmıştır (1914'de dünyayı yeniden paylaşmak için savaşa başlayan emperyalist ülkeler iki ayrı kampta toplanmıştı. Bu kampların oluşumu 1904'de başlar). Sosyal bunalım derinleşmektedir. Avrupa ve Amerika'da işçi sınıfı hareketi başarı kazanmaktadır. Ancak kapitalizmin 19. yüzyılın son yirmi yılını kapsayan barışçı gelişme dönemi işçi sınıfı içinde revizyonizmin güçlenmesini sağlamıştır. Bunalımın derinleşerek dünya çapında krize dönüştüğü 1914'de Avrupa proletarya hareketi, oportünizm tarafından geniş ölçüde pasifize edilmiştir. Avrupa proletarya hareketinin liderleri Marks ve Engels'in serbest rekabetçi dönem için savundukları tezlerle dört elle sarılmışlardır; kapitalizmin içinde bulunduğu aşamayı kavrayamamışlardır. Oysa 1905 Rus Devrimi, kapitalizmin çöküş aşamasında olduğunu ve devrimler çağının başladığını gösteren önemli bir olaydır. 1917 Devrimi ise, sosyal devrimler çağının açıldığını belgeleyen ve yanlış emperyalizm tahlili üzerine oturtulan revizyonizmin iflasını ortaya koyan bir kanıttır.

1917 öncesinde emperyalist sistemde devrimin objektif şartları sürekli olarak mevcuttur. Ancak devrimin objektif şartlarının mevcudiyeti mutlaka devrimin olmasını gerektirmez. 1917 Rus Devrimi'nde objektif ve subjektif faktörler birleşmiş ve böylece emperyalizme karşı sürekli bir alternatif doğmuştur. Kapitalizmin iç çelişkilerinden doğan sosyalizm bu iç çelişkileri etki-

ler. 1917 Devrimi öncesinde kapitalizmin sürekli ve genel bunalımı sadece sistemin iç çelişkilerinden kaynaklanıyordu ve süreklilik, genel bunalımın sürekliliği anlamındaydı.

1917 sonrasında ise süreklilik, sadece kapitalizmin genel bunalımının sürekliliği olarak açıklanamaz. Kapitalizmin bunalımı artık sadece iç dinamikten kaynaklanmaz. Kapitalizmin içinden doğan sosyalizm ve ulusal kurtuluş savaşları sistemin üzerinde sürekli bir baskı oluşturur. 1917 Devrimi, bu anlamda, hem bunalımın sürekliliğini kanıtlayan, hem de bunalımın sürekliliğine yeni bir muhteva kazandıran bir olaydır.

Birinci bunalım dönemi, I. yeniden paylaşım savaşı içinde, özellikle 1917 Rus Devrimi ile sona erer.

II- İKİNCİ BUNALIM DÖNEMİ

Emperyalizmin bunalımında bir dönemin bitişini ve yeni bir dönemin başlangıcını belirleyen tarih genellikle sembolik olmaktan öteye bir anlam taşımaz. Önemli olan tarih değil, sistemin yeni işleyiş biçimini kavramaktır. Herhangi bir tarihte yeni bunalım döneminin özellikleri birdenbire ortaya çıkmaz, eskinin özellikleri ise birdenbire kaybolmaz. **Bu yönden yeni bir bunalım döneminin başlangıç tarihi, yeni dönemin özelliklerinin oluşmasında veya bir önceki dönemde mevcut, ancak belirgin olmayan özelliklerin öne çıkmasında başlıca etken olan olayların tarihine göre belirlenir.**

II. bunalım döneminin başlıca özellikleri şunlardır:

a)Emperyalizme karşı sürekli alternatifin doğuşu:

1917 Sovyet Devrimi ile dünyada emperyalizme karşı ilk sürekli alternatif doğar. Sovyet Devrimi sonucu dünyanın 1/6'sı emperyalist sömürünün dışına çıkmış ve çoğunlukla Sovyetler Birliği'nin etkisinde kalarak yeni ulusal kurtuluş savaşları doğmuş veya var olanlar daha da güçlenmiştir. İlk sosyalist ülkenin doğuşu ve ulusal kurtuluş savaşlarının hız kazanması kapitalizmin sürekli ve genel bunalımını derinleştirmiş ve sürekliliğe yeni bir muhteva kazandırmıştır. Ancak Sovyetler Birliği ve kurtuluş savaşı veren ülkeler emperyalizmi geriletme ve etkisini sınırlandırmakla birlikte, henüz sisteme karşı büyük bir tehlike olmaktan uzaktır. Kapitalizmin iç dinamiğinden doğan sosyalizmin ve ulusal kurtuluş savaşlarının bu iç dinamiği etkilemesi henüz be-

lirgin derecede ağırlık kazanmamıştır.

b)Ekonomik buhranın önemli ölçüde ağırlaşması:

Tekelci kapitalizm savaş sonrasında kısa bir buhrandan sonra 1929'da dört yıl süren ağır bir buhrana düştü. Kapitalizmin tarihinde geçirdiği bu en ağır ekonomik buhran onu dünya çapında büyük bir krize götürdü. 1901-1913 arası 100 olarak alındığında kapitalist dünyanın sanayi üretim endeksleri 1913'de 121, 1929'da 176 iken 1932'de 114'e 16 düştü. Buhrandan sonra da kapitalizm bir süre kendini toparlayamadı. Sanayi üretimi ancak 1938'de 1929'daki seviyesinin üstüne çıkabildi.

Ekonomik buhranın önemli ölçüde derinleşmesinin başlıca iki nedeni vardır: Birincisi, savaş ve savaş sonrası dönem kapitalizmin talep yetersizliğine geçici olarak çözüm getirir. Savaş ekonomisi ve savaş sonrasında üretim araçlarının yenilenmesi kapitalist ekonomiyi canlı tutar. Savaşın etkisi geçtikten sonra ise, kapitalist ekonominin bütün iç çelişkileri özellikle üretim fazlası sorunu kendini şiddetle hissettirir. İkincisi, dünyanın 1/6 sında sosyalist iktidarın kurulması sonucu tekellerin sömürü alanının daralmasıdır.

Tekelci kapitalizmin tekelci devlet kapitalizmine dönüşmesi:

1929 buhranında kapitalist ekonominin Say kanunu gereğince kendiliğinden bir işleyişe sahip olmadığı anlaşıldı. Ekonomiye geniş ölçüde devlet müdahalesinin zorunluluğu açığa çıktı. I. yeniden paylaşım savaşında belirtileri gözlenen tekelci kapitalizmin tekelci devlet kapitalizmine dönüşümü II. bunalım döneminde tamamlandı. Tekellerle devletin bütünleşmesi ve dev-

letin artan oranda ekonomiye müdahalesi çeşitli biçimlerde ortaya çıktı. (ABD'de 1929-33 krizinin etkilerini hafifletmek için uygulanan New Deal politikası, Almanya ve İtalya'da faşizm)

c) Emperyalist ülkeler arasındaki güçler dengesinin değişimi:

I. Yeniden paylaşım savaşının sonunda sömürgeler galip ülkelerin yararına yeniden paylaşıldı. ABD'nin gücü yavaş yavaş İngiltere'ninkini aşmaya başladı.

Görüldüğü gibi II. bunalım döneminin başlıca bütün özellikleri dolaylı ve doğrudan I. yeniden paylaşım savaşı ve Sovyet Devrimi ile ilgilidir.

İlk sosyalist ülkenin kurulması ve ulusal kurtuluş savaşlarının hız kazanması, ekonomik buhranın ağırlaşması, emperyalist ülkeler arasındaki güçler dengesinin değişimi ve tekelci kapitalizmin tekelci devlet kapitalizmine dönüşmesi sonucu emperyalist sistemin bir bütün olarak işleyiş biçimi değişir.

Dünyanın 1/6'sının emperyalist sömüründen kurtarılması ve ulusal kurtuluş savaşlarının gelişmesi sonucu emperyalizm artık dünyadaki eski rakipsiz güç değildir. Bu olgu dünyadaki güçler dengesini ve bu güçler arasındaki çatışmayı önemli ölçüde etkiler. Bunun en açık örneği II. yeniden paylaşım savaşıdır. İkinci savaş birincide olduğu gibi sadece emperyalist ülkeler arasında olmamıştır. Üç cephede birden sürmüştür: Emperyalist ülkeler arasında, emperyalistler ve Sovyetler Birliği arasında ve emperyalistlerle sömürge ülkeler arasında.

Birinci yeniden paylaşım savaşı kapitalizmin bunalımını geçici olarak çözmüş ancak savaşın etkisi geçince bunalım ağır bir buhrana

dönüşmüştür. İkinci bunalım döneminde tekелci kapitalizm devletle bütünleşerek, yeni sömürü ve egemenlik yöntemleriyle ayakta kalabilmiştir. ABD'de New Deal politikası, Almanya ve İtalya'da faşizm ve en geniş anlamda uygulanması III. bunalım döneminde gerçekleşecek olan enflasyonist politika ve militarizm tekелci kapitalizmin ayakta kalabilmek için uyguladığı yeni sömürü ve egemenlik biçimlerinin ürünüdür. Kısaca, tekелci kapitalizmin tekелci devlet kapitalizmine dönüşmesinin ürünüdür.

II.bunalım dönemi II. yeniden paylaşım savaşının sonunda, 1945' de biter.

Bu arada, kapitalizmin sürekli ve genel bunalımının içeriği ve bunalım dönemlerinin başlangıç ve bitiş tarihleri konusunda Sovyetler Birliği'nin görüşüne de değinmek gerekir.

"Kapitalizmin genel buhranı iki aşamada gelişti ve bir üçüncüsüne girdi. **Birinci aşama**, Birinci Dünya Savaşı içinde başladı ve özellikle Ekim Devrimi sırasında en belirgin hale geldi. **İkinci aşama**, İkinci Dünya Savaşının ve Avrupa ve Asya ülkelerinde başlayan sosyalist devrimlerin seyri içinde açılıp yayıldı. 50 yıllarının ikinci yarısında dünya kapitalizmi genel buhranının yeni üçüncü aşamasına girdi."¹⁷

Bu görüşe göre birinci bunalım dönemi 1917-45, ikinci bunalım 1945-58, üçüncü bunalım dönemi de 1958 sonrasını kapsar. Bunalım dönemlerinin tarihlerinin farklı saptanmasının temeli genel bunalımın içeriğinin farklı değerlendirilmesinde yatar:

"Kapitalizmde ekonomik buhranlar, metaların bir aşırı üretimi buhranıdır; top-

lumun politik hayatını belirgin bir şekilde etkileyeceği açık olmakla birlikte, sadece ekonomik alanda gelişir. **Kapitalizmin genel buhranı**, kapitalist ülkedeki hayatın her kesimini, ekonomik alanı olduğu kadar, politik alanı da kapsar; ve bu, can çekişen kapitalizmle tarih sahnesinde beliren sosyalizm arasındaki mücadele ile nitelenir. **Kapitalizmden sosyalizme geçiş, kapitalizmin genel buhranının asıl muhtevasıdır.**"¹⁸ (abc)

Kapitalizmin genel bunalımının asıl muhtevası serbest rekabetçi kapitalizmin tekелci kapitalizme dönüşmesi ve böylece kapitalizmin çürüme, asalaklaşma ve kendi zıttını doğurma aşamasına girmesi değil de kapitalizmden sosyalizme geçiş ise; genel bunalım 1917 Sovyet Devrimi ile başlar. Genel bunalımın bu tanımına göre, I. bunalım döneminin 1917'de başlaması doğrudur; ancak tanımın kendisi eksiktir.

Kapitalizmin sürekli ve genel bunalımı 1903'de başlar. 1917'de kapitalizmden sosyalizme geçişin gerçekleşmesi ile süreklilik yeni bir muhteva kazanır. Bunalımın özünün kapitalizmden sosyalizme geçiş olduğunu savunmak, sadece bunalımın kazandığı yeni muhtevayı görmek, ondan öncesini, yani kapitalizmden sosyalizme geçişi hazırlayan dönemi gözden kaçırmak demektir.

Daha önce "Rus Devriminden Çıkan Dersler"de kapitalizmin sürekli ve genel bunalımlar dönemine tekелci aşamada girdiğini, ancak bunalımlar dönemi ayrılırken I. bunalım döneminin 1917 Devrimiyle başladığının kabul edildiğini belirtmiş ve bunun nedeninin de devrimcilerin

mücadelesi -subjektif faktörün objektif faktörü tamamlaması- olduğunu söylemiştik.

III- Bugün sorunu Mahir Çayan yoldaşın koyduğu biçimde -sürekli ve genel bunalımı 1903'den başlatarak- açıklamanın (kavramlara açıklık getirmek şartıyla) daha doğru olduğu ortaya çıkmıştır.

III-ÜÇÜNCÜ BUNALIM DÖNEMİ

Emperyalizmin III. bunalım dönemi kendi içinde iki ayrı döneme ayrılır:

A) 1945-58 Dönemi:

Bu dönemin başlıca özellikleri şunlardır:

1- Dünya sosyalist sisteminin kurulması, ulusal kurtuluş savaşlarının dev boyutlara ulaşması:

Kapitalizm, tarihinin hiçbir döneminde bu kadar hızla gerilememiş, darbe üstüne darbe yememiştir. Dünya sosyalist sisteminin kuruluşu ve zafere ulaşan sömürge kurtuluş savaşları bütün dönem boyunca devam etmiştir. Savaşın içinde Doğu-Avrupa'da sosyalizmin zaferini savaştan sonra 1948'de Kuzey Kore, 1949'da Çin Devrimlerinin kesin zaferi ve 1954'de Dien Bien Fu zaferiyle Fransızların Kuzey Vietnam'ı boşaltmaları izlemiştir. 1958 Küba Devrimi'nin zafere doğru ilerlediği yıllardır. Afrika'da bazı ülkeler gerçek bağımsızlıklarını kazanmışlardır. Dünyanın diğer sömürge ülkelerinde ise ulusal kurtuluş hareketlerinin daha fazla yükselmesini önlemek amacıyla emperyalistler ülkedeki açık işgallerine son vererek geri çekilmişlerdir. Eski-sömürgecilik yerini yeni-sömürgecilik metotlarına bırakmaya başlamıştır.

2- Emperyalist ülkelerin sürekli ve resmi olarak örgütlenmeleri:

1944 yılında Bretton Woods'da Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası'nın kurulmasına karar verildi. Dünya Bankası savaşta yıkılmış kapitalist ülkelere ve geri-bıraktırlmış ülkelere imar ve kalkınma kredisi sağlayacak; IMF ise do-

lara bağılı olarak kurulacak olan yeni altın kambiyo standardının işleyişini garanti altına alacak ve sık sık meydana gelen kur değişimlerinin emperyalist bloğu tehdit eder bir nitelik kazanmasını önlemeye çalışacaktır. Hiçbir ülke IMF'e danışmadan parasının değişim oranını değiştiremeyecektir.

Uluslararası finans kurumlarının faaliyetlerinin doğru değerlendirilmesi, bu kurumların emperyalist ülkeler arasında yapılmış herhangi bir ittifaktan çok farklı olduğunun anlaşılmasıyla mümkündür. II. yeniden paylaşım savaşından önce de emperyalist ülkeler arasında çeşitli ittifaklar kurulurdu. Genellikle saldırmazlık paktı şeklinde olan bu ittifaklar temelde geniş bir ekonomik işbirliğine dayanmazdı.

Uluslararası finans kurumları, emperyalist ülkelerden bazılarının diğerlerine karşı kurdukları bir ittifak değildir. Bu kurumlar tüm emperyalist ülkelerin biraraya gelip dünyanın ekonomik ve politik gelişimini kontrol edebilme çabasını yansıtır.

Emperyalist ülkeler, tarihlerinde ilk kez resmi ve sürekli olarak örgütlenmektedir.

Uluslararası finans kurumları, emperyalist ülkelerin temelde geniş ekonomik işbirliğine dayanan politik örgütleridir. Savaşta yıkılan kapitalist ülkelere imar kredileri vererek bu ülkelerde sosyalizmin zaferini engellemeye çalışmış, geri-bıraktırmış ülkelere kalkınma kredisi adı altında çeşitli krediler vererek bu ülkelerin sosyalist bloğa katılmasını önlemeye, bu ülkelerin ekonomik ve politik gelişimini kontrol altına almaya çalışmıştır.

Emperyalist ülkelerin resmi ve sürekli ola-

rak örgütlenmelerinin temel nedeni, sosyalist sisteme ve ulusal kurtuluş savaşlarına karşı bir bütün olarak karşı durmak zorunluluğunu duymalarıdır. (**Emperyalist sistemin iç dinamiğinden doğan sisteme karşı sürekli alternatifin bu iç dinamiğin gelişimini etkilemesi, emperyalist ülkelerin birliğe zorlanması.**)

3- Emperyalist ülkeler arasındaki çelişkilerin geçmişe göre çok azalması; ABD'nin emperyalist blok içindeki mutlak hegemonyası:

Emperyalist sistem tarihinin hiçbir döneminde, 1945-58 arasında olduğu kadar birlik ve uyum içinde bulunmamıştır. Emperyalist blokta ABD'nin mutlak hegemonyası altındaki bu bütünleşme, başlıca üç temele dayanır:

a) ABD hariç diğer bütün emperyalist ülkeler, savaştan geniş ölçüde yıkılmış olarak çıkmışlardır. ABD'ye karşı hiçbir alternatif yoktur.

b) Dünya sosyalist sisteminin varlığı ve genişleyen ulusal kurtuluş savaşlarına karşı emperyalist bloğun jandarmalığını ancak ABD yapabildi. Başta İngiltere olmak üzere diğer bütün emperyalist ülkeler sömürgelerinin denetimini fazla zorluk çıkartmadan ABD'ye bırakmışlardır.

c) II. yeniden paylaşım savaşından sonra emperyalist ve sosyalist bloklar arasındaki soğuk savaş, Batı-Avrupa'daki komünist partilerinin gücü ve kitlelerin büyük potansiyeli dikkate alındığında savaşta yıkılan Batı-Avrupa ve Japonya'nın kısa sürede imarı gerekir. ABD sosyalizm denizinde bir ada olarak kalmak istemiyorsa, yıkılan kapitalist ülkelerin imarını kısa sürede gerçekleştirmek zorundadır.

Emperyalist ülkeler arasındaki bütünleşmede ABD'nin kesin hegemonyası pratikte iki

şekilde yansır:

Birincisi, uluslararası finans kurumlarındaki oy oranlarıdır. Bu kurumlarda oy oranları ekonomik güce göre saptanır, dolayısıyla yönetim tamamen emperyalist ülkelerin elindedir. 1947'de ABD toplam oyların %35,07'sine sahiptir.¹⁹

ABD'nin emperyalist blok içindeki hegemonyasını yansıtan ve bu hegemonyayı sürdürme aracı olarak kullanılan esas unsur, doların rezerv para oluşudur. 1944'de Bretton-Woods'da dolarla altın arasında sabit bir değişim oranı saptandı, yani dolar altına eşdeğer kabul edildi. Doların rezerv para oluşu sadece ABD için değil, bütün emperyalist blok için büyük önem taşımaktadır. Dolar ABD'nin dışında dörtlü bir fonksiyona sahiptir:

Birincisi: Altın üretimi, emperyalist ülkeler için büyük önem taşıyan dünya ticaretinin gelişiminin gerisinde kalmaktadır. Doların altına eşdeğer kabul edilmesi uluslararası likidite sorununa çözüm getirmiştir.

İkincisi: Savaşta yıkılan kapitalist ülkeler, ABD mallarına ve sermayesine muhtaçtır. Bu dönemde kapitalist ülkelerin tümünde, özellikle Batı-Avrupa'da belirgin bir dolar kıtlığı görülmektedir. ABD'nin sermaye ihracı diğer emperyalist ülkelerin imarında önemli rol oynamıştır.

Üçüncüsü: Emperyalist blok içinde her yönden rakipsiz kalan ABD zorunlu olarak sistemin jandarmalığını da yüklenmiştir. Sosyalist bloğun üslerle çevrilmesi ve sürekli savaş tehdidi altında tutulması, ulusal kurtuluş savaşlarının bastırılmasına çalışılması, ilerici yönetimlerin devrilmesi ve genel olarak dünya çapında karşı devrimin organizasyonu ABD tarafından gerçekleştirilmiştir. Bütün bu faaliyetlerin finansmanı ABD'nin 1971'e

kadar sürekli fazla ile kapanan dış ticaret dengesiyle sağlanamazdı; tek çıkar yol sürekli ödemeler dengesi açığıdır (yani dünya piyasasına karşılığında mal ve hizmet sürmeksizin dolar sürmektir, karşılıksız para basmaktır). Bu ise ancak ellerinde dolar bulunan ülkelerin karşılığında ABD'den mal ve hizmet talep etmeleriyle mümkündür; doların rezerv para olması bunu sağlamaktadır.

Dördüncüsü: Sürekli dış ödemeler dengesi açığının mümkün oluşu ABD'ye karşılıksız dolar basarak diğer emperyalist ülke ekonomilerine sızma, onları ele geçirme olanağı vermektedir. Bu durum, özellikle 1958'den sonra ABD sermayesinin Batı-Avrupa'yı istilası şeklinde kendini göstermiştir.

4- Ekonomik buhranın hafiflemesi:

1945-58 arası sürekli bir savaş dönemidir; emperyalizm darbe üstüne darbe yemiş ve sürekli gerilemiş, sürekli pazar kaybetmiştir. Ancak dünyanın 1/3'ünün sosyalist bloğa dahil olması emperyalizmin ekonomik buhranına bu dönemde yansımamıştır. Bunun nedeni kapitalist üretimin savaş sonrası yıllarda sınırsız olarak genişlemesidir. Emperyalizm 1945-58 arasında bütün sisteme yayılan ciddi bir ekonomik buhranla karşılaşmamıştır.

Savaştan sonra emperyalist ülkelerin çoğu yıkılmıştı. ABD'de ise, savaş sırasında üretim araçları üretimi, amortisman için gerekli seviyenin çok altına düştüğünden üretim araçları yıpranmıştır. Üretim yıkılanları ve yıprananları yenilemek için hızla gelişti, dev boyutlara ulaştı. 1950'lerde ABD'de, üretimin talebi iyice aştığı anlaşıldı; buhran belirtileri gözlemlendi. Bu yıllarda Kore

Savaşı sayesinde ABD buhranı ucuz atlattı. Savaşın sonra ise otomasyon olarak isimlendirilen bir dizi bilimsel ve teknik devrimin gerçekleşmesi ve bunun üretim araçlarında nispi bir yenilenmeye yol açması sonucu kapitalist üretim, talepten nispi olarak bağımsız 1958'e kadar ciddi bir buhranla karşılaşmadan büyüdü. II. yeniden paylaşım savaşı ve sonrasında muzaffer dünya halklarının emperyalizme darbe üstüne darbe indirmesi, onu geriletmesi ve pazarlarını daraltması, etkilerini bütün şiddetiyle 1958 ekonomik buhranı ve sonrasında hissettirdi.

B) 1958 Sonrası:

Kapitalizmin sürekli ve genel bunalımının 1958 sonrasındaki özelliklerinin temeli 1945-58 dönemine dayanır; ancak bu özelliklerin tüm boyutlarıyla gelişmesi 1958 sonrasında olmuştur.

1-Uluslararası finans kurumlarının faaliyetlerinde meydana gelen değişim:

Uluslararası finans kurumları emperyalist ülkelerin dünyanın ekonomik ve politik gelişimini yönlendirmek ve özellikle sömürge ülkeleri denetlemek amacıyla kurdukları geniş ekonomik işbirliğine dayanan politik örgütlerdir. Bu kurumların faaliyetinin ilk döneminde sömürge ülkelerden çok, savaşta yıkılmış kapitalist ülkelerin imarına ve sosyalizmin bu ülkelerdeki zaferini önleme çabası ağırlık kazanmıştır.

Dünya Bankası kredileri faaliyetinin ilk beş yılında (1947-52) özellikle Avrupa'ya yönelmişti. Bu dönemde verilen 1392 milyon dolar kredinin 699 milyonu Batı-Avrupa'ya verilmiştir.²⁰ Aynı dönemde Avustralya'ya 100 milyon verilmiş,

Japonya ise 1953'den sonra kredi almaya başlamıştır. Bu dönemde geri-bıraktırılmış ülkelere verilen kredilerde bir Amerikan örgütü olan AID daha etkilidir.

1956'da geri-bıraktırılmış ülkelerde özel sektörle birlikte sanayi yatırımları yapmak amacıyla IFC'nin, 1961'de özellikle en fakir ülkelere kredi veren IDA'nın faaliyete geçmesiyle Dünya Bankası'nın kredileri geri-bıraktırılmış ülkelere yöneldi.

2- ABD'nin diğer emperyalist ülkelere yaptığı sermaye ihracındaki değişim:

1958'e kadar ABD'nin özellikle Batı-Avrupa'ya yardımının temel nedeni, bu ülkelerde sosyalizmin zaferini önlemek iken; 1958 sonrasında amaç, Batı-Avrupa ülkelerinin ekonomilerine sızma ve onları ele geçirme olmuştur. 1958 sonrasında ABD'nin diğer emperyalist ülkelere yaptığı sermaye ihracının amacında meydana gelen bu değişimin temelleri, ABD sermayesinin Batı-Avrupa'ya geniş ölçüde girmesini sağlayan Marshall yardımıyla atılmıştır.

1958 sonrasında ABD sermayesi Batı-Avrupa'yı adeta istila etmiştir. 1950'de Batı-Avrupa'da 1.7 milyar dolar olan ABD yatırımları, 1970'de 24.5 milyara çıkmıştır.²¹

3- Çokuluslu şirketlerin gelişimi:

II. Yeniden paylaşım savaşı süresince emperyalist ülkelerde sermaye temerküzü arttı; buna karşılık dünyanın 1/3'ünde sosyalizmin kurulmasıyla pazarlar daraldı. Savaş sonrasında emperyalist ülkelerin çoğu yıkıldığından aşırı temerküz, sadece ABD için önemli bir sorundu ve diğer

ülkelere sermaye ihracı yoluyla giderebiliyordu. Başlangıçta sadece ABD'yi ilgilendiren sorun yeniden onarım sürecinin tamamlanmasıyla bütün emperyalist ülkeler için geçerli oldu. Artık esas olarak I. ve II. bunalım dönemleri için geçerli olan, şirketlerin çoğunluğu ulusal sınırlar içinde tamamlanan üretim sürecinde, genellikle tek mal üretmeleri, ayrıca ülke dışına mal ve sermaye ihraç etmeleri sermaye temerküzünün ulaştığı seviyenin ortaya çıkardığı sorunlara çözüm getirmemektedir. Şirket, artık kendi tarihini aşmalıdır. O, belli bir ürünü belli bir bölgede satmak için kurulmuş ve büyümüştür. Artık her iki sınırlamayı da aşmak ve kendine yeni ürünler ve yeni bölgeler şeklinde yeni pazarlar bulmak zorundadır.²²

Tekelci kapitalizm şartlarında toplam kâr oranını düşürmemek amacıyla sermaye sürekli olarak bir malın üretimi için yatırılmaz. Tekeller, üretimi maksimum kârı gerçekleştirecek biçimde ayarlarlar; bu durumda biriken sermaye, zorunlu olarak değişik malların üretimi için kullanılır. Çeşitli mal üretmek, aynı zamanda bir malın üretiminde meydana gelebilecek ani talep dalgalanmalarına karşı şirketleri koruyan bir sigortadır. Çeşitli ülkelerde üretim birimleri kurulması ise, çeşitli mal üretmek gibi temelinde şirketlerin kârlarını korumak ve yükseltmek amacından kaynaklanmaktadır. Bir malın çeşitli parçaları, hangi ülkede daha ucuza üretililecekse, orada yapılır.

Çokuluslu şirket sadece başka ülkelerde şubeleri olan şirket değildir.

"Çokuluslu şirket olmak için yalnız yabancı ülkelerde faaliyet göstermek yet-

mez. Özellik 'yönetici kadroların, pazarlama, üretim ve araştırma ile ilgili mevcut alternatiflere göre, dünyanın neresinde, ne yapılması gerektiği konusunda temel kararları almasında' yatmaktadır.”²³

Sermayenin ulusal sınırları aşması ve çokuluslu şirketler, III. bunalım dönemine özgü değildir. I. ve II. bunalım dönemlerinde de dış ülkelere mal ve sermaye ihracı yapıldı; ayırıcı nitelik dış ülkelerde üretim birimlerinin kurulması; **üretim çokuluslaşmasıdır**. Şirketlerin kazanç kaynaklarında meydana gelen değişim bunu açıkça gösterir: 1914'de uluslararası şirketlerin %90 yatırımı mali kazanç (portfolio) ile ilgilidir. II. yenden paylaşım savaşı sonrasında mali kazanç yatırımları yerini doğrudan yatırıma bırakmıştır. 1970'lere varıldığında doğrudan yatırım tüm yatırımların %75'ine ulaşmıştır.²⁴

Çokuluslu şirketler özellikle 1958'den sonra hızla gelişmiştir. Yabancı ülkelerdeki ortaklıklar bu gelişimin göstergesi olarak ele alınırsa; ABD'deki 187 çokuluslu tekelin yabancı ülkelerde imalat sanayindeki ortaklıkları, toplam olarak 1901'de 47, 1929'da 467, 1950'de 988, 1958'de 1891 iken bu sayı 1967'de 3646'ya ulaşmıştır.²⁵ Çokuluslu şirketlerin incelenmesi emperyalist sistemin günümüzdeki işleyişinin anlaşılması bakımından önemlidir; ama bu hiçbir zaman "sözkonusu dev şirketleri ve bunların çıkarlarını sistematik biçimde inceleyerek günümüz emperyalizminin nasıl işlediğini en iyi biçimde anlayabiliriz”²⁶ demek değildir.

Çokuluslu şirketlerin gelişimi emperyalist ülkeler arasındaki bütünleşmeden ayrı olarak kavranamaz. Değişik ülkelerde üretim

birimlerinin kurulabilmesi emperyalist ülkeler arasında, ithalat ve ihracatın serbestleştirilmesi, sabit döviz kurlarını, karların, üretim araçlarının, personelin ve teknik bilginin ülkeden ülkeye serbest transferini gerekli kılar. Üretimin çokuluslaşması kredinin de çokuluslaşmasını, dolayısıyla çeşitli uluslararası finans kurumlarının varlığını zorunlu kılar. Böylece emperyalist ülkelerde sermaye temerküzünün ulaştığı seviyenin zorunlu sonucu olarak doğan, emperyalist ülkeler arasındaki bütünleşme sonucu gelişen çokuluslu şirketler aynı zamanda bu bütünleşmeyi güçlendirirler. Değişik ülkelerde kurulan üretim birimleri uluslararası işbölümünün artmasını ve ulusal sermayelerinin iç içe girmesini sağlar.

Çokuluslu şirketler bankalardan bağımsız olarak ele alınamaz. Ancak banka-şirket ilişkilerinde III.bunalım döneminde bazı değişimler olmuştur. I. bunalım döneminde banka-şirket ilişkilerinde ve bütünleşmede bankalar ağır basarken, günümüzde şirketler daha ağır basmaktadır. Bu ülkemizde oportünizmin en çok tahrif ettiği konulardan biridir. Yazının amacı dışına çıkmamak için banka-şirket ilişkilerini "İlke-Kitle'nin Eleştirisi" adlı ayrı bir yazıda ele alacağız.

4- Dört aşamalı devresel hareketin iki aşamaya inmesi:

Devletin ekonomiye müdahalesi ve tekelci kapitalizmin tekelci devlet kapitalizmine dönüşmesi özellikle 1929'daki büyük buhrandan sonra hız kazanmıştır. Devletin savaş durumu ve ağır bir buhranın dışında, normal dönemlerde de ekonomiye aktif müdahalesi II.yeniden paylaşım savaşı

öncesinde başlarsa da, tekelci devlet kapitalizminin ekonomi üzerindeki etkileri en iyi biçimde 1945 sonrası ve özellikle 1958 ekonomik buhranı incelenerek anlaşılabilir.

Devletin ekonomiye müdahalesi genellikle büyük devlet siparişleri biçiminde kendini gösterir ve bu siparişler çoğunlukla savaş malzemeleri için yapılır. Bunun böyle olması zorunludur, çünkü verimli sektörlere yapılacak siparişler nasıl satılacağı bilinmeyen üretim fazlasını artırmaktan başka sonuç vermez. Sadece silah imalatı kitlelerin tüketim gücünden bağımsız olarak uzun süre gelişebilir. Devlet müdahalesi ve ekonominin askerileştirilmesi birbirinden çıkar ve birbirini etkiler.

Bunun sonucu, ekonominin askerileştirilmesi sadece "silahlanma yarışının neticesi" veya "soğuk savaşın bir yan ürünü"²⁷ olarak açıklanamaz. Ekonominin askerileştirilmesi, sadece sistemin varlığına yönelen tehlikenin değil, sistemin kendi iç dinamiğinin de zorunlu kıldığı bir olgudur.

Ekonominin askerileştirilmesi çoğunlukla bütçe açığı ve devlet borçları ile finanse edilir (vergiler yoluyla finansman satın alma gücünü azaltacağından talep yetersizliğini daha da artırır), ekonominin askerileştirilmesi devlet borçlarının büyümesine, bütçe açıklarına ve sürekli enflasyona yol açar.

"Eğer bütçe açığı yoluyla finanse edilen kamu yatırımları verimli alanlara yöneltilmişse, halkın eline geçen para ya da paramı (bono, senet, vb.) şeylerin karşılığında kararlı bir tempoda artan bir mal hacmi de bulunacak demektir. Fakat eğer

kamu harcamaları verimli alanlara yöneltilmemişse, bu paralarla askeri malzeme ve 'benzeri emtia' üretilmişse, devlet harcamalarının açık bütçe yoluyla finansmanı, halkın elindeki para (ya da paramısı şeyler) ile pazardaki mallar arasındaki dengenin gittikçe daha da bozulmasına yol açacaktır. Bu da, eninde sonunda, sürekli olarak artan bir enflasyon tehdidi yaratacaktır.”²⁸

Emperyalizmin üçüncü bunalım döneminde ağırlık kazanan ekonominin askerileştirilmesi, tekellerin çeşitli ülkelerde çeşitli mallar üreterek karlarını geçmişe göre oldukça garanti altına almaları, ekonomiye artan oranda devlet müdahalesi, sürekli enflasyon ve yeni-sömürgecilik metotları, emperyalist ülkelerde ekonominin devrevi hareketinde değişiklikler yapmıştır. Klasik cycle'ın dört aşaması (durgunluk, çöküş, canlanma, refah) durgunluk ve canlanma olarak ikiye inmiştir.

"ABD ekonomisi, savaş sonrası dönemde dört ekonomik buhranla karşılaştı. Ancak bu buhranlarda alışlagelen devre (cycle) evrelerinin sırası değişmiş, bazı evreler kaybolmuştur. Örneğin buhrandan toparlanmaya geçiş durumu, çöküntü evresine uğramadan sık sık meydana gelmektedir.

Toparlanma refah durumuna girmesi gerekirken, doğrudan doğruya yeni bir buhranla sonuçlanıyor. Birçok hallerde buhrana geçiş uzun bir durgunluk döneminden sonra ortaya çıkıyor. Buhran, geçmişteki örneklerinden daha yavaş geliş-

mektedir.”²⁹

Kapitalist ekonomide klasik bir buhran, tüketim malları sektöründe başlar ve giderek üretim malları sektörüne yayılır; ikinci sektördeki buhran birincidekini daha da derinleştirir ve buhran yayılır, derinleşir. Buhranın derinleşmesi, genellikle tüketim malları sektöründe ortaya çıkan buhranın üretim malları sektörünü şiddetle etkilemesine (üretim mallarına olan talebin birden düşmesine) bağlıdır.

"Buna karşılık, ilk tenkisattan ve özel yatırımlardaki ilk indirimlerden itibaren devlet organları giderlerini artırırlarsa, buhrandaki bu ilerleme durdurulur.”³⁰

"... 1957-58 buhranının ilk dokuz ayında sanayi üretimi %13,1 (1929-30 dünya ekonomik buhranının ilk dokuz ayında %15,3), dayanıklı tüketim malları için sipariş toplamı ise %20 (1929'da %26,5) düşmüştü. Derhal yapılan enflasyonier para emisyonu ve zaten çok olan devlet ve askeri harcamalar, ABD'yi yeniden 1929 durumuna düşmekten kurtardı.”³¹

1957'de 44.4 milyar dolar olan ABD savunma harcamaları, 1963-64'de 56.8 milyara yükseldi.³² Askeri harcamalardaki bu yükseliş özellikle ekonominin buhrandan en fazla etkilenen sektörlerini (üretim malları sektörünü) etkiledi, bu sektöre ek talep yarattı. 1958'de hükümet harcamalarının maden, çeşitli makineler, elektronik endüstrisi vb. gibi üretim malları sektörünün çeşitli kollarındaki toplam üretim içinde payı (24 kalem mal içinde) %2.9 ile %86.7 arasında değişmektedir.³³

"Bununla beraber, devlet herhangi bir

munzam satın alma gücü yaratamaz. Demek ki resesyon ne kadar şiddetli ise 'ikame' satın alma gücünün yaratılması o kadar gerekli olur ve enflasyon yaratıcı eğilimlerin patlak vermesine yol açar. Kapitalizmin çöküş çağında devletin karşısına çıkan ikilem, buhran ile enflasyon arasındaki seçmedir. İkincisi belirlenmedikçe (artmadıkça) birincisi önlenemez.”³⁴

Sonuç olarak, II. yeniden paylaşım savaşından sonra ortaya çıkan ve bütün boyutlarıyla gelişen değişimlerin tümü (devlet harcamalarının büyüklüğü, çokuluslu şirketler, yeni-sömürgecilik) buhranın şiddetinin daha uzun bir süre içine yayılmasını sağlar. Çöküş dönemi daha az kötü, refah dönemi daha az iyi olur. Dört aşamalı klasik cycle iki aşamaya iner, dolayısıyla devrenin süresi kısılır.

“Emperyalizmin genel bunalımının çeşitli evrelerinde de buhranlarda bir değişiklik görülmektedir. II.Dünya Savaşından sonra buhranlar daha yumuşaklaşmış, fakat daha da bir süreklilik kazanmıştır. Nitekim II. Dünya Savaşından önce burjuva ekonomi literatüründe 'depresyon' denilen bunalımlara savaştan sonraki dönemde 'durgunluk' adı verilmektedir. Tekelci devlet kapitalizminin ve sermayenin uluslararasılaşmasının vardığı düzey sonucu, buhranların sıklığı artmış, dalgalanmaların boyutları küçülmüştür.”³⁵

III. bunalım döneminde devresel hareketlerin süresinin ksalmasını ve dolayısıyla ekonomik buhranın geçmişe göre daha az şiddetli, ancak daha sürekli oluşunu üretim araçlarının hızla

yenilenmesine bağlayanlar vardır. Örneğin, Mandel'e göre üretim araçlarının sürekli yenilenmesine yol açan bilimsel ve teknik devrim soğuk savaşın bir yan ürünüdür ve dolayısıyla iktisat dışı bir kaynak tır.³⁶

Marks'ın Kapital'in III. cildinde açıkladığı gibi, sabit sermayenin yenilenme süresi devresel hareketin uzunluğunu belirler. Bilimsel ve teknik devrim serbest rekabetçi dönemde 7-10 yıl olan devreyi bugün 4-5 yıla indirmiştir.

Mandel burada çok şeyi birbirine karıştırmıştır. Birincisi, bilimsel ve teknik devrim sadece sosyalist sistemin varlığından (silahlanma ve sosyalist sistemle yarış) kaynaklanmaz, o aynı zamanda emperyalist ülkelerde sermaye temerküzünün ve üretimin yoğunlaşmasının, buna karşılık talebin dünya ölçüsünde düşmesinin yarattığı bir zorunluluktur. Günümüzde üretime uygulanan bilimsel ve teknik buluşların bir kısmı, ilk kez savaş endüstrisinde bulunmuştur; ancak, günümüzde tekellerin bilimsel ve teknik araştırma için yaptıkları büyük masrafları ihmal ederek bilimsel ve teknik devrimi tamamen silahlanmanın yan ürünü olarak görmek de yanlıştır.

Mandel'in görüşüne göre, sürekli bilimsel ve teknolojik devrim sonucu emperyalist ülkelerde II.yeniden paylaşım savaşı sonrasında üretim araçları her 4-5 yılda bir geniş ölçüde yenilenmiştir. Bu tamamen yanlıştır. Bilimsel ve teknolojik devrim, sabit sermayenin amortismanını ve üretimi aşın ölçüde artırmamak şartıyla tekeller tarafından üretim sürecine kısıtlı biçimde uygulanır. 1958'de ABD'de yapılan bir araştırma fabrika donanımının 1/3'ünden az bir kısmının çağdaş olduğunu göstermiştir.³⁷ (1950-58'in otomas-

yon dönemi olduğunu belirtelim)

Sürekli bilimsel ve teknolojik devrimin değerlendirilmesindeki en büyük hata, bilimsel ve teknik buluşların çoğunlukla üretim araçlarında uygulandığı görüşünde yatar. Tekeller yeni buluşları üretim araçlarında toplam kârın düşmesi şartıyla uygulurlar. **Günümüzde sürekli bilimsel ve teknolojik devrimin sonucu olan yeni buluşlar daha çok tüketim araçlarında uygulanmaktadır.**

Sürekli bilimsel ve teknolojik devrimin sürdürülmesi ve sonuçlarından faydalanılması tekeller arasında önemli bir rekabet unsurudur. Yeni buluşlar üretim araçları üzerinde, üretimi fazla artırmayacak dolayısıyla yeni pazar sorunu yaratmayacak şekilde, yani çok kısıtlı biçimde uygulanır. **Yeni buluşların tüketim araçlarında geniş ölçüde uygulanmasının nedeni ise bunun tekellerin pazar sorununu hafifletmede kullanılabilmesidir.** En son buluşların geniş ölçüde uygulandığı kitle tüketim malları hem bu mala ek bir talep yaratır; hem de aynı buluşu uygulamakta geç kalan diğer tekellerin pazarlarını daraltarak piyasadaki talebi yeni mala kanalize eder.

Sürekli bilimsel ve teknolojik devrim tekeller tarafından geniş ölçüde üretim araçlarına uygulanarak pazar sorununu daha da ağırlaştırmak için değil, tüketim araçlarına uygulanarak pazar sorununu hafifletmek amacıyla kullanılır.

"Kitle"de kapitalizmin genel buhranını inceleyen yazar da devrenin kısılmasını sadece bilimsel ve teknolojik ilerlemeye bağlamaktadır. Ancak "Kitle" yazarı Mandel'den ileri gitmiş! Man-

del, "7 veya 10 yılda bir bunalımlar yerine, her 4-5 yılda bir durgunluklarla karşılaşırız"³⁸ diyerek devresel hareketin değişen özelliğini belirtmiştir. "Kitle" ise, ekonomik buhranların günümüzde de serbest rekabetçi dönemdeki gibi geliştiğini söyledikten sonra şöyle diyor:

"... artık her 4-5 yılda bir gelmektedir devri buhranlar. İki buhran arasının bu kadar kısalması sürekli enflasyonla birleşince kapitalizme sürekli bir kriz görünümü vermektedir."³⁹

"Kitle"ye göre devresel hareketin bütün aşamaları aynıdır, sadece süresi kısalmıştır. Pasifistler kapitalizmin sürekli ve genel bunalımını ekonominin devresel hareketine indirgedikleri gibi, bu yanlış da yapmak zorunluluğundadırlar. Emperyalist ülkelerde ekonominin devresel hareketinin iki aşamaya inmesi, ekonomik buhranın şiddetinin azalması, buna karşılık süreklilik kazanması sonucunu vermiş, **sürekli ve genel bunalımın ekonomik buhrandan etkilenmesi geçmişe göre azalmıştır.**

Geri-bıraktırılmış ülkelerde pasifist devrim teorisinin temeli evrim ve devrim aşamalarının birbirinden ayrılmasında yatar. Bunun için birinci adım kapitalizmin bunalımının sürekli değil kesikli olduğunu savunmaktır. Böylece sistemin kesikli bunalımı geri-bıraktırılmış ülkelere kesikli biçimde yansır ve böylece evrim ve devrim aşamalarının birbirinden kesin çizgilerle ayrılabilmesi için gerekli objektif şart (pasifist devrim teorisinin temeli) gerçekleşmiş olur. (!)

Emperyalist sistemin bunalımının sürekli değil kesikli oluşu, meselenin özü tahrif edilerek, bunalım devresel harekete indirgenerek sağlanır.

Bunun için ise devresel hareketin değişik aşamaları arasında büyük farklar olmalıdır (böylece durgunluk ve özellikle çöküş aşaması devrim dönemi, toparlanma ve refah aşaması ise evrim dönemi olacaktır). Ekonominin devresel hareketinin özelliklerinin değişmesi **ve devrenin çeşitli aşamaları arasındaki farkın azalması** elbetteki bu yönden pasifistlerin hiç hoşuna gitmez; değişimi inkar ederler veya daha iyisi hiç bahsetmezler. Çünkü onların bütün devrim teorisinin temeli burada yatmaktadır.

5- Yeni-sömürgecilik:

Emperyalizmin III. bunalım döneminde geri-bıraktırılmış ülkeleri ilgilendiren en önemli değişim yeni-sömürgecilik metotlarıdır.

Yeni-sömürgecilik başlıca dört unsura dayanır:

a-Sömürge ülkelerdeki feodal yapı, kapitalizm yukardan aşağıya ve emperyalizme bağımlı olarak geliştirilerek değiştirilir,

b- Bu süreç içinde emperyalizmin en gözde müttefiki olarak, yerli tekelleci burjuvazi geliştirilir,

c- Gelişen tekelleci burjuvazi bağımsız olarak değil emperyalizmle baştan bütünleşmiş olarak geliştiğinden, III. bunalım döneminde emperyalizm içsel bir olgu haline gelir; emperyalist işgalin biçimi değişir. (Gizli işgal)

d- Sermaye ihraç ve transferlerinin terkihi değiştirilir. (Geniş bilgi için bkz. Kesintisiz Devrim II-III)

Kısaca açıkladığımız bu stratejinin genel bir değerlendirmesi yapılacak olursa emperyalizmin sorunlarına bir ölçüde çözüm getirdiği

görülür. Dışarıya bağımlı olarak geliştirilen kapitalizm sonucu iç pazar genişletilmiş, ülkenin özellikle tekniği ve hammaddesi dışarıdan gelen dayanıklı tüketim malları sanayinde ihtisaslaşma sağlanmış ve hatta bu malların emperyalist ülkelerin iç tüketimleri için gerekli kısımları bile bu ülkelere bırakılmıştır. Buna karşılık emperyalist ülkeler büyük sermaye ve ileri teknoloji gerektiren, kâr oranı yüksek malların üretiminde ihtisaslaşmışlardır. Bunlar genellikle geri-bıraktırılmış ülkelerde üretilen malların yatırım ve ara maddelerini oluşturmaktadır.

Geri-bıraktırılmış ülkelere genişletilen pazar ve dayanıklı tüketim mallarına dayalı sanayileşme, emperyalistlerin üretiminde ihtisaslaşmaları ileri teknoloji ve büyük sermaye gerektiren yatırım ve ara mallarına olan ihtiyacı artırmıştır. Böylece emperyalistler pazar sorununu bir ölçüde halledebilmişlerdir.

Geri-bıraktırılmış ülkelere kapitalizmin yukardan aşağıya ve dışa bağımlı olarak geliştirilmesinde çeşitli yöntemler kullanılmıştır. Bu yöntemler ülkelere göre değişmekle birlikte, aynı temelden kaynaklanmaktadır. Geri-bıraktırılmış ülkelere kapitalizmin geliştirilmesinde ilk adım tarımın modernleştirilmesi ve bazı alt-yapı tesislerinin yapılmasıdır. Böylece ülkenin pazar ekonomisine açılması hızlanır ve ilerde yapılacak sanayi yatırımları için gerekli temel hazırlanır. Yerli hakim sınıfların başlıcaları (feodaller-tefeciler, zirgan-büyük ticaret ve sanayi burjuvazisi) kapitalizmin dışa bağımlı olarak geliştirilmesinden faydalanırlar; emperyalizm ülkeye girişinde bu sınıfların tümüyle ittifak kurar.

Geri-bıraktırılmış ülkelere kapitalizmin

yukardan aşağıya geliştirilmesi bu ülkeler için dikkatle incelenmesi gereken sonuçlara yol açar. Klasik kapitalist gelişim modelinde tarımın modernleşmesi, sanayi kapitalizminin hızla ilerlemeye başladığı dönemde gerçekleşir. Tarımsal makineler, gübre vb. sanayi tarafından tarıma sağlanacaktır. Geri-bıraktırlmış ülkelerde ise, mevcut cılız sanayi emperyalizmin kontrolü sonucu gerçek bir sanayi kapitalizmine dönüşemez; ancak tekniği ve hammaddeleri dışardan gelen dayanıklı tüketim mallarında ihtisaslaşabilir. Tarımın modernleştirilmesi için gerekli makine, gübre vb. ülkedeki sanayi tarafından sağlanamaz; alınan çeşitli kredilerle dışardan ithal edilir. Böylece tarımda feodal ilişkiler çözülür, feodaller tarım burjuvazisi haline gelirken, diğer yandan tarımda büyük nüfus fazlası ortaya çıkar; ancak sanayi bu nüfus fazlasını emebilecek gelişme düzeyinin çok gerisinde kalır. Bu gelişim kendini en açık biçimde köylere şehirlere akında ve şehirlerde gecekondulu mahallelerinin yaygınlaşmasında gösterir. Diğer yandan dayanıklı tüketim malları sanayinin kurulması ve bazı alt yapı tesislerinin tamamlanması ülkeyi gerçek sanayi kapitalizmi yolunda ilerletmez; çünkü çeşitli sanayiler için gerekli üretim malları, patent hakları ve bazı hammaddeler dışardan sağlanır. Sonuç: Bazı alanlarda sağlanan gelişimin diğer alanlarda önlenmesi, çarpık bir gelişim modeli.

"Bir kapitalist sistemin gelişmesi için bazı temel alt yapı tesislerini kurup olgunlaştırma işine karşı konulmaz bir enerji ile dört elle sarılan Batı emperyalizmi, bugünkü az gelişmiş ülkelerin başka alanlardaki gelişim ve olgunlaşmalarını da aynı gücü-

nü kullanarak engellemiştir.”⁴⁰

Geri-bıraktırılmış ülkelerde kapitalist gelişmenin özel bir çarpıklığı vardır. Bu çarpıklık ülkenin iç dinamiğinin saptırılmasından, dışa göre belirlenmesinden doğar. İç dinamiğin gelişimi bazı yönlerde emperyalist ülkelerin çıkarlarına uygun olarak aşırı ölçüde geliştirilirken, diğer yönlerde gelişim engellenir. Böylece ortaya çarpık bir kapitalizm, kanserli bir büyüme çıkar.

Kapitalizmin sürekli ve genel bunalımı, saptırılan iç dinamik sonucu, geri-bıraktırılmış ülkelere şiddetle yansır ve henüz olgunlaşmamış da olsa sürekli bir kriz ortaya çıkar. Ülkede henüz olgunlaşmamış da olsa sürekli bir milli krizin varlığı, evrim ve devrim aşamalarının iç içe girmesi, silahlı eylemin objektif şartlarının mevcudiyeti demektir.

IV-SONUÇ

Emperyalizmin III. bunalım dönemi kendi içinde iki ayrı döneme ayrılır: 1945-58 savaş sonrası restorasyon dönemi olarak adlandırılabilir. Emperyalizm bu dönemde darbe üstüne darbe yemesi ve sürekli gerilemesine rağmen, ekonomik alanda genel bir refah yaşamıştır. Bunun nedeni ikinci yeniden paylaşım savaşının etkilerinin giderilmesinde, Kore Savaşının ve üretim araçlarının nispi yenilenmesine yol açan otomasyonun ekonomi üzerinde yarattığı itici etki de yatar. **Bu dönemde emperyalist sistemin bunalımı esas olarak iç dinamikten kaynaklanmaz; sistem dış baskı neticesi dünya ölçüsünde geniş bir politik krize düşer. Politik kriz, ülkelerin peşpeşe emperyalist bloktan kopması ve bütün şiddetiyle süren soğuk savaş biçiminde görünür.**

1958'de bütün emperyalist sisteme yayılan ekonomik buhran, savaş sonrası restorasyon dö-

neminin tamamen sona erdiğini gösterir. Emperyalizm II. yeniden paylaşım savaşı ve sonrasında yediği darbelerin ve kaybettiği pazarların etkisini bütün şiddetiyle hisseder. Ekonomik buhran şiddetlenir, ancak dört aşamalı devresel hareketin iki aşamaya inmesi sonucu ekonomik buhranın şiddeti zamana yayılır. Bu nedenle geçmişe göre daha yumuşak ancak daha sürekli bir görünüm kazanır. Sürekli ve genel bunalımın ekonomik buhrandan etkilenmesi geçmişe göre azalır.

III. bunalım döneminde emperyalist sistemin bir bütün olarak işleyişinde şu değişimler olmuştur:

1- Emperyalizmle alternatif ve potansiyel güçler arasındaki durum:

Dünya sosyalist sisteminin kurulması ve ulusal kurtuluş savaşlarının hız kazanması sonucu kapitalizmin sürekli ve genel bunalımında sadece genel bunalım derinleşmez; süreklilik olgusu da ikinci kez yeni bir muhteva kazanır.

I. bunalım döneminde süreklilik, genel bunalımın sürekliliği anlamındaydı. II. bunalım döneminde süreklilik sadece genelin sürekliliği anlamında değildir; emperyalizme karşı sürekli bir alternatif de mevcuttur. **III. bunalım döneminde ise, emperyalizme karşı mevcut sürekli alternatif artık sistemin iç işleyişini belirgin derecede etkilemektedir.** Bu durum en açık biçimde emperyalist ülkelerin birliğe, bütünleşmeye zorlanmasında yansır. Görüldüğü gibi her yeni bunalım dönemi sadece genel bunalımı derinleştirmemekte, aynı zamanda sürekliliğe de yeni bir muhteva kazandırmaktadır.

Emperyalizmin III. bunalım döneminde alternatif gücün (sosyalist sistem ve ulusal kurtuluş savaşları) güçlenmesinin yanı sıra, **emperyalizmin tarihinde ilk kez potansiyel tehlike de belirgin biçimde güç kazanmıştır.** Emperyalistlerin yeni-sömürgecilik metotlarını uygulamalarının bir nedeni pazar ihtiyacı ise, diğer bir nedeni de emperyalist işgali gizleyerek ve merkezi devlet otoritesini güçlendirerek sömürge ülke halklarının hızlanan uyanışını yavaşlatma çabasıdır.

2- Emperyalistler arası çelişkinin durumu:

III. bunalım döneminde emperyalist ülkeler tarihte ilk kez resmi ve sürekli olarak örgütlenirler; emperyalistler arası belli bir bütünleşme gerçekleşir. Bu bütünleşme iki nedene dayanır: Sosyalist blok ve ulusal kurtuluş savaşlarına bir bütün olarak karşı çıkma zorunluluğu ve sermaye temerküzünün ulaştığı seviye sonucu sermayenin çokuluslaşmasının bir zorunluluk haline gelmesi. Bu iki nedenden dolayı III. bunalım döneminde emperyalistler arası zıtlıkların askeri plana yansıma olanağı kalmamıştır. (Bu konu üzerinde ilerde etraflıca duracağız)

3-Emperyalist sömürünün sürdürülüş biçimi (sömürgelerde ve metropollerde):

Emperyalist sömürünün sürdürülüş biçiminde bu dönemde başlayan başlıca üç değişim olmuştur: Sürekli enflasyon, sermayenin çokuluslaşması ve yeni-sömürgecilik. Emperyalizmle alternatif ve potansiyel güçler arasındaki ve emperyalist güçler arasındaki çelişkinin durumun-

dan soyutlanamayacak olan emperyalist sömürünün yeni sürdürölüş biçimleri, daha üst düzeye çıkmış emperyalizmin problemlerini daha fazla tatmin etmeye dayanmaktadır.

Emperyalist sömürünün yeni sürdürölüş yöntemleri ölkelere göre değışimler gösterir. Bu konu üzerinde "**Türkiye Devriminin Acil Sorunları II**" de etraflica duracağız.

III. bunalım döneminde alternatif ve potansiyel gücün emperyalist sistemin iç dinamiğini belirgin derecede etkilemesi ve hatta yönlendirmesi, emperyalist ölkeler arasındaki bütünleşme ve emperyalist sömürüyü sürdürme yöntemlerindeki değışim sonucu emperyalist sistemin bir bütün olarak işleyiş biçimi değışmiştir. Bu değışim en belirgin yansımasıyla kısaca şöyle açıklanabilir: **Emperyalist ölkeler arasındaki dünyayı yeniden paylaşma mücadelesi yerini emperyalist sistemden kopmaları önleme çabasına bırakmıştır.** Emperyalizm artık kendi iç kanunlarından çok, o kanunlardan doğan, ancak onu etkileyen sosyalist sistem, ulusal kurtuluş savaşları ve potansiyel tehlikenin zorlayıcı etkisi altındadır. Alternatif ve potansiyel tehlikeye emperyalist sistemin iç işleyişini önemli ölçüde belirlemektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

III. BUNALIM DÖNEMİ İÇİNDE ORTAYA ÇIKAN GELİŞMELER

Emperyalizmin III.bunalım döneminin başlıca özellikleri kısaca özetlenirse: Emperyalist bloğun ABD hegemonyası altında bütünleşmesi ve bu bütünleşmeden kaynaklanan çeşitli sonuçlar, sosyalist bloğa karşı yürütülen soğuk savaş, devresel hareketin özelliklerinin değişmesi ve ekonomik buhranın eskiye göre şiddetinin azalması, buna karşılık süreklilik kazanması ve yeni-sömürgecilik metotlarıdır.

Emperyalist sistemin bir bütün olarak işleyişini kavrayabilmek için sadece bu özellikleri bilmek yetmez. Kapitalizmin sürekli ve genel bunalımında yeni dönemlerin başlayış ve bitişi iki temel unsurda; sistemin iç dinamiği ve sistemin iç dinamiğinden doğan ancak bu iç dinamiği etkileyen, sistemin hareket alanını daraltan unsurlarda meydana gelen değişimlerin sentezi ile belirlenir. Yeni bir bunalım döneminin temel özellikleri bir önceki dönemin içinden doğar;

onun temel özelliklerinin değişimlerinden veya tali planda olanların birincil olmasından kaynaklanır. Emperyalist sistemin bir bütün olarak işleyişini kavrayabilmek için her dönemin temel özelliklerinin zaman içinde nasıl bir evrim geçirdiğini ve bu evrimin muhtemel sonuçlarını da iyi anlamak gerekir.

Emperyalizmin III. bunalım dönemi incelenirken genellikle bu dönemin temel özellikleri incelenir, bu özelliklerde meydana gelen değişimlerden bahsedilmez. Bunun nedeni *III. bunalım dönemi emperyalizmin son bunalım dönemi olacaktır* yanlış yargısına dayanmaktadır. Bu düşünceye göre emperyalizmin bunalım dönemlerinin çözümü (bir dönemin sona erışı ve yeni bir dönemin başlaması) ancak yeniden paylaşım savaşları sonucu gerçekleşir.

I. bunalım I. savaşla, II. bunalım II. savaşla çözülmüştür. III. yeniden paylaşım savaşı çıkmayacağına göre III. bunalım çözülemez; yani III. bunalım dönemi emperyalizmin en son bunalım dönemi olacaktır.

Bunalım ancak savaşla çözülür görüşü bilimsel bir görüş değildir, sadece görünüşte olan bir şeyi belirtmek yani görünüşe kanmaktır. Kapitalizmin sürekli ve genel bunalımında bir dönemin bitişini ve yeni bir dönemin başlangıcını sistemin iç dinamiğindeki ve bu iç dinamikten doğan alternatif ve potansiyel gücün bu iç dinamiği etkilemesi, bu iki unsurun sentezi belirler. Yeniden paylaşım savaşları, kapitalizmin sürekli ve genel bunalımının krize dönüştüğü dönemlerdir. Kriz döneminin alt üst oluşları içinde emperyalist sistemin bir bütün olarak işleyişinde henüz tali planda olan unsurların öne çıkması

hızlanır. Kriz, bir önceki bunalım dönemi içinde oluşan unsurları öne çıkarır; eski özelliklerin çerçevesini parçalar. Emperyalizmin artık olgunlaşan bir bunalım dönemi, kriz vasıtasıyla hızla yeni bir bunalıma dönüşür. Bir bunalım dönemi başka bir bunalım dönemine dönüşerek çözümü ulaşır.

Yeniden paylaşım savaşları emperyalist sistemin bir bütün olarak işleyişi içinde eski unsurların yanında oluşan yeni özellikleri (yeni ilişki, sömürü ve tahakküm biçimlerini) hızla öne çıkarır. Ancak bu, savaş olmazsa yeni özellikler öne çıkmaz anlamına gelmez; sadece çözüm çok daha yavaş ve farkedilmesi oldukça güç biçimde olur. III. bunalım döneminin en uzun bunalım dönemi olmasının temel nedeni, III. yeniden paylaşım savaşının olmamasıdır. Ancak gerek emperyalist sistemin iç dinamiğinin gelişimi ve gerekse alternatif ve potansiyel gücün sistem üzerinde yaptığı etki sonucu sistemin içinde yeni özellikler oluşmakta ve bunlar emperyalist sistemin bir bütün olarak işleyişinde yavaş da olsa bir değişime yol açmaktadır.

III. bunalım döneminin temel özellikleri zaman içinde nasıl bir gelişim göstermiştir?

I-ABD'NİN EMPERYALİST BLOK İÇİNDEKİ KESİN HEGEMONYASININ KAYBOLMASI

Bretton-Woods'da doların rezerv para kabul edilmesi, emperyalist ülkeler arasındaki bütünleşmenin ve bu bütünleşmedeki ABD hegemonyasının açık bir göstergesidir. Dolar ABD dışında, emperyalist sistemi korumak ve sistem içinde ABD egemenliğini yaymak amacıyla kullanılmıştır. Doların ikili fonksiyonu pratikte sosyalist ülkelerin üslerle çevrilmesi, ulusal kurtuluş savaşlarının bastırılmaya çalışılması, ilerici yönetimleri devirme çabaları ve ABD sermayesinin diğer emperyalist ülkelere sızması, şirketleri ve önemli sektörleri ele geçirmesi şeklinde somutlaşmıştır. Doların özellikle birinci fonksiyonu ABD'den büyük ölçüde dolar çıkışını gerekli kılar. Bu durumda, 1971'e kadar daima fazla ile kapanan ABD dış ticaret dengesi ve yatırım gelirleriyle, ülkeden dolar çıkışı dengelenemez; tek çare sürekli dış ödemeler dengesi açığıdır. Piyasaya mal ve hizmet sürmeden, yani karşılıksız olarak dolar basmaktır. Böylece ABD'den mal ve hizmet karşılığı dolar alan diğer ülkeler, dolar rezerv para olduğundan bununla ABD'den mal ve hizmet talep etmemektedirler ve böylece dolaylı olarak ABD'nin çeşitli faaliyetlerinin finansmanını sağlamaktadırlar (özellikle diğer emperyalist ülkeler için geçerli). Doların rezerv para oluşudur ki, ABD'nin gittikçe büyüyen bir dış ödemeler dengesi açığı vermesini mümkün kılmıştır.

Bretton-Woods'da ABD, 35 dolar karşılığında bir ons altın ödemeyi kabul etmişti. "1948'de tüm kapitalist dünyanın (özel ellerdeki hariç) resmi altın yedekleri toplam 32.5 milyar dolardı.

Bunun 24.3 milyar dolarlık bölümü ABD'nin elindeydi.”⁴¹

1960'da ABD dışındaki dolar miktarı ABD'nin rezervlerini (altın ve diğer ülkelerin paraları) aştı. Sonraki yıllarda ABD rezervlerinin azalışı ve ülke dışındaki dolar miktarının artışı devam etti. 1968'de ABD'nin rezervleri 15.7 milyar iken, ülke dışındaki dolar miktarı 41.9 milyardı.⁴²

ABD'nin artık dolar karşılığında altın ödemeyeceği kuşkusu, altına hücumu başlattı. Altın fiyatları yükseldi ve enflasyon sonucu zaten bozulmuş olan doların altın paritesi iyice düştü. Buhran 1968'de ikili altın fiyatının kabulü ve hükümetlerin serbest piyasada altın satışını durdurmalarıyla geçici olarak çözüme bağlandı.

1967 ve sonrasında Vietnam Savaşı nedeniyle ülkeden dolar çıkışı arttı. Büyüyen dış ödemeler dengesi açığına ABD'nin 20. yüzyılda ilk kez verdiği dış ticaret açığı da eklenince özellikle Avrupa'da ellerinde büyük miktarda dolar bulunanlar onu sağlam paralarla değiştirme yoluna gittiler. Ülkeden ülkeye serseri mayın gibi dolaşan milyarlarca dolar Avrupa ekonomileri üzerinde büyük bir baskı oluşturdu. Buhran doların altına çevirilebilirliğinin feshi ve doların devalüasyonu ile gelişti. ABD'nin gerilemesi dünya sanayi üretimi ve dünya ihracatındaki payının düşüşü ile de somutlaştı. Doların çöküşü, ticaret açığı ve istatistiklerde de açıkça görülen pek çok gerileme ABD'nin iyice gerilediği, emperyalist ülkeler arasında denge kurulduğu kanısını uyandırdı. Buradan giderek III. yeniden paylaşım savaşı bekleyenler bile çıktı. Bütün boyutlarıyla ele alınıp incelendiğinde ise, sorunun hiç de bu kadar basit olmadığı görülür.

Doların durumunun sarsılmasındaki başlıca etken sürekli dış ödemeler dengesi açığıdır. ABD dışındaki emperyalist ülkeler karşılıksız dolar basımının durdurulmasını yani ödemeler dengesi açığının kapatılmasını isteyebilirlerdi ve bunu kendi paralarını doları kurtarmak amacıyla revalüe etmeden veya dalgalanmaya bırakmadan ve 1971'de değil de ABD döviz rezervlerinin ülke dışındaki dolar miktarının altına düştüğü 1960'da isteyebilirlerdi. Halbuki 1971'de bile hiçbir ülke ABD'den dış ödemeler dengesi açığını tamamen kapatmasını istememiştir. Açığın en büyük nedeni ülke dışındaki askeri harcamalar olduğundan, ABD'den ödemeler dengesi açığını kapatmasını istemek; sosyalist bloğu saran üslerin boşaltılmasını, ulusal kurtuluş savaşlarına müdahaleden vazgeçmesini, ilerici rejimlere karışılmasını istemek demektir. Bu dolarlar sadece ABD'nin değil, diğer bütün emperyalist ülkelerin çıkarlarını korumak amacıyla harcanmıştır. Sorun doların ABD dışındaki ikili fonksiyonu arasındaki çelişkiden doğmaktadır. ABD dışındaki emperyalist ülkeler doların bütün emperyalist sistemin korunması amacıyla kullanılmasına değil, özel olarak ABD'nin diğer ülke ekonomileri içine sızma, onları ele geçirme aracı olarak kullanılmasına karşıdır.

Doların ABD dışındaki ikili fonksiyonu arasındaki çelişkiyi

M. Magdoff şöyle anlatır:

"Amerika Birleşik Devletlerinin ödemeler dengesinde son yirmi yılda bir veya iki yıl hariç daima bir açık olmuştur ve bu açık kapanacağa benzememektedir. Bunun kapitalizm tarihinde bir eşi yoktur. Yir-

mi yıl gibi bir süre geçmeden çok önce herhangi başka bir ülke ve II. dünya savaşından sonraki hakimiyetine sahip olmayan bir ABD uluslararası pazar mekanizmasının disiplinine uymak zorunda kalırdı. Pazar mekanizmasının bu disiplini neyi gerektirirdi? ABD hükümeti tarafından deflasyonist tedbirlerin alınması gerekirdi. Bu tedbirlerle işsizlik oranı artacak ve ekonomik durum aşağı doğru çekilecekti. Tam tersine olarak, Amerika Birleşik Devletleri 1950'ler ve 1960'lar boyunca uluslararası ödemeler açığını kapatmak için herhangi etkili bir tedbir almadan kendi refahını sürdürebilmiştir. ABD'nin refahı sürekli ödemeler dengesi açığı yaratan faaliyetlerle devam ettirilmiştir.

Bütün bu gelişimin düğüm noktası, diğer kapitalist ülkelerin isteyerek veya istemeyerek ABD dolarını altın gibi işe yarar olarak kabul etmeleri gerçeğindedir.

Diğer endüstrileşmiş ülkelerin ABD dolarını altın yerine kabul etmek zorunluluğunda olmaktan pek memnun olmadıklarını anlamak için mali haberleri çok dikkatli okumaya gerek yoktur. Gerçekten de önemli sürtüşmeler var olmuştur ve hâlâ devam etmektedir. Bütün bunlara rağmen bu durumu kabul etmelerinin çeşitli nedenleri vardır. İlk olarak sandalı fazla salarlarsa bütün merkez bankacılarının mali zorluklar denizine batacağından korkmaktadırlar. İkinci olarak, ABD'nin ekonomik gücüne olan güven gün geçtikçe sarsılmasına rağmen bu gücün etkisi altındadırlar.

Sonuncu olmakla beraber, önemi az olmayan diğer bir nokta da ABD'nin askeri gücü ve bütün dünyadaki mevcudiyetidir. Gerçekte ABD dünya emperyalist sisteminin sürdürülmesi için en büyük sorumluluğu üstlenmiştir. İlk önce Batı Avrupa'daki sosyal devrimleri önlemek için buralara silah, ordu ve Marshall Planı yardımı gönderdi. Dünyanın her yerinde deniz ve hava üsleri kurdu. Bu üsler Sovyetler Birliği ve Çin'i çevrelemekten öte, üçüncü dünyada askeri müdahale veya gerçek müdahale (işgal) için bir tehdit görevi de yerine getirmektedir.

Buna göre Japonya'yı da içeren Batı dünyasının 'güvenliğinin' sağlanmasında temel askeri güç ABD tarafından temin edilmektedir. Bu durumun kaçınılmaz şartı ABD'nin dolar borçları için yeterli altın karşılığı sağlayamamasına rağmen ABD dolarlarının rezerv para rolünün isteksiz olarak kabulüdür. Ve bu kaçınılmaz şartın sonuçlarından biri de ABD işadamlarının Batı-Avrupa ülkelerinde yatırım yapar ve Avrupa şirketlerini satın alırken gerçekte diğer kapitalist ülkelerin ABD'ye açtıkları kredi ile ödeme yapmalarıdır.”⁴³

ABD ile Batı-Avrupa ülkeleri arasındaki dolar sorunu özellikle 1968' den sonra önem kazanmış; değeri durmadan düşen (doları sarsan önemli etkenlerden biri de, ABD'deki enflasyon oranının diğer emperyalist ülkelere yüksek oluşudur), ülkeden ülkeye geçerek sağlam paralarla değiştirilen milyarlarca dolar, Avrupa merkez bankalarının baş belası olmuştur. Kapitalist

para sisteminde 1968'de ortaya çıkan buhranın günümüze kadar çözülememiş olmasının temelinde de aynı çelişki yatmaktadır. Yeni para sistemi nasıl olursa olsun ABD emperyalist bloğun jandarması olarak kalacaktır; ama gücünü ve bunun getireceği avantajları diğer emperyalist ülkelere karşı kullanmamalıdır. İçinden çıkılmaz gibi görünen bu ikilem ABD'ye askeri önderliği sağlayan şeyin ne olduğu araştırıldığında çözülür. Bu etken ABD'nin ekonomik gücüdür.

ABD ile diğer emperyalist ülkelerin ekonomik gücünün karşılaştırılması, uzun ve detaylı bir incelemeyi gerektirir. Biz, sadece sorunun temelini açıklığa kavuşturacak birkaç gösterge üzerinde duracağız. Bunlar emperyalist ülkelerin karşılıklı yatırımları, şirket büyüklükleri ve teknolojik önderliktir.

II. yeniden paylaşım savaşından sonra emperyalist blokta meydana gelen değişimleri sadece yeni-sömürgecilik metotlarına indirgeyerek emperyalist ülkeler arasındaki bütünleşmeyi gözden kaçıranlar, emperyalist ülkeler arasındaki artan ticaret ve yatırım hacmini bir türlü anlayamazlar. Emperyalist ülkelerin geri-bıraktırılmış ülkelere yaptığı ihracat 1960'da 21.8, 1965'de 27, 1970'de 41.9 milyar dolar iken; birbirlerine yaptıkları ihracat aynı tarihlerde 60.2, 95.7, ve 172.5 milyar dolardır.⁴⁴ Aynı şekilde 1966 sonunda emperyalist ülkelerin geri-bıraktırılmış ülkelerdeki toplam yatırımları 27.2 milyar iken, birbirlerine yaptıkları toplam yatırım 54.8 milyar dolardır. Birinci tür yatırımların 16.8 milyarı, ikinci tür yatırımların ise 37.7 milyar doları (%69'u) ABD'ye aittir.⁴⁵ ABD'nin tüm yabancı ülkelere yaptığı toplam yatırımların %60.6'sı Kanada ve Batı-Avrupa'da toplanmıştır.⁴⁶

Bu durum hiçbir şekilde çağdaş Troçkistlerin emperyalist sistem içinde geri-bıraktırlmış ülkelerin eski önemlerini kaybettikleri iddiasını doğrulamaz. Emperyalist blok içindeki yatırım ve ticaretin emperyalist ülkeler arasında yoğunlaşması sermaye birikiminin ve üretimin ulaştığı temerküz sonucu uluslararası işbölümünün artması ve çeşitli ülkelerde üretim birimlerinin kurularak üretimin çokuluslaşmasından kaynaklanır. Diğer emperyalist ülkelere yapılan yatırımlar ileri teknoloji ve büyük sermaye gerektirdiğinden ve üretimin çokuluslaşması çoğunlukla emperyalist ülkeler arasında olduğundan bu yoğunlaşma görülmektedir.

Emperyalist ülkelerin karşılıklı yatırımlarının büyüklüğü, sistem içinde hangi ülkenin egemen olduğunun açık bir göstergesidir. Ortak Pazar ülkeleri, Avrupa'daki sanayi mallarının %60'ının ABD sermayesine dayandığını, 1958-70 arasında ABD'nin Avrupa'daki yatırımlarının altı kat artarak 180 milyar liraya çıktığını (İsviçre ve Lüksemburg'daki ABD yatırımları hariç), buna karşılık ABD'deki Ortak Pazar yatırımlarının 1971'de ancak 60 milyar lira olduğunu açıklamıştır.⁴⁷

ABD sermayesinin Batı-Avrupa'ya sızması, önceden de belirtildiği gibi, II. yeniden paylaşım savaşı sonrasında yardım programlarıyla sağlanmıştır. Batı-Avrupa ekonomilerine sızma ve onları ele geçirme özellikle 1958'den sonra hızlanmıştır.

"ABD'de bu dönemde, elektroniğin (ilk elektronik beyinler), tepkili uçakların, kimyanın yeni branşlarının bilimsel-teknik temelinde coşkun bir gelişim gözleniyor. Bununla beraber, Batı-Avrupa'ya yapılan ABD

'yardımı' tamamiyle başka alanlarda yoğunlaştırılmıştı ki kömür ve metalürji sanayileri, demiryolları sanayi vb. 'tekrardan canlandırılırken' yeni branşların kurulması için hiçbir çabada bulunulmamıştı. Yavaş yavaş, bizzat 'ortaklaşma' ilkesinin gerçek anlamının belirginleştiği görülmekteydi. Bu ilkenin gerçek anlamı, ultra-modern tekniklerin maksimum üretim hacminin ABD'de yoğunlaşması, nispeten eskimiş ve basit malzeme üretiminin ABD'nin sınırları dışında yer almasıydı. Böylece de, ulusal planda olduğu gibi, uluslararası planda da, üretim güçlerinin gelişimine set çeken ve emperyalizme özgü çürüme eğilimlerini somut olarak ortaya çıkaran ve derinleştiren tekelin, Leninist karakteristiği modern koşullarda doğrulanmaktaydı. Fakat Washington'un bu politikasının emperyalist rakipleriyle çatışmış olması ve çatışmaya devam etmesi doğaldır. ABD ileri üretim branşlarındaki hakimiyetini güçlendirme politikasına karşı artan direncin üstesinden gelmek için, 50'li yıllarının sonlarına doğru bir tedbirler sistemini yürürlüğe koymuştur. Batı-Avrupa'daki Amerikan özel sermaye yatırımları, bundan böyle açıkça yayılmacı bir karakter göstermeye ve ileri üretim branşlarında stratejik noktaları ele geçirme ve rakiplerinin ya ayağını kaydırmayı, ya da kendisine bağımlı kılmayı hedeflemeye başlamıştır.”⁴⁸

ABD'nin uyguladığı sızma ve ele geçirme politikasının sonucu şudur:

"...Fransız sanayinin %12'si, B. Alman sanayinin %33'ü, İngiliz sanayinin %50'si ABD şirketlerinin elindedir. (...) Fakat, daha da önemli olan ABD şirketlerinin kimya, elektronik, makine, taşıt araçları gibi, sanayinin en dinamik, gelişme hızının en yüksek olduğu dallarda egemenliğin artıyor olmasıdır. Şöyle ki, toplam olarak AET sanayinin %15'i ABD firmalarının elinde olduğu halde, çok ileri teknoloji ve büyük sermaye yatırımı gerektiren, gelişmesi dinamik sanayi dallarında (uçak ve uzay araçları, kimya, plastik, elektrik makineleri, elektronik gibi) ABD firmaları kontrolündeki üretim, bu dallardaki toplam üretimin %60-80'ine varmaktadır."⁴⁹

İşte oportünistlerce her şekle sokulan, içinde III. yeniden paylaşım savaşının tohumlarını taşıdığı iddia edilen ABD-AET ilişkisi bu durumdadır. Emperyalist ülkelerin ekonomik güçlerini yansıtan ikinci etken çeşitli ülkelerde üretim ve yatırım yapan büyük şirketlerdir. 1973'de dünyanın en büyük 50 çokuluslu şirketinin 24 tanesi ABD merkezlidir. (İlk 10 içinde 8 tanesi)⁵⁰

Buraya kadar ABD'nin üstünlüğünü gösteren verileri inceledik; sorunun temelini kavrayabilmek için bizzat ekonomik üstünlüğün nereden kaynaklandığını da anlamak gerekir. Temel etken ABD'de sermaye birikiminin ulaştığı seviyedir.

ABD'deki sermaye temerküzünün diğer emperyalist ülkelerden yüksek oluşu ABD merkezli şirketlerin daha büyük üretim birimleri kurabilmeleri, riskli ve masraflı araştırmalara girerek teknolojik önderliği ele geçirmelerini,

kolay kredi bulabilmelerini (doların rezerv para olmasıyla birlikte düşünöldüğünde), dış ölkelerde daha kolayca yatırım ve üretim yapabilmelerini mümkün kılar. ABD merkezli şirketler daha "güvenilir" olduklarından Avrupa bankalarından bile kolayca kredi alabilmektedirler.

"Amerikan tröstlerine Avrupalı şirketlerin elinden pazarlarını almak ya da onları satın almak için sermaye ödönc verenler Avrupalı bankalardır. Ve Avrupalı bankalar bunu 'Amerikancı' oldukları için değil, ama yalnızca Amerikan tröstleri onlara daha çok güvenlik, daha yüksek faizler veya kâr marjları verdikleri için yapmaktadırlar."⁵¹

Banka ve sanayi sermayelerinin bütünleşmesinde 20.yüzyılın başından beri hiçbir değişiklik olmadığını iddia eden pasifistlerimiz acaba bu durumu nasıl açıklayacaklardır? Avrupa ölkelerindeki finans-kapitalin bir parçası olan Avrupalı bankalar, Avrupa şirketlerine değil, ABD şirketlerine kredi vermektedirler. Bu durum (burada emperyalist ölkeler arasında bütünleşme temeli üzerinde düşünölmesi gereken) şirketlerin nispi bağımsızlığını kanıtlamaz mı? İşte oportünizmin ustalardan mekanik aktarmalar yaparak yüzündeki devrimci maskesini korumaya çalışması, diğer yandan da gerçekleri tahrif etmesi, meselenin temelini çarpıtması esprisi budur.

Önemli sayıda Avrupa kapitalisti sermayelerini Avrupa'da yatırmaktansa, Avrupa'da yatırım yapan ABD şirketlerinin hizmetine vermeyi tercih etmektedir.⁵² Ve ileri teknolojiye ve büyük kaynaklara sahip ABD şirketleri karşısında AET şirketleri, diğer AET şirketleriyle değil ABD şir-

ketleriyle birleşmektedirler.

"On yıldan fazla bir deneyin gösterdiği gibi, bu politika, Amerika'nın Avrupa'daki pozisyonlarını hiçbir şekilde zayıflatmadığı gibi, tam tersine bu pozisyonların pekişmesine etkin olarak katkıda bulunmuştur. Ortak Pazar çerçevesi içinde, üye ülkelerin tekelleri arasındaki ilişkilerin genişlediğinin ve güçlendiğinin görüldüğü elbette ki doğrudur. Fakat, aynı zamanda ABD sermayesinin Avrupa ekonomisine, gitgide daha hızlı ve daha yoğun bir biçimde nüfuz ettiği de görülmektedir. Bunun, tayin edici göstergesi, Avrupalılar arası birleşmelerin sayısının, Avrupa ve Amerikan şirketleri arasındaki birleşmelerin sayısından iki defa daha yavaş artışıdır."⁵³

ABD'nin teknolojik önderliği en iyi şekilde patent, rüçhan hakkı ve lisans ödemelerinde görülebilir. ABD merkezli tekellere yapılan patent ve benzeri ödemeler 1967'de 1.531, 1970'de 2.203, 1973'de 3.200 milyon dolar iken; ABD tekellerinin diğer ülkelerdeki tekellere yaptığı benzeri ödemeler aynı yıllarda 166, 225 ve 335 milyon dolardır.⁵⁴

ABD'nin teknolojik önderliği ileri sermaye temerküzünden kaynaklanan ve bu temerküzü artıran diğer bir olguya, yüksek askeri harcamalara ve dolayısıyla askeri önderliğe sıkıca bağlıdır. Üretimde uygulanan bilimsel ve teknik buluşların küçümsenemeyecek bir bölümü ilk kez silah sanayindeki araştırma ve üretim sonucu bulunmaktadır.

"ABD şirketlerinin büyük çapı ve büyük sermaye güçleri, bu şirketlerin son

zamanlarda eriştikleri teknolojik liderliği açıklayan faktörlerin en önemlileridir. Bu şirketler, araştırma ve geliştirme için Batı-Avrupalı rakiplerinden çok daha büyük harcamalar yapabilmektedirler. Ama bu, günümüzdeki teknolojik liderliğin tek nedeni değildir. Bu konuda, başka iki faktörün de önemli payı vardır: ABD'nin muazzam askeri harcamaları ve Batı-Avrupa'nın en iyi bilim adamlarının ABD'ye gitkiçe artan sayıda göç etmeleri.”⁵⁵

ABD'nin gerileyişı artık daha somut temellere oturtulabilir: ABD geçmişte emperyalist bloğun ekonomik, politik ve askeri lideriydi ve bu liderlik hegemonya biçimindeydi. Günümüzde ABD'nin askeri ve teknolojik önderliğı sürmektedir, ancak ekonomik yönden diğerk emperyalist ülkelere karşı olan üstünlüğü geçmişe göre azalmıştır. Bu durum pratikte ABD'nin dünya sanayi üretimi ve ihracındaki payının düşmesiyle, verimlilik artışının yavaşlamasıyla, diğerk bazı emperyalist ülkelerdeki enflasyon oranının ABD'dekinden daha düşük olmasıyla, doların durumunun sarsılması ve ABD rezervlerinin hızla azalışıyla kendini gösterir. Geçmişte dünya ticaret ve sanayi üretiminde mutlak hakim olan ABD günümüzde iç pazarını korumak amacıyla zaman zaman gümrük duvarlarını yükseltme gereğini duymaktadır. Ekonomik düzeydeki bu gerileme politik düzeye de yansımıştır; artık diğerk emperyalist ülkeler ABD'nin politik kararlarını kayıtsız şartsız desteklememektedir. Ancak ABD'nin gerileyişini de fazla büyütmemek gerekir. Teknolojik ve askeri önderlik ABD'ye geçmişte olduğu gibi mutlak olmasa bile nispi bir üstünlük sağlamaktadır.

ABD'nin emperyalist blok içindeki liderliğini ve denetimini geçmişe göre daha dolaylı yoldan sürdürmesi pratikte, çeşitli sürtüşmelere rağmen diğer emperyalist ülkelerin son tahlilde ABD'nin dümen suyundan ayrılamaması, son sözü ABD'nin söylemesi biçiminde yansır.

Emperyalist blok içindeki yeni güç dengesinin bütün boyutlarıyla kavranması, yeni dengeyi kanıtlayan verileri sıralamaktan öteye, sorunun tarihsel bir incelenmesini gerektirir. ABD'yi gerileten ve diğer emperyalist ülkeleri ilerleten temel faktörler nelerdir? Eşitsiz gelişim kanunu*-nın varlığından bahsetmek yetersizdir; sorun bizzat bu kanunun günümüzde nasıl işlediğinin anlaşılmasıdır.

Emperyalist ülkeler arasındaki eşitsiz gelişim kanunu, gelişimi nispeten geri olan bir ülkenin sıçramalı bir gelişimle diğerlerine yetişebileceğini öngörür; böylece emperyalistler arasında bozulan güç dengesi yeniden paylaşım savaşlarını zorunlu kılar, I. ve II. bunalım dönemlerinde herhangi bir emperyalist ülkenin gücü, onun ulusal sınırlar içindeki gücüyle değerlendirilirdi (geniş bir sömürgeler sisteminin kurulabilmesi de, son tahlilde, ulusal sınırlar içindeki güce bağlıdır). Günümüzde de sorunu bu şekilde değerlendirenler emperyalist ülkeler arasındaki bütünleşmeyi gözden kaçırmaktadır. Dünya sosyalist bloğunun varlığı ve gelişen ulusal kurtuluş savaşlarının baskısı ve üretimin ve sermayenin aşırı temerküzü sonucu gerçekleşen emperyalist blok içindeki bütünleşme ülkelerin güçlerinin ulusal sınırlara göre değerlendirilmesini geçersiz kılmaktadır. **Günümüzde emperyalist bir ülkenin gerçek gücünün anlaşılması ancak bütün olarak em-**

peryalist sistemin incelenmesiyle mümkündür. Dolayısıyla ulusal sınırlara göre düzenlenen bir takım veriler sıralanarak eşitsiz gelişme kanununun günümüzde de aynen geçmişte olduğu gibi işlediği kanıtlanamaz.

"1963-1972 arasında, ABD'nin dünya sanayi üretimindeki payı %44.9'dan %40.8'e düştü. İngiltere'ninki %8.5' den %5.8'e, Federal Almanya'nınki ise %9.5' den %8.5'e düşmüştür. Bu arada Japonya'nın payı ise %5.4'den %9.5'e yükseliyordu.

Bu veriler modern kapitalizmin ne kadar eşitsiz bir gelişim içinde olduğunu göstermektedir."⁵⁶

"Uluslararası kapitalist pazarlardaki durum son derece esnektir. Batı-Avrupa ve Japonya sanayilerini yeniden kurup genişleterek Amerikan tekellerine ciddi rakipler olmuştur. Sonuçta, ABD'nin dünya ihracatındaki payı 1947'de %32.5 iken 1972'de %13.4'e düşmüştür. Ortak Pazar ülkelerinin payı 1959'da %26' dan 1970'de %32.1'e aynı süre içerisinde Japonya'nın payı ise %3'den %7'ye çıkmıştır."⁵⁷

Emperyalist bloktaki bütünleşme, uluslararası iş bölümünün artışı ve üretim sürecinin çok uluslaşması soruna bu şekilde yaklaşımı geçersiz kılar. **Batı-Avrupa sanayisi içinde ABD'nin gücü, özellikle stratejik sektörlerin önemli kısmının ABD'nin kontrolünde olması Batı-Avrupa'nın güçlenmesinde ABD'nin önemli payı olduğunu açıkça ortaya koyar.** (Aynı durum Japonya ve Kanada için de geçerlidir.) İtiraz olarak II. yeniden paylaşım savaşından önce de diğer emperyalist ülkelerin Almanya'ya silah satarak

onu güçlendirdikleri söylenebilirse de; ancak artık söz konusu olan şey sadece ticaret ve sermaye ihracı değil, başka ülkelerde üretim birimlerinin kurulmasıdır.

Çokuluslu şirketlerin gelişimi emperyalist blok içinde yeni bir tür rekabet ortaya çıkarmıştır. Bir malın ve malın çeşitli parçalarının sistem içinde nerede daha ucuz olacaksa orada üretilmesi, artık iç pazarı elde tutmak için dış ülkelerde üretim birimlerinin kuruluşunu zorunlu kılmaktadır. ABD merkezli çokuluslu şirketler dışarda daha ucuza imal ettikleri bazı malları ABD'ye ihraç ederek iç pazardaki rakipleriyle etkin biçimde rekabet etmektedir.

"Birçok durumda ise, ABD şirketlerinin dış fiyalleri ABD'ye büyük çapta ihraçat yapan kuruluşlar arasındadır. Doğrudan yatırımla kurulmuş şirketlerin 1957 yılında (şirketler arası petrol satışları hariç) bulundukları ülke dışına sattıklarının toplam değeri 32 milyar dolardır. Bu değer 3.5 milyar dolardan fazlası (yüzde 11) ABD'ye ihraç edilmiştir. 1957 yılında ABD ithalatının 13.2 milyar dolar olduğu düşünülürse, bu değer 25'inden fazlasının ABD şirketlerinin dış fiyallerince temin edilmiş olması hayli çarpıcı bir olgudur."⁵⁸

Böylece günümüzde emperyalist bir ülkenin gücünü ulusal sınırlar içinde kalarak anlamaya çalışmak, ABD örneğinde olduğu gibi ülkenin gerilemesinde bizzat o ülke sermayesinin ve şirketlerinin önemli rolü olduğu sonucunu vermektedir. ABD'nin gücü bütün sistem içinde değerlendirildiğinde diğer emperyalist ülkelerin gelişmesi sonucu ABD'nin gerileyişinin istatis-

tiklerin gösterdiklerinden daha az olduğu ortaya çıkacaktır. Ancak somutta görülen durum hiç böyle değildir. ABD 1971'de 20. yüzyılda ilk kez ticaret dengesini açıkla kapatmış ve bir süre ithalatı vergilendirmek zorunda kalmıştır. ABD teknolojik önder olduğu halde üretimde verimlilik artışı yavaşlamış ve ABD hegemonyasının açık yansıması olan dolar çökmüştür. ABD'nin gerileyişi emperyalist ülkeler arasındaki çelişkilerle diğer emperyalist ülkelerin sıçramalı bir gelişimle ABD'ye yetişmesiyle açıklanamaz. **ABD'yi gerileten esas faktör, dünya sosyalist sistemi ve daha da önemlisi, ulusal kurtuluş savaşlarıdır.**

Doların çöküşündeki en önemli iki faktör, sürekli ödemeler dengesi açığı ve ABD'deki enflasyon oranının diğer bazı emperyalist ülkelerden daha yüksek olmasıdır. 1971'deki ticaret dengesi açığına kadar ABD'nin sürekli ödemeler dengesi açığı vermesinin tek nedeni askeri harcamalardır. Bu harcamalar Avrupa'daki ABD askerleri, sosyalist bloğun üslerle çevrilmesi, ulusal kurtuluş savaşlarının bastırılması, ilerici yönetimlerin devrilmesi vb. amacıyla yapılmaktadır. Ve esas olarak son iki amaç askeri harcamaların büyük kısmını yutmaktadır. (Örneğin 1967'deki açığın en azından %40'ı Vietnam Savaşı'nın sonucudur.)⁵⁹ İtiraz olarak ABD'den özellikle diğer emperyalist ülkelere yapılan yoğun sermaye ihracının da ödemeler dengesi açığında önemli bir bölümünü oluşturması gerektiği söylenebilir. Bu görüş iki yönden geçersizdir: Birincisi, ABD'nin toplam dış yatırımlar geliri sermaye ihracından daha fazladır. İkincisi, Batı-Avrupa ülkeleri ellerindeki muazzam dolar stokları karşılığında ABD'-

den altın ya da döviz talep etseler bile, bu durum ABD için ancak kısa vadede kötü sonuçlara yol açar. Uzun dönemde ise ABD'nin sahip olduğu yabancı ülkelerdeki üretim birimleri ve hisse senetleri sonucu yalnız Batı-Avrupa değil, diğer bütün emperyalist ülkeler ABD'ye borçlu olacaklardır. Bu nedenle sermaye ihracından kaynaklanan bir ödemeler dengesi açığı uzun dönemde zayıflık değil, güç belirtisidir.⁶⁰

ABD ödemeler dengesi açığı ülkenin Vietnam Savaşı'na girişiyle daha da artmıştır. Vietnam Savaşı ABD ekonomisini de olumsuz yönde etkilemiştir. 1965-70 arasında ABD imalat sanayindeki verimlilik artışı 1960-65 dönemine göre %50 yavaşlamıştır. Temel neden Vietnam Savaşı'dır; birçok fabrikanın tam kapasitede çalışması sonucu daha az verimli fabrikalar üretime tekrar katılmış ve verimli yatırımlara yönlitilebilecek kaynaklar savaş araçları üretimi için kullanılmıştır.⁶¹

1964 yılında ABD ekonomisi *boom* dönemindeydi ve esas itici güç askeri masraflardan değil özel yatırımların artmasından geliyordu. 1966'da durum değişti. Askeri harcamalar 1966'nın ilk yarısında 54 milyar iken, 1966'nın üçüncü çeyreğinde 59 milyar dolara çıktı. (1964 fiyatı ile) Bu durumda askeri masraflardaki artış GSMH'daki büyümenin yarısıdır. 1966'nın ikinci yarısında savaşın ekonomi üzerinde *boom* etkisi başladı.⁶² Vietnam Savaşı'na giriş, ekonomisindeki refah dönemini bir süre daha suni olarak devam ettirdi. Örneğin 1964 ile (ABD'nin Vietnam Savaşı'na girmesinden önceki yıl) 1969 arasında ülkede askeri masraflar %58.6 artarken, fabrika ve donatım için yapılan harcamalar da %58.2 art-

mıştır.⁶³ Burada askeri harcamalardaki artışın ekonomi üzerindeki itici gücü açıkça görülmektedir. Suni olarak devam ettirilen *boom*, ülkedeki büyük grevlerle birleşince (bilindiği gibi *boom* döneminde grevler çok daha etkilidir) 1960-65 döneminde üretim sanayindeki işçilerin nominal ücretleri yılda %3.7 artarken, 1965-70 döneminde artış %6 olmuştur.⁶⁴

ABD'deki enflasyon oranının artışı da Vietnam Savaşı ile yakından ilgilidir. 1965 ile 1971 Mayıs'ı arasında dev askeri harcamaları karşılamak amacıyla piyasaya aşırı miktarda kağıt para çıkarılmıştır. Bu dönemde ABD'de dolaşımdaki kağıt para miktarı 42 milyardan 57 milyar dolara çıkmıştır.⁶⁵

ABD ekonomisinin savaş sayesinde devam eden refah dönemi uzun sürmedi. Vietnam savaşı kısa sürede ekonomi üzerinde yıkıcı etkisini gösterdi. Verimlilik artışının düşmesi, nominal ücretlerin artışı ve artan enflasyon oranı diğer emperyalist ülkelerin geçmişe göre daha etkin olan rekabeti ile birleşince ABD 20. yüzyılda ilk ticaret açığını verdi. 1965'de 4.7 milyar fazla ile kapanan ticaret dengesi, 1971'de 2 milyar dolar açık verdi.

ABD hegemonyasının somuta yansıması doların rezerv para oluşudur. Doların yıkılışı, onun genel olarak ikili fonksiyonu arasındaki çelişkinin şiddetlenmesinden kaynaklanır. ABD parası olarak dolar, ülke içinde ağır krizlere karşı bir silah olarak, enflasyonist politikayı yürütme aracı olarak kullanılır; bu durumda dolar sürekli değişken (düşen) bir değere sahip olmalıdır. Doların rezerv para oluşu ise mümkün olduğu kadar sabit bir değeri gerektirir.⁶⁶ Doların değ-

rindeki düşüş, diğer emperyalist ülkelerin paralarının değer kaybetmesinden az olduğu sürece çelişki şiddetlenmemiştir. Ödemeler dengesindeki açığı artıran, ülke içinde enflasyonu körükleyen, verimliliği düşüren Vietnam Savaşı bu çelişkiyi şiddetlendiren en önemli etkindir.

"Vietnam Savaşı olmasaydı bu hegemonya daha oldukça uzun bir süre devam edebilirdi. Amerika'nın uluslararası durumunun gerçekten zayıflaması, Vietnam Savaşı'na 1965 yılından sonra ABD'nin karışmasının boyutlarının büyümesi ile başlar. 60'ların ikinci yarısında ülkenin iyi durumdaki ticaret dengesi sürekli olarak kötüleşti ve temel nedeni ülke dışında askeri harcamalar olan ödemeler dengesi açığının büyümesi, doların kapitalist dünyanın rezerv para olma durumunu sarstı. Halbuki doların bu durumu, ABD hegemonyasının çarpıcı aracı ve açığa vuruluşu idi."⁶⁷

O halde ABD ile diğer emperyalist ülkeler arasındaki güç dengesinin bozulmasını hızlandıran, ABD'nin mutlak üstünlüğünü nispi üstünlüğe çeviren temel etken emperyalist ülkeler arasındaki eşitsiz gelişim değil, geri-bıraktırılmış ülke halklarının (özel olarak Vietnam halkının) mücadelesidir. Aslında bu durum, günümüzdeki baş çelişkinin (emperyalist ülkeler ile, özel olarak emperyalist bloğun jandarması ABD ile, geri-bıraktırılmış ülke halkları arasındaki mücadele) somuta yansımasından başka bir şey değildir. İşte (geniş anlamda düşünülmesi gereken) kapitalizmden sosyalizme geçişin, sistemin iç dinamiğinden doğan sisteme karşı sürekli alternatifin

bu iç dinamiği etkilemesi esprisi budur. Bundan dolayı, değil kapitalizmin sürekli ve genel buhranı, özel olarak ekonomik buhran bile sadece kapitalizmin iç dinamiğiyle anlaşılamaz.

"Dünya kapitalist ekonomisinin gelişimi günümüzde yalnızca kapitalizmin iç ekonomik yasalarınca yönetilmemektedir, giderek artan bir ölçüde sosyalist sistem tarafından, güç dengesinin sosyalist sistemden ve sosyalizmden yana değişmesi tarafından etkilenmektedir."⁶⁸

Günümüzde aktüellik kazanan III. yeniden paylaşım savaşının çıkıp çıkmayacağı sorusuna artık açıklık getirebiliriz. II. yeniden paylaşım savaşından sonra emperyalist ülkelerde sermaye temerküzünün yoğunlaşması, buna karşılık pazarların daralması ve dünya sosyalist sistemi ve gelişen ulusal kurtuluş savaşları karşısında emperyalist blok tarihinde ilk kez resmi ve sürekli olarak örgütlenmiştir. Başlangıçta ABD'nin kesin hegemonyası altında olan bu bütünleşme sonucu uluslararası işbölümü ve karşılıklı sermaye yatırımları artmış, üretimin çokuluslaşması geniş ölçüde gerçekleşmiştir. Bunun sonucu, emperyalist ülkelerin güçlerinin esas olarak ulusal sınırlar içinde değerlendirilmesi günümüzde artık geçersizdir; emperyalist sistemin bütününün göz önüne alınması gerekir.

Bu temelden hareketle, günümüzde emperyalist ülkeler arasındaki ilişkilerde, çelişki-bütünleşme diyalektiğinde ağır basan unsur pasifistlerin iddia ettiği gibi⁶⁹ çelişki değil, bütünleşmedir. **Hakim unsurun çelişki olduğunu iddia etmek, emperyalist ülkeler arasındaki eşitsiz gelişim kanununun işleyiş biçiminin**

emperyalist sistemin bir bütün olarak işleyişi tarafından değil de, tersini savunmak olur.

Emperyalist ülkeler arasındaki ilişkilerde, çelişki-bütünleşme diyalektiğinde bütünleşmenin ağır basması hiçbir zaman emperyalizmin saldırgan karakterinin değiştiği, emperyalizmin çelişkilerini savaşılar ihtiyacı duymadan halledildiği⁷⁰ anlamına gelmez; **sadece artık savaşın da çelişkileri halledemeyeceği anlamına gelir**, çünkü yeni bir paylaşım savaşı emperyalizmin sonu olacaktır. Günümüzde geri-bıraktırılmış ülke halklarıyla emperyalistler arasında II. yeniden paylaşım savaşını aratmayacak savaşlar sürerken, emperyalist ülkeler arasında yeni bir paylaşım savaşının çıkamayacağını söyleyenlere karşı emperyalizmin saldırgan karakterinin kaybolduğu iddia ediliyor diyerek yaygara koparmak ancak şarlatanların yapacağı iştir. Bu sözde Mao'cuların devrim için savaşmaya niyeti olmadığı için, emperyalizmin saldırgan yüzünü en iğrenç biçimde açığa çıkartan ve dünyanın her yerinde süren kurtuluş savaşları da tabii ki onları ilgilendirmez.

Emperyalist ülkeler arasındaki çelişki-bütünleşme diyalektiğinde bütünleşmenin ağır basması ve bu bütünleşme içinde de ABD'nin geçmişte mutlak, günümüzde ise nispi egemenliğini kurması pasifistlerin iddia ettiği gibi⁷¹ diğer emperyalist ülkelerin ABD' nin sömürgesi olduğu anlamına gelmez. Emperyalist ülkeler arasındaki çelişkilerin artık hiçbir önemi kalmadığı anlamına ise hiç gelmez. Aslında bu sözde teorik yazı üzerinde bu kadar durmak bile lüzumsuzdur. Emperyalist blok içindeki bütünleşmeden, kapitalizmi iç dinamiklerle gelişmiş diğer emperyalist

lkelerde ABD'nin kendine bağımlı bir tekelci burjuvazi oluşturduğu savunuluyor sonucunu ı-karmak için, kişinin ya aptal ya da E. Korkmaz olması gerekir.

Emperyalist ülkelerin belli ölçüde bütün-leşmeleri ve aralarındaki çelişkilerin askeri plana yansımaması Kautsky'nin ultra-emperyalizm teo-risinin doğrulandığı anlamına da gelmez. Ultra-emperyalizm, emperyalistlerin aralarında anla-şarak dünyayı barış içinde birlikte sömürmeleri demektir. Günümüzde ise, emperyalist ülkeler arasındaki çelişkiler kaybolmamış, sadece alter-natif ve potansiyel gücün durumu sonucu eliş-kinin askeri plana yansıma olanağı kaybolmuş-tur. Emperyalistler ultra-emperyalizm teorisinde iddia edildiği gibi kendiliklerinden değil, zorunlu olarak bütünleşmektedir. Özetlersek, günümüz-de emperyalistler arası yeni bir paylaşım sa-vaşının çıkamayacağı  temele dayanır:

1- Emperyalist sisteme karşı güçlü bir al-ternatifin sürekli varoluşu ve bunun emperyalist ülkeleri birlikte hareket etmeye zorlaması,

2- Emperyalist sistemdeki bütünleşmenin uluslararası işbölümünü hızlandırması, yabancı ülkelerde üretim birimlerinin kurulması. (ABD, Batı-Avrupa'da neyi tahrip edecektir; çoğunluğu stratejik sektörlerde olan ve hisse senetlerine veya bizzat mülkiyetine sahip olduğu üretim birimlerini mi?)

Mahir ayan yoldaş "Kesintisiz Devrim II-III'de emperyalistler arasında yeni bir savaşın çıkmamasını iki nedene bağlar: Sosyalist sistemin ve ulusal kurtuluş savaşlarının gücü ve nükleer silahların insanlığı yok edecek seviyeye gelmesi. Buna emperyalist ülkeler arasında üretim teme-

line dayanan bütünleşmeyi ve eşitsiz gelişim kanununun değişen niteliğini de eklemek gerekir.

3- ABD'nin emperyalist blok içindeki mutlak üstünlüğünün nispi üstünlüğe dönüşmesi, ABD'nin zayıflaması birincil olarak emperyalistler arası eşitsiz gelişme kanununun işlemesi sonucu gerçekleşmediğinden emperyalist blok içinde ABD'ye karşı güçlü bir alternatif ortaya çıkamamıştır. (Örneğin, diğer bütün emperyalist ülkelerin toplam askeri gücü ABD'nin yanında çok zayıf kalmaktadır) Zaten III. yeniden paylaşım savaşının kaçınılmazlığı konusunda bin dereden su getirenlerin, bu savaşın kimlerin arasında çıkabileceği konusunda hiçbir fikirleri olmaması da bundandır.

Günümüzde emperyalist ülkeler arasında yeni bir paylaşım savaşı çıkma ihtimalinin bulunmaması gelecekte de aynı durumun geçerli olacağı anlamına gelmez. Ancak bir nokta kesindir: Emperyalistler arasındaki çelişkilerin şiddetlenmesinde eşitsiz gelişme kanununun rolü ikincildir; günümüzde bu kanun klasik biçimde işlememektedir. Bu çelişkiyi şiddetlendirecek olan temel unsur, pazarları daraltan, en güçlü emperyalist ülkeleri zayıflatan ulusal kurtuluş savaşlarıdır. Çelişkinin şiddetlenmesiyle emperyalist ülkeler arasında biçimi önceden bilinemeyecek bir savaş çıkabilir. Bize düşen, emperyalistler arasındaki çelişki derinleşecek diye beklememek, Halk Savaşlarını yaygınlaştırarak çelişkiyi derinleştirmektir.

II.EKONOMİK BUHRANIN AĞIRLAŞMASI

Kapitalizmin sürekli ve genel bunalımının III.dönemi içinde ortaya çıkan önemli değişimlerden ikincisi ekonomik buhranın ağırlaşmasıdır. III. bunalım döneminde ekonomik buhranların şiddeti azalmış, buna karşılık buhran geçmişe göre süreklilik kazanmış, klasik dört aşamalı cycle iki aşamaya inmiştir (durgunluk ve toparlanma). Böylece kapitalizmin sürekli ve genel bunalımının ekonomik buhrandan etkilenmesi geçmişe göre nispi olarak azalmıştır.

Günümüzde ise, ekonomik devrevi hareketinde durgunluk döneminin sarsıcı etkisi artmıştır; bunun nedeni emperyalizmin şiddetli buhranlara karşı kullandığı alternatiflerden birisi olan enflasyonist politikanın geri tepmesi, ya enflasyon ya da buhran ikileminin kaybolmasıdır. Enflasyon ve buhran artık birlikte görülmektedir.

Fiyat artışları ve ekonomik buhran ilk kez 1958'de birlikte görülmüştür.

"Emperyalist-kapitalist sistemin girdiği son bunalımda ise bir değişiklik söz konusudur: Fiyat artışları bunalımla bir arada gelişmektedir. Halbuki 957-58 bunalımına kadar buhranlarda genel fiyat düzeyi düşmekte idi. İlk kez İkinci Dünya Savaşından sonra en önemli bunalım olan 1957-58 bunalımında üretimde ve istihdamda büyük bir düşüş ile genel fiyat düzeyinde bir artış bir arada görülmüştür."⁷²

1958'de ekonomik buhranla beraber görülen fiyat artışları enflasyonist politikanın artık eskisi kadar geçerli olmadığını gösteriyordu; buna rağmen tekelci kapitalizm enflasyonist tedbirler-

le buhrandan çıkabildi. Günümüzde ise fiyat artışları, 1958'in aksine büyük boyutlara ulaşmıştır. Buhrandan kurtulmak için enflasyon silahının geniş ölçüde kullanılması fiyatları daha da artırıp buhranı derinleştirecektir.

Keynesçi enflasyonist politika ağır ekonomik buhranlara karşı bir süre başarıyla kullanılmıştır. Yüksek devlet harcamalarına (bunların önemli bölümü silahlanma için kullanılmaktadır) dayanan bu uygulama buhranın gelişimini belli bir aşamada durdurma çabasına dayanmaktadır. Kapitalist ekonomide buhranlar, genellikle tüketim malları sektöründe başlar ve üretim malları sektörüne sıçrayarak gelişir. Buhranın şiddetini ikinci sektöre yansıma derecesi tayin eder. Özellikle bu dönemde çok artırılan devlet harcamaları ve para emisyonu üretim mallarına talep yaratarak buhranın bu sektörü etkileme derecesini azaltır, buhran dondurulur.

"... son on yılların deneyi, ekonomiyi suni olarak canlandırmak için kullanılan enflasyonist tekniklerin ve tekelci kapitalizmin çelişkilerini çözemeyeceğini ve de esas olarak belli başlı durgunluk eğilimini tersine çeviremeyeceğini yeterli kanıtlarla göstermiştir. Gerçekte, ticari durgunlukları hafifletmek ve işler yaratmak için kullanılan yöntemler yeni çarpıklıkların ve dengesizliklerin doğmasına yardım eder ki, bu da daima enflasyonist tedbirleri davet eder ve tüm ekonomiyi bu uyarılara düşkün hale getirir."⁷³

Kapitalist ekonomi ağır krizlerden kurtulabilmek için gittikçe daha fazla desteğe, suni uyarılara ihtiyaç duyar. Ancak enflasyonist nitelikte

bir satın alma gücünün yaratılarak buhranın dondurulması ancak enflasyon oranı düşük olduğu zaman mümkündür. Herhangi bir dış etken olmadığı takdirde, özel ve kamu borçlarının büyümesiyle artan enflasyon, yıllarca süren borç birikimi sonucu ekonomiyi tehdit eder duruma gelmiştir. Artık devlet harcamalarını daha fazla artırmak veya geniş ölçüde para emisyonuna başvurmak geçerli çözümler olmaktan çıkmıştır. Bu olgu kendini en açık biçimde ABD'de faiz oranının yükselmesi biçiminde göstermiştir. Durgunluk döneminde düşmesi gereken faiz oranı, enflasyon oranının yükselmesi ve Federal Rezerv Bürosu'nun para arzını kısıtlaması sonucu artmaktadır.

Günümüzde emperyalist ülkelerde kendini gösteren ekonomik durgunluğun silahlanma harcamalarının oldukça yüksek bir seviyede olduğu sırada ortaya çıkması, ekonominin askerileştirilmesinin de kapitalizmi kurtaramayacağını açıkça ortaya koymuştur; aslında bu durum enflasyonist uygulamanın iflasının yansımasından ibarettir.

Emperyalist ülkelerde 1974 başlarında ortaya çıkan ekonomik durgunluğun yeni özelliklerini kasıtlı olarak yanlış değerlendiren, buhranı aşırı ölçüde büyüten buhran spekülörleri türemiştir ülkemizde. İddiaya göre, emperyalizmin tarihinde böyle buhran görülmemiştir.⁷⁴ Sorun, sürekli ve genel bunalım yönünden ele alınsaydı doğru olabilirdi; ancak ekonomik buhranın oluşturduğu ve oluşturacağı şartların milli bunalımın şartlarını oluşturacağı iddia edildiğinden, sorun, temelde ekonomik bunalım yönünden ele alınmaktadır. Aslında meselenin özünü bilen bilinçli

ve usta tahrifatçıların elinde olan bu yayın organı ekonomik bunalımı aşırı ölçüde büyüterek, buradan (klasik teoriye göre) milli buhranın olgunlaşmakta olduğu sonucunu çıkarmakta ve böyle fırsat ele geçmez diyerek bütün pasifistlere toparlanma çağrısı yapmaktadır.

Amaç gerçeklerin bilimsel analizi değil de çığırkanlık olunca, ekonomik bunalımın analizinden doğal olarak bazı yeni metotlar bulunur. Önce üretimde, hisse senetlerinin değerlerinde düşüş, işsizlik ve enflasyon oranının artışı gibi rakamlar, araya yükselip yükselip de birden düşen cinsinden birkaç da grafik yerleştirilir ve ekonomik konularda fazla bilgisi olmayan bir okuyucu da bu dehşet verici kanıtlar karşısında ekonomik buhranın ne kadar ağırlaştığını hemen cecik anlar (!)

1974 başlarında emperyalist sistemde kendini hissettiren ekonomik buhran metropoller açısından bilimsel olarak incelendiğinde gerçeğin hiç de böyle olmadığı görülür. Buhran tüketim malları sektöründe başlamış ve özellikle dayanıklı tüketim malları satışı düşmüştür. ABD'de ev yapımı Ekim 1972'den beri %50, oto üretimi ise 1974' ün ilk dokuz ayında geçen yılın aynı dönemine göre %25 düşmüştür.⁷⁵ Tüketim malları sektöründe başlayan buhran işsizliği artırır ve bu sektörün donatım mallarına olan talebi düşer. Ancak birinci sektörde buhran başladığı halde ikinci sektörde üretim bir süre daha eski seviyesinin altına düşmez; bunun nedeni geçmişte verilen siparişlerdir, üretim malları üretiminin uzun bir süre almasıdır. "Sipariş verildiği anla, siparişin gerçekleştiği an arasındaki gecikme, buhranın hazırlanmasında önemli bir rol oynar."⁷⁶

Donatım mallarına olan talep yavaş değil aniden düşer, fabrikalar kapanır ve işsizlik artar. İkinci sektördeki buhran birinci sektördekini daha da ağırlaştırır ve buhran derinleşerek devam eder. Buhranın şiddeti ikinci sektöre yansıma derecesine bağlıdır.

Pasifistlere toparlanma çağrısı yapan Sosyalist Birlik buhranın ikinci sektörü etkileme derecesi üzerinde durmamış; çünkü böyle bir şey henüz mevcut değildir. 1974'de ABD'de toplam mal ve hizmet arzı azaldığı halde, sermaye malları için yapılan harcamalar artış göstermiştir. (Sabit fiyatlarla) Harcamalar sadece geçmiş siparişlere ait değildir, yeni istekler de halen artmaktadır.⁷⁷ 1975 içinde, üretim araçlarında modernleşme eğiliminin güçlü kalması veya pek az düşme göstermesi beklenmektedir. Tüketim malları sektöründe başlayan buhranın üretim malları sektörüne ne ölçüde yansıtacağı henüz belli değildir; buhran iki aşamalı cycle teorisine uygun olarak oldukça yavaş gelişmektedir. Sadece artan enflasyon oranı sonucu durgunluk etkileri geçmişe göre daha fazla şiddetlenmiştir.

III.DÜNYA PAZARLARININ ÖNEMLİ ÖLÇÜDE GENİŞLEMESİ

Emperyalizmin III. bunalım dönemi içinde meydana gelen önemli değişimlerden üçüncüsü emperyalist-sosyalist blok ilişkilerinin gelişmesidir.

II.yeniden paylaşım savaşıdan sonra dünya pazarlarının 1/3'ünün emperyalizmin kontrolü dışına çıkması, özellikle savaşta yıkılan emperyalist ülkelerin imarının tamamlanması ve 1958 buhranından sonra, kendini şiddetle hissettirmiştir. İçeride ekonomisini askerileştirilmesi, üretim sürecinin çokuluslaşması ve geri-bıraktırılmış ülkelerin emperyalizmin güdümü altında pazar ekonomisine açılması, talep yetersizliğine çare olmuyor ve sonunda kaçınılmaz olarak tekeller arasında pazar elde etme savaşı sertleşiyordu. Emperyalizme yeni ve geniş pazarlar gerekti. Bu pazarlar dünyanın 1/3'ünü kaplayan ve sürdürülen soğuk savaş sonucu çeşitli ticaret kısıtlamalarıyla geniş ölçüde emperyalist dünya pazarlarının dışına çıkan sosyalist ülkelerden başkası olamazdı.

Böylece 1969'dan itibaren "bloklar arası barış", "yumuşama" gibi deyimler emperyalistler tarafından sık sık kullanılır oldu. Emperyalizm için barış sorunu aslında pazar sorunudur. Emperyalizmin yeni pazarlar kazanmasına ve mevcut pazarları genişletmesine yarayacağı için barış istemektedir. Dünya ticaret hacminin genişlemesi ve karşılıklı anlaşmalarla emperyalistlerin sosyalist bloğun iç pazarına girmeleri büyük önem taşımaktadır; bunun için gerekirse bazı tavizler de verebilir. (Sovyetler Birliği'nin ABD

dış ticaretinde en ayrıcalıklı ülke durumuna getirilmesi, Taiwan'ın bir kenara itilmesi gibi) Böylece emperyalistler önlerinde açılan bu geniş pazar sayesinde nispi olarak ferahlayacaklardır. Bloklar arası yumuşama kapitalizmle sosyalizm arasındaki mücadelenin durduğu anlamına gelmez; sadece mücadelede bazı biçim değişiklikleri olmuş, sosyalist bloğa karşı uygulanan ticaret kısıtlamalarının çoğu kaldırılmış, dünya ticaret hacminin büyümesi sağlanmıştır.

Sosyalist ve emperyalist blok arasında gelişen ticaretin yapısı çok önemlidir. Sosyalist ülkelerin ileri teknolojiye, emperyalist ülkelerin ise üretim sürecini rahatlatacak hammaddelere ve artı-değeri gerçekleştirmeye ihtiyacı vardır. Sosyalist ülkeler, emperyalistlere çeşitli hammaddeler satmakta, karşılığında yiyecek maddeleri, makineler ve işlenmiş ürünler almaktadır. Bu tür ticaretin doğal sonucu, bloklar arasındaki ticaret dengesinin geniş ölçüde emperyalist blok lehine kapanmasıdır. Örneğin, 1973'de ABD'nin Sovyetler Birliği ve Çin ile yaptığı ticaret ABD lehine 2 milyar dolar fazla ile kapanmıştır.⁷⁸

1969'de Comecon-AET ticaretinin yapısı incelenecek olursa: Makineler, kimyasal maddeler ve ulaştırma malzemeleri Comecon'un ithalatının %82'sini; yiyecek, hammaddeler ve yakıtlar ise ihracatın %60'ını meydana getirmektedir.⁷⁹ Aynı durum Sovyetler Birliği-ABD ticareti için de geçerlidir, tek fark ABD'nin büyük miktarda tarım ürünleri ihracıdır. 1973'de ABD'nin Sovyetler Birliği'ne ihracatı 1.171 milyon dolar (809 milyon yiyecek ve içecek, 195 milyon makine, 16 milyon kimyasal maddeler, 151 milyon diğerleri), ithalatı ise 208 milyon dolardır. (112 milyon ham-

maddeler, 76 milyon petrol ve ürünleri, 20 milyon kürk ve elmas)⁸⁰

Genişleyen ticaret hacmi sosyalist ülkelerin çeşitli tekellerle yaptıkları üretim birimleri kurma anlaşmaları düşünöldüğünde önemsiz kalmaktadır. Bir ABD şirketiyle gübre fabrikası kurulması için yapılan tarihin kaydettiğı en büyük anlaşma (8-20 milyar dolar)⁸¹ sadece bir örnektir.

Çin Halk Cumhuriyeti ile emperyalist blok arasındaki ticaret de benzer bir durum gösterir.

1950-1971 arasında Çin-ABD ticareti azdır. 1971 Mayıs'ında ABD, Çin için konan ticaret kısıtlamalarının bir kısmını kaldırdı. 1 Şubat 1972'de Nixon'un Pekin ziyaretinden sonra Çin-ABD ticareti genişlemeye başladı. 1971'de toplam 5 milyon dolar olan ticaret hacmi, 1972'de 92.3 milyon dolara yükseldi. (60 milyon dolar ABD'nin ihracatı) Ayrıca Çin, ABD'den 190 milyon dolarlık çeşitli uçaklar almış⁸² ve ABD tekelleriyle üretim birimleri kurulması için anlaşmalar imzalamıştır.

ABD-Çin ticaretinde tarım ürünleri önemli yer tutmaktadır. 1972'de 60 milyonluk ABD ihracatının 33 milyonu buğday, 23 milyonu mısır, 2 milyonunu da bitkisel yağ satışlarıdır. Şubat 1973'de Çin'in 78 milyon dolar değerinde pamuk aldığı açıklandı; bu 1973' de ABD'nin bütün dünyada satmayı planladığının %10'udur. İki hafta sonra Çin 17 milyonluk bir alım daha yaptı.⁸³

ABD ekonomisi yıllardır tarımsal ürün fazlasının sıkıntısını çekmektedir. ABD tarım ürünleri, AET ülkelerinin kendi tarım ürünlerini korumak için koydukları gümrük duvarları sonucu bu ülkelere girememektedir. Zaman zaman bu gümrük duvarlarının kaldırılması için işi açık tehdide kadar vardırılmaktadır. ABD Sovyetler Bir-

liğinin büyük tahıl ithalatı ile birlikte düşünöldüğünde Çin'in tarım ürünleri almasının ABD ekonomisinde nasıl bir ferahlama yaratacağı açıktır. (Örneğin, 1972'de Sovyetler Birliğı ABD tarım üretiminin 1/4'ünü satın almıştır)⁸⁴

Emperyalist ve sosyalist ölkeler arasında artan ticaret hacminin uzun dönemde sonuçları ne olabilir? Sosyalist ölkeler teknolojik bakımdan ilerleyecek çeşitli boş kaynaklarını değerlendireceklerdir. Emperyalist ölkelerin çeşitli araştırmacıları da aynı yönde düşünmektedir. Emperyalizmin krizi o dereceye gelmiştir ki kendini kurtarmak, ömrünü biraz daha uzatabilmek için uzun dönemde sosyalist bloğı güçlendirme-yi göze almaktadır.

ABD-Sovyetler Birliğı ticaret anlaşmalarının feshedilmesi ticaretin gelişimini engellemeyecektir. Sovyetler Birliğı artan ticaret hacminden yanadır; ABD için ise sorun büyük önem taşımaktadır ve ABD gerekirse daha fazla taviz verecektir.

IV. YENİ-SÖMÜRGEÇİLİKTE DEĞİŞİM

Kapitalizmin sürekli ve genel bunalımının III. döneminde ortaya çıkan değişimlerden bizi en çok ilgilendiren geri-bıraktırlmış ülkelerle ilgili olanıdır.

Geri-bıraktırlmış ülkelerde uygulanan yeni-sömürgecilik metotları kısa sürede başlıca iki sorunla karşılaşmıştır: Birincisi, halk kitlelerinin durumuyla ilgilidir. III. bunalım döneminde yeni-sömürgecilik metotlarıyla emperyalizm, kitlelerin günlük somut hayatından geniş ölçüde çekilmiş, varlığını gizleyebilmiştir. Ancak III. bunalım döneminde geri-bıraktırlmış ülkelerde uygulanan yöntemler emperyalizmin eski sorunlarını bir dereceye kadar çözmüş, yerine eskilerinden hiç de daha az tehlikeli olmayan yeni sorunlar getirmiştir. Ülkede emperyalizme bağımlı olarak yukardan aşağıya geliştirilen kapitalizm, üretici güçlerin gelişimini iç dinamiğin doğrultusundan saptırarak dışa bağımlı kılmıştır. Saptırılan iç dinamiğin sonucu kapitalizmin sürekli ve genel bunalımı ülkeye şiddetle yansımakta ve henüz olgunlaşmamış olsa bile ülke en altından en üstüne kadar sürekli kriz içinde yaşamaktadır. Geri-bıraktırlmış ülkelerdeki sürekli kriz ve bundan kaynaklanan kitlelerin yüksek potansiyeli emperyalizm için büyük tehlikedir.

İkinci sorun, ülkedeki iç pazarın daha fazla genişletilmesi ve buna bağlı olarak emperyalizmle yerli hakim sınıflar arasındaki ittifakta meydana gelen değişimlerdir. Emperyalizm başlangıçta ülkedeki hakim sınıfların tümüyle ittifak kurar. Başlangıçta tekелci burjuvazi henüz güçsüz olduğundan feodaller ve ticaret burjuvazisi-

nin çeşitli kesimleri ittifak içinde emperyalizmin temel dayanağı olurlar. Zaman içinde tekелci burjuvazi emperyalizmin en gözde müttefiki olarak gelişir; **emperyalizmle baştan bütünleşmiş olan işbirlikçi-tekелci burjuvazi içinde, sanayi burjuvazisi ağır basar.**

Bu ağır basış, iki temelden kaynaklanmaktadır: Birincisi, ülkede dışa bağımlı olarak kapitalizmin geliştirilmesi ve dayanıklı tüketim malları üreten bir sanayinin kurulması (donatım malları, temel bazı maddeler ve patent hakları dışardan gelir).

İkincisi, geliştirilen kapitalizm ve genişletilen iç pazar bir süre sonra öyle bir seviyeye gelmiştir ki, iç pazarın hakim sınıflar arasındaki uyum veya pek az sürtüşme devam ettirilerek daha fazla genişletilmesi artık olanaksızdır. Ülke-deki feodal ilişkiler geniş ölçüde tasfiye edilmiş, merkezi devletin otoritesi yayılmış ve tekелci burjuvazi sanayi malları dağıtım örgütünü kurmuştur; artık feodaller ve özellikle ticaret burjuvazisinin bir kısmı iç pazarın genişlemesini engellemekte ve yerli tekелci burjuvazinin zararına artı-değerin bir kısmına el koymaktadır. Hakim sınıflar içindeki hiyerarşinin yeniden düzenlenmesi gereklidir; bazı sınıfların etkinliğinin azalması bazılarının ise tamamen silinmesi gerekmektedir. Bu düzenlemeden en çok toprak ağaları ve aracı-tefecî zarar görür; ancak ülkenin durumuna göre işin ucu tarım ve büyük ticaret burjuvazisine kadar uzanabilir. Emperyalizmle bütünleşmiş olarak güçlenen tekелci burjuvazi içindeki hakim unsuru oluşturan sanayi burjuvazisi diğer sınıflar üstünde etkinlik kurmaya, sömürüyü kendi lehine disipline etmeye, iç pazarın daha fazla

gelişimini önleyen engelleri ortadan kaldırmaya çalışır.

Sanayi burjuvazisi emperyalizmle bütünleşmiş olarak geliştiğinden, ülkedeki kapitalizm gerçek bir sanayi kapitalizmi olmadığından, sömürüyü kısa sürede diğer sınıflar aleyhine disipline edecek güce tek başına sahip değildir. Bu durumda iki alternatif vardır: Birincisi, uzun dönemde diğer sömürücü sınıflarla anlaşarak, onların çıkarlarını da geniş ölçüde gözeterек gerekli düzenlemeleri yapmak; bu durumda iç pazarın genişlemesi oldukça yavaş olacaktır. İkincisi ise, tekelci sanayi burjuvazisinin kendisine (dolayısıyla emperyalizme) kısa süreli de olsa yeni destekler bulmasıdır; bunlar orta ve küçük-burjuvazi olabilir.

Kapitalizmin sürekli ve genel bunalımının III. döneminde geri-bıraktırlmış ülkelerde özünde reformist bir strateji uygulanmıştır. Ülkede kapitalizmin dışa bağımlı olarak geliştirilmesi ve gerçekleştirilen bazı reformlar yerli hakim sınıfların bütünüyle birlikte yürütülmüştür. Günümüzde ise ülkede geliştirilen kapitalizmin ve genişletilen iç pazarın ulaştığı seviye, kısa dönemde iç pazarın hızla geliştirilmesinin sınıflar arasında uyum veya pek az sürtüşme ile gerçekleştirilmesini olanaksız kılmaktadır. Ülkede, aynı zamanda saptırılan iç dinamik sonucu en altından en üstüne kadar bütün alanlarda henüz olgunlaşmamış da olsa bir sürekli milli kriz içindedir. Artık ülkedeki kapitalizmin sosyal zıtlıkları daha az artırıcı, daha dengeli biçimde geliştirilmesi söz konusudur. **Emperyalistler bu ikili amaca ulaşmak için tarım ve tarım dışı küçük**

üreticiliği destekleyeceklerdir. Bütün tarihi gelişim sürecinde küçük üreticiliği tasfiye etmeye çalışmış olan tekелci kapitalizm can çekişmesini biraz daha uzatmak için geri-bıraktırılmış ülkelerde küçük üreticiliği destekleyecektir.

Bu stratejinin temelinde, tarımda ve tarım dışında (geri-bıraktırılmış ülkelerde nüfusun çoğunluğu genellikle tarımda toplanıldığından) özellikle tarımda, küçük üreticiliğin desteklenmesi, onların kooperatifler ve diğer vasıtalarla örgütlenerek tekелci sermayeye bağlanması ve böylece küçük üreticiliğin ömrünün uzatılması, yani proleterleşme sürecinin yavaşlatılması yatar. Böylece ülkede kapitalizmin daha dengeli, sosyal zıtlıkları daha az artırıcı biçimde geliştirilmesi mümkün olacaktır. İşbirlikçi-tekелci burjuvazi ve özel olarak tekелci sanayi burjuvazisi toprak ve tarım reformu, vergi reformu, üretim ve tüketimin daha örgütlü şekle getirilmesini (kooperatifleşme) savunacaktır. Bu reformlar emperyalizmin koyduğu sınırlar içinde yapıldığında ona zarar değil fayda getirir.

Böylece tekелci sanayi burjuvazisi yüzüne ilerici ve reformcu maskesini takarak ve küçük üreticiliğin desteklenmesi ve örgütlenmesini sağlayacak reformları savunarak orta ve küçük burjuvaziyi yanına çekecek ve böylece yeni uygulamaya karşı direnen hakim sınıfların diğer kesimlerine karşı etkin biçimde mücadele edebilecektir. Emperyalizm-yerli hakim sınıflar ortaklığı böylece emperyalizm-yerli tekелci sanayi burjuvazisi ve orta ve de küçük-burjuvazinin desteğine dönüşecek; geri-bıraktırılmış ülkelerde reformizmin sosyal tabanı değişecektir.

Bu uygulama esas olarak ÷lkede dışa bağımlı olarak geliştirilen kapitalizmin belli bir seviyeye geldiğı (Türkiye de buna dahildir) ÷lkeler için geçerlidir. Emperyalizmin ÷lkeye geniş ölçüde girişi ve kapitalizmin geliştirilmesinin nispeten geri olduğı ÷lkelerde küçük üreticiliğın desteklenmesi, kapitalizmin sosyal zıtlıklara daha az yol açıcı ve daha dengeli geliştirilmesi amacına yönelmiştir.

Geri-bıraktırılmış ÷lkelerde emperyalizmin yeni stratejisi en iyi biçimde Dünya Bankası programı ve verilen krediler incelenerek anlaşılabilir. Emperyalist ÷lkelerin tarihinde ilk kez resmi ve sürekli olarak örgütlenişini temsil eden Dünya Bankası, faaliyetinin ilk 5 yılında (1947-52) esas olarak yıkılan emperyalist ÷lkelerin onarımı amacıyla kredi vermiştir.

1959'da IFC ve 1961'de IDA'nın kurulması ve 1968'den sonra emperyalist ÷lkelere verilen kredilerin çok azalmasıyla Dünya Bankası faaliyetini tamamen geri-bıraktırılmış ÷lkelere yöneltmiştir. Bu dönemde ABD'nin ekonomik gücünün zayıflamasıyla AID kredileri de çok azalmış ve Dünya Bankası'ndaki oy oranları ÷lkelerin ekonomik gücüne göre ayarlandığından ABD bu örgütteki eski etkinliğini kaybetmiştir. ABD oylarının toplam içinde yüzdesi 1947'de 35,07 iken, 1972'de 23,24' dür. 1972'de Dokuzlu AET'nin oy oranı ise 27,80' dir.⁸⁵ Böylece Dünya Bankası ABD'nin oy oranının azalmasıyla gerçek anlamda bütün emperyalistlerin çıkarlarını temsil eden bir örgüt olmuştur.

Dünya Bankası'nın kredilerinin birinci amacı geri-bıraktırılmış ÷lkelerdeki bazı alt yapı tesislerini tamamlamak ve böylece iç pazarın ge-

nişletilmesi ve sanayi yatırımları için ilk adımları atmaktır.

“... Dünya Bankası kredilerinin büyük kısmının enerji üretimi ve ulaşımaya ayrıldığını açıklayan bu görüş (1950), 1970'de değişmiştir (...) Bu konuda çok şey yapılmıştır ancak daha fazla yatırım hala gerekmektedir.”⁸⁶

Dünya Bankası kredilerinin gelişiminde sadece Banka ve AID'yi incelemek yeterlidir. Bütününü sanayi kredileri veren IFC'nin rolü küçüktür. (30.06.1971'e kadar verilen toplam kredi 19.953 milyondur. IFC'nin payı ise 200 milyon dolardır.)⁸⁷

Dünya Bankası ve IDA'nın günümüze kadar, değişik dönemlerde geri-bıraktırlmış ülkelere başlıca amaçlarla verdikleri krediler incelenecek olursa: (Rakamlar toplam içindeki yüzdeyi göstermektedir)

	1963'e kadar	1964-68	1969-73	1974
Tarım	%8,6	%12,3	%20	%22
Endüstri ⁸⁸	%14	%12	%14	%17,5
Enerji	%35	%29	%17,5	%18
Ulaşım	%38	%29	%25	%22

Tarıma verilen kredilerdeki belirgin artış açıkça görülmektedir. 1963'e kadar önemsiz olan tarım kredileri, 1974'de ulaşım için verilenle birlikte toplam kredilerin en büyük bölümünü oluşturmaktadır.

"Genel stratejide tarımın ağırlık kazanmasının nedenleri: İşsizliğin ve şehirleşmenin artışı ve bir dizi sosyal, politik, eko-

nomik ve teknolojik değişme ile yaratılan sorunlardır.”⁸⁹

Gelişimden sağlanacak faydaları özellikle toplumun fakir tabakaları arasında yayacak projelere önem verilmiştir.

Tarımsal kredilerin yapısı da önemlidir; daha önceleri kredilerin çoğunluğu genellikle zengin çiftçilerin işine yarayan sulama için gerekli baraj ve kanal yapımına ayrılmışken, şimdi de çiftçilik faaliyetlerine yönelmiştir. Kredilerden fakir küçük çiftçilerin faydalanmasına özellikle dikkat edilmektedir. 1968-72 arasında 5 hektardan az toprağa sahip olanlar için uygulanan tarımsal projelerin yüzdesi 17'den 50'ye, 10 hektardan az toprağa sahip olanlar için yüzde 37'den 67'ye çıkmıştır. Buna karşılık 100 hektardan fazla toprağa sahip olanlar için yüzde 17'den 4'e düşmüştür.⁹⁰ Bu rakamlar tarımsal kredilerin esas olarak kime yöneltildiğini açıkça ortaya koymaktadır.

Emperyalizmin geri-bıraktırılmış ölkelerde uyguladığı bu yeni yöntemi ölkemize gelen bir Dünya Bankası uzmanı da doğrulamıştır:

"Dünya Bankasının kredi dağıtımında gelir dağılımının yeni bir kıstas olduğunu söylemek tam doğru değil. Ancak bu intibayı veren olay Dünya Bankasının son guvernörler toplantısında banka başkanı Mc.Namara'nın yaptığı yıllık konuşma olmuştur. Bu konuşmada gelişmekte olan ölkelerden büyük bir grubun gelişmenin meyvalarından tam olarak faydalanamadıkları, bunun için gelişme politikasında nüfusun imkanlardan faydalanamayan kısmına yönelmiş özel bir gayret gösteril-

mesi gerektiği ifade edilmiştir. Ve buna paralel olarak da Banka'da gelir dağılımı kriteri proje değerlendirilmesi içinde daha ciddi bir kriter olarak kullanılmaya başlanmıştır (...) Fakat biz ayrıca, Dünya Bankasından nüfusun en az gelir alan %40'ının durumunu incelemeye başladık, çeşitli ülkelerde ve bu grubun gelirinin artırılması ve gelirinin artırılması sırasında daha verimli olarak istihsale katılmalarını araştırma yoluna girdik. Bu, şöyle bir netice ortaya çıkardı: Gelişmekte olan ülkelerde tipik olarak en az geliri olan %40 ya tarımda topraksız olarak, tarım işçisi olarak bulunuyor, yahut, tarımdan endüstriye geçiş yeri olan inşaat sektöründe bulunuyor. Zaman zaman istihdam edilen bir işçi olarak, veyahut gizli işsiz olarak büyük şehirlerde yığılmış olarak bulunuyor.”⁹¹

Emperyalizmin geri-bıraktırılmış ülkelerde uyguladığı bu yeni strateji karşısında özellikle pasifistlerimiz derin bir şaşkınlık içindedir. Bir yandan 12 Mart sonrasında ülkemizde oynanan oyunu doğru kavrayarak, eylemlerini sürdüren ve tekelci sanayi burjuvazisinin orta ve küçük-burjuvazinin desteğini kazanmak için oynadığı oyunu bozan silahlı devrim hareketine saldırırlar; diğer yandan da yeni stratejinin baş uygulayıcısı 11 Bakanı burjuva reformisti ya da küçük burjuva radikali olarak değerlendirirler. Emperyalizmin sol gösterip sağ vururken pasifistlerimiz de sağlarını sollarını şaşırmışlardır!

Ülkemizde tekelci sanayi burjuvazinin bir teorisyeni yeni uygulamayı sosyalist geçinenlerden daha iyi anlamıştır:

"... ileri toplumlarda tarım en büyük boyda işletmelere dönüştürülürken geri toplumlarda küçük üreticilik stratejisinin benimsenmesi, hiç kuşkusuz, köylülüğün siyasal etkinliğine gösterilen tepkinin sonucudur. Dünya Bankası araştırması, Batıda adeta bir anlayış değişikliğini belirtir. Toprak reformu sloganının benimsenmesi, yoksul üreticinin desteklenmesi, topraksız köylüye iş ve toprak verilmesi gibi ilkeler yakın yıllara kadar yalnız sol uygulamalar sayılmışlardır."⁹²

Tarımın ve özel olarak küçük üreticiliğin desteklenmesi esas olarak 1968'den sonra uygulandı. Geri-bıraktırılmış ülkelerde Dünya Bankası adına araştırmalar yapan Pearson Komisyonu ayrıca kooperatifçiliğin de desteklenmesi gerektiğini belirtti.⁹³ 1969'dan itibaren geri-bıraktırılmış ülkelerin herbiri için gelişme planı hazırladı. Dünya Bankası başkanı yeni gelişme planının nasıl uygulanması gerektiğini şöyle anlatır:

"Sonuç olarak, gelişen ekonomilerin kritik sorunu gelişim derecesi değil, gelişmenin niteliğidir. Hızla gelişmek isteyen bu ülkelerde nüfusun en fakir %40'ı geniş ölçüde ihmal edilmiştir. O halde bu hükümetlerin görevi gelişme planlarını yeniden ayarlamak ve böylece halklarının bu en fakir ve en kalabalık kısmının durumunu iyileştirmektir. Hükümetler ekonomik gelişmeden fedakarlık yapmadan bunu yapabilirler. Ancak gerekli insan ihtiyaçları konusunda (beslenme, barınak, sağlık, eğitim, iş sahibi olmak) pek az kişiye yararı dokunan bazı dar ve imtiyazlı sektörlerde

gerileme pahasına olsa bile büyüme hedefleri tespit etmeye hazır olmalıdırlar.”⁹⁴

"Gelişmekte olan ülkelerde ekonomik gücün dağılımını sağlayacak toprak, vergi, kredi, bankacılık reformları gereklidir.”⁹⁵

Emperyalizmin geri-bıaktırılmış ülkelerde uyguladığı bu yeni strateji, değişik ülkelerde değişik biçim alır. Yeni stratejinin uygulanmasının demokratik görünümlü bir yönetim altında yapılması ideal olmakla beraber zorunlu değildir. Günümüzde bu yeni strateji Afrika ülkelerinden Brezilya'ya ve Türkiye'ye kadar değişik yönetim biçimlerinin mevcut olduğu pek çok ülkede uygulanmaktadır. Yeni stratejinin uygulanmasında şu anda iki özellik görülmektedir: Birincisi, uygulama çok esnektir. Emperyalizm ülkedeki duruma göre bazen reformizmin sosyal tabanının değişimi için gerekli uygulamalara bütün gücü ile girişmekte, bazen de tasfiye etmek ya da etkisini azaltmak istediği sınıflarla olan ittifakını sürdürmektedir. Geri-bıaktırılmış ülkelerde uygulanan yeni strateji yaygınlık kazanmakla birlikte henüz tam bir kararlılık kazanmamıştır. Kapitalizmin sürekli ve genel bunalımının günümüzde çok ağırlaşması ve geri-bıaktırılmış ülkelerdeki devrimci hareketlerin güçlenmesi ve her ülkede ortaya çıkabilecek beklenmeyen olaylar sonucu yeni stratejide zaman zaman geriye dönüşler olmakla birlikte, uzun dönemde yeni uygulama kesinlikle ağır basacaktır. Yerli egemen sınıfların bir bölümünün direnmesi halinde bile bu uygulama yürütülecektir. Dünya Bankası başkanı yeni stratejinin emperyalizmin daha geniş pazarlar ihtiyacından çok politik yönden gerekli olduğunu açıkça söylemektedir:

"Pek az çok zengin ve ümitsiz derecede fakir pek çok olduğunda ve aralarında ki fark kapanmaktan çok genişlediğinden artık reformun politik maliyeti ve ayaklanmanın politik tehlikesi arasında seçim yapılması gerekir. Sosyal adalet sadece ahlaki bir zorunluluk değildir. Aynı zamanda politik bir zorunluluktur da."⁹⁶

Emperyalizmin geri-bıraktırılmış ülkelerdeki yeni stratejisinin uygulamada ikinci özelliği, birincisine bağlı olarak, uygulamanın ülke çapında değil bölgesel olmasıdır. Bunun nedeni tasfiye edilmek veya etkisi azaltılmak istenen hakim sınıflarının bir kesiminin direnişi ve ülkede hızla yeni politik düzenlemelere geçişin şartlarının olmamasıdır. Ancak küçük üreticiliğin desteklenmesi ve örgütlenmesi ülke içinde seçilmiş bazı bölgelerde geniş ölçülerde uygulanmakta, yapılan bazı reformlar ve düzenlemelerle bölge halkının potansiyeli, düzene karşı hoşnutsuzluğu hiç olmazsa bir süre için düşürülmeye çalışılmaktadır. Yeni uygulama için seçilen bölgeler ya özellikle stratejik yerlerdir veya Guetamala ve Kolombiya'da olduğu gibi gerillaların başlıca faaliyet alanlarıdır.

V. EMPERYALİZMİN YENİ BASKI, SIZMA VE KONTROL YÖNTEMLERİ

Kapitalizmin sürekli ve genel bunalımının III. döneminde ortaya çıkan geri-bıraktırılmış ülkelerle ilgili (reformizmin sosyal tabanının değişmesinin yanı sıra) diğer bir olgu da: **Bir ülkenin belli bir bölgede emperyalizm adına ekonomik sızma, denetim ve müdahale görevini yüklenmesidir.** Bu üçlü amaç, bazen Brezilya gibi tek bir ülke ile gerçekleştirilebileceği gibi, çeşitli ülkeler arasında da bölünebilir. Örneğin Orta-Doğu'da ekonomik sızma aracı Türkiye iken, denetim ve müdahale aracı İran'dır.

Bazen "**alt-emperyalizm**" olarak adlandırılan bu olgu temelinde **gizli işgalin bölgesel uygulanmasıdır. Emperyalizmin tek tek ülkelerde ortaklıktan çekilmesinin, varlığını gizlemesinin bölgesel olarak genişletilmiş şeklidir.** Dolayısıyla nasıl ki geri-bıraktırılmış ülkelerde emperyalizmle bütünleşmiş sınıflarla emperyalizm arasında önemli çelişki olmazsa; emperyalizmle, onun adına bir bölgede sızma, denetim ve müdahale görevini yerine getiren ülkeler arasında sertleşebilecek çelişkilerden bahsetmek de⁹⁷ yanlıştır. Bunun temel nedeni bu ülkelerin gelişiminin iç dinamikle olmaması, emperyalizmle bütünleşerek gerçekleşmiş olmasıdır. Toplumsal olayları çok hassas terazilerde tartarak değerlendiren, filanca ülkenin hareket tarzının emperyalizmin genel stratejisine yüzde kaç uyduğu konusunda derin analizler yapan ukalâlar hemen karşı çıkacaklardır. Emperyalizm ile alt-emperyalizm arasında çelişki olabilir, çünkü genel olarak emperyalizmle bütünleşmiş yerli

hakim sınıflarla emperyalizm arasında çelişki olabilir. Petrol bunalımı bunun en açık örneğidir. Bu kadar açık örnekten sonra da oportünizme göre Marksist-Leninist analizin hiç gereği yoktur.

"Emperyalizm, hammadde üreticisi ülkelere artık eskisi kadar kolayca söz geçirememektedir. Üretici ülkelerin çoğunun gerici rejimler tarafından yönetilmesi, bunların bazı emperyalist tekeller ile el altından işbirliği yapması, işçi sınıfının bu harekette doğrudan belirleyici olmaması gibi faktörler, üretici ülkelerin bu hareketinin emperyalizmi geriletmediği anlamına gelmez. Önemli olan, emperyalizmin kapitalist dünya pazarındaki tek belirleyici ve yönlendirici olma durumunu yitirmiş olmasıdır."⁹⁸

III. bunalım döneminde emperyalizmin geri bırakılmış ülkelerdeki yerli hakim sınıflarla bütünleşmesi ve bu süreç içinde emperyalizmin en gözde müttefiki olarak tekelci burjuvazinin güçlendirilmesiyle I.bunalım dönemindeki emperyalizm-komprador burjuvazi ilişkisi; bu iki ayrı süreç birbirine karıştırılmaktadır. Komprador burjuvazi emperyalizmden komisyon alan bir zümre iken, işbirlikçi-tekelci burjuvazi emperyalizmin ortağıdır. Böylece gizli işgali anlamamış kişiler, herhangi bir olayda işbirlikçi-tekelci burjuvaziyle komprador burjuvaziye karıştırdıklarından, ikincinin özelliklerini birincide aradıklarından (ve tabii bulamadıklarından) işbirlikçi-tekelci burjuvaziyle emperyalizm arasında çelişki aramaktadırlar. Bu görüşü savunanlar emperyalizmin herşeyi önceden planladığını, olayların mutlak hakimi olduğuna inanırlar. İşbirlikçi-tekelci

burjuvazinin bütün hareketlerinin emperyalizm tarafından planlandığı kabul edilince, plandan en küçük sapma çelişki olarak değerlendirilir. Aslında önemli olan ise sapma değildir, bu her zaman olabilir. Önemli olan bu sapmanın işbirlikçi-tekelci burjuvazi-emperyalizm ortaklığını tehlikeye atacak, geri-bıraktırlmış ülkelerin tamamen bağımsız davranması derecesine gelememesi ve gelemeyeceğidir.

Petrol bunalımı da geri-bıraktırlmış ülkelerde emperyalizmle bütünleşmiş egemen sınıflarla emperyalizm arasındaki çelişki yönünden değil, emperyalist ülkeler ve özel olarak tekeller arasındaki çelişki yönünden değerlendirilmelidir. Petrol bunalımının emperyalist ülkeleri ağır biçimde etkilediğini savunanlar değişik ülkelerin farklı durumunu gözden geçiriyorlar. Petrol bunalımı Japonya ve Batı-Avrupa'yı ağır biçimde etkilerken, ABD'yi daha az etkilemiş ve böylece ABD'nin nispi üstünlüğünü artırıcı yönde etkide bulunmuştur.

Petrol bunalımı bizzat ABD merkezli tekeller arasında kârın yeniden dağılımına yol açmıştır. Petrol bunalımı ve daha önceden beri emperyalist ülkelerin ekonomilerinde gözlenen durgunluk birlikte düşünüldüğünde, şirket kârları arasındaki büyük farklılaşma tamamen anlaşılır. ABD'de 1973' ün ikinci çeyreği ile 1974'ün aynı döneminde başlıca şirketlerin kârları sırasıyla %61.6, %57.4, %74.7 düşüş göstermiştir. Buna karşılık petrol, demir ve çelik, kimyasal maddeler, kağıt ve ürünleri, yiyecek maddeleri imal eden şirketlerin kârları artmıştır (özellikle petrol şirketlerinin). İnceleme konusu olan 47 büyük şirketten 36 tanesinin kârları bu dönemde

artış göstermiştir. 29 şirketin kârlarındaki artış yüzdesi de yıllık enflasyon oranının (%10) üzerindedir (gerçek artış). Bu durum buhranın şimdilik sadece tüketim malları (özellikle dayanıklı tüketim malları) sektöründe etkili olduğu ve şirket karlarının yeniden dağılımına yol açtığını açıkça doğrulamaktadır.

Artan petrol fiyatları sonucu üretici ülkelerde biriken mali kaynaklar da emperyalizmle daha ileri düzeyde bütünleşme amacıyla kullanılmaktadır. Petrol gelirleri emperyalist ülkelerin devlet tahvillerine, şirketlerin hisse senetlerine yatırılmaktadır. Dünya Bankası 1973-74'de İran, Kuveyt, Libya ve Abu Dhabi'den 461 milyon dolar kredi almıştır. Ayrıca Suudi Arabistan ve Oman ile de bu konuda anlaşma yapılmıştır.⁹⁹ ABD'nin 1974'de sattığı 8.5 milyar dolarlık silahın 7 milyarlık kısmı Orta-Doğu ülkeleri tarafından satın alınmıştır. (4 milyar İran tarafından)¹⁰⁰

VI. SONUÇ

Kapitalizmin sürekli ve genel bunalımının III. döneminin başlıca özellikleri şunlardır:

1-Emperyalist sistem ABD hegemonyası altında bütünsellik kazanmıştır. Aslında II. bunalım döneminde ortaya çıkan bütünleşme sonucu özellikle 1945-58 arasında emperyalist ülkeler arasındaki çelişkiler çok hafiflemiştir. 1958-71 döneminde ise ABD'nin mutlak üstünlüğü çeşitli zorlamalarla sürdürülmüş, mutlak üstünlük nispi üstünlüğe dönüşmeye başlamıştır.

2-Özellikle 1958 buhranından sonra ABD sermayesi diğer emperyalist ülkelere yoğun biçimde akmış, uluslararası işbölümünün artışı ve çokuluslu şirketlerin ortaya çıkışı hızlanmıştır.

3- Ekonomiye artan oranda devlet müdahalesi ve ekonominin askerileştirilmesi, üretim sürecinin çokuluslaşması ve yeni-sömürgecilik metotları sonucu emperyalist ülkelerde ekonominin devrevi hareketi iki aşamaya inmiştir. Ekonomik buhranın şiddeti azalmış, buna karşılık süreklilik kazanmış; sürekli ve genel bunalımın ekonomik bunalımdan etkilenmesi geçmişe göre azalmıştır.

4- Sosyalist bloğa karşı yürütülen soğuk savaş sonucu dünyanın 1/3'ü emperyalist ticaret ve yatırım alanı dışına çıkmıştır.

5- Geri-bıraktırlmış ülkelere uygulanan yeni-sömürgecilik metotları ile emperyalist işgal gizlenmiş, kapitalizm yukardan aşağıya geliştirilerek iç pazar genişletilmiştir. Emperyalizm bu süreç boyunca başlıca yerli hakim sınıfların tümüyle ittifak kurmuştur.

III.bunalım dönemi, II.dönemden kaynak-

lanan özelliklerin bütün boyutlarıyla geliştiği, II. dönemdeki sürekli gerilemenin bütün şiddetiyle kendini hissettirdiği bir dönem olmuştur.

III. bunalım dönemi içinde ortaya çıkan başlıca değişimler şunlardır:

I- Emperyalist blok içinde ABD hegemonyası ABD'nin nispi üstünlüğüne dönüşmüştür. Bu durum emperyalist ülkeler arasındaki çelişkileri şiddetlendirmiş, emperyalist bloğun sosyalist ülkeler ve ulusal kurtuluş savaşlarına karşı bütünleşmesi, birlikte hareket etmesi zorlaşmıştır. Bütünleşme-çelişki diyalektiğinde birinci yön günümüzde de egemendir; ancak ikinci yönün etkisi geçmişe göre artmıştır.

II- Şiddetli ekonomik buhranlara karşı alternatif olarak uygulanan enflasyon silahı geri tepmiş, enflasyon ekonomik hayatı alt-üst edecek derecede yükselmiş, buhran veya enflasyon ikilemi kaybolmuştur. Ancak önceden de belirtildiği gibi ekonomik buhranın şiddetini azaltmak için kullanılan tek yöntem enflasyonist politika değildir. Ekonominin askerileştirilmesi, büyük devlet müdahalesi, üretimin çokuluslaşması ve yeni-sömürgecilik metotlarının da buhranın şiddetinin azalması, ancak süreklilik kazanmasında önemli etkileri vardır. Emperyalizmin içine girdiği son ekonomik buhrandan da anlaşılacağı gibi, buhran iki aşamalı cycle teorisine uygun olarak oldukça yavaş gelişmektedir. Ancak şiddetli buhranlara karşı alternatif olarak kullanılan yöntemlerin (özellikle ekonominin askerileştirilmesinin ve enflasyonist politikanın) geçmişe göre geçerliliklerini yitirmesi durgunluk döneminin etkilerini şiddetlendirmiştir. Buna artan enflasyon sonucu metropollerde tekellerle

halk arasındaki çelişkinin keskinleşmesi de eklenmelidir.

III- Sosyalist ülkelere karşı uygulanan ticaret kısıtlamalarının kaldırılmasıyla emperyalist ve sosyalist blok arasındaki ticaret ve yatırım hacmi büyümüş, dünya pazarı emperyalizm açısından önemli ölçüde genişlemiştir.

IV- Yeni-sömürgecilik metotlarında meydana gelen değişim başlıca iki temele dayanır: Birincisi, geri-bıraktırlmış ülkelerde iç pazarı daha da genişletmek ihtiyacıdır. İkincisi ise, potansiyel tehlikedir; henüz yeterince örgütlenmemiş ve kitleler içinde yayılmamış da olsa, oluşum halindeki anti-emperyalist, anti-oligarşik mücadeledir. Ülke, henüz olgunlaşmamış da olsa sürekli bir milli kriz içinde bulunduğundan, doğru yöntemlerle yürütüldüğünde bu mücadele kitleler içinde büyük yankılar yaratmaktadır. Yeni-sömürgecilik metotlarında ortaya çıkan başlıca değişim emperyalizmin ülkedeki müttefiklerini değiştirmesi ve özellikle tarımda küçük üreticiliğin desteklenmesidir. Küçük üreticiliğin desteklenmesi ve örgütlenerek tekелci sermayeye bağlanması meselenin kilit noktasıdır. Böylece emperyalizm bir taşla üç kuş vuracaktır.

Özellikle tarımda küçük üreticiliğin desteklenmesiyle proleterleşme sürecinin yavaşlatılması; küçük mülkiyetin desteklenerek (ve her türlü propaganda aracı da kullanılarak) kırlarda gericiği yaygın hale getirmek. Böylece geri-bıraktırlmış ülkelerdeki potansiyel tehlike azaltılacaktır.

Küçük üreticiliğin desteklenmesi ve örgütlenmesiyle artı-değerin bir kısmına tekелci burjuvazinin zararına el koyan tefeci bezirganın tasfiyesi kolaylaşacaktır. Üretim ve tüketimin da-

ha örgütlü hale getirilmesiyle iç pazar genişletilecektir.

Geri-bıraktırılmış ülkelerde diğer sömürücü sınıfların bir kısmının tasfiyesi, diğerlerinin etkinliklerinin azaltılmasıyla emperyalizm-yerli hakim sınıflar ittifakı esas olarak emperyalizm-tekelci sanayi burjuvazisi ittifakına dönüşecektir. Ancak ülkedeki kapitalizm gerçek bir sanayi kapitalizmi olmadığından, emperyalizmle bütünleşmiş tekelci sanayi burjuvazisi sömürüyü kısa sürede diğer sınıflar aleyhine disipline edecek güce sahip değildir. Bu nedenle küçük üretimi destekleyerek toprak reformu, aracı-tefecilerin tasfiyesi vb. gibi reformları kendi çıkarına uyan biçimde savunarak tekelci sanayi burjuvazisi orta ve küçük-burjuvazinin desteğini kazanmaya çalışır. Orta ve küçük-burjuvazinin desteği kazanılsa bile uzun süreli olamaz; çünkü bu sınıflar da tekelci burjuvazi tarafından sömürülürler. Ancak kısa dönemde de olsa diğer sınıfların sindirilmesi, bazı sarı reformların gerçekleşmesi için bu destek büyük önem taşır.

Kapitalizmin dışa bağımlı olarak gelişiminin belli bir seviyeye geldiği ülkelerde uygulanmaya çalışılan bu yeni strateji, ülkemizdeki son dört yılın anlaşılması bakımından büyük önem taşır. Okuyucu 12 Mart sonrasında gerçekleştirilmek istenen sınıflar ittifakının geri-bıraktırılmış ülkelerde uygulanan yeni stratejiye uygunluğunun ve CHP programı ile Dünya Bankası programının arasındaki benzerliğe dikkat etmelidir.

V-III. bunalım döneminde alt-emperyalizm ve gizli işgalin bölgesel olarak da uygulanması belirgin biçimde ortaya çıkmıştır.

III. bunalım dönemi içinde dünya pazarla-

rındaki önemli bir genişlemeyle nispeten ferahlayan emperyalizm (sosyalist blokla yapılan ticaretin artması da sürekli bir çözüm değildir) diğer bütün yönlerden sıkışmıştır. Bunun nedeni II. yeniden paylaşım savaşından sonra emperyalizmi yaşatmak, ömrünü uzatmak için başvuru- lan çeşitli yöntemlerin veya olayların zorunlu sonucu ortaya çıkan ilişki, sömürü ve müdahale biçimlerinin emperyalizmin sorunlarına kısa dönemde çözüm getirmesi, uzun dönemde ise yetersiz kalmasıdır.

Emperyalist ülkeler arasındaki çelişkilerin şiddetlenmemesi, şiddetli ekonomik buhran- lardan kaçınılması, geri-bıraktırılmış ülkelere pazarın daha fazla genişletilmesi ve potansiyel tehlikenin azaltılması, emperyalizmin bölgesel savaşlara eskiden olduğu gibi doğrudan karış- maması gerektiği; bütün bu sorunların yine kısa dönemli çözümleri, yeni metotları gerektirir. Böylece emperyalist sistemin bir bütün olarak iş- leyişinde değişimler ortaya çıkar. Günümüz em- peryalizmin III. bunalım döneminin özellikle- rinin olgunlaştığı, yerini yeni özelliklere bırakma- ya başladığı bir geçiş dönemidir. Ancak bu yeni özelliklerden kaynaklanan yeni ilişki, sömürü, egemenlik ve müdahale biçimleri, kısacası sis- temin bir bütün olarak yeni işleyiş biçimi tam an- lamıyla belirginleşmemiştir. Bu nedenle bu de- ğişimler üzerinde daha detaylı incelemelere gi- rişmek şimdilik spekülasyondan başka birşey olmaz.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM DEVİRİM STRATEJİSİ

Türkiye devriminin acil sorunları açısından önemli olan, gerilla savaşının ileri aşamalarında şu veya bu tip eylemin daha iyi olacağını tartışmak değildir. Türkiye ve dünya devrimci pratiği bize asıl önemli olanın, Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'ni yürütecek bir örgütün nasıl kurulacağı, ne zaman ve nasıl eyleme geçeceği, kitlelere nasıl ulaşabileceği ve değişik şartlar altında nasıl davranacağı olduğunu göstermektedir. Latin-Amerikalı bir devrimcinin sözleriyle:

"Bizim asıl eksiğimiz, kurtuluş hareketinin silahlı ya da silahsız şekilleri arasında gerçek bir süreklilik bağı kuracak ve muhtemel bir geçici bozgun önünde (gördük böyle bir bozgunu) nasıl katlanacağımızı öngörmeye imkan verecek bir plan bütünüdür."¹⁰¹

Bu plan bütünü'nün hazırlanması ve uygulanması ancak Politikleşmiş Askeri Savaş Strate-

jisi'nin temel kavramlarının iyi anlaşılmasından sonra mümkündür.

Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin temel tezlerinin anlaşılması, emperyalist sistemin bir bütün olarak işleyiş biçiminin iyi anlaşılmasının yanısıra, dünya devrimlerinin de tarihsel bir incelenmesini gerektirir. 20.yüzyılın başından beri gerçekleşen devrimler genel hatlarıyla üçe ayrılabilir: Rus Devrimi, Çin Devrimi ve Küba Devrimi. Bu üç devrimin de genel özellikleriyle incelenmesi, gerçekleştirildikleri dünya ve ülke şartlarının açığa çıkartılması gerekir.

Oportünizmin karakteri gereği bir yandan Marksist terminolojiyi kullanıp doğru şeyler söylüyor gibi görünmeye çalışırken, diğer yandan da teorinin özünü tahrif eder. Ancak onun devrimci hareketi yanlış yönlerle sürükleyebilmesi için bu yeterli değildir. Kendine Marksist ustalar arasında bir dayanak noktası bulması, yani söylediklerini kanıtlayabilecek geçmişte söylenmiş ve yapılmış fikirler ve eylemler bulması gerekir. Oportünizm, bu amaçla diyalektik materyalizmi tahrif eder; zaman ve mekanı göz önüne almadan geçmiş devrimlerde başka şartlar altında gerçekleşmiş uygulamalara dört elle sarılır; onları kendi sapmasına dayanak yapmaya çalışır. Devrimlerin tarihsel incelenmesi oportünizmin maskesinin düşürülmesi açısından da önemlidir.

I. RUS DEVRİMİ

Rus Devrimi, demokratik devrimin tamamlanmadığı ülkelerde birinci görevin bu devrimi gerçekleştirmek olduğunu, demokratik devrimin kesintisiz devrim süreci içinde hızla sosyalist devrime dönüştürülmesi gerektiğini açıkça ortaya koymuştur. Demokratik devrimde sınıflar mevzilenmesi, devrimin gerçekleştirilmesi sosyalist devrime dönüşüm, emperyalizmin farklı bunalım dönemlerinde farklı ülkelerde değişik yöntemlerle gerçekleştirilir.

Rusya, kapitalizmin zayıf da olsa iç dinamiklerle geliştiği, dünyanın en büyük altı sömürgeci ülkesinden birisidir. Rusya'nın, Lenin'in deyişiyle, feodal emperyalist bir ülke olması ve I. bunalım döneminin özellikleri Rus Devriminin genel gelişim çizgisini belirler.

Rus Devriminde önder ve temel güç proletaryadır, köylülük yedek güçtür. Proletarya, feodal büyük toprak sahipleri dışında bütün köylülüğü yanına alarak demokratik devrimi yapar (demokratik devrim programı işçi-köylü ittifakının sağlanmasında temeldir). Demokratik devrim sonucu köylülük içinde sınıfsal farklılaşma artar; işçi sınıfı köylülüğün proleter, yarı-proleter unsurlarını hatta küçük köylülüğü de yanına alarak sosyalist devrimi gerçekleştirir. İşçi sınıfı ve müttefiklerinin iktidarı alabilmesi için demokratik devrimin tamamlanmış olması zorunlu değildir; demokratik devrim bu iktidar altında tamamlanır.¹⁰²

Rus Devriminin temel gelişim çizgisini belirleyen şartlar devrimin şehirden kıra doğ-

ru bir rota takip etmesini gerektirir. Rusya' da kapitalizm esas olarak birkaç büyük şehirde gelişmiştir, devrimin önder ve temel gücü proletarya çoğunlukla bu şehirlerde toplanmıştır. İç düşmanın (burjuvazi ve Çarlık) ve devrimin en güçlü olduğu yer şehirlerdir. **Burada düşmana indirilecek darbe ülkenin geri kalan kısmında devrimin gelişimini belirler.** Devrim şöyle bir gelişim izler: İşçiler ve aktif politikaya çekilen ordu, burjuvazi ve Çarlığı devirir. Burada önemli olan köylülüğün şehirlerdeki yeni iktidarı benimsemesidir. İşçi sınıfı devrimci bir programla köylülüğün karşısına çıkar ve onun desteğini kazanır. Lenin bu devrim anlayışını en özlü biçimde şöyle belirtir:

"Nüfusun çoğunluğunu kendi tarafına kazanmak için proletarya önce burjuvaziden iktidarı almalıdır."¹⁰³

Büyük merkezlerde düşmana indirilen darbe, köylülüğün de desteği kazanılınca, devrimin kırlardaki gelişimini belirler. Şehirlerde gerçekleştirilen devrim kırlara götürülür. Şehirlerde yönetimin ele geçirilmesi, iç düşman oldukça zayıf olduğundan kolaydır. Emperyalist ülkelerin paylaşım savaşı sırasında gerçekleşen devrim, böylece geçici bir süre iç düşmanı dış düşmandan ayırır.

Rus devriminin başarıya ulaşmasının temelinde, emperyalistler arasındaki zıtlıkların kesinlikle askeri plana yansyacağı, devrimin başlıca darbesinin indirildiği ve devrimin ülke içinde yayıldığı (kırlara götürüldüğü) dönemde dış müdahalenin olmaması gerçeği yatar. Nüfusun çoğunluğunu kazanmak için önce iktidarı almak görüşü ancak bu şartlar altında

geçerlidir. Rus Devrimi bir bakımdan klasik anlamda işleyen emperyalistler arası eşitsiz gelişim kanununun ürünüdür. Kırıldaki sınıf mücadelesi işçi sınıfının yönlendirici gücü oluşturduğu işçi-köylü iktidarı altında hızlandırılır; geniş köylü kitleleri sosyalizmin saflarına kazanılır, şehirlerden sonra kırlarda da Sovyet iktidarı pekiştirilir. Ancak bu aşamadan sonra gerçekleşebilen dış müdahale ise artık sağlamlaştırılmış Sovyet iktidarını yıkamaz.

Bütün pasifistlerin, emperyalistler arası III. yeniden paylaşım savaşının mutlak çıkacağını savunmalarının "savaş olmayacağına göre, eski gibi tek tek ülkelerde devrim olması imkansızdır"¹⁰⁴ görüşünü savunduğumuzu ispatlamaya çalışmalarının nedeni şimdi anlaşılıyor. Yeniden paylaşım savaşı sayesinde ülkemiz şimdiye kadar görmediği bir krizin içine düşecek, bu kriz devrim için gerekli şartları olunlaştıracak ve hazır emperyalistler birbirleriyle uğraşırken onlar da fırsattan istifade ederek birkaç büyük şehirde iktidarı alıvereceklerdir (!)

Böylece TSİP oportünizminin ikili teorik temeli tamamen açığa çıkmıştır: Emperyalizmin sürekli ve genel bunalımını ekonominin devrevi hareketine indirgemek ve emperyalistler arasında III.yeniden paylaşım savaşının mutlaka çıkacağını savunmak. Teorinin temelinde yapılan bu ikili tahrifat, bütün pasifist devrim teorisinin kuruluşu için yeterlidir. TSİP pasifistleri geçen dört yılda oportünizmi gerçekten bilimsel olarak incelemişler, pasifizmin günümüzdeki teorik temellerini açıklığa kavuşturmuşlardır. Böylece PDA gibi oportünizmi iyice incelemeyen ortalığa teoriler sürme hatasına düşmediler, yüzeysel

tahrifatlar yerine teorinin özünü tahrif ettiler. Böylece görünüşte doğru şeyler söylüyor, derin tahliller yapıyor görünmeyi başarabildiler. Yapılan bazı incelemelerin gerçekten de doğru olması (aslında temel çürük olduğundan bu hiç birşey ifade etmez) onlara pasifizmlerini hiç olmazsa teorik yönden oldukça gizleme olanağını sağladı. Ama artık çok geç! Silahlı mücadele, geçmişte Türkiye devrimine damgasını vurmuştur. TSİP oportünistleri geç kaldılar. 1960'larda bu bilimsellikle epey kadro toparlayabilirlerdi ama bugün artık bu olanaksız. Pek çok samimi devrimci TSİP pasifizminin teorik temellerini kavrayamadıkları halde bugün silahlı mücadelenin safalarında yer alıyor.

II. ÇİN DEVRİMİ

Çin, yarı-sömürge, yarı-feodal bir ülkedir; bu, Çin Devrimi'nin rotasını Rus Devrimi'nden ayıran başlıca özelliktir. Çeşitli emperyalist ülkeler Çin'de kendilerine bağlı "Çin'in bir ucundan diğerine, ticari limanlardan uzak iç bölgelelerine kadar uzanan bir komprador ve tüccar-tefecî sömürü şebekesi kurmuşlardır."¹⁰⁵ Liman şehirlerinde kapitalizm, dışa bağımlı olarak geliştirilirken, ülkenin iç kısmında feodal düzen geniş ölçüde egemendir. Emperyalist ülkeler Çin'de kendi sömürülerini emniyet altına almak için belli bölgeleri işgal etmişlerdir.

"Feodalizme karşı, feodal sopa ile sömürülen halkın, özellikle hemen hemen serf statüsünde olan köylülerin -çelişkiler çok keskin- spontane patlamalarını ve isyanlarını örgütleyen proleter devrimcilerin mücadelesini komprador burjuvazi-feodal mütegalibe yönetimi -zayıf merkezi otorite- engelleyemez duruma geldiği zaman - ki çoğu zaman pratikte böyle oldu- emperyalist işgal açık şeklini alıyordu. Zaten bu ülkelerde emperyalist devletler, ticari işlerini güven altında tutmak, öteki emperyalist ülkelerin kendi pazarlarına el atmalarını engellemek için stratejik yerlerde, özellikle limanlarda ve ana haberleşme merkezlerinde askerlerini bulundurarak fiili kontrolü elinde tutmaktaydı. (Zaten ülkenin stratejik merkezlerinde emperyalizmin fiili durumu mevcuttu)" (Kesintisiz Devrim II-III)

Böylece Çin devrimcilerinin karşısında, devrim sürecinin gelişiminde uzun süre Rusya'da olduğu gibi yerli hakim sınıflar değil, emperyalist ülkeler vardır. Emperyalist ülkeler birleşik olarak ya da tek tek olarak Çin'e müdahale etmekte ya da devrimci mücadeleyi bastırmak için komprador burjuvazi-feodal mütegalibe yönetimine geniş ölçüde yardım etmektedir. Çin Devrimi'nin karşısında başlangıçtan itibaren düşman olarak sadece yerli hakim sınıflar değil, şartlara göre bütün olarak ya da tek tek emperyalist ülkelerin bulunması Çin Devrimi'ne Rus Devrimi'nden oldukça değişik bir karakter kazandırmıştır. Devrim, bu derece güçlü düşman karşısında, onların sıkı kontrolü altında bulunan şehirlerde değil, ancak uzun bir süre içinde kırık bölgelerde hazırlanabilir.

"Çin'in dengesiz siyasal ve ekonomik gelişmesi, devrimin de dengesiz gelişmesine yol açmaktadır. Kural olarak, devrim önce karşı-devrimci güçlerin nispi olarak zayıf olduğu yerlerde başlar, gelişir ve zafere ulaşırken, onların kuvvetli olduğu yerlerde ya henüz başlamıştır, ya da çok yavaş gelişmektedir."¹⁰⁶

Halk savaşının devrimde zorunlu bir durak oluşu, ülkedeki üretim ilişkilerinden değil, emperyalizm olgusundan kaynaklanır. Üretici güçlerin gelişim seviyesi ve kapitalizmin sürekli ve genel bunalımının değişik önemlerinde taşıdığı özelliklerin ülkeye yansması ve ülkenin diğer özellikleri, Halk Savaşının ara aşamalarını belirler. "Aydınlık Sosyalist Dergiye Açık Mektup"da bu olgu şöyle tespit edilmiştir:

"Leninizmin dünyanın sömürge ve ya-

rı-sömürge ülkeleri için öngördüğü devrim teorisi, işçi sınıfının önderliğinde köylü ordusunun Halk Savaşıyla kırlardan şehirlerin kuşatılması teorisidir.

Biz, hiçbir sömürge ve yarı-sömürge ülkenin, kıtanın veya bölgenin Leninizmin bu evrensel ilkesini geçersiz kılabilecek kendine özgü şartlar taşıdığını kabul etmiyoruz.

Mahalli, tarihi, gelenek, görenek ve üretici güçlerin gelişme seviyesi, sadece Leninizmin evrensel devrim teorisinin taktiklerine yön verecek unsurlardır. Bu farklılıklar her ülkenin devrim stratejisinin kendine özgü ara aşamalarının niteliklerini biçimlendirir."

Çin Devrimi'nin kırlarda, büyük emperyalist güçlerden uzakta gelişmesi, belli bölgelerde zafere ulaşarak kurtarılmış bölgelerde Kızıl Politik İktidarı kurması, kapitalizmin sürekli ve genel bunalımının Çin'e yansıma biçimiyle ilgilidir. Çin'de evrim ve devrim aşamalarının iç içe girmelerine ve sürekli bir milli krizin varlığına temel olan unsur, sadece ülkenin iç dinamiğinin saptırılması ve dışa göre belirlenmesinde yatmaz. Emperyalist ülkeler kapitalizmi esas olarak başlıca şehirlerde kendi amaçlarına uygun geliştirirler. Bunun dışında Çin'in bir ucundan diğer ucuna kadar örgütlenen tüccar-tefecî sömürü şebekesi, feodalizmi bir ölçüde çözmüş olmasına rağmen hakim üretim biçimi feodalizmdir. Ülkenin iç kısımlarında kapitalizm pek az gelişmiştir, ülkede bütünleşmiş bir kapitalist ekonomi değil, bölgesel tarım ekonomisi hakimdir. Bu durumda ülkede kapitalizmin yukardan aşı-

ğıya dışa bağımlı olarak geliştirilmesi ve ülkenin tümünün pazar ekonomisine açılması ve üretici güçlerinin gelişiminin çarpıtılması, ülkede henüz olgunlaşmamış da olsa bir milli krizin varlığı için birincil etken olamaz. Kapitalizmin sürekli ve genel bunalımı Çin'e bu ülkelerle çıkarları ortak hakim sınıfların çeşitli klikleri arasında çekişme biçiminde yansır. İç dinamiğin çarpıtılması ve dışa göre belirlenmesi milli krizin varlığında ikincil bir etkidir.

Görüldüğü gibi sömürge ve yarı-sömürge veya geri-bıraktırmış ülkelerde sadece henüz olgunlaşmamış da olsa sürekli milli krizin varlığını bilmek yetmez; bu krizin kapitalizmin sürekli ve genel bunalımının hangi biçimde ülkeye şiddetle yansması sonucu ortaya çıktığını da bilmek gerekir.

Böylece Çin'de devrimci hareket düşman güçleriyle çevrilmiş bölgelerde kıvıltı iktidarı kurabilmiş ve yaşatabilmiştir. Mao, bu olağanüstü olayı şu nedene bağlar:

"Çünkü bu olağanüstü olay, yine başka olağanüstü bir olayın varlığıyla, Beyaz Rejimin savaş içinde bulunmasıyla gerçekleşebilir... bu savaşlar da, bölgesel tarım ekonomisinin (bütünleştirilmiş kapitalist ekonomi değil) bölmek ve sömürmek için etki alanlarını belirlemeye çalışan emperyalist politikanın sonucudur."¹⁰⁷

Bu şartlar altında Çin'de devrimci mücadele karşı-devrimin baskısının zayıf olduğu bölgelerde hızla zafere ulaşır, kurtarılmış bölgelerde kıvıltı politik iktidar kurulur.

"Böyle düşmanlar karşısında devrimci üs alanları sorunu ortaya çıkmaktadır.

Çin'in kilit şehirleri uzun süredir güçlü emperyalistler ve gerici müttefiklerince işgal edilmiş olduğundan devrimci sınıfların, şehirleri köylük bölgelere saldırı için kullanan hain düşmana karşı savaşmak için geri kalmış köyleri ileri, pekişmiş üs alanlarına, devrimin büyük askeri, siyasi, iktisadi ve kültürel kalelerine dönüştürmeleri ve bu şekilde giderek uzun süreli mücadele yoluyla devrimin tam zaferini sağlamaları zorunludur.¹¹⁰⁸

Devrimde Halk Savaşının zorunlu bir durak oluşu sonucu devrimde sınıfların mevzilenmesi değişir. İşçi sınıfı, Rus devriminde olduğu gibi temel ve önder güç değildir; köylülük temel güçtür. Proletaryanın önderliğinin niteliği ideolojiktir.

Böylece sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde emperyalizm olgusundan doğan ve devrimde zorunlu bir durak olan Halk Savaşı, emperyalizmin II. bunalım döneminin ve Çin toplumunun özellikleri sonucu değişik aşamalardan geçerek zafere ulaşmıştır.

Sonuç olarak:

1-Köylülerin kendiliğinden gelme isyanları örgütlenerek, kitlelerin kısa sürede, o dönemde mücadelenin başlıca şekli olan gerilla savaşına geniş ölçüde katılmaları sağlanmıştır. Çin Devrimi'nde Öncü Savaşı yoktur.

2-Kurtarılmış bölgeler kırlarda mücadelesinin başlamasından kısa bir süre sonra kurulabildiğinden ve dar da olsa bazı bölgelerde kızıl politik iktidar sonuna kadar korunabildiğinden Çin Devrimi'nde mücadelenin başlangıcından itibaren temel örgütlenme biçimi Sovyet tipi kitle ör-

gütlenmesidir. Beyaz rejim sürekli derin çelişki içinde olduğundan kurtarılmış bölgelerin kurulabilmesi için düşmana ülke çapında ağır bir darbenin indirilmesi zorunlu değildir.

III.

III. BUNALIM DÖNEMİNİN ÖZELLİKLERİ VE BUNUN GERİ-BIRAKTIRILMIŞ ÜLKELER DEVİRİMİNDE MEYDANA GETİRDİĞİ DEĞİŞİKLİKLER

Kapitalizmin sürekli ve genel bunalımının III. döneminde, önceden de açıklandığı gibi, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde kapitalizm yukardan aşağıya dışa bağımlı olarak geliştirilir ve ülke geniş ölçüde pazar ekonomisine açılır. Kapitalizm ülkede hakim üretim biçimi haline gelir. Ancak gelişen kapitalizm iç dinamikle değil de, iç dinamik saptırılıp dışa bağımlı kılınarak geliştiğinden, ülke üretim ilişkileriyle klasik kapitalist üretim ilişkileri, ülkedeki kapitalizm ile klasik kapitalizm tarzı birbirinden farklıdır. Bu farkı belirtmek amacıyla emperyalist-kapitalist ya da emperyalist üretim ilişkileri deyimi kullanılır. Emperyalist üretim ilişkileri kavramını eleştiri konusu yapmak¹⁰⁹ ise meselenin özünün iyi anlaşılmadığını gösterir.

III. bunalım döneminde, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde kapitalizmin dışa bağımlı olarak geliştirilmesi süreci içinde emperyalizmin en gözde müttefiki olarak yerli tekелci burjuvazi güçlendirilir. Ancak gelişen tekелci burjuvazi iç dinamikle değil de, emperyalizmle baştan bütünleşmiş olarak geliştiğinden emperyalizmin III. bunalım döneminde aynı zamanda içsel bir olgu haline gelmiştir.

III. bunalım döneminde emperyalist ülkeler arasındaki bütünleşme ve önceden açıklanan diğer nedenler sonucu, emperyalist ülkeler arasındaki çelişkiler fazla keskinleşmemekte,

mücadele askeri plana yansımamaktadır. Emperyalist ülkeler arasındaki bu bütünleşme geri-bıraktırılmış ülkelere de yansımış ve emperyalist ülkelerle bütünleşmiş hakim sınıfların çeşitli klikleri arasındaki çelişkiler de yumuşamıştır. Artık II. bunalım döneminde, Çin'de olduğu gibi, emperyalist ülkeler arasındaki sert çelişkilerin sömürge ülkeye hakim sınıfların çeşitli klikleri arasındaki savaş biçiminde yansması kaybolmuştur. Ayrıca ülke içinde kapitalizmin geliştirilmesine paralel olarak mahalli otoriteler kırılmış, kapalı üretim birimleri pazara açılmış ve bunun sonucu güçlü bir merkezi devlet otoritesi kurulmuş ya da var olan daha da güçlendirilmiştir.

"Ülke içinde pazarın genişlemesine paralel olarak şehirleşme, haberleşme ve ulaşım çok gelişmiş ve ülkeyi ağ gibi sarmıştır. Eski dönemlerde halkın üzerindeki zayıf feodal denetim -emperyalizmin fiili durumu ülke çapında değil ticari merkezlerde ve ana haberleşme yerlerindeydi- yerini çok daha güçlü oligarşik devlet otoritesine bırakmıştır. Oligarşik devletin ordusu, polisi ve de her türlü pasifikasyon ve propaganda araçları ülkenin her köşesinde egemenliğini kurmuştur..." (Kesintisiz Devrim II-III)

Kapitalizmin sürekli ve genel bunalımının III. döneminde geri-bıraktırılmış ülkelere yansıma tarzı değişmiştir. Artık sürekli bunalımın I. ve II. dönemde olduğu gibi sömürge ülkelere şiddetle yansımada ve ülkede henüz yeterince olgunlaşmamış da olsa sürekli bir milli krizin ortaya çıkmasında birinci unsur, hakim sınıfların kendi aralarında parçalanmaları ve sık

sık savaşa girmeleri, ikincil unsur ise ülkenin iç dinamiğinin çarpıtılıp dışa göre belirlenmesi değildir. III. bunalım döneminin geri-bıraktırlmış ülkelerinde henüz olgunlaşmamış da olsa sürekli milli krizin varlığında temel unsur, üretici güçlerin gelişiminin çarpıtılıp dışa göre belirlenmesi ve bunun sonucu sistemin sürekli ve genel bunalımının ülkeye şiddetle yansmasıdır. Hakim sınıfların çeşitli klikleri arasındaki çelişki artık çok tali bir nedendir.

Emperyalizmin III. bunalım döneminde, sistemin sürekli bunalımının sömürge ülkelere yansıma biçiminin ve dolayısıyla sürekli milli krizin nedenlerinin değişimini anlamak son derece önemlidir. Bu anlaşılmayınca, I. ve II. bunalım dönemlerinin sömürge ve yarı-sömürge ülkelerinde verilen Halk Savaşının şartları ile III. bunalım döneminin geri-bıraktırlmış ülkelerinde devrimci stratejinin sorunları birbirine karıştırılır, Öncü Savaşı ve bu savaşın nasıl yürütülmesi gerektiği anlaşılmaz. Dünya devrimci pratiği bu karıştırma sonucu yenilgiyle biten pek çok örnekle doludur.

III. bunalım döneminde, geri-bıraktırlmış ülkelerde Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nde meydana gelen değişimlerin incelenmesi bu açıdan büyük önem taşımaktadır.

1.Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi Geri-Bıraktırlmış Ülkelerde Temel Devrim Stratejisidir

I.ve II. bunalım dönemlerinde sömürge ve yarı-sömürge ülkelerdeki devrimci hareketin karşısında şartlara göre bir ya da birkaç emperyalist ülke vardı. III. bunalım döneminde geri-bıraktırlmış ülkelerdeki devrimci hareketin karşısında ise, bir bütün olarak emperyalist dünya sistemi vardır. Geri-bıraktırlmış ülkenin maliyesi, tarımı, sanayisi vb. çeşitli uluslararası finans kurumları (IMF, Dünya Bankası) ve çok-uluslu şirketler tarafından kontrol edilirken, diğer yandan ülke devrimcilerinin karşısında somut olarak askeri planda, ülkenin emperyalist devletlerce eğitilen, silahlandırılan, askeri uzmanlarınca kumanda edilen ordusu ve polisi çıkmaktadır. Geri-bıraktırlmış ülkelerdeki oligarşik dikta, devrimci hareketin gelişimi karşısında zor duruma düştüğünde, emperyalist sistem ekonomik, politik, askeri ve her türlü yardımıyla oligarşiyi desteklemekte, gerekirse ülkede iktidar değişikliği yaparak daha az yıpranmış yönetimleri işbaşına getirmektedir. Öylesine güçlü bir düşman karşısında geri-bıraktırlmış ülkelerdeki devrimci mücadelenin uzun bir süre alacağı, oligarşik diktayı devirecek ve emperyalizmi ülkeden kovacak silahlı gücün uzun bir süre içinde hazırlanabileceği açıktır. Bu silahlı güç ülke içinde düşmanın en zayıf olduğu bölgelerde gelişecek ve giderek yayılarak düşmanın güçlü olduğu bölgeleri ele geçirecektir. **Geri-bıraktırlmış ülkelerde emperyalizmin zayıf olduğu bölgeler kırlardır.** Şehirler oligarşik diktanın ordusunun ve polisinin sıkı kontrolü altın-

dadır, aynı zamanda emperyalist ülkeler de gerektiğinde bu merkezlere kolaylıkla müdahale edebilir. Devrim, emperyalizmin zayıf karnı kırlarda gelişerek, onun en güçlü olduğu şehirlerin ele geçirilmesiyle bitecek uzun bir savaş olacaktır. Halk Savaşı, geri-bıraktırılmış ülkeler devriminde zorunlu bir duraktır.

Devrimde Halk Savaşının zorunlu bir durak oluşu, kırların temel savaş alanı olması, ülkedeki üretici güçlerin gelişim seviyesinden değil, emperyalizm olgusundan kaynaklanır. Halk Savaşının ara aşamaları, kapitalizmin sürekli ve genel bunalımının değişik dönemlerinin özelliklerinden, ülkedeki üretici güçlerin gelişme seviyesinden, tarihi gelenekler vb. tarafından belirlenir. **Kırlar temel savaş alanı olduğundan köylülük temel güç, işçi sınıfı önder güçtür. İşçi sınıfının önderliği ideolojiktir.**

Oportünizmin, bütün devrim teorisini (ve dolayısıyla parti teorisini ve çalışma tarzını) belirleyen böyle bir meseleyi her yönden ve her biçimde tahrif edeceği açıktır. En bilimsel görünen tahrifat, devrimde sınıfların mevzilenmesini ülkedeki üretici güçlerin gelişme seviyesine bağlamak ve bunun doğruluğu hakkında her türlü kanıtları saymaktır. Aşağıdaki uzun pasajı sabırla okuyalım:

"Üçüncü Enternasyona üye olan partilerin önüne özellikle o tarihte sömürge ve yarı-sömürge durumundaki ülkelerin devrimci hareketlerinin takip edeceği stratejilerinin ne olması gerektiği güncel bir mesele olarak ortaya çıktı (...) Varılan bu sentezin özü şudur: İşçi sınıfının henüz kendiliğinden sınıf durumuna gelmemiş

olduğu (var olmadığı ya da bir sınıf olarak henüz yeni yeni oluşmaya başladığı) ülkelerde devrimci hareketin, proletaryanın ideolojisiyle donanmış bir partinin dayanması gereken **temel güç, fakir köylülük;temel mücadele alanı, bu sınıfın yaşadığı kırsal alanlardır** (...) Bu stratejik çizgi, açıktır ki, o durumda olan ülkelerin hakim üretim biçimiyle ve sınıfların varlığı, konumu ve ilişkileriyle sıkı sıkıya bağlı olarak belirlenmiştir.

Burada özellikle altı çizilecek noktasudur: İşçi sınıfının henüz kendiliğinden var olmadığı veya henüz yeni yeni oluşmaya başlamış olduğu ülkelerde, işçi sınıfının ideolojisiyle donanmış partilerin yapıları, zorunlu olarak dayandıkları temel güç ve temel mücadele alanı üzerinde şekillenir, belirlenir. Yani söz konusu bu tip ülkelerdeki devrimci partilerin, içinde bulundukları tarihsel, sosyal ve ekonomik toplum yapıları dolayısıyla **devrim, parti ve çalışma tarzı** anlayışlarında ve biçimlerinde, diğer ülkelerdeki, yani kapitalizmin hakim üretim tarzı olduğu ve buna bağlı olarak işçi sınıfının var olduğu (kendiliğinden sınıf veya kendisi için sınıf) ülkelerdeki partilerin yukarda belirtilen üç temel ilkeyi anlama ve uygulamada tamamen farklı olmaları gerektiği, 3.Enternasyonalin prensip mahiyetinde açıklık getirdiği en önemli bir noktadır.

3.Enternasyonalin kabul ettiği bu temel ayırmadan da anlaşılacağı gibi, bir ülkede ideolojik önderliğin mi yoksa fiili

önderliğin mi esas alınacağı meselesi, tamamen o ülkedeki hakim üretim tarzına, işçi sınıfının varlığına (kendiliğinden sınıf ya da kendisi için sınıf) ve diğer emekçi sınıfların yapısına ve konumlarına sıkı sığmaya bağlı bir mesele olarak ortaya çıkmaktadır."¹¹⁰

Başka bir yerde şöyle deniyor:

"... **fiili öncülük çizgisi**, Türkiye'de hakim üretim biçiminin emperyalizme bağımlı kapitalist üretim biçimi olduğu gerçeğinden hareketle, temel gücün işçi sınıfı olduğu gerçeğini göstermektedir."¹¹¹

Sosyalist Birlik, İlke-Kitle'cilerden daha usta bir tahrifatçıdır. İdeolojik öncülüğün geçmişte feodal veya yarı-feodal üretim tarzının hakim olduğu ülkeler için geçerliliğini söylüyor ve İlke'ciler gibi Çin Devrimi'nde fiili öncülüğün varlığını kapalı biçimde savunarak¹¹² Çin devrimcilerine aslında devrimi nasıl yaptıklarını öğretmiyor. Onun yaptığı şey, usta ve yıllanmış bütün oportünistlerin yaptığı, yani doğru söylüyormuş görünüp meselenin özünü tahrif etmektir. Türkiye'deki hakim üretim ilişkisinin emperyalizme bağımlı kapitalizm olduğunu söylüyor, ancak bunun sonuçlarını incelemeyen işçi sınıfının fiili öncülüğünün buradan kaynaklandığını savunuyor (3. Enternasyonal de şahit gösteriyor). Bu yıllanmış pasifistin yaptığı tahrifatı açığa çıkartmak, karmakarışık ettiği teoriyi düzeltmek için üç noktaya dikkat etmek yeter.

Birincisi, gerek İlke'nin, gerekse de Sosyalist Birlik'in savunduğu teze göre, strateji mücadelesi biçimi temeli üzerinde değil, sınıf ilişkisi ve çelişkileri temelinde çizilir ve Politikleşmiş

Askeri Savaş Stratejisi'ni savunanlar da havadan strateji önermekle, sınıf ilişki ve çelişkilerini ihmal etmekle suçlanırlar.

Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi baştan beri anlatıldığı gibi emperyalizm tahlilinden çıkar. **Emperyalizm tahlili ise, dünya ölçüsünde sınıfların, karşılıklı güçlerin, sömürü, egemenlik biçimlerinin tahlili değil de başka bir-şey midir?**

Emperyalizm tahlilinin devrim teorisi içindeki önemini küçümsemek, bir ülkedeki devrim o ülkenin iç gelişmesinin ürünü olarak bakmak demektir, anti-leninizmdir.

II. ve III. bunalım dönemlerinde sömürge ülkeler devriminin emperyalizm tahliliyle ilişkisi şöyle şematize edilebilir:

II. Bunalım Döneminde:

a)Emperyalist ülkeler arasında olgunlaştığında askeri plana yansıyabilecek çelişkiler vardır.

b) Sömürge ülkelerde kapitalizm esas olarak büyük merkezlerde geliştirilmiştir, ülkede hakim üretim tarzı feodalizmdir. Emperyalizm-feodaller-komprador burjuvazi ortaklığı mevcuttur. Emperyalist işgal açıktır ya da her an bu şekli alabilir.

c)Emperyalist ülkeler arasındaki çelişkiler, sömürge ülkelerde, bu devletlere bağlı klikler arasına da yansır, hakim sınıfların çeşitli klikleri arasında sert çatışmalar doğar. Gerek bu durum ve gerekse de gelişmiş merkezi bir kapitalist ekonominin olmaması sonucu, ülkede güçlü bir merkezi otorite yoktur.

d)Ülkede baş çelişki, bütün halkla emper-

yalizm ve yerli ortakları arasındadır. Anti-emperyalist, anti-feodal devrim bunu ifade eder.

e)Devrim, ülkenin iç kısımlarında zayıf mahalli otorite kırılarak ve büyük kitle katılımı kısa sürede sağlanarak, uzun bir Halk Savaşı biçiminde gelişir.

f)Kırlar temel savaş alanıdır, köylülük temel, proletarya önder güçtür. Proletaryanın önderliğinin niteliği ideolojiktir.

III.Bunalım Döneminde:

a)Emperyalist ülkeler arasında belli bir bütünleşme vardır.

b)Sömürge ülkelerde kapitalizm dışa bağımlı olarak önemli ölçüde geliştirilmiş, merkezi ve güçlü bir devlet otoritesi kurulmuştur. Artık sömürge ülkelerde gücü kırılması gereken zayıf mahalli otorite değil, emperyalizmle bütünleşmiş oligarşik diktadır.

c)Savaşın sınıfsal yönü, emperyalizm aynı zamanda içsel bir olgu haline geldiğinden, geçmişe göre daha önemlidir. Ve savaş sınıfsal planda oldukça uzun sürebilir. Baş çelişki halkla emperyalizm ve onun bütünleştiği yerli hakim sınıflar arasındadır. Anti-emperyalist, anti-oligarşik devrim bunu ifade eder.

d)III. bunalım döneminin özellikleri Halk Savaşının ilk aşamasının Öncü Savaşı olmasını zorunlu kılar. III. bunalım döneminde kitleler mücadelenin başlangıcından itibaren büyük birimler (Sovyet tipi) içinde örgütlenemez. Öncü Savaşının temeli kitle örgütlenmesinin silahlı maddi güç ile beraber büyümesidir.

e)III. bunalım döneminde ülkede kapitalizmin geliştirilmesi sonucu şehirleşme önemli

ölçüde artar. Artık III. bunalım döneminin öz olarak doğru olan kırlar temel savaş alanı, köylülük temel güç formülasyonu eksiktir. Mücadele kırdaki ve şehirde diyalektik bir bütünlük içinde yürür (Birleşik Devrimci Savaş). İşçiler, köylüler ve şehir küçük-burjuvazisi devrimin temel gücüdür.

Görüldüğü gibi, her iki bunalım döneminde de emperyalizm tahlili, temel mücadele stratejisindeki değişim, ülkedeki baş çelişki ve mücadelenin temel gücünü oluşturan sınıfların görelî önemleri birbirine sıkıca bağlıdır. Sosyalist Birlik ve İlke'nin ikinci tahrifatı, ülkemizdeki kapitalizmin niteliğinden kaynaklanır. **Ülkemizdeki kapitalizm iç dinamikle, devrimci yoldan gelişmiş bir kapitalizm değildir ki, buradan işçi sınıfının devrimde fiili öncü olması gerektiği çıkarılabilsin.**

Üçüncüsü, III. Enternasyonal'in önündeki temel sorun, emperyalist ülkeler ve sömürge ve yarı-sömürge devrimleri arasındaki farklılıkları, işçi sınıfı partilerinin izlemesi gereken değişik devrim stratejilerini açığa çıkarmaktı. 1920'lerde toplanan ve II. bunalım döneminin sömürge ve yarı-sömürge ülkeleri için devrim stratejisini saptayan III. Enternasyonal'den, kapitalizmin hakim üretim tarzı haline getirildiği III. bunalım döneminin geri-bıraktırılmış ülkeleri için de bir strateji saptaması beklenemezdi. Dolayısıyla III. Enternasyonal kararlarından aktarmalar yaparak işçi sınıfının fiili öncülüğünü savunmak tamamen saçmadır. III. Enternasyonal zamanından beri sömürge ülkelerde çok şey değişmiştir. Tabi ki bu değişim, pasifistler için hiç önemli değildir. Onların amacı devrim yapmak değil de, devrimci hareket içinde emperyalizmin beşinci kolu ola-

rak faaliyet göstermek olduğundan, önemli olan geçmişten işlerine yarayabilecek, devrimci mas-kelerini koruyabilecek ne varsa almak, sonra da onlara dayanarak devrimcilere çamur atmaktır.

İkinci biçim tahrifat, şarlatan PDA'dan gel-mektedir. Bütün pasifistler gibi onlar da, devrim stratejisinin temellerinin emperyalizm tahlilin-den çıkartılmasına karşı çıkıyorlar. Amaç, stra-tejiyi ülkedeki üretim ilişkilerinden çıkarmaya çalışmak ve sonra da, ülkemiz şu ayrı özelliklere sahiptir diyerek pasifist devrim teorisinin temel-lerini atmak, devrimci savaştan yan çizmektir.

"Onlara göre (biz kastediliyoruz), em-peryalizm tektir ve bütün dünyada da tek bir politika izlemektedir, öyleyse bütün ülkelerin devrimcileri de tek bir politika iz-lemelidirler. Emperyalizmin sürekli buh-ranı tek tek ülkelerde de sürekliedir. İşte bu sebeple onlar, her ülkenin devrimcilerinin kendi ülkelerinin somut şartlarını incele-mesini reddediyorlar."¹¹³

Yukardaki üç cümlede, yazının başından beri ortaya koyduğumuz ve pasifistleri çok ra-hatsız eden geri-bıaktınlmış ülkelerle ilgili dev-rim teorisinin temel taşları çok özlü biçimde sıra-lanmıştır: Tek emperyalizm (emperyalist sistem-deki bütünleşme), sürekli bunalım ve bunun ge-ri-bıaktınlmış ülkelere (çok daha şiddetli) sü-rekli biçimde yansıması, izlenmesi gereken tek politika (devrim stratejisinin emperyalizm tahl-iinden çıkması). III. bunalım dönemini an-layamamış PDA'nın bile bunları anlaması, son dört yılda oportünizmin ülkemizde gerçekten büyük ilerleme kaydettiğini gösterir !

Üçüncü tip tahrifat, İlke-Kitle'nin yaptığıdır.

"İlke-Kitle'nin Eleştirisi"nde parlak teorilerini inceleyeceğimiz E. Korkmaz, geri-bıraktırılmış ülkelerde kapitalizmin yukardan aşağıya geliştirilmesinden, bu ülkelerde artık iç dinamiğin hiçbir önemi kalmadığı sonucunu çıkartmaktadır.¹¹⁴ Amaç özünde aynıdır. Geri-bıraktırılmış ülkelerde devrim teorisinin temellerinin emperyalizm tahlilinden çıkartılmasına karşı çıkmak ve kendini haklı çıkarmak için de bizleri yapmadığımız bir şeyle, ülkenin iç özelliklerini tamamen ihmalle suçlamaktadır. İşte, ülkemizde birbirine küfür eden, özünde ise aynı şeyleri söyleyen, aynı konularda tahrifata girişen pasifizmin üç ayrı çehresi!

Sosyalist Birlik'in yıllanmış pasifisti de aslında meselenin tamamen farkında: İşçi sınıfının fiili öncülüğünü savunanların arasında devrim teorisi, parti teorisi ve çalışma tarzı konularında temel noktalarda ayrılık olamayacağını söylüyor.¹¹⁵ Doğrudur. Devrimci savaş içinde ayrılar ayrı yerde, aynılar aynı yerde toplanacaktır.

Geri-bıraktırılmış ülkelerde devrim stratejisinin temellerinin emperyalizm tahlilinden çıktığını çarpıtan, daha doğrusu karmakarışık hale getiren bir görüş de, silahlı mücadelenin saflarında ortaya çıkmıştır. (Şurasını belirtelim ki, yenilgiden sonra silahlı mücadelenin saflarında çeşitli sağ görüşler ortaya çıkmıştır. Pasifizmlerini açıkça ilan edenlerin, silahlı mücadeleye açıkça türlü saldırılar yöneltenlerin ipliğinin bu kadar çabuk pazara çıkması, geriye kalanları korkutmuştur. Onun için sağ görüşlerin savunucuları, görüşlerini açıkça ifade etmemekte ya da dar çevrelerinde söylemektedirler. Aslında hem ideolojik önderliğin tartışılabileceğini, Öncü Savaşı-

nın yanlışlığını söyleyip, hem de örgüt isimlerinin arkasına sığınmak, ülkemizde silahlı devrimci mücadeleyi yürütmüş örgütlerin şerefli tarihine hakaretten başka birşey değildir. Bizler şimdilik sadece açıkça ifade edilmiş bir sağ ideolojiyi eleştireceğiz ve diğerlerine de bir an önce görüşlerini açıklığa kavuşturmalarını ve Türkiye Devrimi için savaşılmaya niyetleri yoksa, hareketten namuslarıyla çekilmelerini tavsiye edeceğiz.)

Silahlı devrimci hareketin saflarında ortaya çıkan bu sağ görüş kırıların temel savaş alanı olmasını şöyle açıklamaktadır:

"Türkiye'nin iktisadi yapısından doğan temel alan ile, ulusal ve sınıfsal mücadelemizde uygulanması gereken ittifak politikası, mücadele yöntemleri, savaş sanatı ve taktiklerinin ortaya çıkardığı zorlukların göz önüne alınması ile tespit edilen temel mücadele alanı aynı şey değildir.

Hiç şüphesiz sınıf mücadelelerinde temel ve belirleyici olan iktisadi yapıdır, dolayısıyla hakim üretim biçiminin kaynaklandığı, dayandığı alanlar da, mücadelenin çözüm noktasını teşkil eden temel alanlardır. Ancak, bu alanların ele geçirilmesi söz konusu olunca, mesele değişir; o zaman mücadelenin sınıfsal güçleri yanında, askeri ve teknik güç sorunu da karşımıza çıkacaktır."¹¹⁶

"Bir ülkede, iktisadi yapıya ve sınıfların mevzilendirilmesine göre mücadelenin stratejik hedefi, aşamaları ve alanları belirlenir, (ama eğer mücadelenin zafere ulaşması için kanlı ve çetin bir savaşın veril-

mesi gerektiğine inanılıyorsa) temel savaş alanı tespitinde belirleyici etkenler olan devrimin ve karşı-devrimin güçleri ve ülkenin fiziki ve coğrafi özellikleri de ele alınmalıdır."¹¹⁷

"Kırsal alanlar, mücadele içindeki stratejik öneminden ve nüfusun büyük çoğunluğunu sinesinde barındırdığından dolayı temel mücadele alanını teşkil etmektedir. Yoksa, üretim ilişkilerinden dolayı değil; başka bir deyimle bütün ilişkilerin çözüm alanı olmasından değil."¹¹⁸

Sosyalist Birlik, İlke-Kitle ya da PDA'cılar temel mücadele alanını bu şekilde tespit eden bu görüşü okudular mı bilemeyiz; ama eğer okudularsa sevinçten oynadıklarına hiç şüphe yok, çünkü temel savaş alanı meselesi emperyalizm olgusundan soyutlanmakta ve tamamen askeri bir meseleye indirgenmektedir. Bu sağ görüşün mantığına göre, ülkemizde hakim üretim biçimi kapitalizm olduğundan temel mücadele alanının şehirler ve dolayısıyla temel gücün de işçi sınıfı olması gerekir. Ancak iş bu alanların ele geçirilmesi meselesine geldi mi, askeri ve teknik güç sorunu da doğacaktır. Ve sonuç, askeri ve teknik sorun nedeniyle, ülkenin iktisadi yapısının gerektirdiğinin aksine, kırlar temel savaş alanıdır. Ülkemizde geliştirilen kapitalizmin normal bir kapitalizm olmadığını anlamayarak, emperyalist üretim ilişkileri kavramını eleştiren, temel savaş alanı tespitini tamamen askeri bir meseleye indirgeyen, "Kesintisiz Devrim II-III"ü okudukları halde Lenin'den mekanik aktarmalar yaparak gerilla savaşını savunmaya çalışanların, geriladan ne anladıklarının, nemenem şey olduğunu

ilerde etraflıca göreceğiz.

2. Sürekli Milli Kriz-Evrım ve Devrim Aşamalarının İç İç Girmesi-Öncü Savaşı

I. ve II. bunalım döneminin sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde olduğu gibi, III. bunalım döneminin geri-bıraktırlmış ülkeler devriminde de Halk Savaşı zorunlu bir duraktır. Ancak emperyalizm, III. bunalım döneminin geri-bıraktırlmış ülkeler devrimine geçmişe göre bazı yeni özellikler kazandırmıştır.

Ülkede kapitalizmin dışa bağımlı olarak geliştirilmesi sonucu merkezi devlet otoritesi güçlenmiş, emperyalist baskı ve kontrol ülkenin her tarafına yayılmıştır.

"Ülke içinde pazarın genişlemesine paralel olarak şehirleşme, haberleşme ve ulaşım çok gelişmiş ve ülkeyi ağ gibi sarmıştır. Eski dönemlerdeki halkın üzerindeki zayıf feodal denetim -emperyalizmin fiili durumu bütün ülke çapında değil, ticari merkezlerde ve ana haberleşme yerlerindeydi- yerini çok daha güçlü oligarşik devlet otoritesine bırakmıştır. Oligarşik devletin ordusu, polisi ve de her çeşit pasifikasyon ve propaganda araçları ülkenin her köşesinde egemenliğini kurmuştur. Bütün bunlara I. ve II. genel bunalım dönemlerindekiyle kıyaslanamayacak şekilde, bu ülkede emperyalizmin ve oligarşinin propaganda araçlarını korkunç seviyeye getirmesini ve geçmiş dönemlerde milli kurtuluş savaşlarından edindiği tecrübeleri ilave etmek gerekir." (Kesintisiz Devrim II-III)

Emperyalizmin III. bunalım döneminde geri-bıraktırılmış ülkelerde emperyalizmin aynı zamanda içsel bir olgu haline gelmesi ve işgalin gizli biçimde de olsa, ülkenin her yerine yayılması sonucu, **artık mücadelenin başlangıcından itibaren ülkenin iç kesimlerinde bile olsa gücü kırılması gereken, II. bunalım döneminde olduğu gibi zayıf mahalli otorite değil, merkezi devlet ve onun bütünleştiği emperyalist bloktur.** Proleter devrimcilerinin köylülüğün spontane isyanlarını örgütleyerek, ülkenin iç kısmında zayıf mahalli otoritenin gücünü kısa sürede kırarak, kurtarılmış bölgeler kurmaları ve mücadelenin başlarından itibaren kitleleri Sovyetler içinde örgütlemeleri artık olanaksızdır. Geri-bıraktırılmış ülkeler devriminde meydana gelen bu değişim askeri nedenlerden değil, III. bunalım döneminin özelliklerinden kaynaklanır.

I.ve II. bunalım dönemlerinin sömürge ve yarı-sömürge ülkelerinde devrimci hareketin gelişimi genel olarak şöyle bir çizgi izler: Ülkenin iç kısımlarında köylü kitlelerinin mevcut düzene karşı kendiliğinden gelme hareketleri gelişmektedir. Proleter devrimcileri bu hareketlerin içine girerler, gerekli siyasi çalışmayı yaparak onları örgütlerler. Zayıf mahalli otoritenin gücü kırılır ve bölgede Kızıl Siyasi İktidar kurulur. Kurtarılmış bölgede Sovyetler içinde örgütlenen kitleler, civardaki diğer mahalli otoritelere ya da şehirlerden hareketle kurtarılmış bölgeleri ezmeye çalışan düşmana karşı başlıca mücadele biçimi olan gerilla savaşına geniş ölçüde katılırlar. Öncünün başlattığı hareket kısa sürede ve büyük ölçüde kitle mücadelesiyle kaynaşır, Halk Savaşına dönüşür. II. bunalım döneminin sömürge ve yarı-

sömürge ülkelerinde Öncü Savaşı farkedilmeyecek kadar kısadır, daha doğru bir ifadeyle yoktur.

III. bunalım döneminin geri-bıraktırılmış ülkelerinde ise, emperyalistler tarafından gereken her biçimde güçlendirilen merkezi devletin gücü ve otoritesi ülkenin her yerinde hazır ve nazırdır. (Şehirlerde daha fazla, kırlarda daha az. Ancak emperyalizmin aynı zamanda içsel bir olgu haline gelmesi sonucu kırlardaki baskı geçmişe göre daha da artmıştır.)

Bu şartlar altında kitlelerin kendiliğinden gelme hareketleri merkezi devlet örgütünün gücü, propaganda ve pasifikasyon araçları sonucu çok özel şartlar dışında, hiçbir zaman I. ve II. bunalım dönemindeki boyutlarına ulaşamaz. Böylece "... bu ülkelerdeki halk kitlelerinin, özellikle emekçi yığınların tepkileri pasifize edilerek, bu tepkilerle oligarşi arasında suni bir denge kurulmuştur." (Kesintisiz Devrim II-III).

III. bunalım döneminde, geri-bıraktırılmış ülkelerde halk kitlelerinin mevcut düzene karşı tepkilerinin (feodal düzendekine göre) azaltılması, kitleler üzerindeki geçmişe göre daha az açık baskı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Güçlü merkezi devletin ordusu, polisi ve her çeşit propaganda ve pasifikasyon araçlarıyla ülkenin her yerinde hazır ve nazır olması kitleler üzerinde büyük bir psikolojik baskı, düzene karşı tepkiyi pasifize eden güçlü bir etki yaratmıştır. Debray'ın sözleriyle: "Yeni-sömürgecinin ideali, kullanmak için kuvvetini göstermektir. Fakat aslında bu da bir çeşit kullanmaktır".¹¹⁹

Açıktır ki, günümüzde geri-bıraktırılmış ülkelerin iç kesimlerinde bile savunmasız kitle hareketlerini düzenin koyduğu sınırların

ötesine götürmeye çalışmak, kitleleri katliama sürüklemekten başka sonuç vermez. Halk kitlelerinin düzene karşı mücadelesinin içine girerek hareketi daha ileri hedeflere yöneltmek, kitleleri bu mücadele içinde büyük birimler (Sovyet) halinde örgütlemek ve hareket belli bir seviyeye ulaştıktan sonra da bölgeyi kurtarmayı hayal etmek, kitle örgütleyicileri yakalanmasalar bile, Sovyet daha kurulmadan dağıtılmasalar bile, hiçbir sonuca ulaşamaz. Kurtarılmış bölgenin kurulması için gücü kırılması gereken zayıf mahalli otorite değil, genel anlamda emperyalist dünya sistemi olduğundan, sonunda devrimciler düşmanın gücü karşısında çaresiz kalır, kitleleri kaçınılmaz olarak düşmanın eline, onun insafına teslim ederler. Günümüzde bu tür yanlış çalışma ve örgütlenme tarzı "silahlı savunma" olarak bilinmektedir ve ilerde bunu etraflıca inceleyeceğiz.

Geri-bıraktırılmış ülkelerde halk kitlelerine ulaşacak, onları merkezi örgütün psikolojik baskısından kurtaracak, kitle eylemlerini düzenin koyduğu sınırları aşmaya itecek ve en önemlisi, bu eylemleri koruyabilecek silahlı gücü yaratabilecek tek yol Öncü Savaşıdır. Kitlelerin ekonomik-demokratik-siyasi istekleri doğrultusunda eylemler koyan öncü, bu eylemlere dayanan propaganda ile kitle içinde genişler. Kitle örgütlenmesi silahlı güç ile beraber, silahlı güç kitle örgütlenmesi ile beraber büyür. Emperyalizm olgusundan kaynaklanan Halk Savaşı, politikleşmiş bir askeri savaştır.

"Gerilla savaşının devrimci politik amaçlarla, siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının bir aracı olarak yürütülmesine,

yani politik kitle mücadelesi olarak ele alınmasına **Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi** denir." (Kesintisiz Devrim II-III)

Geri-bıraktırılmış ülkelerde Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin birinci aşaması Öncü Savaşıdır. Halk kitlelerinin ekonomik-demokratik-siyasi istekleri doğrultusunda verilen Öncü Savaşıyla devrimci hareket halk kitleleri arasında yayılır, onun mücadelesiyle bütünleşir. Öncü savaşı vasıtasıyla halk kitlelerinin düzene karşı pasifize edilmiş tepkileri canlandırılır, öncünün eylemleri üzerine oturtulmuş propaganda ile kitlelere siyasi gerçekler açıklanır, siyasi hedefler gösterilir. Öncü savaşını yürüten örgüt, mücadelenin başlangıcında asla kitlelerin büyük birimler içinde örgütlenmesini ya da belli bir bölgenin kurtarılmasını temel amaç olarak seçmez. **Temel amaç, silahlı propaganda metotlarıyla kitle içinde genişlemek, düzenin koyduğu sınırları aşacak, düzenin kurumlarına karşı alternatif olarak ortaya çıkacak kitle örgütlerini koruyacak silahlı gücü yaratmaktır.**

Silahlı propagandanın temel çalışma tarzı olması, diğer mücadele biçimlerinin ihmalini gerektirmez.

"... silahlı propagandayı temel alan örgüt, öteki mücadele biçimlerini de gücü oranında ele alır. Ancak öteki mücadele biçimleri talidir. Silahlı propaganda, temel mücadele biçimidir. Bu ekonomik ve demokratik kitle hareketlerine seyirci kalınması demek değildir. Örgüt, gücü oranında, ekonomik ve demokratik hak ve istemler etrafında kitleleri örgütlemeye çalışır. Oligarşiye karşı her çeşit tepkiyi yön-

lendirmeye uğraşır. Ancak başlangıçta asla her yere koşmaz. Gücünü aşan, silahla güven altına alınamayan kitle hareketlerinin içine girmez. Gücüyle orantılı olarak silahlı propaganda dışındaki, bilinçlendirme, siyasi eğitim, propaganda ve örgütlendirme işleriyle uğraşır. Klasik kitle mücadelesiyle silahlı propaganda birbirini izler ve birbirinin içinde, birbirine bağımlıdır, her biri diğerini karşılıklı etkiler.

Silahlı propagandanın dışındaki öteki politik, ekonomik, demokratik mücadele biçimleri silahlı propagandaya tabidir ve silahı propagandaya göre biçimlenir. (Tali mücadele biçimleri, temel mücadele biçimine göre şekillenir. Yani silahlı propaganda metotlarına göre şekillenir.)" (Kesintisiz Devrim II-III)

Silahlı propagandanın temel ve öteki ekonomik-demokratik ve siyasi mücadele biçimlerinin silahlı propagandaya tabi olarak ele alınmasını doğru anlamak çok önemlidir. Bu, önce silahlı propaganda yapılır, sonra kitle mücadelesine gereken ilgi gösterilir anlamına gelmez. Öncü savaşını yürüten örgüt özellikle mücadelenin hazırlık aşamasında kitle içinde örgütlenmeye daha fazla önem verebilir. Ancak kitle örgütlenmesini ve kitlelerin ekonomik- demokratik-siyasi mücadelesi içine girmeyi herhangi biçimde değil, Öncü Savaşının başlatılması için gerekli asgari örgütlenmeyi oluşturacak, Öncü Savaşının sürekliliğini garanti altına alacak biçimde ele alır. Bütün diğer mücadele biçimleri Öncü Savaşının başlatılabilmesi, yayılması ve güçlendirilmesi açısından ele alınır. Bütün diğer

mücadele biçimlerinin silahlı propagandaya tabi olması işte budur.

Ülkemizdeki pasifizmin her çeşidine göre, Öncü Savaşı kitlelerden kopuk bir mücadele biçimidir, anarşizmin yeni bir çeşididir. Gerekçe, böyle bir savaşın objektif şartlarının olmadığı, milli krizin henüz olgunlaşmadığıdır. Halbuki geri-bıraktırlmış ülkelerde henüz olgunlaşmamış da olsa sürekli milli krizin varlığı silahlı eylemin objektif şartlarını oluşturur. Ve pasifistler silahlı eylemin objektif şartlarıyla silahlı ayaklanmanın objektif şartlarının çok ayrı şeyler olduğunu anlamamışlardır. Bunun nedeni de, geri-bıraktırlmış ülkelerdeki milli krizin Lenin'in tanımına uygun bir milli kriz olmamasıdır.

"Bir ülkede devrimin objektif şartlarının olabilmesi için, kapitalizmin dünya çapındaki genel bunalımından başka, o ülkenin kendi milli bunalımını da yaşaması gerekmektedir. Lenin'in ayrımına göre, devrim aşamasında olunabilmesi için, a) proletaryanın bilinç ve örgütlenme seviyesinin devrim için yeterli olması gerekir. Devrimin subjektif şartlarının olgun olması şarttır, b) ezeni de ezileni de etkileyen bir milli bunalımın olması şarttır." (Kesintisiz Devrim II-III)

Devrim dönemi kısa, evrim dönemi uzun bir dönemdir ve silahlı eylem evrim döneminin temel mücadele metodu değildir. Pasifistler geri-bıraktırlmış ülkelerde de Lenin'in tanımına uygun bir milli kriz ararlar; bulamadıkları için de silahlı aksiyonun bu aşamada temel alınamayacağını, objektif şartların yetersiz olduğunu savunurlar. Gerçekte ise, kapitalizmin sürekli ve ge-

nel bunalımının çarpıtılan iç dinamik sonucu geri-bıraktırlmış ülkelere şiddetle yansmasıyla bu ülkelerde henüz olgunlaşmamış da olsa sürekli bir milli kriz ortaya çıkar. Sürekli krizin varlığı, evrim ve devrim aşamalarının iç içe girmesinin ve silahlı aksiyonun temel alınabilmesinin objektif şartıdır. Mahir Çayan yoldaş milli krizin değişen niteliğini şöyle açıklar:

"Devrim için uzun ve dolambaçlı Halk Savaşının zorunlu bir durak olduğu, emperyalist hegemonya altındaki geri-bıraktırlmış ülkelerin somut pratikleri, devrimci sürecin bu evreleri arasındaki ilişkide değişiklik yapmıştır. Şöyle ki, emperyalist hegemonya altındaki ülkelerde (ister II. bunalım döneminin emperyalist hegemonyasının dışsal bir olgu olduğu feodal, yarı-feodal ülkelerde olsun, isterse de III. bunalım dönemde emperyalist hegemonyanın içsel bir olgu olduğu emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin egemen olduğu geri-bıraktırlmış ülkelerde olsun) evrim ve devrim aşamaları, -Çarlık Rusya'sında olduğu gibi zayıf da olsa- içsel dinamiklerle kapitalizmin geliştiği ülkelerdeki gibi kesin çizgilerle ayrılamaz. Bu tip ülkelerde devrim aşaması kısa bir aşama değil, oldukça uzun bir aşamadır. Evrim aşamasının nerede bittiğini, devrim aşamasının ise nerede başladığını tespit etmek fiilen imkansızdır. Her iki aşama iç içe girmiştir.

Bu ülkelerdeki emperyalist hegemonya bağımsız bir milli burjuvazinin gelişmesine engel olduğundan, ülke kapitalist bir

ülke olsa bile, var olan kapitalizm kendi iç dinamiği ile gelişemediğinden, çarpıktır, emperyalizme göre biçimlenmiştir. Emperyalist hegemonya toplumun kendi iç dinamiği ile gelişmesine engel olduğun için ülke alt-yapı ilişkilerinden üst yapısına kadar, milli bir kriz içindedir.

Bu milli kriz, tam anlamıyla olgun değildir. Ancak şu veya bu ölçüde vardır. Var olan bu krizin derinleştirilip olgunlaştırılması, tamamen o ülke devrimcilerine bağlıdır.

Özetle söylersek, emperyalist hegemonya altındaki bütün geri-bıraktırlmış ülkelerde milli kriz, tam anlamı ile olgunlaşmış olmasa bile mevcuttur. Bu ise devrim durumunun sürekli olarak varolması, evrim ve devrim aşamalarının iç içe girmesi, bir başka deyişle silahlı eylemin objektif şartlarının mevcudiyeti demektir." (Kesintisiz DevrimII-III)

Silahlı eylemin objektif şartlarının varlığı, yapılacak silahlı eylemlerin kitleler arasında derin yankılar uyandırması, silahlı eylemler üzerine oturtulmuş propaganda ile kitlelerin devrim safalarına çekilebileceği demektir. Ülkede silahlı ayaklanmanın objektif şartları yoktur. Halk kitlelerinin devrime büyük ölçüde katılmalarını sağlamak, ülkedeki milli krizi olgunlaştırmak için ise silahlı propagandadan başka yol yoktur.

Dünyada Lenin'in milli kriz tanımına dört elle sarılarak, onu silahlı mücadeleye yan çizmek, pasifizme kılıf bulmak amacıyla kullanan Komünist Partileri az değildir. Örneğin, gerilla mücadelesine karşı çıkan Peru Komünist Partisine

göre: Ayaklanmanın olabilmesi, yani iktidarın ele geçirilebilmesi için ülkede Lenin'in tanımına uygun bir milli krizin varlığı şarttır. Ancak gerilla hareketinin başlayabilmesi için böyle bir krizin varlığı zorunlu değildir (yani ülkede yeterince olgun olmasa bile milli krizin varlığı kabul edilmektedir). Olaylar PKP'ye ayaklanmanın objektif şartlarıyla silahlı eylemin objektif şartları arasında ayrımı zorunlu olarak yaptırmaktadır, çünkü gerilla savaşı başlamıştır. Bu ayrım, açıkça olmasa bile, yapıldıktan sonra meseleyi karıştırmak gerekir. "Ancak" der PKP'nin Merkez Komitesi, "silahlı mücadelenin temel alınmasını gerektirecek bir devrimci durum henüz mevcut değildir." Ve arkasından gerilla mücadelesinin sol harekete verdiği zararları saymaya başlar: "Gerilla savaşı sola karşı baskı kampanyası açılması için bahane olmuştur, solu millici ve demokratik unsurlardan tecrit etmiştir, açık faşizmi getirmiştir, karşı-devrim cephesi içindeki zıtlıkları azaltarak birleşmeyi sağlamıştır, vs."¹²⁰ (PKP, Marks'ın "devrim güçlü ve birleşmiş bir karşı-devrim doğurarak ilerler" sözünü de bu arada unutmuştur.)

Silahlı devrimci mücadeleye karşı yapılan bu saldırıların ülkemizdeki pasifistlerin Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'ne yönelttikleri saldırılara ne kadar benzediği açıkça ortadadır. Arada tek fark var: Latin-Amerika'nın pasifistleri daha ihtiyatlı. Küba'da gerilla savaşının, halkın öncüsü olması gereken komünist partisinin karşı çıkmasına rağmen, başarı kazanmasından sonra bu partiler taktik değiştirdiler. Başlangıçta gerilla savaşını yürüten örgütlerle dayanışma içinde olduklarını ilan ediyorlar, eleştiriye yenilgi kesinleştikten sonra başlıyorlar. Latin-Amerika ko-

münist partileri için söylenmiş aşağıdaki sözler, ülkemizdeki sayıları beşe varan (TİİK adlı sözde illegal burjuva kulübünü de sayarsak altı) legal partiler için de geçerlidir.

"(Bu partiler) biraz öğrenci ve işçi sınıfının pek azı tarafından takip edilen şehirli entelektüellerden ibarettir, profesyonel politikacılar tarafından yönetilirler ki, onlar hizmetleri para karşılığında değil, kapalı toplantılar yapabilme, haber bülteni veya sanat gazetesi çıkarmak ve sendikalarda birkaç köşeyi tutma izni gibi küçük politik lütuflar karşılığında kiraya verirler. Bunlar para için her şeyi yapan insanlar değildir. Onların çürümüşlüğü daha gizlidir. Onlar para ile değil, fakat sadece onların ve takipçilerinin, proletaryanın insanlığın kurtuluşu için verdiği mücadelede önder olabildiği hayalini yaşatacak asgari şartlar temin edilerek satın alınabilmirler."¹²¹

1950-69 arasında 19 yıl gerilla savaşını yöneten, kurtarılmış bölgeler kuran, Latin Amerika'nın tek partisi, Kolombiya Komünist Partisinin ülkedeki milli krizi değerlendirmesi ise oldukça enteresandır. 1966'da yapılan 10.Kongre'de kabul edilen bir rapora göre köylülerin de geniş ölçüde katıldığı gerilla savaşı, ülkede devrimci bir durum olmadığı halde devam etmektedir. Kitlelerden doğan, onların özlemlerini yansıtan ve Marksist-Leninist prensiplerce yönetilen bir gerilla hareketi, düşman güçlü olsa ve şartlar henüz silahlı savaşı temel mücadele biçimi yapacak kadar olgunlaşmamış olsa bile, yenilemez.¹²² 1950'lerden beri silahlı savunma bölgeleri biçimi-

minde gelişen, 1964' den itibaren gerilla savaşına dönüşen ve kitlelerin de geniş ölçüde katıldığı bir savaşı yöneten KKP'nin genel sekreteri 1966'da şöyle diyebilmektedir: "Ülkede henüz devrimci bir durum yoktur. Gerilla mücadelesi savaşın başlıca biçimi olamaz."¹²³

Latin-Amerika'da köylülüğün de geniş ölçüde katıldığı silahlı mücadeleyi uzun yıllar yürüten KKP bile, dogmatik biçimde Lenin'in milli kriz tanımına sarılmaktadır ve sonunda teorik açıklamalarıyla yürüttüğü pratik birbirine ters düşmektedir. Toplumsal yapısı ülkemize oldukça benzeyen ve zengin bir mücadele tarihine sahip Latin-Amerika'da hiçbir örgüt politikleşmiş askeri savaşın teorik temellerini Mahir Çayan yoldaş kadar açıklıkla ifade etmemiştir. Kesintisiz Devrim II-III'ü burun kıvrarak okuyan ve "bu teorik bir yazı sayılmaz, yapılan bir şeyi haklı çıkartma çabasıdır" diyenlerin dikkatine sunarız.

Bu arada Halk Savaşı teorisine gerçekten büyük bir katkıda bulunan (!) Mücadelede Birlik'çileri de unutmamak gerekir. Mücadelede Birlik 1970-71'de ülkemizdeki Marksist-Leninist hareketin niteliksel bir sıçrama yaparak silahlı mücadeleye başlamasını şu nedene bağlamaktadır:

"Artık hareketlerin sadece ekonomik talepler ile yetinmemesi ve politik muhteva kazanması, emekçi sınıfların faşist baskılara karşı yer yer silahla direnmeleri, Türkiye'deki sınıfsal mücadelenin evrim döneminden devrim dönemine geçişini gösteriyordu... Lenin'in tanımladığı bu dönem, devrim dönemi gelip çatmıştı Türkiye'de."¹²⁴

Bu dönemdeki silahlı mücadeleyi eleştirenlere karşı da şöyle deniyor: "Evrim ve devrim dönemlerini birbirinden ayırt edemeyerek, Türkiye'deki toplumsal hareketlerin silahlı çarpışma safhasına varması karşısında ..." ¹²⁵

Evrim ve devrim dönemlerini kesin çizgilerle birbirinden ayırdıktan sonra Halk Savaşının nasıl savunulabileceğini biz anlayamadık. Mücadelede Birlik'çiler, ya Halk Savaşının ne olduğunu bilmiyorlar ya da zevahiri kurtarmak için sadece isme sahip çıkıp geriye kalanı reddediyorlar. Savundukları pasifist devrim teorisi ve çalışma tarzı da temeldeki bu çarpıtmadan kaynaklanmaktadır.

IV. KÜBA DEVRİMİ

Küba Devrimi, daha önceden Mahir Çayan yoldaşın **"Yeni Oportünizmin Niteliği Üzerine"** ve Hüseyin Cevahir yoldaşın **"Kitleler, Küba Devrimi ve Yeni Oportünizm"** yazılarında etraflıca incelendiğinden biz sadece devrimin belirgin özelliklerini belirteceğiz:

1-Küba'da kitlelerin uzun bir mücadele geleneği vardır. Küba Komünist Partisi işçi sınıfı içinde örgütlüdür, ancak partinin politikası pasiftir, kitle eylemlerinin gerisinde kalmaktadır.

2-Emperyalizmin, burjuvazinin ve kilisenin ideolojisi kırık bölgelere derin biçimde nüfuz etmemiştir.¹²⁶

3-Buhran olgunlaşmıştır. Mevcut iktidar her türlü meşruluğunu kaybetmiştir, sadece zora dayanarak ayakta durabilmektedir. Kırlarda köylülerle ordu arasında yer yer silahlı çarpışmalar başlamıştır.

Bu şartlar altında başlayan Öncü Savaşı, orduya karşı kazandığı birkaç zaferden sonra kısa sürede şehirdeki ve kırdaki diğer örgütleri etrafında toplamış, yıllardan beri süren kitle içindeki çalışmalarından en geniş ölçüde yararlanılmıştır. Küba'da kazanılan birkaç askeri başarı, buhran olgunlaşmış olduğundan, kitlelerin hızla devrimci harekete katılmasını sağlamış, Öncü Savaşı kısa sürede Halk Savaşına dönüşmüştür. Her türlü meşruluğunu kaybeden, sadece zora dayanarak ayakta duran iktidar iki yıllık savaş sonucu yıkılmıştır.

Küba Devrimi'nin doğru değerlendirilmesi geri-bıraktırılmış ülkelerde Politikleşmiş

Askeri Savaş Stratejisi'nin geleceği açısından büyük önem taşır. Küba Devrimi dünyadaki devrimci hareketler (özellikle Latin-Amerika'daki) üzerinde büyük etki yaratmış, ABD'nin burnunun dibinde bile devrimin yapılabileceğini açıkça ortaya koymuştur. Ancak Küba Devrimi değerlendirilirken sık sık öz ve biçimin karıştırılması, esas incelenmesi gereken öz (emperyalizmin III. bunalım döneminin özelliklerinden kaynaklanan Öncü Savaşı) olduğu halde; Küba'nın özel şartlarından doğan mücadelenin ara aşamalarının (Öncü Savaşının başlaması, gelişmesi, Halk Savaşına dönüşmesi)ön plana çıkarılması büyük hatalar ve ağır kayıplarla sonuçlanmıştır. Özellikle Latin-Amerika'daki devrimci hareket, Küba Devrimi'nin temel stratejisi ile (politikleşmiş askeri savaş) bu stratejinin uygulanma biçimini ve ara aşamalarını birbirine karıştırmanın, öz yerine uygulamanın biçimine aşırı önem vermenin bedelini çok pahalı ödemiştir.

Küba Devrimi'ni hiçbir ön hazırlık yapmadan, kitlelerle hiç bir ilişki kurmadan, Sierra Maestra'ya çıkan bir avuç insanın gerçekleştirdiğini düşünen çeşitli gerilla grupları, aynı uygulamayı Latin-Amerika' nın diğer ülkelerinde de yapmaya çalışmışlar, silahlı bir grubun dağlara çıkmasıyla devrimin kısa sürede gerçekleşebileceğini düşünmüşlerdir. Özellikle Küba Devrimi'nden sonraki birkaç yılda gerilla gruplarında hayalcilik o kadar güçlüdür ki, Küba Devrimi'nde öz ve biçimi karıştırma şampiyonu Debray bile onları Blanquizmle suçlamaktadır.

Karşı-devrim, devrimleri devrimcilerden daha hızlı öğrenir, daha kısa sürede gerekli dersler çıkarır. Küba'daki olgunlaşmış buhranı başka

lkelerde de arayan ve böylece birkaç eylemle halk kitlelerinin geniş desteğini kazanacaklarını sanan devrimciler büyük ölçüde yanılmışlardır. **Emperyalizmin Küba Devrimi'nden çıkardığı birinci ders, yıpranan yönetimlerin derhal değiştirilmesidir. Geri-bıraktırılmış ülkelerdeki yönetimler gelişen mücadeleyi önleyemez hale geldiğinde, kitlelerin gözünde meşruluğunu kaybettiğinde değiştirilmekte, yerine yıpranmamış, kitlelere bir süre için de olsa şirin görünebilecek yönetimler getirilmektedir.** (Türkiye'de 12 Mart, Yunanistan'da Papadopoulos'un düşüşü bunun en açık örnekleridir.) **Emperyalizm artık Küba'da Batista rneğinde olduğu gibi, iyice yıpranan yönetimler üzerinde sonuna kadar ısrar ederek buhranın derinleşmesine seyirci kalmamaktadır.**

Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin uygulanmasında başlıca iki yanlış görüş ortaya çıkmaktadır:

1- Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'ni örgütlü ve bilinçli kitle mücadelesine karşı alternatif olarak düşünmek:

Bu ldrc bir hatadır. Bütün devrimlerde iktidar, ancak ve ancak kitlelerin örgütlü ve bilinçli mücadelesiyle ele geçirilmiştir. Hiçbir doğru devrim stratejisi bilinçli ve örgütlü kitle mücadelesine karşı alternatif olarak ortaya çıkmaz; tersine bu mücadeleyi geliştirmeyi amaç edinir. Ancak zaman içinde gelişen kitle mücadelesinin yeni biçimlerinden, yeni mücadele metotlarından söz edilebilir; Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi de bu yönden değerlendirilmelidir.

Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin

kitle mücadelesine karşı alternatif olarak düşünülmesi, sonunda kitle içinde çalışmanın küçümsenmesini, öncünün eylemlerinin kitlelerin ekonomik-demokratik-siyasi isteklerine dayandırılmasının reddini getirir. Sonuç, öncünün kitleden kopması, devrimi tek başına gerçekleştirmeye çalışmasıdır, anarşizmdir. Bu sapma esas olarak Debrayizmden kaynaklanır.

Debrayizm, kitlelerin pasifliğine ve oligarşinin muazzam gücüne karşı bulunmuş bir çare olarak tanımlanabilir. Bu görüşe göre, içinde yaşadığımız dönemde kitleler tamamen pasifize edilmiştir ve silahlı eylem onları uyuşukluktan kurtaracak tek çaredir. Mevcut yönetimin her türlü meşruluğunu kaybettiği ve sadece zora dayanarak ayakta durduğu (buhranın olgunlaştığı) varsayıldığından, kitlelerin pasifliğine karşı tek çare olarak silahlı eylemin öne sürülmesi doğaldır. Çünkü pasifistliğin tek nedeni oligarşinin baskısıdır, bu baskı kırıldığı an kitleler ayaklanacaktır. Böylece silahlı propaganda, genel olarak emperyalist sistemin incelenmesinden doğan bir çalışma tarzı değil de, kitlelere dışarıdan kuvvet aşısı olarak düşünülür. Kitlelerin aktifliğinin somut tarihsel şartlara göre değerlendirilmesi gerektiği unutulup, hergün sokaklara dökülen Rus işçileri ve ayaklanarak hanedanları deviren Çin köylüleri için hatırlanır.

Debray, Latin-Amerika'daki devrimci hareket üzerindeki görüşlerini başlıca üç yazıda ortaya koymuştur: **"Castroism: The Long March in Latin America"**, **"Problems of Revolutionary Strategy in Latin America"** ve **"Devrimde Devrim"**. Birinci yazısında gerilla çekirdeğinin hazırlanması ve eyleme geçişinin uzun bir zamanı

gerektirdiğini savunan Debray, "**Devrimde Devrim**"de bunun aksini savunur. Birinci yazısında **gerilla çekirdeğinin askeri hazırlığı ve organizasyonu aslında politik bir sorundur**¹²⁷ diyen Debray, bu hazırlıktan neyi anladığını açıklamaz. Sadece harekete geçilmeden önce kitle içinde çalışma yapanların başlarına neler geldiğini anlatabilmek için Arjantin'de E.G.P.'yi örnek gösterir.

E.G.P. örgütünün militanları Arjantin'de köylü kitleleri içine girmişler, onlara mahsul kaldırmakta, yeni alanlar açmakta yardım etmişler, hastaları tedavi etmişler, okuma yazma öğretmişler, bu arada askeri eğitim de yapmışlardır. E.G.P. 1964 yazında hasat zamanında harekete geçmeyi planlamıştı. Toprak ağaları her zaman olduğu gibi mahsulün yarısına el koymaya çalışacaklar, gerillalar ise artık sıkı ilişkiler kurdukları kitleleri savunacaklardı. Bir yıl kadar süren bu çalışma ve örgütlenme harekete geçilmeden kısa bir süre önce jandarma baskınıyla tahrip edildi.¹²⁸ "Devrimde Devrim"de de benzer örnekler veren Debray, buradan şu sonuca varıyor: Uzun süren kitle çalışması sırasında öncü saldırıya açıktır ve her an yok edilme tehlikesiyle karşı karşıyadır.

Debray, III. bunalım döneminde emperyalizmin aynı zamanda içsel bir olgu olması sonucu, I. ve II. bunalım dönemlerinde pek az mevcut olan bir tehlikenin (öncünün ülkenin iç kısımlarında kitlelerle ilişki kurduğu sırada yok edilmesi) oldukça büyüdüğünü gayet iyi anlamıştır. Debray, günümüzde klasik kitle çalışmasından kitlelerin başlangıçtan itibaren Sovyetler içinde örgütlenmesini anlamaktadır. **Ancak**

Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'ni yürütecek örgüte, yaşaması ve yayılması için gerekli asgari kitle tabanını hazırlamak amacıyla en ileri unsurların örgütlenmesine yönelmiş kitle çalışmasına karşı Debray'ın gösterebileceği hiçbir gerekçe yoktur.

Ayrıca onları koruyabilecek gerekli askeri güç oluşturulmadan büyük kitle örgütlenmesi kurmaya çalışmak ya da kitle gösterileri düzenlemek hatalıdır görüşü de, tek taraflı olduğundan yanlıştır. Oligarşinin koyduğu sınırlar içinde kalacak kitle hareketleri düzenlemek ya da örgütler kurmak başkadır, gücünü aşan hareketlere girerek kitleleri katliama sürüklemek başkadır. Bu tür çalışma ve örgütlenme asla temel alınmamak şartıyla faydalıdır.

2- Silahlı propagandanın temel, diğer bütün mücadele biçimlerinin tali olmasından, silahlı propagandanın her ay, her gün ve hatta her saat temel alınması gerektiği sonucunu çıkartmak; bütün tali mücadele biçimlerini ihmal etmek:

Silahlı propaganda devrim süreci bir bütün olarak alındığında temeldir, ancak bundan herhangi bir zaman aralığında da temel alınmalıdır sonucu çıkmaz.

Uzun dönemde silahlı propaganda temel, diğer bütün politik kitlevi mücadele biçimleri talidir. Ancak temel ile tali arasındaki ilişki metafizik değil, diyalektiktir; hangisinin temel hangisinin tali olacağını somut şartların somut tahlili belirler. Uzun dönemde temel olanın bazı kısa dönemlerde tali olması, diğer politik kitlevi mücadele biçimlerinin öne çıkması kaçınılmazdır. Bunun aksini savunmak, meseleyi metafizik şe-

kilde ele almak, somut durumların somut tahlilinin gereğini inkar etmektir.

Silahlı propagandanın her an temel alınmasını savunanlar, kapitalizmin sürekli ve genel bunalımının içeriğini, sürekli bunalımın ekonomik bunalımdan nispi bağımsızlığını da anlamamışlardır. **Nispi bağımsızlık tam bağımsızlık olarak anlaşılır. Sürekli bunalımın ekonomik bunalımdan ve ülke içinde meydana gelebilecek diğer değişimlerden hiç etkilenmediği kabul edilir. Sürekli bunalım aynı zamanda homojen bunalım olarak anlaşılır.** Buhranın şiddetinin hiç değişmediği görüşünden de silahlı propagandanın her an temel alınması gerektiği sonucuna varılır.

F. Castro I. OLAS Kongresi kapanış söylevinde temel mücadele biçiminin nasıl anlaşılması gerektiğini açıklar:

"... silahlı mücadele temel yoldur, diğer mücadele biçimleri ona bağımlı olmalıdır, uzun dönemde tek yoldur (...) temel yol, uzun dönemde uygulanması gereken yol, doğru formülasyondur."¹²⁹

Debray'ın önderliğini yaptığı bütün tali mücadele biçimlerini ihmal eden anlayış şu temellere dayanır:

1-Ülkede kriz iyice olgunlaşmıştır, iktidar her türlü meşru görünümünü kaybetmiştir ve sadece zorla ayakta kalabilmektedir. Bu durumda iktidarın zor kuvvetlerine saldırmak, onlara darbeler indirmek başlıca devrimci eylemdir. Latin-Amerikalı bir devrimci bu çizgiyi şöyle değerlendirir:

"Debray için sosyal sınıflara ve somut durumlara ait özgül sorunların ve istek-

lerin tahlili, sloganların ve programların doğru formülasyonu önemsiz şeylerdir, aylak toplamalardır. Silahlı propagandayı yığınların desteğini sağlamak için evrensel bir formül olarak görür. Onun anlayışınca kişinin kitlelere ne söylediğinin pek fazla önemi yoktur, yeter ki kişi bunları söylerken silahı elinde olsun. Proletarya programının ancak silahla savunulduğunda gerçek bir iktidar alternatifi haline geldiğini göstermek (...) yerine Debray, ege- men sınıfların baskı aracına karşı müca- delenin kitleleri proleter devrimine kazan- mak için yeterli olduğu kanısının uyanma- sına yol açmıştır...

... Yazılarında **silahlı propagandayı** silahların propagandasından kesinlikle ayırmamış, böylece Marksist bilimi kü- çümsediğini ortaya koymuştur."¹³⁰

Buhran olgunlaşmış olarak değerlendirilip, iktidarın tek dayanağının kaba kuvvet olduğu varsayılınca doğal olarak,

2-Birkaç başarılı eylemden sonra kitlelerin hemen devrime katılacağı düşünülür (Öncü Savaşı kısa sürede Halk Savaşına dönüşecektir). Politik yön zaten hazır kabul edildiğinden politik çalışma küçümsenir.

"Burada önemli bir teferruatı hatırlatmak isterim: İki yıl süren savaş boyunca Fidel kendi harekât bölgesinde tek bir politik gösteri düzenlememiştir."¹³¹

Küba Devrimi'nin biçimi ve muhtevası karıştırıldığından ve muhteva biçimine göre biçimlendirilmek istendiğinden, Sierra Maestra'da gerilla hareketi başlamadan önce köylülerin zor

kuvvetlerine karşı silahla direndikleri, devrimin başarıya ulaşmasında büyük katkısı olan şehir ve kır proletaryasının zaten var olan yüksek örgütlenme düzeyi unutulmaktadır. Küba Devrimi'nin yanlış değerlendirilmesi sonucu zor kuvvetlerine saldırmak öncünün başlıca amacı olur. Öncü Savaşı kitlelerin ekonomik-demokratik-siyasi isteklerinden kopar; "siyasal yönden zayıf askeri harekate girerek hareketin geri kalan kısmından ..."¹³² sola sapar. Proletaryanın sınıf mücadelesinin çok yönlü olduğunu unutan, sadece tek mücadele biçimine (silahlı propaganda) ve tek mücadele biçimi içinde de tek yöne ağırlık veren (zor kuvvetlerine saldırmak) öncü, kısa sürede kitlelerden tecrit olur.

"... ana mücadele tek mücadele değildir. Ve salt ana mücadele ile uğraşan bir örgüt kitlelerden kopar ve hakim sınıflarla karşı karşıya geldiğinde kendisini kitlelerden tecrit edilmiş olarak bulur."¹³³

Bu çizginin pratikteki görünümü "nerede hareket orada bereket" şeklindedir; sonuçları değerlendirilemeyen, propagandası yapılmayan sürekli eylem. Açıktır ki, bu çizgiyi sürdüren öncü, subjektif niyeti ne olursa olsun mücadelenin kısa sürede zafere ulaşacağına inanır, devamlı saldırarak gücünü tüketir ve doğal olarak fazla yaşayamaz. Douglas Bravo bu çizginin Venezüella'daki sonuçlarını şöyle değerlendiriyor:

"Geçmişte, politika ve hareket planında çok saldırgan olan askeri çizgimiz, devrim hareketine büyük bir savaş gücü vermekteydi; ne var ki kısa vadeli olan bu görüş, bizim uzun savaş stratejimize uymuyordu; başarısızlığını hazırlayan da bu ol-

muştur."¹³⁴

Debrayizm, bütün bu genel özelliklerinin sonucu **silahlı propaganda ile silahlı eylemi özdeş kabul eder**. Bu görüşe göre, önemli olan eylemi yapmaktır, eylemin kitle içindeki propagandası, yaratılan etkinin örgütlenmesi kendiliğinden gerçekleşir; bunun için eylemden önce ya da sonra kitle içinde herhangi bir çalışma yapmaya gerek yoktur. Aynı görüş ülkemizde de bir dönem oldukça taraftar bulmuştur. Bunun nedeni askeri eylemlerin propagandasını burjuva basın organlarının yapması ve bunun daima böyle olacağının zannedilmesidir. Ülkemizde sıkıyönetim döneminde sadece eylemi yapmanın yetmeyeceği, onu kitlelere duyuracak, propagandasını yapacak, eylemin kitle içinde etkisini değerlendirecek bir çalışmanın gerekliliği açıkça ortaya çıkmıştır. Mahir Çayan yoldaş yapılan eylemlerin gereken ölçüde propagandasının yapılamadığını şöyle anlatır:

"Bu yüzden 5-6 tane devrimci askeri eylem (propagandası yapılmamasına rağmen) kitlelerde derin bir şaşkınlık ve sempati yaratmıştır." (Kesintisiz Devrim II-III)

Görüldüğü gibi eylemlerin burjuva yayın organlarındaki yankıları ve kitlelerin bunları kendi kendilerine değerlendirmeleri propaganda sayılmamaktadır. Başka bir deyişle:

"... mesele gorillere ve kukla ordulara karşı nasıl ateş edileceğini bilmekte değildir, ama bu işi nasıl yapmalıdır ki, devrimci sınıflar: a) silahların kendi öncüleri tarafından atıldığını anlasınlar ve, b) onun başlattığı kampanyaya her yoldan ve her

seviyeden katılsınlar. Asıl sorun bunun nasıl yapılabileceğini bilmek sorunudur."¹³⁵

Sadece zor kuvvetlerine saldırmakla kitlelerin devrime kazanılabileceğini sanan, Küba Devrimi'nin yanlış yorumundan kaynaklanan bu çizgi -Mahir Çayan yoldaşın da belirttiği gibi- aslında bir sol kendiliğindenciliktir.

V.
POLİTİKLEŞMİŞ ASKERİ SAVAŞ STRATEJİSİ'NİN
UYGULANMASINDA ORTAYA ÇIKAN GENEL
SORUNLAR

1- Etkinin Yaratılması ve Örgütlenmesi:

Günümüzde dünyanın dört bir yanında halkların kurtuluşu için savaşıyor, Öncü Savaşını yürüten devrimcilerin pratikte önlerine çıkan birincil sorun, Öncü Savaşının kitleler üzerinde büyük etki yaratması, ancak bu etkiye ulaşamaması, onu örgütleyememesidir. Etkinin yaratılması, ancak örgütlenememesi iki biçimde kendini gösterir: Birincisi, geri-bıraktırmış ülkelerde özellikle ekonomik bunalımın derinleştiği ve siyasi ortamın da uygun olduğu dönemlerde birkaç askeri eylem kitleler arasında da derin yankılar yaratır. Ülkemizde 1970'in sonlarındaki durum silahlı mücadeleyi yürütmüş örgütlerden biri tarafından şöyle değerlendirilir:

"Yığınların durmadan yükselme gösteren kendiliğinden mücadelesi... emperyalizm-hakim sınıflar ittifakı ile halk kitleleri arasındaki çelişmenin, belirli bir kesit içinde en tepe noktasını yaşaması ... Hakim sınıfların sömürüden pay almaya dayanan çelişmelerinin giderek hergün biraz daha sertleşmesi. Ve bütün bunların yaşanmakta olan ekonomik-politik buhran üstünde, buhranı daha da derinleştiren etkileri. Nihayet de Türkiye solunda genel durum ... O dönemde bu şartlar yaşanmıyor olsaydı, şehir eylemlerinin ülke

çapındaki yansıması (o eylemler daha büyük boyutlarda ve çok daha başarılı olarak konulmuş olsalardı da) bu şekliyle olmazdı. Örneğin; içinde yaşadığımız şartlarda aynı tür eylemlerle aynı tür etkiyi yaratabilmek imkansızdır. İmkansız olduğu gibi buna uğraşmak büyük yanlışlıktır da ..."¹³⁶
(abç)

Geri-bıraktırılmış ülkelerde sürekli bunalımın nispi olarak derinleştiği dönemlerde yapılan birkaç askeri eylem, kitleler içinde büyük yankılar yaratır. Aynı tür eylemlerin diğer dönemlerde aynı etkiyi yaratamayacağı da doğrudur; ancak iki şeyi karıştırmamak gerekir: **Kitlelerin ekonomik-demokratik-siyasi istekleri doğrultusunda yapılan ve propagandası da yeterli ölçüde gerçekleştirilen eylemler kitleler üzerinde her dönemde derin etki yaratır; bunun nedeni, ülkede henüz yeterince olgunlaşmamış da olsa sürekli milli krizin varlığıdır. Krizi kendi örgütlü gücümüzle derinleştirme esprisi budur.**

Geri-bıraktırılmış ülkelerde sürekli milli krizin derinleştiği dönemlerde -siyasal ortam da uygunsa- yapılan silahlı eylemlerin (silahlı propaganda değil) kitleler arasında derin yankılar yaratması sonucu **öncü bazen bu kadar az güçle bu kadar büyük etki yaratabilmenin cazibesine kapılabilir.** Şehirlerde birkaç askeri hareketi gerçekleştirebilmek için sağlam ve geniş temellere oturan bir örgütlenme gerekmez; saklanacak birkaç ev, silahlı, inançlı, kararlı 8-10 kişi (belki daha az) yeter. **Öncü yarattığı etkinin cazibesine kapılır, böyle bir şeyin ancak çok özel şartlar altında gerçekleşebileceğini dü-**

şünmez, her zaman birkaç askeri eylemle aynı etkiyi yaratabileceğini düşünür. Sonuç: Öncünün ön çalışma -silahlı eylemle etki yaratma-etkiyi örgütlenme- daha üst düzeyde eylem olarak ifade edilen ve parçaların diyalektik bir bütün içinde düşünülmesi gereken süreçte, sadece etki yaratılmaya çalışılması ve geriye kalanın kendiliğinden olduğunu ya da olacağını düşünmesidir. Sonuç, öncünün etkiyi yaratması, ama ona ulaşamaması, onu örgütleyememesi ve kaçınılmaz olarak yenilmesidir. Dünya devrimci pratiği, **sadece etkiyi yaratacak güçle, etkiyi yaratacak ve örgütleyecek gücün** nitelik ve nicelik olarak birbirinden çok farklı olduğunu açıkça ortaya koymuştur.

Burada yanlış bir görüşe, daha doğrusu görünüşe aldanmaya değinmek gerekir: Politikleşmiş askeri savaşı yürüten bir örgütün militanlarının çoğunun çeşitli emekçi sınıflardan gelmesi her zaman örgütün kitlelere ulaşabildiği, onları örgütleyebildiği anlamına gelmez. Buna en açık örnek Tupamaros'tur. Polis raporlarına göre, 1969'da örgüt üyelerinin %53,1'i, 1972'de %44,1'i işçi, esnaf ve ücretlilerden meydana geliyordu.¹³⁷ Buna karşılık Tupamaros'un pratikte karşılaştığı en büyük sorun kitleler üzerindeki etkisiyle bu etkinin örgütlenmesi arasındaki uyumsuzluktur.¹³⁸ **Örgüt kitleleri etkileyebilmekte, ancak bu etkiyi örgütleyip aktif desteğe dönüştürememektedir.** Tupamaros yenilgisini başlıca iki nedene bağlar:

"Propaganda eylemleri, hareketin hedef ve seyrini tanımlayan eylemlerdir. Başlangıçta başlıca bu eylemler yürütülmekteydi. Günlük programımızın bir parçası

olmakla birlikte, şu anda bunlara öncelik tanınmamaktadır."¹³⁹

Aynı Tupamaros 1973'de yenilgiden sonra özeleştirisini şöyle yapar:

"Fakat başlıca hata, bizim mücadeleyi iki askeri örgüt arasında bir karşılaşma imiş gibi kabul etmemizdir

... Kapitalist toplumun yıkılışında, askeri görevler kaçınılmaz bir şeydir, ama, bunlar politik faaliyetlere ve bir sınıf kavgası görüntüsüne sıkı sıkıya bağlı olmak zorundadırlar."¹⁴⁰

İkinci neden ise, **gizli bir örgütün yapı-sıyla kitlelere ulaşmanın olanaksızlığıdır.**

Tupamaros'un yenilgisinden çıkardığı dersler ve dünya devrimci pratiğinden diğer örnekler, Öncü Savaşının (sadece lafta değil eylemde de) iki askeri örgüt arasındaki çatışmaya indirgenmemesini, Öncü Savaşının kitlelerin ekonomik-demokratik-siyasi isteklerinden bağımsız yürütülemeyeceğini ortaya koymuştur. **Buradan tali mücadele biçimlerinin kesinlikle ihmal edilmemesi gerektiği sonucuna ulaşılır. Dar ve sağlam bir örgüt kurmak ve temel mücadeleyi yürütmek yetmez; kitlelere ulaşacak, eylemin etkilerini örgütleyecek ve aktif desteğe dönüştürecek, yani savaşın devamını garanti edecek yan örgütlere ve tali mücadele biçimlerine kesin ihtiyaç vardır.**

Kitlelere ulaşabilmek için ise, başından itibaren belirli hedeflere yönelmiş, örgütün ilerdeki eylemlerine taban teşkil edecek bir kitle çalışmasına girmek gerekir. Ancak önce harekete geçip, örgüte prestij kazandırdıktan sonra örgütlemeye geçmek daha kolay olmaz

mı? Aslında Tupamaroların önceden planladıkları halde yaptıkları budur. Tupamarolar yenilgileri sırasında neden sonuna kadar ısrar etmediklerini şöyle açıklarlar:

"Her ne kadar askerler bizi bozguna uğratmışlarsa da, bu bizim direnmediğimiz anlamına gelmez; çünkü biz de onlara bazı darbeler indirdik; askeri cihazımızın bir kısmı zarar görmemişti ve silahlı kuvvetlerin saldırısına mukabele edebildik. Fakat biz, işleri iyi ve ciddi surette yapmak ve bozgunun derin nedenlerini tespit etmek isteriz. Yani işlemeyenin ne olduğunu görmek için makineyi durdurmak gerekiyordu."¹⁴¹

Ancak bazı ülkelerde şartların zorunlu sonucu makine zamanında durdurulamayabilir, kitle örgütlenmesine başlanamayabilir.

2- Uygun Alan-Uygun Nüfus:

Halk Savaşı politikleşmiş bir askeri savaştır ve bu savaşın özellikle kırlarda gerilladan başlayarak yayılması ve güçlenmesi, savaşa uygun bir alanın yanında daha da önemlisi uygun bir nüfusu gerektirir. Dünyada pasifizmin her çeşidine göre bu açık bir çelişkidir. Onlara göre, geribıraktırılmış ülkelerin çoğunluğunda -özellikle şehir nüfusunun kırdakine yakın ya da daha fazla olduğu ülkelerde- mücadeleyi en kolay benimsiyebilecek, en aktif ve en kolay örgütlenebilecek nüfus şehirlerde toplanmıştır. Örneğin, önce silahlı mücadele için gerekli objektif şartların var olduğuna karar veren, 1963 yenilgisinden sonra da devrim silahlı mücadeleyle zafere ulaşır ama önce gerekli şartları hazırlamak gerek diyerek

savaştan yan çizen Venezüella Komünist Partisine göre: Nüfusun %70'inden fazlasının şehirlerde yaşadığı bir ülkede kırlarda gerilla savaşı temel alınamaz, esasen Venezüella tarihinde de bütün devrimci hareketler şehirlerde olmuştur.¹⁴²

1962'de kırlarda başlayan gerilla mücadelesinin 1970'lere kadar (1967'de şehirlerdeki örgütlenme tamamen yıkıldığı halde) Falcon ve Lara bölgelerinde yaşayabilmesi pasifistlere verilecek en iyi cevaptır.

III. bunalım döneminin geri-bıraktırılmış ülkelerinde kapitalizmin dışa bağımlı olarak geliştirilmesi sonucu şehirlerin önemi, II. bunalım döneminin sömürge ve yarı-sömürge ülkelere göre artmıştır. **Özellikle şehirlerin önemli ölçüde geliştiği ülkelerde, devrimci savaş çizgisi, şehir ve kırsal diyalektik bir bütün içinde ele alan birleşik devrimci savaştır.** Douglas Bravo, Venezüella şartlarında bu çizginin nasıl uygulanacağını şöyle açıklar:

"... Bizler diğer ülkelerde (devrimi zafere götüren) köylü ordusuyla halk ordusunu birbirine karıştırmıyoruz. Bizim durumumuzda ordumuzun kurulması ve düşmanın askeri gücünün yok edilmesi için temel savaş alanı kırsal olacaktır; ancak kırsal nüfus toplamının sadece %28'ini oluşturduğundan, biz kendi kurtuluşumuzu köylülere dayanan... bir mücadele olarak tanımlayamayız.

Bu nedenle şehirlerin rolü ve kırsal gerillasına her türlü yardımı yaparak halk ordusunun kuruluşundaki sorumluluğu büyüktür."¹⁴³

Daha sonra D. Bravo, kısa dönemde şehir

eylemlerinin mücadelenin ülke çapında gelişmesi yönünden büyük önem taşıdığını belirtir.

Mahir Çayan yoldaş "**Aydınlık Sosyalist Dergiye Açık Mektup**"da ve "**Kesintisiz Devrim II-III**"de ülkemizde, emperyalizmin III. bunalım döneminin özelliklerinden, üretici güçlerin gelişme seviyesinden, devrimci mücadelenin geçmişinden ve silahlı devrim hareketinin içinde bulunduğu diğer şartlar sonucu mücadelenin başlangıç döneminde şehirlerdeki savaşın birincil önem taşıdığını, şehir ve kırsal mücadelenin her döneminde diyalektik bir bütünlük içinde düşünmek gerektiğini açıklamış ve bu çizgiyi **birleşik devrimci savaş** olarak isimlendirmiştir. Daha sonra şehirlerdeki mücadeleye, özellikle başlangıç döneminde birincil önem verilmesinde subjektivizm kokusu arayanlar çıktı:

"Küçük burjuva anlamda da olsa Dev-Genç'in büyük şehirlerde yürüttüğü şiddet hareketleri ve de kitle eylemleri daha sert ve daha üst düzeyde silahlı eylemlerin yadırganmayacağı uygun bir ortam yaratmıştır. (Kesintisiz Devrim M.Ç.) Bu son derece subjektif bir değerlendirmedir. M-L'nin silahlı mücadele anlayışı, devrim anlayışına göre tespit edilir."¹⁴⁴

Sanki Mahir Çayan yoldaş bunun aksini iddia etmiştir. Anlaşılan bu görüşün sahipleri, silahlı propagandanın temel mücadele biçimi olmasından, silahlı propaganda her an temel alınmalıdır sonucunu çıkartanlar gibi, kırsalın temel savaş alanı olmasından da kırsalın her an temeldir sonucunu çıkartmaktadırlar.

Ayrıca D. Bravo'nun da belirttiği gibi, şehirlerin önemli bir yer tuttuğu ülkelerde (ülkemiz

de buna dahildir) kırlar tek başına temel savaş alanı olarak alınamaz, halk ordusu ve köylü ordusu özdeş değildir. Politikleşmiş askeri savaş şehirlerde ve kırlarda, şartlara göre şehirdeki ya da kırdaki mücadelenin ağır basmasıyla, yani şehir ve kır diyalektik bir bütün içinde alınarak yürütülür. **Esasen Öncü Savaşını diğer bütün yanlış çalışma tarzlarından ayıran temel etken de, şehrin ya da kırın temel alınması değil; kitle örgütlenmesinin silahlı güçle birlikte büyümesidir.**

Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin uygulanma sürecinde, dünya ölçüsünde, uygun alan-uygun nüfus ilişkisinde ortaya çıkan birincil sorun şehir ve kırın diyalektik birliğinin sağlanamaması iken, ikincil sorun kırlarda uygun alan ve nüfusun her zaman bir arada bulunmamasıdır. Bazı Latin-Amerika ülkelerinde önemli bir **taktik** sorun olarak ortaya çıkan bu durum, ülkemiz açısından önemsizdir.

VI. YANLIŞ ÇALIŞMA TARZLARI

Dünya devrimci pratiğinde fokoculuğun yanısıra, politikleşmiş askeri savaşın uygulanışında başlıca iki yanlış çalışma tarzı görülür:

1- Gizli Silahlı Propaganda:

Bazı Latin-Amerika ülkelerinde uygulanan bu çalışma tarzında, gerillalar belli bir bölgede köyleri dolaşırlar. Devrimin amaçlarını köylülere anlatırlar ve onları etkilemek, bir güç olduklarını göstermek amacıyla silahlarını göstermeye özen gösterirler. Köylüyü çeşitli eylemlere teşvik ederler ve onları koruyacaklarını söylerler. Başlangıçtan itibaren Sovyet tipi örgütlenmeyi temel alan, kitleleri kolaylıkla katliama sürükleyebilen bu yanlış çalışma temelde bir başka yanlış çalışma tarzından kaynaklanmaktadır.

2- Silahlı Savunma:

Silahlı devrim hareketinin bütün dünyada bedelini çok pahalı ödediği yanlış bir çalışma tarzıdır. Her yanlış çalışma tarzı gibi, bu da yanlış bir devrim teorisinden kaynaklanır.

1958'de Peru'da Troçkist Hugo Blanco, ülkenin iç kısımlarındaki bir bölgede köylü birlikleri örgütlemeye başladı. Bu birlikler içinde köylüler sınıf bilincine kavuşturulmaya çalışıldı. Troçkist düşünceye göre, bu birlikler köylülüğün toprak reformu mücadelesindeki örgütleri ve gelecekteki Peru devrimci hükümetinin temeli olacaklardı. Daha sonra iyi çalışma şartları için grevler ve toprak işgalleri organize edildi. Polis ve ordu 1962'de sözde örgütlenmiş, ancak tama-

men savunmasız hareketi darmadağın etti. Sadece bir bölgedeki köylü birliklerinin sayısı 148 olduğu halde, bu, baskıyı karşılamaya yetmedi.¹⁴⁵

Blanco daha sonra sorunun özünü gayet iyi kavramıştır:

"Temel soru şudur: Kırılarda ikili gücün var olabileceğine inanıyor musunuz. Eğer inanmıyorsanız gerilladan, inanıyorsanız milisten yanasınız demektir."¹⁴⁶

Bu teoriye göre, köylü birlikleri gelecekteki halk iktidarının temeli olacaklar, sömürücülerin iktidarıyla beraber yaşayacaklardır (ikili iktidar). Silahlı mücadele parti tarafından yönetilen milisler tarafından gerçekleştirilir. Mücadelenin acil hedefi iktidarın ele geçirilmesi değil, elde edilenin (işgal edilen topraklar) korunmasıdır.¹⁴⁷

Hemen anlaşılacağı gibi, bu yanlış çalışma tarzı, III. bunalım döneminin özelliklerinin anlaşılmasından kaynaklanır. I. ve II. bunalım dönemlerinin sömürge ve yarı-sömürge ülkelerinde olduğu gibi zayıf mahalli otorite kısa sürede kırılarak kurtarılmış bölgelerin kurulması, bu bölgelerin karşı-devrimci güçlerin hakim olduğu bölgelerle çevrilmiş olduğu halde yaşaması ve yayılması; değişen şartlar göz önüne alınmadan III. bunalım döneminde de uygulanmaya çalışılmaktadır. **Emperyalizmin aynı zamanda içsel bir olgu haline geldiği, işgalin gizli biçimde de olsa önemli merkezlerden bütün ülkeye yayıldığı geri-bıraktırlmış ülkelerde, artık kırılarda kurtarılmış bölgeler kurulabilmesi için gücü kırılması gereken zayıf mahalli otorite değil, emperyalizmle bütünleşmiş oligarşik diktadır.** Geri-bıraktırlmış ülkelerde emperyalist baskı ve sömürü mekanizmasını kırmanın,

kitlelere ulaşmanın ve onları örgütlemenin, kitleleri sonu katliamlarla bitecek eylemlere sürüklemekten onları devrimci mücadeleye çekmenin tek yolu Öncü Savaşıdır. **Öncü Savaşı, doğru emperyalizm tahlilinden hareketle kitle örgütlenmesi ve silahlı gücün diyalektik bir bütünlük içinde birlikte büyümesini sağlar, mücadelenin başından itibaren Sovyet tipi örgütlenmeyi reddeder.**

Silahlı savunmada ise, başlangıçtan itibaren Sovyet tipi örgütlenme (birlik, sendika vb.) esastır. Silahlı savunmada kitleler düzenin koyduğu sınırları çok aşan eylemlere teşvik edilir, ama onları koruyabilecek silahlı güç yoktur ve sonunda kitle, baskı güçlerinin insafına terk edilir.

Ülkemizde silahlı savunmayı en açık biçimde TİKKO savunmaktadır. Bu arkadaşlar, kızıl siyasi iktidarın doğması ve yaşaması şartları ile, silahlı mücadelenin başlatılması için gerekli şartların aynı olmadığını anlamışlardır. Yine bu arkadaşlar, ülkenin her yanında örgütlenelim, kitleleri tamamen kontrolümüze alalım, sonra silahlı mücadeleye başlarız diyen görüşün Halk Savaşını inkar ettiğini ve uzun süreli savaşa karşı olduğunu da anlamışlardır. Temel-tali mücadele ilişkisinin, Halk Savaşının emperyalizm olgusundan kaynaklandığını da anlamışlardır.

Bunun yanı sıra, gerilla savaşının örgütlenmesi ve gelişimi konusundaki görüşleri oldukça karışıktır. Çin'deki devrimci savaş, savaşın başlangıç ve gelişimini aynen ülkemizde de uygulamaya çalışmaktadırlar. Bu arada III. bunalım döneminin bazı özelliklerini de fark etmişlerdir ve bu özellikler ülkemizde aradıkları II. bunalım

dönemi şartları içinde adeta sırtıtmaktadır.

TİKKO'nun kitle örgütlenmesi ve kurtarılmış bölgeler konusunda başlıca görüşleri şunlardır:

"... Oysa, Halk Savaşına hazırlanmanın bir tek yolu vardır: O da önder kadroların önemli bir kısmını köylük bölgelere göndermek, köylüleri silahlı mücadele için gerilla örgütleri içinde teşkilatlandırmak ...¹⁴⁸

"... Önder kadroların önemli bir kısmının derhal seçilmiş köylük bölgelere gönderilmesi, bunların köylüler arasında, gerilla birimleri örgütleyerek silahlı mücadeleye girişmesini, diğer örgütlenmelerin bu mücadelenin seyri içinde ve bunu destekleyecek şekilde ele alınmasını istedikler.¹⁴⁹

TİKKO Öncü Savaşını reddetmekte ve silahlı mücadelenin başlangıcından itibaren Sovyet tipi örgütlenmeyi savunmaktadır. Çin Devrimi aynen kopye edilmekte ve silahlı savunma önerilmektedir:

"Marksist-Leninistlerin köylüler arasında örgütlenme politikası açıktır: Her köyde köy parti komiteleri örgütlemek. Köy parti komitesine bağlı, partili ve partisiz unsurlardan silahlı mücadeleye hizmet edecek çeşitli görev grupları ve hücreleri örgütlemek. Ayrıca köy esasına bağlı olmayan, bölgedeki parti komitesine bağlı **profesyonel gerilla birlikleri** örgütlemek. Bütün bu örgütlenme faaliyetinin amacı yoksul köylüler ve tarım işçileri arasında partiyi ve halk silahlı kuv-

vetlerini inşa etmektir. Bu inşa barış içinde değil, silahlı mücadele içinde olacaktır. Ve parti örgütünün örgütlemeye kavrayacağı halka, **gerilla birliklerini ve köy milislerini** örgütlemektir."¹⁵⁰ (abç)

TİKKO, emperyalizmin III. bunalım dönemi ve bu dönemin özelliklerinin politikleşmiş askeri savaşta meydana getirdiği değişimleri (Öncü Savaşı), silahlı gücün ve kitle örgütlenmesinin savaşın başlangıcından itibaren diyalektik bir bütün içinde birlikte gelişmesi gerektiğini anlamamıştır. Ancak somut pratik, genel planda anlaşılmasa bile, bu meseleleri devrimci örgütlerin gözünün içine sokar:

"... silahlı köylü mücadelesinden bahsederken, daima, revizyonistlerle biz ayrı dillerde konuşmaktayız. Onların silahlı köylü mücadelesinden anladıkları, herhangi bir köylük bölgede toptan bir köylü isyanı olmuştur. Böyle bir isyanın bir anda bastırılacağı endişesi ile de, durmaksızın başka bölgelerde örgütlenmeden ve kitlelere kumanda eder hale gelmeden, silahlı köylü hareketine girilmeyeceğini iddia etmişlerdir. Örgütlenmeleri bu anlayışlarına uygundur. İleri unsurları **gerilla grupları içinde örgütlemek yerine** köylüleri toptan bir isyana hazırlamak için eğitim grupları içinde örgütlemek ve eğitmek."¹⁵¹ (abç)

Kitle içinde en ileri unsurları örgütleyerek, öncüye kitle içinde yayılma, propaganda ve kadro kaynağı olarak gerekli tabanı hazırlamak ve savaş içinde silahlı güçle kitle örgütlenmesini diyalektik bir bütün içinde birlikte geliştirmek.

Emperyalizmin III. bunalım döneminin politikleşmiş askeri savaşta meydana getirdiği değişim, mücadelenin başlangıcında köylü milisleri örgütlemenin yerine geçirilmesi gereken görev budur. **Üretime bağlı köylü milisleri örgütlemek ile, ileri unsurları gerilla grupları içinde örgütlemek** birbirinden çok farklı, temelinde apayrı dünya görüşleri yatan iki çalışma yöntemidir.

Çin Devrimini kopya etmek ve pratik içinde zorunlu olarak III. bunalım döneminin bazı özelliklerini fark etmek TİKKO'nun görüşlerine tam bir karışıklık kazandırmıştır. Örneğin, kurtarılmış bölgelerin kuruluşu ile ilgili görüşlerini ele alalım:

"... silahlı mücadele sürecinde, ki bu nispeten uzun bir süreçtir, parti belli bir güce eriştiği ve halk silahlı kuvvetleri oldukça düzenli birliklere dönüştüğü zaman kıvılcık siyasi iktidar ülkenin bazı bölgelerinde bir gerçek haline gelecektir."¹⁵²

Somut pratik kurtarılmış bölgelerin kurulabilmesi için gücü kırılması gerekenin zayıf mahalli otorite değil de, genel olarak emperyalist dünya sistemi olduğunu açıkça göstermektedir. Güçlü kıvılcık ordusu kurabilmek için ise, işe Öncü Savaşıyla başlamaktan başka yol yoktur. Üretime bağlı (yani yerleşik) köylü milisleri kurmak, kitleleri katliama sürüklemekten başka sonuç vermez. **III. bunalım döneminde, geri-bıraktırmış ülkelerde, emperyalizmin gücü şehirde ne ise, kırdaki fazla geniş olmayan bir bölgede de odur.** Güçlü bir kıvılcık ordunun kurulabilmesi için köylü milisleri örgütlemeyi savunanlar, emperyalist işgalin gizli biçimde de olsa ülkenin

her yanına yayıldığı III. bunalım döneminde bu köyleri güçlü bir kızıl ordu olmadan nasıl koruyabileceklerini de düşünmelidirler. Sorunun daha fazla açıklığa kavuşması için TİKKO'nun kurtarılmış bölgelerle ilgili görüşlerini öğrenmek gerekir:

"Mao Zedung yoldaş, Çin'de kızıl siyasi iktidarın var olabilmesini aşağıdaki şartlara bağlamaktadır:

1-Çin'in iktisadi bakımdan yarı-sömürge bir ülke olması bunun sonucu olarak savaş ağaları arasında savaş olması,

2- Sağlam bir kitle temelini mevcut olması,

3- Ülke çapında devrimci durumun yükselmeye devam etmesi,

4- Oldukça güçlü düzenli bir kızıl ordu,

5- Kendine yeterli beslenme kaynakları,

6- Askeri harekata elverişli bir arazi.

Mao Zedung yoldaş önceleri Çin'de kızıl siyasi iktidarın var olabilmesinin en önemli şartı olarak beyaz rejimin savaş içinde bulunmasını görüyordu."¹⁵³

Üçüncü bunalım döneminin geri-bıraktırlmış ülkelerinde, kapitalizmin sürekli ve genel bunalımının ülkeye şiddetle yansıma ve dolayısıyla henüz olgunlaşmamış da olsa sürekli milli krizin ortaya çıkış nedenleri değişmiştir. **I. ve II. bunalım dönemlerinin sömürge ve yarı-sömürge ülkelerinde sürekli krizin temel nedeni emperyalist ülkeler arasındaki sert çelişkiler ve bunun ülkeye yansımasıdır. Geri-bıraktırlmış ülkelerde ise, sürekli milli krizin temel nedeni (I. ve II.bunalım dönemlerinde tali**

neden olan) ülkede kapitalizmin dışa bağımlı olarak önemli ölçüde geliştirilmesidir. TİKKO'nun emperyalizmin bunalım dönemleri konusunda bilgisi yoktur ama, yanlış biçimde de olsa gerçekten devrim için -önceleri Çin'den- yola çıktıklarından ülkemizde her gün, her saat apaçık olan gerçeği, beyaz rejimin savaş içinde olmadığı gerçeğini görmüşlerdir. (Şarlatan PDA bir ara yolunu iyice şaşırmış ve bin dereden su getirerek bunun aksini kanıtlamaya çalışmıştır.)

O halde kurtarılmış bölgeleri mümkün kılan nedir?

"Daha sonra sömürgelerde kızıl siyasi iktidarın mümkün hale gelmesi, bu ülkelerde beyaz rejim içinde savaşların olması değildir. **Dünya çapında emperyalizmin ve gericiliğin son derece zayıflaması ve çöküşe gitmesidir.** Bu durum sömürge ülkelerde de devrimci güçler lehine son derece elverişli şartlar yaratmıştır." (aynı yazıdan)

III. bunalım döneminde, kapitalizmin sürekli ve genel bunalımının derinleşmesi, geribıraktırmış ülkelerde devrimci hareketin gelişimi için elverişli şartlar yaratır. Ancak bu arkadaşlar, her şeyi Çin'e göre düşündüklerinden, devrimci hareketin gelişmesiyle kurtarılmış bölgelerin gelişmesini aynı kabul ederler ve III. bunalım döneminin özelliklerinin kurtarılmış bölgelerin kuruluşunu zorlaştırdığını anlamazlar. **Dünya devrimci pratiği, çok özel şartlar dışında, kurtarılmış bir bölgenin sadece o bölgede değil, ülkenin her yanında savunulmadıkça yaşayamayacağını ortaya koymuştur. O halde kurtarılmış bölge ancak savaşın ileri aşama-**

larında, kitlelerin ülke çapında örgütlendiği ve savaşa katıldığı zaman kurulabilir. Bu önce bütün kitleyi örgütleyelim, sonra harekete geçelim demek değildir. Geri-bıraktırlmış ülkelerde kitlelere ulaşmanın, onları örgütlemenin ve savaşa sokmanın tek yolu Öncü Savaşıdır. Halk Savaşını başlatmanın tek yolu Öncü Savaşıdır.

İtiraz olarak bazı Afrika ülkelerinde silahlı savunmanın başarı kazandığı söylenecektir. Çin şartlarını ülkemize uygulamaya çalışanların aynı şeyi emperyalizmin henüz içsel bir olgu haline gelmediği açık işgalin var olduğu Afrika ülkeleri için de yapacakları açıktır. Bu arkadaşlar Çin Devrimi'nden mekanik aktarmalar yapacaklarına, günümüz devrimci pratiğini ve özellikle Kolombiya'da kurulan, birkaç yıl yaşayan ve sonra da yok edilen kızıl cumhuriyetlerin tarihini inceleseler iyi ederler.

Sonuç olarak, silahlı savunmayı benimseyenler II. bunalım döneminin şartlarını III. bunalım döneminde ararlar, Öncü Savaşını reddederek, kitleleri maceraya ve katliama sürüklerler. Silahlı savunma, fokoculuk gibi, dünya devrimci hareketinin özellikle Kolombiya'da bedelini çok ağır ödediği yanlış bir çizgidir.¹⁵⁴

VII. ÖNCÜ SAVAŞI

Öncü Savaşının hangi aşamalardan geçerek Halk Savaşına dönüşeceğini önceden bilmek olanaksızdır. Ancak Öncü Savaşının başlaması konusunda ülkenin ve dünya devrimci pratiği dikkatle incelenmesi gereken pek çok dersle doludur.

1- Hazırlık Aşaması:

J. Quartim hazırlık döneminin önemini şöyle belirtir:

"Yazılarının hiçbir yerinde Debray, gerilla fokosunun nasıl ve kim tarafından hazırlanacağı sorununu ciddi olarak ortaya atmamıştır. Pratik, bu sorunun temel sorun olduğunu göstermektedir ...

Debray'ın önemsemediği gerilla fokosunun hazırlanışı, tüm devrimci savaş içerisinde en az ötekilerden herhangi biri kadar önemli temel bir basamaktır.¹¹⁵⁵

Hazırlık döneminde bir yandan Öncü Savaşını yürütecek örgütün temel askeri yapısı, güvenlik örgütü, teknik eğitimi gerçekleştirilirken; diğer yandan kitle içinde belirli hedeflere yönelmiş, öncünün gelecekteki eylemlerine taban teşkil edecek bir çalışmaya girmek gerekir. Hazırlık döneminde bizim kitle çalışması anlayışımız pasifistlerden amaç ve kapsam yönünden farklıdır:

Kitle içindeki çalışma bütün kitleyi değil, en ileri unsurları örgütlemeye yönelmiştir. Sendikalar, birlikler vb. gibi kitlelerin büyük birimler içinde örgütlenmesi asla temel alınamaz (ancak

ihmal de edilemez).

Kitlelerin ekonomik-demokratik-siyasi istekleri doğrultusunda eylemler koyarak harekete geçmek için bütün ülkedeki ileri unsurların örgütlenmiş olması gerekmez; bir bölgede yapılacak eylemler diğer bölgelerdeki örgütlenmeyi hızlandıracaktır.

Öncü Savaşını yürüten örgüt, bazen şartların zorlaması sonucu gerekli kitle bağlarını kuramadan harekete geçer; ancak her durumda bu bağın kurulması için çalışmak gerekir. Öncü ile kitleler arasındaki bağ kendiliğinden kurulamaz. (Küba'da bu bağın kolaylıkla kurulabilmesinde kitlelerin ileri örgütlenme düzeyinin büyük payı vardır) Bu konuda geçmişte ülkemizde silahlı devrimci mücadeleyi yürütmüş örgütlerden birinin, büyük bir berraklıkla meselenin temelinenin özeleştirisini okumak gerekir:

"... Halk savaşı süresi içinde diğer herhangi bir aşama kadar önemli olan hazırlık aşamasında; sadece gerilla kolunun 'teknik olarak' yaratılması: belirli bir alanda silahlı, sırt çantası, haritası vs. ile birlikte bir 'askeri birlik' olarak yerleştirilmesi ve bu anlamda da, 'harekete geçmeye hazır' bulunması açısından bakıldı."¹⁵⁶

"Gerilla kolunun oluşturulması sorunu bir 'askeri devriye'nin oluşturulması sorununa indirgenmişti."¹⁵⁷

"Öncünün halkla en sağlam, en kopmaz bağları, kendi yönetimleri ile yürütmekte olduğu silahlı devrimci mücadele içinde kurulabileceği, elbetteki tersi düşünilemeyecek bir gerçektir. (Doğal olarak bunu, ancak yağınların hem en elle tutulur,

en somut sorunları doğrultusunda, hem de en ileri politik hedefler doğrultusunda eylemler koyarak yapabilir.) Fakat bu gerçek, gerillaların uygun koşulları (başka köylü yığınlarla bağları kurabilmek bakımından uygun koşulları), ister savaşa fiilen girmiş olsun, ister girmemiş olsun, kendi lehine değerlendirmemesi, değerlendirmekten kaçınması anlamına gelmez. Ayrıca bu gerçeği, her dönemi, gelişmenin her aşamasını kapsar şekilde ele almak, gerillaya politik bir güç olarak bakmamak ve gerillanın hazırlık, başlangıç aşamasını doğru değerlendirmemek olur."¹⁵⁸

Öncü Savaşını özünde askeri bir mücadele olarak gören örgüt, en başarılı eylemleri gerçekleştirse bile, onların yarattığı etkiye ulaşamaz, yarattığı etkiyi örgütleyemez. Burada tali mücadele biçimlerinin ihmali öldürücü bir hata olarak ortaya çıkar. Öncü eylemi gerçekleştirir, ancak onun propagandasını yapamaz; çünkü silahlı eylem ancak tali mücadele biçimlerinin de yardımıyla silahlı propagandaya dönüşebilir.

2- Öncü Savaşını Yürütecek Örgütün Niteliği:

Öncü Savaşını yürütecek örgütün nasıl bir şey olması gerektiği, Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'ni savunanlar arasında uzun süreden beri tartışma konusudur. Örgütün adı parti mi, yoksa ordu mu olmalıdır, askeri kadro-siyasi kadro ayırımına gidilmeli midir, tartışması bugün de kesin bir sonuca ulaşmamıştır.

Bir görüşe göre, Öncü Savaşı birbirinden

bağımsız, çok sayıda küçük grup tarafından yürütülür. Bu örgütler mücadele içinde büyürler, gelişirler ve hareketin ileri bir aşamasında birleşirler. Ve parti bu şekilde doğar. Bazıları 10-20 kişiden ibaret bu gruplar ileride mücadele içinde halk ordusunu doğuracak olan çekirdeklerdir. Merkezi bir örgüte bağlılık hareketi bürokratizme, pasifizme götürür; Latin-Amerika komünist partileri örneği açıktır. Parti ancak ordudan doğabilir.

Fokoculukla pek çok ortak yönleri bulunan bu görüş, öz ve biçimi karıştırır, öz yerine biçimle uğraşır. **Latin-Amerika komünist partilerinin pasifizmi, reformist ideolojiden değil de, parti olarak örgütlenmelerinden kaynaklanıyormuş gibi değerlendirilir. Öncü Savaşını yürütecek örgüte fonksiyonları açısından değil de, ismi açısından bakılır.**

Geri-bıraktırılmış ülkelerde Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'ni ve stratejinin birinci aşaması olan Öncü Savaşını yürütecek örgütün, önceden açıklanan ilkeler ışığında, şehir ve kırsal, silahlı propaganda ve diğer tali mücadele biçimlerini diyalektik bir bütün içinde ele alacak, proletaryanın ekonomik-demokratik-siyasi ve ideolojik mücadelesini yürütecek bir örgüt olması gerektiği açıktır. **Marksizm-Leninizmde böyle bir örgütün adına parti denir.**

Şekilci küçük-burjuva kafası hemen karşı çıkacaktır: Küba'da silahlı devrimci hareket parti dışında gelişmiştir ve aynı örnek pek çok Latin-Amerika ülkesi için de verilebilir. Şekilci kalıplar içinde sıkışmış, bu küçük-burjuva kafası, önemli olanın örgütün ismi değil de örgütün fonksiyonları olduğunu düşünemez. Küba'da gerillayı oluş-

turan politik bir organizasyondur (26 Temmuz Hareketi) ve gerek Castro'nun ve gerekse Guevara'nın Küba Devrimi'ne ilişkin yazılarını dikkatle inceleyen herkes Sierra Maestra'daki organizasyonun adından başka herşeyiyle parti olduğunu görecektir. (Aynı durum Venezüella'da D. Bravo'nun içinde bulunduğu FALN için de geçerlidir.)

Dünya devrimci pratiği, Öncü Savaşını yürütecek örgütün (ya da örgütlerin) parti fonksiyonlarını yerine getirmesi gereken, merkeziyetçi bir örgüt olduğunu göstermektedir. Çok sayıda ve küçük grupların varlığını teşvik ederek harekete canlılık kazandırmak ve düşman gücünü bölmek çizgisini dünya devrimci pratiği mahkum etmiştir. **III. bunalım döneminde küçük ve bağımsız çok sayıda grupla işe başlayıp da gelişebilen bir tek gerilla mücadelesi yoktur.** Venezüella ve Peru'da merkezi bir kumandaya bağlı olmayan gerilla grupları ülkenin çeşitli bölgelerine dağılmışlardır. Venezüella'da bu grupların çoğunluğu henüz hazırlık aşamasında ordu tarafından dağıtılmıştır. Peru'da ise, gerilla savaşı küçük gruplarca başlatılmış ve başlangıçta oldukça da başarılı olmuştur. Ancak diğer etkenlerin yanı sıra, merkezi bir kumandanın bulunmaması sonucu gruplar arasında eylem birliği sağlanamamış, birkaç grup ileri atılırken, diğerleri geride kalmış ve ordu gerilla gruplarını birer birer yok etmiştir. **Düşmanı parçalamak isterken öncü kendini parçalamıştır.**

Gerilla hareketi içinde çok sayıda ve küçük grupların varlığını teşvik, subjektivizmi de beraberinde getirir, önce harekete geçen diğerlerini de peşinden sürükleyeceği görüşü yaygınlaşır.

"Liderlik için mücadele diye bir tez yaygınlaştı: İlk kez ateşe başlayan diğerlerini peşinden sürükler. Bu tez, bazı örgütleri, ya kendi yeteneğini aşan, ya da henüz koşulları tam olarak sağlanmamış eylemlere girişmeye götürmektedir. Bu tip hatalar, felakete götürecek neticeler doğurur. Bunları işleyen örgütler, militanlarının ve kendilerinin hayatlarını yitirme tehlikesiyle karşı karşıyadırlar. Mesele, ilk önce kimin ateş ettiği meselesi değildir. Unutmamalıyız ki, bizler devrimci kavgaya girdiğimizde ilk ateş çoktan açılmış da olabilir. Bizler için en önemli sorun, herkesin üstüne düşen görevi yapmasıdır - ve her devrimcinin görevi devrim yapmaktır."¹⁵⁹

Parti-ordu ayrımı meselesi ise, ülkemizde oldukça karışıktır. Başlangıçta parti-ordu ayrımı yapmaya gerek yoktur, savaşılmaya niyeti olan herkes aynı örgütlenme içinde yer alırlar; ya da parti-ordu ayrımı gereklidir, askeri ve siyasi kadro ayrılmalıdır tartışması halen sürmektedir. Parti teorisi ve örgütlenme devrim teorisinden çıkar. Parti-ordu ilişkisi meselesinde değişik yorumların temelinde politikleşmiş askeri savaşın farklı değerlendirilmesi yatar. Bu konuda üç görüş vardır:

1- Sol Görüş (fokocu görüş)

Politikleşmiş askeri savaşın ilk aşaması Öncü Savaşıdır. Bu savaş merkezi bir örgüt tarafından değil, çok sayıda birbirinden bağımsız küçük gruplar tarafından yürütülür. Parti, mücadelenin ileri aşamalarında bu grupların birleşmesinden doğacaktır. Öncü Savaşı aşamasında par-

ti-ordu ya da parti-cephe ayırımına gerek yoktur. Temel mücadele biçimi silahlı propagandadır. Temel mücadele biçimi, aynı zamanda tek mücadele biçimi demektir. İdeolojisi ne olursa olsun savaşılmaya niyeti olan herkes aynı örgütlenme içinde savaşır. Politik kadro-askeri kadro ayrımı yoktur. Önceden de belirtildiği gibi, dünyada bu görüşlerle başarıya ulaşmış bir tek gerilla mücadelesi yoktur.

2- Sağ Görüş

Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi doğrudur; ancak Öncü Savaş meselesi biraz karışıktır. Silahlı mücadele örgütlü ve kitle bağları olan bir öncü tarafından başlatılamaz. Silahlı mücadele, ancak kitleler ona büyük ölçüde (ülke çapında olmasa bile bölgesel olarak) katılmaya hazır oldukları zaman başlayabilir. Kitleleri silahlı mücadeleye hazırlamak için kitle çalışmasına girmek gerekir. Bu çalışmalarda kitleler büyük birimler halinde (Sovyet tipi) örgütlenmelidir. Bu arada eğer gerekirse para temini ya da gövde gösterisi için birkaç silahlı eylem yapılabilir. Kitle çalışması kitlelerin ekonomik, demokratik, siyasi istekleri için mücadele ile silahlı mücadele ayrı şeylerdir. Dolayısıyla askeri ve politik kadronun ve sonuç olarak parti-ordu ayrımı gerekir.

Bu sağ görüş en açık biçimde THKO'nun bir kanadı olan Mücadelede Birlik tarafından savunulmaktadır:

"Ancak çok doğal olarak, bu iki ağır görevin aynı kadrolar tarafından üstlenmesi ve parti-ordu ayrımının yapılmaması, halk ile bağların gelişmesine, mücadeleye yeni devrimci güçlerin katılmasına paralel olarak bazı taktik hatalara yol aç-

mıştır. Bunların en önemlisi, siyasi çalışmalara gereken önemin verilmemesi, askeri çalışmaların ağır basmasıdır.

... İçinde bulunduğumuz nesnel şartlar, önümüzdeki politik mücadele döneminin özellikleri (legal olanaklar, kitle hareketleri içine girilmesi) parti-ordu ayrımını gerekli kılmaktadır."¹⁶⁰

3- Devrimci Görüş

Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin ilk aşaması Öncü Savaşıdır. Öncü Savaşı merkezi bir örgüt (parti) tarafından yürütülür. Kitlelerin ekonomik, demokratik, siyasi mücadelesiyle silahlı mücadele bir bütündür, ayrı olarak ele alınamaz. Politik kitle mücadelesi ve silahlı mücadele birlikte gelişir; kitle örgütlenmesi ve silahlı maddi güç birlikte büyür. Buradan çıkan sonuç, politik kadroların aynı zamanda askeri kadrolar olmalarıdır. Öncü savaşçısının genel niteliği, hem savaşçı hem de örgütçü olmaktır. Bu ise politik ve askeri liderliğin birliğini getirir.

Parti, (sağ görüşün savunduğu gibi) bürokratik, pasif bir örgüt; yönetici kadrolar da sadece siyasi çalışma ve teoriyle uğraşan kişiler değildir. Parti bir savaş örgütüdür. Politik kadrolar da (dar anlamda) sadece siyasi çalışma içinde değil, her türlü askeri çalışma içinde de bulunan, politik ve askeri çalışmayı yönlendiren, bizzat savaş meydanlarında yer alan kişilerdir.

Öncü Savaşı aşamasında parti-ordu ayrımı yapılmaz. Bu ayrım yapılmazsa siyasi çalışmanın ihmal edileceği iddiası tamamen safatadan ibarettir. Öncü, hem örgütçü, hem de savaşçıdır. Askeri ve politik yönün böylesine kaynaşması parti-ordu ayrımı yapılmadığı halde, örgüt içinde ileri bir işbölümünü, yani uzman-

laşmayı mümkün kılar.

Öncü Savaşının başlangıcından itibaren mücadeleye Marksist olmayan, anti-emperyalist, anti-oligarşik unsurlar da katılacağından, parti-cephe ayrımının yapılması zorunludur. Parti içinde yer almak için sadece emperyalizme ve oligarşiyeye karşı savaşmak yetmez; Marksist-Leninist olmak ve Leninist bir parti üyesinin diğer özelliklerini de taşımak gerekir.

3- Reformizm ve Oligarşinin Yüzünün Açığa Çıkartılması:

Dünya devrimci pratiğinde olduğu gibi, ülkemizde de önem kazanan bir mesele, az çok normal yollardan işbaşına gelmiş hatta reformist bir iktidara karşı öncünün nasıl davranması gerektiğidir.

"Castroism: The Long March in Latin America" yazısında Debray, gerilla savaşını yürütecek bir örgütün ne zaman harekete geçeceğini tartışır: Gerilla aniden ya da herhangi bir anda değil, politik bir kriz sonucu doğar. Gerillanın etkin olabilmesi için olgunlaşan şartlar içinde kendine bir yer, bir çıkış noktası bulması gerekir. Ancak bu hiçbir zaman oturup beklemek ve zamanı gelince dağlara çıkmak değildir, çünkü gerillanın kuruluşu çok uzun bir çalışmayı gerektirir. Yangının başlayabilmesi için şartların olgunlaşmış olması yetmez, kıvılcımın da hazır olması gerekir. Debray, örnek olarak Venezüella'da Miranda bölgesinde harekete geçilmeden çok önce çalışmalar yapılmasını ve gerilla savaşının da herhangi bir anda değil, halkçı görünüşlü Leoni hükümetinin gerçek yüzünün açığa çıkmaya başladığı anda (Temmuz 1964) başlamasını

gösterir.¹⁶¹

Bu değerlendirme Che'nin 1960'da söylediği: Az çok normal yollardan işbaşına gelmiş, meşru görünümünü koruyan bir hükümete karşı gerilla mücadelesi başarı kazanamaz sözünü de eklersek, ortaya bazıları için çok inandırıcı görünen, demokratik görünüşlü bir hükümete karşı harekete geçilemez sonucu ortaya çıkar. Yüzeysel değerlendirmelerin, sorunlara tek yönlü yaklaşımın doğal sonucudur bu.

Debray, gerilla mücadelesine başlamanın uzun bir hazırlık ve ülkedeki politik durumun dikkatli bir incelenmesini gerektirdiğini söylerken tamamen haklıdır. Ancak, o, harekete geçmeyi bir ya da birkaç bölgede kurulan örgütlerin kısa sürede Halk Savaşını başlatabileceklerini ve iktidar için ciddi bir alternatif olabilecekleri yönünden değerlendirir. Bunun yanında ülkede henüz olgunlaşmamış da olsa sürekli bir milli krizin varlığı ve onun varlığının ise Öncü Savaşının objektif temelini oluşturduğu unutulur. Debray, günümüzde geri-bıraktırlmış ülkelerin bu temel özelliklerini değerlendirmedeği gibi, Küba Devrimi'nden sonra emperyalist müdahale mekanizmasındaki meydana gelen değişikliği de -olgunlaştırılmayan buhranlar- anlamamıştır. Debray'a göre, devrimciler gerilla savaşını yürütecek örgütün kuruluşu için gerekli çalışmayı yaparlar; bu arada ülkede buhran belli bir olgunluğa erişir ve örgüt harekete geçer. Ancak emperyalizm artık Küba'da olduğu gibi iyice yıpranan yönetim için sonuna kadar ısrar etmeyecektir, yıpranmamış yeni bir yönetim getirilecektir işbaşına; yeni yönetim de başlangıçta kitlelere pekala şirin görünebilir. Bu durumda -ki 1960'dan sonra olduk-

ça sık görülen bir durumdur bu- ne yapılacağına Debray cevap veremez.

Ülkede demokratik görünüşlü, az çok normal yollardan işbaşına gelmiş bir yönetimin bulunması, yani hakim sınıfların mevcut düzeni sadece zora dayanarak sürdürmemeleri, ülkedeki krizin tam anlamıyla olgunlaşmamış olması sonucu, Öncü Savaşının hızla Halk Savaşına dönüşmesinin objektif şartları mevcut değildir. Che'nin sözlerinin de bu şekilde değerlendirilmesi gerekir. **Ancak Öncü Savaşının hızla Halk Savaşına dönüşümünün objektif şartlarının bulunmaması, Öncü Savaşının da objektif şartlarının bulunmadığı anlamına gelmez.**

Geri-bıraktırılmış bir ülkede üretim ilişkilerinde köklü değişiklikler olmadıkça işbaşına gelen ve çeşitli iddialara sahip yönetimler, ya emperyalizmin politikasına uyarlar, ya devrilirler ya da çeşitli yollardan geçerek onunla işbirliği yaparlar. Bu açıdan hükümetin demokratik, reformist, legal vb. görünümde olması ne ülkenin içinde bulunduğu sürekli krizi, ne de ülkedeki egemen güçlerin niteliğini değiştirmez; olsa olsa çelişkiler biraz yumuşar, bu ise Öncü Savaşının objektif şartlarını ortadan kaldırmaz.

Ülkemizde PDA, TSİP ve diğerlerinin yanı sıra Mücadelede Birlik de muhtemel bir CHP iktidarı altında silahlı eylem yapılamayacağı görüşündedirler. (Aslında bunlara teorik olarak hiçbir şey söylemeyen, ancak açık oynamakta hiçbir mahzur görmeyenleri de eklemek gerekir.) Teoride CHP'ye küfredip, pratikte ise onun kuyruğuna takılmak işte budur.

Che, 1963'de daha önceki sözlerinin nasıl anlaşılması gerektiğini şöyle açıklar: Reformist

bir rejim, yönetimi geniş çapta kuvvet kullanmadan sürdürmeye çalışır; onu, gerçek yüzünü göstermesi, yani gerici sınıfların diktatörlüğü olduğunun anlaşılması için zorlamak gerekir.

Bu değerlendirme mekanik olarak yorumlandığında büyük yanlışlıklara yol açar. **Hakim sınıfları temsil eden ya da onlarla yakın işbirliği yapan, kitleleri şu ya da bu biçimde geniş ölçüde pasifize edebilen iktidarların yüzünün açığa çıkartılması, silahlı gücün büyümesi ve kitle örgütlenmesiyle birlikte yürütülmelidir. Aksi durumda, örgüt bazı eylemlerle iktidarı gerçek yüzünü açığa çıkarmaya zorlayabilir; ve yönetim kısa sürede kitlelerin önünde prestij kaybedebilir; ancak mevcut yönetimin yıpratılması yetmez, doğan hoşnutsuzluğu da örgütleyebilmek gerekir. Dünya devrimci pratiği bize kitlelerle gerekli bağı kurmadan mevcut yönetimi harekete geçmeye, gerçek yüzünü göstermeye zorlayan, ya da zorlamaya mecbur kalan örgütlerin fazla yaşamadığını, oligarşi karşısında yalnız kaldığını göstermektedir. Bu durumda iktidarın gerçek yüzü açığa çıkmakta, ancak kitlelerdeki hoşnutsuzluktan faydalanacak, onu örgütleyecek güç bulunmamaktadır.**

VIII SONUÇ

1971'den dört yıl sonra ülkemizdeki sosyalist hareketin durumu şudur: Revizyonizm ve pasifizmin her çeşidi silahlı devrimci hareketin yenilgisinden faydalanarak güçlenmiştir.

Özellikle "12 Mart sosyalisti" olarak bilinen TSİP'çiler, oportünizmi bilimsel temellerine oturtmakta oldukça başarılı adımlar atmışlardır. PDA eski şarlatanlığını sürdürürken, legal sosyalist partiler de kısa sürede beşe çıkmıştır. Ancak bizim esas dikkatle eğilmemiz gereken, ülkemizdeki silahlı devrimci hareketin bugünkü durumudur. Ülkemiz solunda genel olarak hakim olan revizyonizm ve pasifizm, silahlı devrimci hareket saflarında da oldukça taraftar bulmuştur. Önceleri 1971 ve sonrasındaki pratiğin küçük- burjuva anarşizmi olduğunu söyleyerek ortaya çıktılar. Maskeleri çabuk düştü; bunun üzerine proleter devrimci harekete saldırı yöntemini değiştirdiler. Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'ni ve özellikle bu stratejinin savunulduğu "Kesintisiz Devrim II-III"ü tamamen kabul etmiş göründüler. Amaç stratejinin temel tezlerine görünüşte sahip çıkıp onları deforme etmek, bozmak, yozlaştırmaktı.

Böylece silahlı devrimci hareket içinde enteresan bir durum ortaya çıktı: THKP-C'nin geçmişte yarattığı büyük sempatiden faydalanmak isteyenler "Kesintisiz Devrim II-III"deki bütün stratejik kavramlara sahip çıktılar, ancak bu kavramların yorumuna açık biçimde hiçbir zaman yaklaşmadılar. Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin temel kavramlarını görünüşte kabul ettiler; sonra da Marksist lafızlar ardına gizlene-

rek sürekli ve genel bunalımı, henüz olgunlaşmamış da olsa sürekli milli krizi, evrim ve devrim aşamalarının iç içe girmesini ve Öncü Savaşını reddettiler. Buna rağmen büyük şarlatanlıkla THKP-C'nin adını kullanmaya devam ettiler; geçmişte bu örgütün saflarında çalışmayı onun adını kullanmak için yeterli saydılar. Böylece "Cephe", THKP-C olmaktan çıktı, gerçek anlamda içinde herkesin bulunduğu bir cepheye döndü.

Bu cephe içinde politikleşmiş askeri savaşın ve bu stratejinin savunulduğu "Kesintisiz Devrim II-III"ün üç türlü yorumu gelişti:

1- Fokocu Yorum:

Ülkemizdeki kriz iyice olgunlaşmıştır, başarılı birkaç eylem kitleleri geniş ölçüde harekete geçirebilir. Öncü Savaşını başlatabilmek için fazla hazırlık gerekmez; uzun sürecek olan Halk Savaşıdır, Öncü Savaşı değildir. Silahlı propaganda tek mücadele biçimidir. Mahir Çayan yoldaşın "Kesintisiz Devrim II-III"de savunduğu Öncü Savaşının ilk aşamalarında savaşın psikolojik yıpratma yönü ağır basar görüşü, taktik bir formülasyon değil; Öncü Savaşının bütünü için geçerli stratejik bir görüştür. (Böylece Öncü Savaşı kitlelerin ekonomik-demokratik-siyasi mücadelesinden ayrılır) Ülkedeki krizi iyice derinleşmiş olarak düşünmek bu yanlış görüşün temelidir.

2- Sağ Yorum:

Sağ görüş kendi içinde büyük bir çeşitlilik gösterir. Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin savunulduğunu iddia edip Halk Savaşını reddedenler de vardır. Bu sağ görüşler içinde diğerlerine göre daha tutarlı ve oldukça yaygın olan bir tanesini ele alacağız:

Öncü Savaşı yanlıştır. Önce kitleleri ekonomik-demokratik talepler etrafında örgütleyerek silahlı mücadeleye hazırlamak gerekir. Ülkedeki kriz derinleştğinde ve büyük kitlelerin örgütlenmesi de yeterli düzeye ulaştığında Halk Savaşı başlayacaktır. (Bu görüş kaçınılmaz olarak mücadelenin başlangıcından itibaren kurtarılmış bölgeler kurulabileceği teorisine sarılacaktır.)

Sağ görüşün diğer bir çeşidi de Öncü Savaşını kabul eder; ancak uygulamada kitleleri büyük birimler halinde örgütlemeyi temel alır. Böylece teoride kabul ettiği Öncü Savaşını pratikte reddetmiş olur.

Sağ görüşün temelinde emperyalizmin III. bunalım döneminin özelliklerini yanlış değerlendirmek, özellikle Çin ve Vietnam Devrimlerinin yanlış anlaşılması yatar.

3- Devrimci Yorum:

Emperyalizmin III. bunalım döneminde Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin ilk aşaması Öncü Savaşıdır. Öncü Savaşı ülkenin şartlarına göre değişen, savaşın sürekliliğini sağlayacak yeterli bir ön hazırlıktan sonra başlar. Ülkede henüz olgunlaşmamış da olsa sürekli milli krizin varlığı (evrim ve devrim aşamalarının iç içe girmesi), yani objektif şartların hazır olması Öncü Savaşının başlayabilmesi için yeterli değildir. Subjektif şart (asgari örgütlenme) da gerçekleşmiş olmalıdır.

Silahlı mücadele ile kitlelerin ekonomik-demokratik-siyasi mücadelesi bir bütündür. Kitle örgütlenmesi ve silahlı güç birlikte büyür. III. bunalım döneminde Halk Savaşını başlatmanın tek yolu uzun ve başarılı bir Öncü Savaşıdır.

Yukarda görüşlerini çok kısa olarak açıkladığımızın dışında, silahlı devrimci hareket içinde başkaları da vardır. Bunlar kariyerlerine güvenip THKP-C'nin şerefli tarihine sahip çıkmayı kimselelere bırakmazlar, ancak henüz neyi savunacaklarına da karar vermemişlerdir. Şimdilik ülkemiz devriminin acil sorunlarını bir yana bırakıp felsefe ile uğraşmaktadırlar. Bu arada kendileri gibi neyi savunacaklarına henüz karar verememiş olanlarla her türlü dedikodu ve karalamayı da yapmaktadırlar.

İşte genel olarak silahlı devrimci hareketin, özel olarak THKP-C'nin durumu budur. Günümüzde devrimci görüşü savunanlar azınlıktadır ve bir süre daha böyle kalacaklardır. Ancak önemli olan azınlıkta ya da çoğunlukta olmak değil, sonuna kadar doğru devrimci çizgiyi sürdürmektir.

Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'ni doğru olarak kavrayan ve pratiğe uygulayanlar, ancak onlar, sadece THKP-C'nin değil, genel olarak silahlı devrimci hareketin şerefli tarihini sürdürebilirler.

1975

DİPNOTLAR

- ¹ Marks, Ekonomi Politğin Eleştirisine Katkı, s.24
- ² Marks, Kapital, I. Cilt-II. Kitap, s. 404, Odak yay.
- ³ Marks, Ekonomi Politğin Eleştirisine Katkı, Sunuş, s. 9
- ⁴ Engels, Fransa'da Sınıf Mücadeleleri, Önsöz, s.15-16
- ⁵ Lenin, Proletarya İhtilali ve Dönek Kautsky, s.31
- ⁶ Marksizm-Leninizmin İlkeleri-II, s. 94, Yaryay.
- ⁷ Geniş bilgi için bkz. Çokuluslu Tekeller ve Uluslararası Tekelci Sermaye, TİB yay.
- ⁸ Lenin, Emperyalizm, s. 81
- ⁹ Marksizm-Leninizmin İlkeleri-II, s. 110, Yaryay.
- ¹⁰ Bu konuda bkz: Türkiye'de Sol Sapma, İlke, Sayı: 16.
- ¹¹ Lenin, Revizyonizm Üzerine, s. 64, Koral yay.
- ¹² Kapitalizmin Genel Buhranı, Kitle, Sayı: 31
- ¹³ Kapitalizmin Genel Buhranı, Kitle, Sayı: 31
- ¹⁴ Kapitalizmin Genel Buhranı, Kitle, Sayı: 31
- ¹⁵ Türkiye'de Sol Sapma, İlke, Sayı: 16, s. 85
- ¹⁶ E. Varga, 20. Yüzyıl Kapitalizmi, s. 40
- ¹⁷ Nikitin, Ekonomi Politik, s. 215. Sol yay. 3. Baskı
- ¹⁸ Nikitin, Ekonomi Politik, s. 215. Sol yay. 3. Baskı
- ¹⁹ World Bank Since Bretton-Woods, s. 65
- ²⁰ World Bank Since Bretton-Woods, s. 178
- ²¹ ABD Ticaret Bakanlığı, Multinational Corporation, s. 13
- ²² P. Sweezy, Modern Capitalism and Other Essays, s. 45
- ²³ P. Sweezy, Çokuluslu Şirketler, Yeni Adımlar, Sayı: 19-20, s. 41
- ²⁴ E. Gürsoy, Çokuluslu Şirketler Üzerine, Ürün, Sayı: 4

- ²⁵ Çokuluslu Tekeller ve Uluslararası Tekelci Sermaye, s. 33, TİB yay.
- ²⁶ P. Sweezy, Çokuluslu Şirketler, Yeni Adımlar, Sayı: 19-20, s. 36
- ²⁷ E. Mandel, Marksist Ekonomiye Giriş, s. 79
- ²⁸ P. Baran, Büyümenin Ekonomi Politikası, s. 250-251, May yay.
- ²⁹ Nikitin, Ekonomi Politik, s. 224, Sol yay. 3. Baskı
- ³⁰ E. Mandel, Marksist Ekonomi El Kitabı, C: II, s. 266, Ant yay.
- ³¹ E. Mandel, Avrupa Amerika'ya Karşı, s. 123-4, Közyay.
- ³² Sweezy-Magdoff, Dynamics of US Capitalism, s. 14
- ³³ H. Magdoff, Emperyalizm Çağı, s. 243
- ³⁴ E. Mandel, Marksist Ekonomi El Kitabı C: II, s. 267, Ant yay.
- ³⁵ Günümüzde Emperyalist Sömürü Mekanizması, s.12, TİB yay
- ³⁶ E. Mandel, Marksist Ekonomiye Giriş, s. 80
- ³⁷ Sweezy-Baran, Tekelci Kapitalizm, s. 117
- ³⁸ E. Mandel, Marksist Ekonomiye Giriş, s. 82
- ³⁹ Kitle, Kapitalizmin Genel Buhranı, Sayı: 31
- ⁴⁰ P. Baran, Büyümenin Ekonomi Politikası, s. 288. May yay.
- ⁴¹ Kapitalizmin Ekonomi Politikası, s. 329, Bilim yay.
- ⁴² U. S. News and World Report, 19 Nisan 1971
- ⁴³ Magdoff, Çağdaş Kapitalizmin Bunalımı, s.242-243
- ⁴⁴ Yearbook of International Trade Statistics, 1968-70
- ⁴⁵ ABD Ticaret Bakanlığı, Studies in U. S. Foreign Investment
- ⁴⁶ Çokuluslu Tekeller ve Uluslararası Tekelci Sermaye, s. 34, TİB yay.

- ⁴⁷ Milliyet'in ekonomi sayfalarından derlenmiştir.
- ⁴⁸ Emperyalistler Arası Rekabetin Yeni Bir Aşaması, Ürün, Sayı: 9, s. 63-64
- ⁴⁹ G. Kazan, 100 Soruda Ortak Pazar ve Türkiye, s. 59-60
- ⁵⁰ Fortune, Ağustos 1974 veya Ürün, Sayı: 7
- ⁵¹ E. Mandel, Avrupa Amerika'ya Karşı, s. 116
- ⁵² Sweezy-Magdoff, The Dynamics of U. S. Capitalism, s. 91
- ⁵³ Ürün, Sayı: 9, s. 73
- ⁵⁴ U. S. News and World Report
- ⁵⁵ E. Mandel, Avrupa Amerika'ya Karşı, s. 38
- ⁵⁶ Kapitalizmin Ekonomi Politikası, s. 324, Bilim yay.
- ⁵⁷ Kapitalizmin Ekonomi Politikası, s. 325, Bilim yay.
- ⁵⁸ P. Sweezy, Çokuluslu Şirketler, Yeni Adımlar, Sayı: 19-20, s. 36
- ⁵⁹ Sweezy-Magdoff, The Dynamics of U. S. Capitalism, s. 160
- ⁶⁰ E. Mandel, Decline of The Dollar, s. 38
- ⁶¹ E. Mandel, Decline of The Dollar, s. 8
- ⁶² M. Kalocky, The Last Phase in The Transformation of Capitalism, s. 108-110
- ⁶³ Sweezy-Magdoff, The Dynamics of U. S. Capitalism, s. 169
- ⁶⁴ E. Mandel, Decline of The Dollar, s. 8
- ⁶⁵ Kapitalizmin Ekonomi Politikası, s. 334
- ⁶⁶ E. Mandel, Decline of The Dollar, s. 105
- ⁶⁷ Sweezy-Magdoff, 1970'lerde Emperyalizm, s. 28
- ⁶⁸ Kapitalizmin Ekonomi Politikası, s. 336
- ⁶⁹ T. Ağaoğlu, ABD, Avrupa İlişkileri Üzerine, İlke, Sayı: 11
- ⁷⁰ Aydınlik, Sayı: 45
- ⁷¹ E. Korkmaz, Süper Emperyalizm Teorisi, İlke, Sayı: 14, s. 99
- ⁷² Günümüzde Emperyalist Sömürü Mekanizma-

sl, s. 12, TİB yay.

⁷³ H. Magdoff, Enflasyon Üzerine, Aşama, Sayı: 2, s. 9

⁷⁴ Sosyalist Birlik, Sayı: 1

⁷⁵ U. S. News and World Report, 11 Kasım 1974

⁷⁶ E. Mandel, Marksist Ekonomi El Kitabı, Sayı: 2, s. 65, Ant yay.

⁷⁷ Fortune, Haziran 1974, s. 32

⁷⁸ Monthly Review, Mayıs 1974

⁷⁹ Problems of Communism, Temmuz-Ağustos 1973

⁸⁰ Günaydın, 29 Ocak 1975

⁸¹ Current History, Ekim 1974

⁸² Military Review, Mart 1974

⁸³ Military Review, Mart 1974

⁸⁴ U. S. News and World Report, 28 Ekim 1974

⁸⁵ World Bank / IDA-Annual Report 1973

⁸⁶ World Bank Since Bretton-Woods, s. 460

⁸⁷ World Bank Since Bretton-Woods, s. 828

⁸⁸ Finans kurumlarının gelişimi için verilen krediler dahil. Dünya Bankası Yıllık Raporları

⁸⁹ World Bank / IDA-Annual Report, 1971, s. 7

⁹⁰ World Bank / IDA-Annual Report, 1973, s. 15

⁹¹ A. Karaosmanoğlu ile Sohbet - Özgür İnsan, Sayı: 16, s. 21

⁹² A. Gevgilili, Batı Köylüyü Destekliyor

⁹³ World Bank / IDA - Annual Report, 1971, s. 121

⁹⁴ One Hundred Countries Two Billion People, s. 11

⁹⁵ One Hundred Countries Two Billion People, s. 115

⁹⁶ One Hundred Countries Two Billion People, s. 12

⁹⁷ Sweezy-Magdoff, 1970'lerde Emperyalizm, s. 34

⁹⁸ Kitle, Sayı: 34. Benzer görüş için bkz. Sosyalist

Birlik, Sayı: 1

⁹⁹ World Bank/IDA-Annual Report, 1974, s. 31

¹⁰⁰ Günaydın, 28.01.1975

¹⁰¹ D.Bravo, Milli Kurtuluş Cephesi, s.110

¹⁰² Geniş bilgi için bkz. Rus Devriminden Çıkan Dersler

¹⁰³ Stalin, Leninizmin İlkeleri, s.127- Sol Yay

¹⁰⁴ Türkiye'de Sol Sapma, İlke Sayı:16, s.101

¹⁰⁵ Mao Zedung, Yeni Demokrasi, s.36- Hasat yay.

¹⁰⁶ Mao Zedung, Seçme Eserler, I.Cilt, II. Kitap, s.203 Ser Yay.

¹⁰⁷ Mao Zedung, Seçme Eserler, I.Cilt, I. Kitap, s.79 Ser Yay.

¹⁰⁸ Mao Zedung, Yeni demokrasi, s.203

¹⁰⁹ Mücadelede Birlik, s.109

¹¹⁰ Sosyalist Birlik, Sayı:2

¹¹¹ a.g.y, Sayı:2

¹¹² İlke, Sayı:5, s.59-60

¹¹³ PDA, Sayı:45

¹¹⁴ İlke, Sayı:14, s.103

¹¹⁵ Sosyalist Birlik, Sayı:1

¹¹⁶ Mücadelede Birlik, s.100

¹¹⁷ a.g.y, s.101

¹¹⁸ a.g.y, s.102

¹¹⁹ R.Debay, Devrim'de Devrim, s.49

¹²⁰ R.Gott, Guerilla Movements in Latin America s.383,384

¹²¹ R.Gott, Guerilla Movements in Latin America s.21

¹²² R.Gott, Guerilla Movements in Latin America s.519

¹²³ R.Gott, Guerilla Movements in Latin America s.256

¹²⁴ Mücadelede Birlik, s.68

¹²⁵ a.g.y, s.68

- ¹²⁶ S. Torres - J. Aronda, Debray and the Cuban Experince, Regis Debray and the Latin American Revolution, s.46
- ¹²⁷ R. Debray, Strategy for revoution, s.49, Monthly Review Press
- ¹²⁸ a.g.y, s.43
- ¹²⁹ Fidel Castro I.OLAS Kongresi Kapanış Söylevi
- ¹³⁰ J. Quartin, R. Debray ve Latin Amerika Devrimi
- ¹³¹ R. Debray, Devrim'de Devrim, s.51
- ¹³² D. Bravo, Milli Kurtuluş cephesi, s.116
- ¹³³ J. Quartin, R. Debray ve Latin amerika Devrimi
- ¹³⁴ D. Bravo, Milli Kurtuluş cephesi, s.107
- ¹³⁵ J. Quartin, R. Debray ve Latin Amerika Devrimi
- ¹³⁶ Geçmişin Eleştirisi, s.13
- ¹³⁷ Yeni Gün, 08.09.1973
- ¹³⁸ National Liberation Fronte 1960-70, s.284
- ¹³⁹ National Liberation Fronte 1960-70, s.283
- ¹⁴⁰ Le Monda ya da Yeni Ortam, 07.10.1973
- ¹⁴¹ Le Monda ya da Yeni Ortam, 07.10.1973
- ¹⁴² R.Gott, Guerilla Movements in Latin America s.211-212
- ¹⁴³ R.Gott, Guerilla Movements in Latin America s.185
- ¹⁴⁴ Gençlik Hareketi Açısından Yakın Geçmişin Değerlendirilmesi, s.5 (İsim belirtilmemekle birlikte TİKKO tarafından yazıldığı anlaşılmaktadır.)
- ¹⁴⁵ R.Gott, Guerilla Movements in Latin America s.130
- ¹⁴⁶ The Soviet Union and Latin America, s.130
- ¹⁴⁷ H. Bejar, Peru 1965, s.55
- ¹⁴⁸ Genel eleştiri, s.5
- ¹⁴⁹ a.g.y, s.14
- ¹⁵⁰ a.g.y, s.24
- ¹⁵¹ Genel Eleştiri, s.35

- ¹⁵¹ a.g.y, s.51
¹²⁸ a.g.y, s.43
¹⁵³ Genel Eleştiri, s.50
¹⁵⁴ Geniş bilgi için bkz. R. Debray, Devrim'de Devrim, s.24
¹⁵⁵ J. Quartin, R. Debray ve Latin Amerika Devrimi
¹⁵⁶ Geçmişin Eleştirisi, s.8
¹⁵⁷ a.g.y, s.13
¹⁵⁸ a.g.y, s.15
¹⁵⁹ C. Marighella, şehir Gerillası, Politik ve Askeri Savaş Sanatı II, s.181
¹⁶⁰ Mücadelede Birlik, s.115
¹⁶¹ R. Debray, Strategy for Revolution, s.47

MAHİR ÇAYAN
Yayın Politikamız
Kesintisiz Devrim II-III

Ahmet RIZA SALMAN
“Acil”
[Türkiye Devriminin
Acil Sorunları-I]

